

BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ - ISSN: 2066-0154
ianuarie, februarie, martie 2016 (Anul VIII) Nr. 83, 84, 85

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău
Redactor-șef online: Mihail Gălățanu
Redactor șef: Cristian Biru

Redactori: Paul Sân-Petru, Coriolan Păunescu, Dionisie Duma, Constantin Oancă, A. G. Secară, Denisa Lepădatu, Dimitrie Lupu, Cristina Roșu, Maria Ieva, Nastasia Savin

Grafică: Elena-Liliana Fluture
Tehnoredactare: Daniela Cașu

Colaboratori: Maria Timuc (București), Luca Cipolla (Italia), Dan Verejanu (Chișinău), Adalbert Gyuris (Germania), Melania Cuc (Bistrița), Tănase Carașca (Tulcea), Marian Hotca (Baia Mare), Mirela Savin (Constanța)

Revista BOEM@ poate fi citită și pe site-ul
www.boema.inforapart.ro
actualizat permanent de: InfoRapArt
Email: boema@inforapart.ro,
aspra@inforapart.ro,
petrerau@yahoo.com
Telefon: **0726 337376, 0336 800313**
ADRESA: Str. Regimentul 11 Siret, Nr. 17,
Bloc C20, Ap. 42, parter, Galați - 800331

Abonamente: boema@inforapart.ro,
tel: +40 (0)726 337376

În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate.

Literatură și
Artă

DIN CUPRINS

Poezie: Valeriu Valegvi (p.12), Coriolan Păunescu (p.14), Vasile Dan Marchiș (p.21), Ion Tutunea-Hercinul (p.27), Mircea Marcel Petcu (p.30), Ioan Toderiță (p.31), Veronica Teodoru (p.32), Lucia Pătrașcu (p.36), Mónika Tóth (p.36), Victoria Milesu (p.41), Denisa Lepădatu (p.42), Mihaela Oancea (p.46), Marian Hotca (p.46), Marin Moscu (p.49), Marin Mârza (p.54), Victor H. Bauman (p.55), Riri Aberfeld Manor (p.58), Doina Strulea (p.63), Mihaela Gudană (p.65), Irina Anghel (p.80), Olimpiu Vladimirov (p.82), Paul Sân-Petru (p.89), Renata Verejanu (p.94), Marilena Velicu (p.95), Daniela Crișan (p.102), Arsenie Augustin (p.106), Lucia Pătrașcu (p.107)

Proză: Cristian Biru: Doamna cu sacoșe (p.4), Ionuț Caragea: Patria la care mă întorc (p.18), Carol Feldman: Domnul cu cățelul (p.28), Ovidiu Bufnilă: Sonaria (p.37), Paul Sân-Petru: Vifonița (p.76), Andreea Violeta Bobe: Primăvară discromată (p.98), Lucia Pătrașcu: Sărut mâna, bunii mei (p.99), Petre Rău: Îmi place cu mine (p.105), Nicolae Al. Popa: Viața mea și viața lui (p.110)

Cronică de carte: Dumitru Anghel: Povestiri... de C. Lungu (p.7) / Issabel, de M. Iugulescu (p.38) / Sonete sub acoperire, de Vasile Mandric (p.39), Titi Damian: Poemele simbiozelor subtile (p.8), Constantin Oancă: Cu ochii pe... Săndel Stamate (p.43), Victor Aciocărlănoaiei: Îndrăgostirea de zmeu, de Petre Rău (p.45), Diana Dobrița Bilea: O carte de căpătâi – Insomniile vespérale (p.47), Dan Lupescu: Poemele ființei, de Mariana Didu (p.59), Lucia Pătrașcu: Cireșe amare, de Ion T. Gociu (p.77), Constantin Bejenaru: Un roman care mărturisește... (p.83), Valeriu Valegvi: O călătorie fără sfârșit... (p.85), Ioan Vasiu: Dumitru Tălvescu – poetul care “strigă...” / Alexandra Mihalache “dezmiardă cuvântul” (p.87), Adrian Secară: Lăudând pe Dumnezeu (p.100)

Eseu: Gheorghe Bucur: Mihai Eminescu - Mit fundamental al culturii naționale (p.51)

Note de lectură: Ioan Vasiu: Maria Ieva ne invită “la masa întrebărilor nepuse” (p.16), Valeriu Valegvi: În armonia gândului tihnit (p.17), Lucia Pătrașcu: Lumea ta... de V. Balaban (p.33), Elena Netcu: Bucuria de a trăi în prezent (p.56), Nastasia Savin: L. Vladimir - Spre un alt cer (p.64), Cristina Roșu: Aurica Istrate și memoria... (p.68), Nastasia Savin: Iubirea - cale a vieții (p.81), Alexandra Mihalache: Maria Ieva, un mângărit de dor (p.96), Nastasia Savin: Duminică păpădiei (p.103), Ion Gociu: Darul – Proză scurtă, de Lucia Pătrașcu (p.111)

Istorie literară: Cristian Biru: Scurtă istorie a dadaismului (p.69)

Interviu: Denisa Lepădatu: De vorbă cu scriitorul Petre Rău (p.22), Lilia Manole: În dialog cu poeta Renata Verejanu (p.24), Gheorghe Nazare: În dialog cu poetul Valeriu Valegvi (p.66), Cornel Galben: Interviu cu poetul Constantin Oancă (p.90), Alexandru Cocetov: Dialog cu poeta Doina Strulea (p.104)

Eveniment: Lucia Pătrașcu: Anca Ciutacu - Iarna ca un mozaic (p.34), Constanța Abălașei-Donosă: Eminescu la Beijing (p.79), Redacția: La mulți ani, Paul Sân-Petru (p.89)

Muzică: Constantin Oancă: Uvertură la nașterea Domnului (p.15)

Eminesciana: Ana-Cristina Popescu: Albastru și galben în opera lui M. Eminescu (p.3), Constantin Oancă: Povestea codrului (p.13)

Cronică de cenacul: Mirela Savin: Un simplu joc între proabsente și promemoria (p.84)

Istorie: Dan Verejanu: Un sfert de veac de la prima sărbătorire a Zilei Unirii (p.92), Ana Maria Cheșcu: Răsunetul mișcării memorandiste în presa și diplomația belgiană (p.108)

Consemnări: Ignatie Grecu: Antim Ivireanu și tâlharii (p.74)

Cronică de film: Mirela Savin: Un motiv (p.62)

Debut: Ana Maria Cheșcu: Poezie (p.20), Viviana Milivoievici: Poezie (p.50), Sorina Trestian: Poezie (p.107), Cristian Chiripuci: Poezie (p.112)

Dedicatii: A.S.P.R.A.: Cele mai frumoase poezii despre mamă (p.113)

Anunț: AESC: Festivalul Internațional de Poezie - Renata Verejanu, Chișinău (p.109)

Cărți: Redacția: Cărți sosite la redacție (p.115)

Grafică:

Coperta I: Tomasz Alen Kopera - Artodyssey1

Coperta a IV-a: Jordi Aluma - Masvidal

Interior: desene de Elena-Liliana Fluture

Ana-Cristina POPESCU

Albastru și galben în opera lui Mihai Eminescu

Albastrul este cea mai rece dintre culori, în timp ce galbenul este cea mai caldă culoare. În opera scriitorului Mihai Eminescu aceste culori se completează, se atrag. „*Lacul codrilor albastru / Nuferi galbeni îl încarcă*” spune poetul în poezia „*Lacul*”, fixând decorul unde ar putea avea loc povestea de iubire, un lac, o apă albastră, simbolul infinitului, al eternității, o apă încărcată cu flori de nufăr, oglindă a frumuseții, a dragostei, a spiritualității, a geniului după credințele antice, iar florile de pe apă sunt galbene, sunt lumină. Lumina, căldura dragostei, își găsește desăvârșirea în infinitul albastru al apei, un element indispensabil vieții. Se pare că poetul pregătește elementele cele mai pure pentru o iubire eternă și unică, apa albastră și focul nuferilor.

Luna și stelele, cerul, apele și florile albastre sunt lumina și infinitul ce își dau mâna în creațiile eminesciene „*Pe un deal răsare luna, ca o vatră de jăritic, / [...] / Flori albastre are-n păru-i și o stea în frunte poartă*” „*Călin* (file din poveste)”. Luna, focul ce pătrunde adâncurile, întunericul, e cea care deschide drumul poveștii de dragoste din poemul „*Călin* (file din poveste)”. Steaua ce împodobește fruntea miresei lui Călin o face unică. Lumina stelei e completată de eternitatea florilor albastre din păr. Din nou, albastrul și galbenul se atrag ca polii opuși ai unui magnet.

Drumul lui Hyperion spre Demiurg în poemul „*Luceafărul*” e un joc al luminii și albastrului. Orice început își are punctul într-un joc, un dor de a face din nimic ceva „*Nu e nimic și totuși e / O sete care-l soarbe*”. Locul unde Hyperion îl întâlnește pe Demiurg e punctul din care nimicul începe să-și urmeze dorul și să dea glas creației „*Căci unde-ajunge nu-i hotar / [...] / Și vremea-ncearcă în zadar / Din goluri a se naște*”. Pentru a descoperi acel punct Hyperion a urmat drumul luminii și albastrului „*Pornă luceafărul / Creșteau în cer a lui aripe*”. Lumina și-a întins aripile și a cucerit treptat albastrul cu dorul ei după absolut.

În poemul „*Scrisoarea I*” „*bătrânul dascăl*” e Demiurgul, e cel care socoate și înțelege tainele universului, ale eternității. El este asociat cu zeul Atlas ce ținea pe umerii lui cerul, infinitul, în mitologia greacă „*Precum Atlas în vechime sprijinea cerul pe umăr / Așa el sprijină lumea și vecia într-un număr*”. Imediat ce poetul stinge seara lumânarea, pe cer își face prezența luna, stăpâna mării, a tot ceea ce este nemărginit, galbenul, apa și văzduhul. Luna e lumina ce aduce cu ea imaginea bătrânului „*dascăl*” uitată într-un colț, dar absolut neceasară universului, a tot ceea ce mișcă, pământului ce a prins formă și a devenit energie mângâiat de lumină și scaldat în albastru.

„*Pe când pământul, cerul, văzduhul, lumea toată / Erau din rândul celor ce n-au fost niciodată, / Pe-atunci erai Tu singur, / [...] / Și el îmi dete ochii să văd lumina zilei*”, spune scriitorul în „*Rugăciunea unui dac*”.

Văzduhul nu putea să fie înțeles fără ochii deschiși spre tainele luminii. Albastrul poate să fie înțeles, gustat prin lumină, prin ochiul cel galben.

În „*Crăiasa din povești*” albaștrii ochi adună toate basmele, toate tainele acestei lumi, în timp ce părul cel galben pare să fi deprins tainele lunii „*Păru-i galben, / Fața ei lucesc în lună, / Iar în ochii ei albaștri / Toate basmele s-adună*”.

„*Floare albastră*” e o chemare a iubitei spre clipa absolutului descoperită prin puterea dragostei. Geniul este sfătuit să se detașeze de stele, de mare, de piramide și să-și plece ochii spre izvorul pădurii. Acolo îl aștepta floarea lui albastră, minunea ce și-o dorea alături, dar nu a înțeles niciodată cum să o păstreze pentru eternitate. Floarea lui nebună, frumoasă, albastră, s-a pierdut ca o minune dulce de o clipă.

Teiul cu florile lui galbene și parfumate, albinele ce „*aduc colb mărunț de aur*”, luna, lumina, stelele, nuferii cei galbeni aleargă după albastru în toată creația eminescină, iar albastru răspunde galbenului prin florile albastre, cer sau lacul cel albastru.

Setea de albastru, de absolut, se desăvârșește prin galbenul luminii în creația eminesciană.

Cristian BIRU

Doamna cu sacoșe

Când a venit pentru prima oară în New York, Ruslan era pe același pod privind oceanul. Era flămând și fără niciun ban și habar nu avea unde va dormi la noapte, dar era tânăr. Oceanul avea în ziua aceea o culoare irezistibilă, de un albastru iriziu, ca o pătură plină de nestemate sub care doi tineri făceau dragoste. Acum oceanul are o culoare nehotărâtă, între vomă și flegmă, un ocean de carton rotunjindu-se în jurul podului ca o baltă stătută dintr-o fabrică părăsită. Un albatros se întoarse din zbor, privindu-l. Pasărea lovi aerul cu putere ca și când ar fi aplaudat și se îndepărtă spre șlepurile burdușite de containere puse unele peste altele în zeci de etaje. Lui Ruslan i se păru că pasărea îndepărtându-se, râde. Dădu peste cap ultima înghițitură de votcă. Soarele se ridică deasupra paharului, ca un ban de aur. "Votca nu minte niciodată", gândi, întorcându-se spre limuzina care-l aștepta clipind din luminile de avarie. "I-aș fi dat și cămașa de pe mine dacă mi-ar fi cerut vreun ban," își zise Ruslan, gândindu-se amar la prietenul lui, luri, care acum îl aștepta la firmă pregătit să-l înșele.

Își strânse gulerul de blană în jurul gâtului. Văzut din limuzină traficul înainta constant, calm, în liniște, ca un spectacol, dar de afară podul Brooklyn amenința ca o țeavă înghețată de revolver, iar mașinile suierând se încrucișau într-un schimb de focuri. Când aruncă paharul gol în ocean, din trafic ieși o femeie înaltă cu sacoșe. Bătrâna înaintă nehotărâtă traversând podul, iar Ruslan uluit întinse mâna s-o prevină pentru că tocmai se apropia un camion. Deodată bătrâna îl zări pe Ruslan. Își întinse spre el gâtul lung și-i spuse ceva, dar Ruslan nu auzi decât un fel de geamăt de hienă. Bătrâna ridică sacoșele să-și controleze echilibrul și camionul o acoperi în întregime. Ruslan înaintă câțiva pași, culcându-se pe trotuar, încercând să vadă trupul bătrânicii printre roțile mașinilor. Șoferul îl ridică de pe caldarâm. Văzându-și șeful înaintând împleticit spre trafic, îl apucă de haină tocmai când era să cadă între bordură și capota unei mașini care se feri într-o parte, neliniștind traficul.

-Am văzut... o bătrână. Cred că a avut loc un accident.

-Unde, întrebă șoferul, căutând în oglinda retrovizoare. Traficul înainta disciplinat spre intersecțiile cartierului Brooklyn.

-Mai încolo, făcu Ruslan privind în spate cu atenție, urcându-se pe fotoliul de piele. Surprins, își aminti cum înaintă pe pod neîndemânatic ca un invalid care se ridică dintr-un cărucior, încercând să-și miște picioarele paralizate.

Privind ceafa măslinie a șoferului, Ruslan vru să-l cheme pe nume, dar își dădu seama că nu i-l cunoaște, deși șoferul acesta îl salvase din multe situații critice.

-Tu, zise Ruslan, te numești Ahmed.

-Nu, făcu șoferul. Numele meu este Ridha.

-Ești din Maroc...

-Nu, sunt din Tunisia. Pot să pornesc? Întrebă Ridha surprins de broboanele de sudoare care-i apărură pe frunte. Niciodată șeful nu-i vorbise așa de mult. "Doar nu vrea să mă dea afară", gândi neliniștit, încercând să-și dea seama dacă făcuse ceva greșit. Fetița cea mică, Halima, abia intrase la colegiu și banca îi ceruse o grămadă de acte pentru împrumut.

-Ești căsătorit? Întrebă deodată Ruslan.

-Da.

-Și câți copii ai?

-Cinci, mulțumesc lui Dumnezeu. Am cinci fete.

-Cinci fete... Dar ce salariu ai?

-În afară de primele de sărbători, zise jenat Ridha, am 1600 de dolari.

-Asta cu tot cu vechime?

-Nu, atâta am de când lucrez aici. 1600 de dolari. Nu există vechime la firmă.

-E un salariu bun? Întrebă patronul după câteva momente de tăcere.

-Nu este rău, făcu Ridha. Ne descurcăm.

-Înseamnă că soția lucrează.

-Nu, nu lucrează. Are grijă de copii.

-A, nu lucrează. Femeile arabe nu lucrează în general.

-Noi nu suntem arabi. Suntem moustafi, preciză cu tact Ridha,... un fel de tuaregi.

-Voiam să știu..., zise Ruslan după câteva clipe de tăcere, privindu-și ghetrele lustruite care-i reflectau chipul ca niște oglinzi, de când nu ai mai fost acasă în Tunisia.

-A, nu am mai fost de mult.

-Spune-mi și mie un fel de mâncare pe care-o mâncați acolo în Tunisia printre ai tăi. Un fel de mâncare care să-ți aducă aminte de casă.

-Sunt multe feluri de mâncare, dar mie îmi place o mâncare făcută de mama mea. Se numește mouluhia, zise Ridha, surprins că nu se poate stăpâni. Ruslan îi simți emoția și deveni și mai atent.

-Cum este mâncarea asta?

-A, este... un fel de sos verde care conține cam toate condimentele cunoscute dar și o plantă rară, numită mouluhia. Mama o adună cu grădă din deșert. În mijlocul farfuriei este o bucată de carne fragedă. Întindem lipia în farfurie și mâncăm cu toții. Carnea trebuie să fie de cămilă. Dacă nu e din cămilă, nu mai are același gust, uneori mai punem carne de oaie, dar aia nu mai e mouluhia.

-Eu știam că tuaregii își respectă cămilele și nu le mănâncă.

-Tuaregii sunt călăreți. Sunt mai multe specii de cămile. Unele albe și înalte sunt folosite pentru curse, dar sunt unele mari și brune cu o carne foarte gustoasă.

-Uite care e problema, zise deodată Ruslan pe un ton care cerea atenție sporită. Pe mine ai să mă lași la metrou. Te duci la firmă și duci la recepție cartea asta de vizită. Spui că are un mesaj pe spate pentru șeful securității. Chemi șeful de sală și spui că vreau să iau prânzul pe terasa ultimului etaj. Vreau să mănânc mouluhia. Dacă nu-mi aduc la masă

(continuare în pag. 5)

mouluhia, le spui că-i voi da pe toți afară, tot schimbul de la bucătărie.

Ridha luă cartea de vizită cu sigla firmei și o întoarce.

-Are doar litera O, pe spate.

-Nu este litera O, este un zero. Ofițerul de serviciu știe mai bine.

Ieșind de pe pod, limuzina nefiresc de lungă se deplasă zvelt coborând de pe autostradă în traficul cartierului Brooklyn, ca un schior experimentat pe o pârtie aglomerată, lăsându-l pe Ruslan la o gură de metrou. În metrou Ruslan zâmbi fără să vrea, simțind aglomerarea de oameni cum îl împinge ca un val, ademenindu-l în largul oceanului. Își aminti de mama lui când pleacase din Orhei. Își lăsase mama în spate în pragul casei, bruscând-o pentru că i se agățase de braț și, întorcând privirea, zări prin crăpătura ușii colțul de masă și cămile de lut cu lapte pentru micul dejun. Imaginea asta îi revenea permanent în minte uneori în vis, alteori în momentele de veghe, în momentele de așteptare la semafor. "Nu am să mai fac niciodată așa ceva", își zise Ruslan, revăzând cu ochii minții momentul când aruncase paharul greu de cristal în ocean. Îl aruncase în ocean să nu-l mai care până la limuzină. Citi zâmbind panourile electronice, încercând să găsească linia de metrou spre firmă. Se dădu la o parte în fața unui grup de studenți care-l împinseră ușor. O mare de chipuri preocupate, transpirate, absente, obosite, muncite, tăcute coborî dintr-un metrou. Îndreptându-se spre stație mulțumit, realizează că nu are niciun ban la barieră și un casier îl privi ciudat, cântărindu-i valoarea hainei de blană, inelele din aur masiv și ceasul sclipind din diamante.

-Se poate plăti cu cardul? Întrebă politicos Ruslan căutând prin buzunarele costumului.

Casierul îl privi absent și, când află unde vrea să ajungă, îl lasă să treacă cu un gest ca și cum l-ar fi concediat pentru că deja se formase o coadă de oameni în spate și până ar fi scos cardul și ar fi făcut plata, mai mult ca sigur coada s-ar fi dublat, iar casierul nici nu era sigur că aparatul de citit carduri funcționează și oricum trebuia să facă niște setări pe care nici nu era sigur dacă le mai ținea minte.

-Mulțumesc, zise Ruslan și, ridicându-și privirea, o zări pe doamna cu sacoșe, coborând pe scară rulantă, preocupată să-și țină echilibrul, de parcă sacoșele deveniseră prea grele. Era chiar ea, coborând pe scara rulantă. Ruslan îndreptă mâna și încercă să o strige, numai că pieptul îi înăbuși strigătul într-o tuse tabagică. Ducând mâna la gură și tușind, Ruslan îi văzu chipul bătrânei clar, limpede cum s-ar fi apropiat de fiecare rid cu lupa, sau mai degrabă ca și cum s-ar fi apropiat cu o navetă spațială de craterele și albiile secate ale unei planete. Avea tenul ușor îngălbenit de papirus, un ten de manuscris dintr-o peșteră ascuns într-o ulcică de lut. Doamna cu sacoșe, elegantă, îl zări și-l recunoscu, aruncându-i o privire de parcă i-ar fi mulțumit și deodată îi strigă ceva. Iar strigătul ei străbătu spațiul urgent ca o suliță.

Ruslan înțelese și dădu din cap.

-Da, da, îi răspunse Ruslan încercând să se ridice deasupra valului de chipuri absente care-l împingea înspre vagonul de metrou. I se păru că sare ca o minge deasupra siluetelor, dar el abia se ridică pe vârfuri. Paltonul de blană îl împiedica. Era călduros, dar era prea greu.

Când se închiseră ușile vagonului, în partea cealaltă a cartierului, la firmă, luri vorbea agitat la telefon. Lângă

el secretara își aranja părul și-și îndreptă cămașa boțită.

-Cum adică a oprit pe Brooklyn?... Fără niciun motiv. ...Nu se poate, poate s-a întâlnit cu cineva. Nu s-a întâlnit cu nimeni. Privea oceanul. Nu, nu... urmărește-l cu toți oamenii. Cum adică a coborât la metrou? Da... ține-mă la curent, sună-mă... nu peste zece, peste cinci minute.

Privi secretara ușor îngrijorată.

-De când lucrez aici, niciodată șeful n-a venit cu metroul la firmă. Tocmai astăzi. E puțin cam ciudat.

-Da, e ciudat, dar toate sunt la locul lor. Directorii japonezi sunt prezenți?

-Așteaptă în sala de ședințe cam de multșor.

-Ai verificat filmul?

-Da.

-O să semneze contractul. Lui îi plac afacerele strategice, continentale. Acum va deveni planetar.

-Și dacă nu va semna, întrebă secretara, dându-se în spate, simțind privirea rusului ca o lovitură de cuțit.

-Nu, va semna sigur. Dacă spun eu, va semna. I-am salvat viața în Afganistan. Aranjează-te. Te aștept în sala de ședințe. "Idioato, gândi luri ieșind dacă nu va semna suntem pierduți, ne mănâncă la grătar cămătarul ca pe porc." Încercă să controleze încă o dată poziția scaunelor în sala de film, dar își ridică privirea sesizând agitația. Forțele de securitate se postară la fiecare ușă. Ofițerul de la recepție își verifică arma. Comunică niște ordine prin stație și gardienii blocau fiecare etaj. Un funcționar încercând să ia liftul fu împins ușor spre sala de așteptare și își scăpă dosarele pe podeaua lustruită.

-Ce se întâmplă, întrebă luri o asistentă de marketing care vorbise cu un gardian?

-Se pare că au primit indicativ zero.

Gardienii ocupară subsolul, parcare și se postară chiar în fața bucătăriei. Șeful bucătar tocmai vorbea la telefon dar era prea multă gălăgie pentru că se gătea sushi și sfârâiau peștii în tigăi. Când tipă o dată vocea lui se auzi ca o împușcătură și toți bucătarii încremeniră. Nici peștii nu mai sfârâiau în ulei.

-Da, da... spuse bucătarul șef, știu, sigur că da, felul acesta de mâncare dar... Omul îndepărtă telefonul și spuse cu fața umedă sălii întregi care aștepta cu emoție - ne trebuie carne de cămilă...

Câțiva ajutori de bucătari luară taxiurile din fața firmei spre magazinele arabe din New York. Să fie sigur că găsește carne de cămilă în timp util, șeful bucătăriei telefonă unui prieten din căpitănia portului care-l asigură în cantonează că va primi carne de cămilă câtă dorește, de broască, de maimuță numai să stea liniștit.

Închizându-și mobilul căpitanul își reluă preocupat munca spunând:

-Ce idiot, de unde să-i fac eu rost de carne de cămilă la ora asta? Pentru orice comandă am nevoie de șapte zile.

(continuare în pag. 6)

luri zâmbi încercând să-și controleze stresul. Îl văzu pe șoferul lui Ruslan vorbind la recepție, privindu-și ceasul. Deodată patronul apără dintr-un lift îndreptându-se spre sala de ședințe. Luri deschise brațele larg să-l întâmpine, numai că nu se putu apropia de patron. Gardienii controlau discret dar sigur spațiul din jurul șefului. Văzându-l pe șofer cum se așează foarte aproape de patron, atât de aproape, încât patronul ar fi putut să-i șoptească în ureche, luri vru să-l ridice pe șofer de pe scaun sau oricum să-l facă atent că nu se cade să stea lângă șef, dar se izbi de umărul unui bodyguard care-l invită politicos spre scaunele goale să-și aleagă un loc și întorcându-se spre direcția arătată de bodyguard, luri văzu mâna lui Ruslan cum îl bate pe umăr pe șofer.

Filmul începu deodată și se făcu liniște în sală, pentru că prezentarea era într-adevăr de efect, iar genericul aducea a început de film SF, erau prezentați pe scurt sateliții construiți după o tehnică niponă de ultimă generație, apoi urma o prezentare a profitului atât de viu realizată, încât toți directorii urmăreau filmarea cu sufletul la gură, iar secretarele suspinau de plăcere și surpriză. Profitul era caleidoscopic, se transforma în diagrame, planșete, geometrii ale succesului și în cele din urmă în râuri de monezi și bancnote pe care bancherii abia reușeau să le inventarieze în seifuri. În timp ce toată lumea privea filmul, luri se uita cu coada ochiului la patron care părea ușor distrat vorbind cu șoferul.

"Nu e bine, răsă luri nervos, nu e bine deloc."

-Spune-mi, te rog, zise patronul aplecându-se spre urechea șoferului. Lângă ușa principală sunt doi gardieni. Îi vezi?

-Da, zise Ridha.

-Și puțin mai încolo, în dreapta, în dreptul ferestrei, este o doamnă înaltă cu sacoșe.

-În dreptul ferestrei?!

-Da.

-Nu o văd.

-Nu-i nicio problemă, spuse Ruslan tocmai când filmul se termină și toată lumea emoționată aplaudă întorcându-se spre șef. Aplauzele amorfă deodată. Patronul se uită în jur, privi ușile, se ridică de pe scaun să fie auzit mai bine și spuse limpede:

-Am să vorbesc o singură dată. În afară de șoferul meu, toată lumea să iasă afară, acum și când zise acum, deja gardienii, forțară mulțimea discret spre uși, astfel încât asistența ieși ordonată, calm, ca la un exercițiu de incendiu, lăsându-l pe șeful de sală să se apropie emoționat de patron.

-Masa dvs, domnule Ruslan, e pregătită pe terasă așa cum ați dorit, spuse bucătarul cu un accent asiatic.

Ridha se așează la masă zâmbind pentru că mirosea a mouluhia. Când descoperi un vas, fața i se lumina pentru că sosul avea o culoare de verde intens și când apropie bucata de pâine de carnea din centrul farfuriei, carnea se frânse natural, ca și cum s-ar desprinde o bucată de gheață dintr-un aisberg care s-a îndepărtat prea mult de poluri.

-E bună mouluhia? întrebă patronul.

Ridha închise ochii pătrând gustul cărnii în gură câteva secunde ca și când ar fi degustat un vin vechi.

-Este perfectă, făcu moustaful și când zise asta, șeful de sală care aștepta aplecat verdictul zâmbi, iar zâmbetul lui transmis mai departe ca o bilă de biliard

printr-o ușă întredeschisă, ricoșând prin semnele lif-tierului, a unui gardian și a unei recepționiste ajunse în sfârșit la bucătăria de la subsol și întreaga sală izbucni în urale, pentru că tot schimbul muncise contracronometru, din greu pentru această satisfacție și îmbrățișându-se ca la un Revelion, ajutorii de bucătari se felicitau unii pe alții pentru că încă mai aveau un loc de muncă.

Întorcându-se spre șef, Ridha îl văzu vorbind cu un scaun gol și abia atunci observă că masa are trei tacâmuri. Și întorcându-se și Ruslan spre stânga lui o văzu alături pe doamna cu sacoșe privindu-l înțelegătoare, așteptând cu tacâmurile în mâini.

-Tu, zise Ruslan uitându-se exact în ochii ei ca și cum ar fi vrut să observe nuanțele adevărului, ești Moartea mea nu?

-Da, îi zise bătrâna cu înțelegere.

-Atunci, spuse Ruslan, să mâncăm, am o moarte foarte... elegantă și distinsă.

Un petrolier intrând în port scutură peisajul New Yorkului cu sunetul sirenei și lumea vibră atinsă parcă de cutremur.

Nuvelă apreciată de

activemall.ro

desen de Elena-Liliana Fluture

Dumitru ANGHEL

POVESTIRI DIN VREMEA DROPIEI... de Cătălin LUNGU

Volumul de proză „*Povestiri din vremea dropiei...*”. Editura Proilavia, Brăila, 2015, 80 de pagini, semnat de scriitorul Cătălin Lungu, adună șapte povestiri scrise într-un „*dolce stil*” de-o melancolie învăluitoare, „*ca la gura sobei!*”, pe un registru narativ și-ntr-o notă de Ev străvechi de început de lume; o epopee a memoriei personale axată pe acumularea și suprapunerea polifonică a amintirilor *despre oameni* și, mai ales, *despre locuri*; între fabulos și straniu, percepute ca o dependență de emoții.

Proze scurte inspirate din arealul misterios al *Bărăganului* brăilean, *literatură pentru copii și adolescenți*, cam în aceeași notă de ludic și reliefuri simbolice, cu certe repere dintr-un spațiu al verosimilului, pe linia epicului obiectiv, cu antecedente biografice explicite, ca de altfel și în celelalte cărți semnate de poetul și prozatorul Cătălin Lungu: „Un canguraș prin oraș”, „Norișor”, „Pescărușul Tomis”, „ZooAlfabet în rime”, „Muguri de brad” și „Când din rădăcini cresc aripi...”

„*Salcia lui Mihai*”, povestirea care... *deschide* volumul, evocă vremuri demult apuse, pe o *legendă* despre nașterea orașului de la mal de Dunăre, *IBRAILA*, cu istoria sa zbuciumată, *raia* turcească secole de-a rândul, aflată în aria de interese politice a două mari Imperii, Turcia otomană și Rusia țaristă; Brăila, cu configurația sa urbană de forma unui generos arc de cerc, care crește concentric cu o salbă de străzi, de la Dunăre la Dunăre, desen urbanistic inedit, pe care-l mai au doar orașele Giurgiu și Odessa, porturi la Dunăre sau la Marea Neagră, făcut după planurile și „*poruncile*” generalului Kiseleff.

Chipul Brăilei cu *Centrul* vechi amintind și astăzi de stradalul medieval, în care domină o *bisericuță* creștină, fostă *geamie* musulmană, imagine „desenată” melancolic, cu accente evocatoare expresive; „Privit de sus, orașul Brăila închipuie tainic imaginea unei imense sălcii, care își pleacă cu dor ramurile pe malul fluviului” (Op. cit., pag. 16).

Cea de-a doua povestire, „*Orologiul*”, rămâne tot în spațiul sentimental al prozatorului, din zona imaginativului, manierist prin insistența detaliilor, pe un registru stilistic, care ține mai mult de elocvență decât de imagine, ca o himeră, ca un joc de umbre și lumini, cu frisoane epice în forțarea firescului. Un „*Ceasornic*” monumental amplasat în Parcul central, ca o emblemă culturală, cu o simbolistică ușor desuetă de... *Tour Eiffel*, trecut prin „*furcile caudine*” ale

contestării, ca să devină apoi emblemă edilitară: „Una dintre cele mai reprezentative construcții din Piața Traian, ... *Ceasul Public*, realizat în 1909 de praghezul Carol Sakar..., o piesă de mobilier urban construit în stil baroc, fiind un monument unic în România...” (Op. cit., pag. 21).

Dar și o altă emblematică *pecete* de identificare, una *umană*, statornicită după alte reguli, după alte norme și după o altă morală, plauzibile după *legi* anacronice, uneori, ale seismelor Istoriei Universale... naționalități unite, nu prin elemente comune, ci prin diferențieri aparent inseparabile, turci, greci, evrei, țigani, slavi...: „Această corolă eterogenă și totuși, prin timp, atât de omogenă, a îmbogățit societatea vremii, cu rafinamentul său... cu obiceiurile și tradițiile sale, cu moștenirea culturală și spirituală pe care familiile lor au purtat-o din generație în generație” (Op. cit., pag. 22-23).

„*Hipodromul*”, cea de-a treia povestire, este alcătuită din crochiuri epico-lirice încărcate sentimental până la limita unor simbolice rememorări... tot despre Brăila și identitatea sa nostalgic-memorialistică, pagini de-o acuratețe stilistică în care plasticitățile lexicale pendulează între metafora cu fior nostalgic și acute în *presto allegro* de „*bijuterii*” semantice: „Dincolo de Bariera orașului, în spatele unei *strânsuri de arbuști* care stau înghesuți, *ținându-se cu crengile după umeri, fiind parcă într-o horă perpetuă*, roua dimineții stăpânește efemer peste vechiul Hipodrom de cai” (Op. cit., pag. 33), cu aerul romantic al unor compuneri de elevi eminenți.

(continuare în pag. 11)

Titu DAMIAN

Poemele simbiozelor subtile

ÎNDRĂGOSTIREA DE ZMEU, de Petre RĂU

Volumul „ÎNDRĂGOSTIREA DE ZMEU”, editura InfoRapArt, 2015, Galați, 148 p. semnat de poetul Petre RĂU sugerează întrebări cititorului chiar din titlu, printr-o voită ambiguitate. De ce „îndrăgostire” - verb la infinitivul lung, devenit substantiv articulat hotărât? Despre ce zmeu este vorba? Despre zmeul din poveste, ori despre zmeul de hârtie ridicat și rătăcit în văzduh? Un sceptic s-ar întreba: Nu cumva titlul, în această combinație, ascunde și alte semnificații care nu se lasă dezvelite decât după lectură? Mai ales că are și un subtitlu care amplifică ambiguitatea, trimițând la o lectură integrală: „poem filosofic și memorialistic”. Să înțeleagă cititorul că trebuie privit ca un tot și că poetul reflectează odată ce rememorează? Mai mult, volumul se deschide cu o maximă - motto ce poartă amprenta autorului: „Inversul oricărui lucru din Univers se află tot în Univers”. Și ca ambiguitatea (citește curiozitatea cititorului) să fie deplină, mai are și o dedicație, la prima vedere cuminte: „Denisei - fetița pe care am cunoscut-o înaintea ca ea să fi împlinit primul deceniu pământean. După câțiva ani de clipe simultane, tot mai cred că este un înger”. Apoi, undeva pe la sfârșitul „Pagina de citire” (adică prefață), socotind că ambiguitatea a atins punctul culminant, poetul îndeamnă: „Așa că, șochează-mă, cititorule, citindu-mă!” Inversează intenționat rolurile. O măsură de prevedere extrem de utilă pentru cititor, care descoperă aici câteva reflecții călăuzitoare în lectură: „*Trăim torsiuni continue ale lumii reale, exprimate prin proporții divine*”, „*Lumea asta este o infinitate de spirale într-o continuă răsucire*”, „*Am vrut să fiu dorința de a trăi, dar mi s-a întunecat mintea de neliniște*”, „*Dintre destinațiile posibile, aș fi ales-o pe cea de zmeu: să mă rătăcesc de cele pământești*”. Pentru cititor: „*Mi-am propus să te iau cu mine într-o călătorie ce nu se va sfârși niciodată*”.

Dacă cititorul își aruncă ochii și spre final, descoperă niște versuri care, coroborate cu aceste considerații inițiale, dau impresia rotundului, trimițând, ingenios, spre ideea fundamentală a volumului - neliniștea creatorului; „Gata, nu mai vreau să strig în gura mare îndrăgostirile mele de zmeu!”

Odată finalizată lectura celor 81 de poeme, dând pagina, descopăr și nu mai puțin de 14 „lecturi în manuscris” semnate de cititori și totodată autori de poezie: Tănase Dănilă, Dionisie Duma, Daniel Corbu, Mihai Gălățanu, Ignatie Grecu, Constantin Oancă, Maria Timuc, Ioan Toderiță, A. G. Secară, Paul Sân-Petru, Paul Spirescu, Valeriu Valegvi, Ion Vasiu, Denisa Lepădatu.

Dilemă: Să le citesc înainte să mă apuc de

cronică? Fără voia mea, aș fi împrumutat puncte de vedere. Așa că, vorba cronicarului: „Biruit-au gândul...”, adică după, pentru confrunt. Grea misie și mare risc...

Încă o piedică: Lectura poemelor m-a trimis spre un domeniu, care mie, filolog de formație, nu mi este familiar: matematica. În această situație nu m-am sfiit să caut într-un dicționar, pentru a-mi lămurii noțiuni abstracte, matematice: Lemă, Geneză, Ipoteză, Teoremă, Axiomă, Corolar. Dintr-o dată, definițiile mi-au deschis un alt orizont al lecturii, desigur diferit decât cel tradițional. Recunosc că am descoperit și o altă salvare a versurilor unui poet autentic care are ce spune în poezia modernă românească.

Am început cu LEME, definite astfel: „Teoremă preliminară a cărei demonstrare servește demonstrației teoremei următoare” (DEX). Am descoperit în volum 6 Leme construite pe motivul literar al „îngeritei”, ale căror titluri sugerează împreună o duioasă și dureroasă poveste: „Cânt de îngerită” (Lema 1), „Îngerita” (Lema 2), „Fetița mea înger” (Lema 3), „Prințesa” (Lema 4), „Povață de înger” (Lema 5), „Puștoaica” (Lema 6). Mai este încă o poezie pe care eu am identificat-o drept Lemă, poate cea mai profundă și mai emoționantă, „Ea e prințesa îngerăș (consecință ingenuă)” care cuprinde, ascunsă, cheia volumului: „*Nu uita că am să mă întorc să te bântui îi spun / acestui înger al meu care și el mă crede zmeu*”.

Așadar, extrag, pentru cititor, secvențele necesare din fiecare Lemă, pentru perceperea întregului.

Prezența Îngeritei: „*Am cunoscut o prințesă care merită pe deplin acest nume / mi s-a întâmplat de când îmi era dor / chiar și de piatra în care dădusem cu piciorul*”.

Portretul Îngeritei: „*Avea gâtul alb, părul castaniu în valuri bogate / părea ființă în frig pătrunsă de gândul divin [...] / părea ca o pasăre singulară zămisliță-n durerea zilei dintâi / împușcată de dor*”.

Redescoperirea sinelui prin Îngerită: „*Când eram vizitat de îngerita mea / era ca o invitație la banchet / doar copilul înger m-a făcut să văd pe copilul din mine*”.

Metamorfoza Îngeritei în prințesă: „*Și într-o zi prințesa m-a întrebat ce culoare au ochii mei [...] / albaștri a răspuns ea și de atunci m-a condamnat*”

(continuare în pag. 9)

la moarte lentă / una pe rug să simt căldura ochilor ei”.

Lema 5 este în întregime o parabolă încorporată într-un imn închinat gingașiei: „ați ținut vreodată în brațe vreun țănc / așa de o lună două / un găgălici din acela care / plânge mai tot timpul îl legeni / dar nu tace [...] / și el crește și tace / din ce în ce mai mult / spune-i o parte din adevăr omule / și ai să vezi cum îl reduci la tăcere”.

În ultima Lemă poetul se identifică, de fapt, cu creația sa: „Prințesa mea îngerăș a rămas / cea mai bună parte din mine / deși m-am grăbit să-i spun că o iubesc înainte / să o iubesc”.

În ordine matematică, respectând semnificațiile definițiilor, urmează GENEZA. Mai întâi, definiția: „Proces de apariție a unei ființe, a unui lucru” (DEX).

Cele șapte poeme-fabule-parabole ce aparțin acestui ciclu au câte un fundament mitologic mascat într-o spirală: o istorie, prezentată în parabole, a eului, captiv în istoria familiei, iar aceasta, captivă în istoria țării. Faptul dovedește posibilitățile autorului de a realiza o simbioză subtilă a epicului cu liricul în parabole de o mare subtilitate.

Geneza I, „Ecce homo” este și poemul ce deschide volumul, depănând povestea începutului. Copilul apărea pe lume când poporul îl „plângea” pe Stalin; tata se îmbată de bucuria sosirii lui pe lume, dar jandarii îl duc la post crezând că el s-a îmbătat de bucuria morții tătucului; de aici, copilul s-a ales cu o poreclă pusă de tată, „miciurin”.

Geneza II, „Prima îndrăgostire de zmeu” este povestea școlii, a îndrăgostirii de zmeu, plecată tot de la tata: „Fătul meu lasă treaba asta cu hârlețul și / te du la academiile tale [...] / nu mai trebe să te țin de mână când urci / pe scară în pod”.

Geneza III are ca „subiect” povestea căpriței viteze, numite Lizica, aflată față în față cu primejdia-lupul, în admirația copilului încremenit de spaimă: „Lizica a făcut singură / singură / cu coarnele ei mici înspre lup / cu amândouă coarnele deodată / iar acesta cred că s-a speriat / [...] apoi a tulit-o înapoi în pădure”.

Geneza IV, „Pregătirea de zbor” se constituie într-un subtil dialog al eului cu gândul, istorisind momentul primei decolări a „zmeului”, ascultând sfaturile aripilor: „Cercetează-i încheieturile înainte de a decola / [...] mergi cu încredere nu te lua după gânduri / îmi ziceau aripile”.

Altă geneză, intitulată „Clopotul” este construită pe motivul diluviului din Valea Tolocului: „De vale la Toloc apele iar se învolutează / moartea țipă cu limba șuierătoare / miciurinele fă ceva / mi-ar plăcea să fiu zeu să opresc ploaia aceasta / stupidă / și sperioasă”.

Geneza V, intitulată „Pace în Valea Rea” face o radiografie a țării de după război când alde bietul Gheorghe, soțul Jănicăi, a fost prizonier la ruși, apoi s-a angajat în orașul lui Stalin, a intrat în colectivă obligat de alți zmei care „rup poarta / o scândură-două un gard și / urcă tropăind pe prispa noastră putredă”.

Geneza VI, „Năpustirea în haos” este povestea traumei fizice a unui copil, ce putea să devină tragedie. Puștiul de șapte ani ieșise la poartă, dar, jucându-se, cade sub roțile unei căruțe care trecea în goana cailor, prinzându-i mâna stângă sub roată, „în timp ce eu nu țineam deloc să mă mai ridic / căci tocmai regretam niște priveliști ce / se pierdeau după gard și după ceva

văzduh”.

Geneza VII, „Blestemata vale” este o parabolă cu tâlc care derulează povestea vieții ajunse la amiază: „Unica amiază de zmeu / imposibilă de altfel / de acolo de sus avionul trebuia să / traverseze marea prăpastie / în gălăgia văii cine mai ținea cont de reguli / spectatorii erau și sus și jos / ba unii asistau pe corzi atârând”.

Un alt grupaj de poeme se subintitulează IPOTEZE. Mai întâi, definiția matematică: „Element dat pe baza căruia se dezvoltă o demonstrație” (DEX). Așadar, să pornim în căutarea și descifrarea Ipotezelor.

Prima dintre ipoteze (I), „Lumi paralele” pune sentimentul poetic în termeni filozofici: „Mai întâi a fost o lume de puncte / nimic altceva și fiecare punct / avea în el un univers / [...] / Și a fost mai întâi adevărul sau iluzia lui / [...] / dar eu tot mai cred că mai întâi a fost iluzia / apoi s-au născut cifrele”.

Următoarea Ipoteză (II), „Clopotul bătând eroarea” pornește de la ideea că oamenii au fost cândva egali, căci nu aveau dumnezei, iar după prima ceartă au avut nevoie de un arbitru și atunci „au socotit că e nevoie de dumnezeu / și l-au adus fără carne și fără oase / să-l pună apărător al dreptății ce se naștea / în seara aceea plină de rugăciuni”.

Ipoteza III, „Îmi plăcea să mă plimb” are majoritatea verbelor la imperfect, marcând astfel continuitatea: „îmi plăcea”, „locuiam”, „făceam”, „fugeam”, „stăteam”, „porneam”, „întâlneam”. Sfârșitul poemului are în centru perfectul compus pentru a marca finalitatea creației: „Într-un târziu am înțeles / că haosul nu-i drumul / pe care să poți călca desculț”.

În următoarea Ipoteză (IV), „Filosofia mea”, creatorul se găsește în ipostaza lui Ulise pe punctul să debarce în Atica. Numai că autorul imaginează o altfel de călătorie, cea în lumea magică a cuvintelor: „Doamne / cât am crezut în filosofie / până la urmă am înțeles că nu este decât o formă / mai subtilă de poezie / ca un fel de vis care trece pe lângă tine, / [...] apoi am început să scriu poeme cu suflet de om”.

Penultima Ipoteză (V), „Cealaltă sintaxă” este cea mai sofisticată, punând viața în termeni fizico-matematici: „Există și alte sintaxe / există una de pildă care cere ca tipuri diferite / de intensitate să fie luate drept realitate / [...] / universul însuși nu este decât caleașca intensității”.

Ultima Ipoteză (VI), „A mea lume conflictuală” pune problema conștiinței eului în raport cu lumea: „Sunt mare pe cât vreau eu să mă văd mare / sunt mic pe cât vrei tu să mă vezi / conflictele mele se întrepătrund cu conflictele tale”.

O altă serie de poeme au ca termen generic tot unul matematic, TEOREMA definită astfel: „Afirmatie care poate fi demonstrată logic pornind de la fapte cunoscute” (DEX). Chiar titlurile celor patru teoreme vorbesc de la sine: „Lumea sub unu” (I) („omul s-a rătăcit azi mai mult decât ieri / bază de enumerație îi este locul / unic / între origini nemărginite”); „Unul din doi” (II) („Fiindcă sunt unu nu pot avea pereche / mi s-a spus din capul locului / căci fără unu nu ar fi existat lumea”); „Unu” (III) („După o idee pe care o rătăcise mama / prin fetusul de dinaintea nașterii mele / aflasem deja că aş putea să fiu un unu / și tot la granița dintre haosul mic și haosul mare”); „Nimicul” (IV) („Purtând

(continuare în pag. 10)

veșnicia în afara ființei mele / îl zăream la capătul drumului / pe zero cum se înalță în cerc / pe lumea asta ca o nălucă”.

Desigur că celor patru IPOTEZE le corespund tot atâtea AXIOME care trebuie definite și ele matematic: „Adevăr admis în general și acceptat ca real, fără a fi demonstrat” (DEX).

Axioma I, „Singurătatea” are ca punct de plecare mitul lui Prometeu: „Dacă / cerul se va apleca un pic / va picura din el un înger ceva / poate că și vulturii ar fi venit mai aproape / și ar fi terminat la timp ciugulitul / din inima mea plină de singurătate / și înfricoșată precum o tranșee”.

În Axioma II, „Nevoia de zmeu” recurge la intertextualitate, pornind de la Platon prezentând o excelentă definiție a muzicii: „Muzica este o lege morală, / ea dă suflet universului, / aripi gândirii, / avânt închipuirii, / farmec tinereții, / viață și veselie tuturor lucrurilor, / ea este esența ordinii, / înălțând sufletul către tot ce este bun, / drept, / frumos”.

Axioma III, „Antisimetria” - autorul se află în ipostaza de zmeu deja înălțat, după cum afirmă în motto-ul poemului: „Și eu, ca să pot vedea proporțiile, a trebuit să fiu iarăși zmeu și să mă înalț sus de tot ca să îmbrățișez dintr-o privire îndepărtatele capete altfel invizibile”.

Axioma IV, „Marea bolovăneală” are drept motto o constatare dureroasă: „Mai trist îmi pare când, aflându-mă acasă, mi-e dor de casa mea”. Aici vede lumea ca pe niște „bulgări imenși rupți din peretele prăpastiei / cu băte ciomege vârfuri de bocanci și alte cele / în timp ce soarele se trudea să fugă / prin sălbăciunile universului”.

Celălalt termen matematic utilizat este COROLAR, definit astfel: „O idee, concepție care se desprinde dintr-o anumită teorie, afirmație”. Cercetarea celor treisprezece poeme având acest subtitlu presupune ocuparea multor pagini, însă numai enumerarea titlurilor și a subtitlurilor lor oferă deschideri interesante spre „universul de gânduri” (Eminescu) pe care le trimite autorul spre cititor: „Rugăciune” (corolar cenzurat), „Raiul meu vagabond” (corolar invers), „Tatăl meu” (corolar repetat), „Frica” (alt corolar), „Reîncarnările mele” (corolar părintesc), „Mă fugărește tata” (corolar violent), „Frații Bourbaki” (corolar de sacrificiu), „Drobul de sare” (corolar nou), „Goana după îndestulare” (corolar de dulceață), „Nevoia de mamă” (corolar sublim), „Războaiele tatii” (corolar singur), apoi „Corolar direct” și ultimul, „Corolar de petrecanie”.

Cititorul identifică, în primul rând, o variată densitate de idei poetice, adică sentimente, izvorâtă din dualitatea mamă-dumnezeu. Primul dintre poeme pe această definiție matematică este o cutremurătoare rugăciune argheziană închinată Mamei, identificată, aici, cu Dumnezeu. „Dumnezeul meu mamă / adă pace rostului zilelor mele / și nu te mai prefăce că ești departe / știu că ai plecat din cauza greșelilor mele / dar m-ai iertat de aici și de acolo și de unde ești”.

Ultimul „Corolar de petrecanie” încheie și volumul. Autorul se imaginează în ipostază argheziană (vezi finalul „Testamentului”), sau chiar socratică, contemplând propria creație, ajungând la conștiința inspirației divine: „Cică am terminat de scris cartea cea mai grea / și mai promițătoare / acum am cu ce să-mi plătesc porția de cucută / la început am lucrat cu ochiul cel orb / dar mi s-a

pus biblia în mână și mi s-a servit cu lingurița / ca să fiu văzut apoi cum sar pur și simplu din poem / în poem /, direct la pagina sfântă”.

În afara acestor șase cicluri de poezii supuse, compozițional, rigorilor matematicii, am mai identificat încă 36 de poeme construite pe motivul literar central, al zmeului „rătăcitor” (eu i-aș spune turbionar) susținută de o mare densitate de motive literare care dau consistență gândului și semnificație sentimentului: motivul literar al mamei-dumnezeu, al tatălui aspru, supus păcatului băuturii, al îngerului-prințesă, al aripilor frânte, al nopții sufletului, al căutării prin băjbăială, al haosului în dezordine, al stelei căzute în apă, al zborului fără direcție, dar mai ales al creatorului învăluit și învăluit în propria-i creație.

Până aici, cititorul ar avea impresia că se află într-o lume abstractă, a matematicii și a filosofiei, mai ales că se izbește de metafore puternic încifrate sau de paradoxuri, al căror înțeles trimite la un efort de imaginație, iar înțelegerea presupune experiențe prealabile de lectură. Acest efort este răsplătit în final, când de-abia atunci i se dez-leagă semnificația titlului. Poetul posedă știința de a-și planta universul creației spirituale - aceasta este una din temele fundamentale ale volumului - într-un alt univers, de data aceasta spațial, eminentemente mitologizat, toposul fiind Tolocul (motiv literar recurent) cu componentele sale geografice: Valea Tolocului, Malul lui Toloc, Râpa lui Toloc, Dealul lui Toloc, apoi Pădurea Țurea, Biserica Cenușii, Barboși, Ionășești, Marea Podgorie, Siret. Spațiul acesta mitic este populat cu o sumedenie de „personaje”, și ele mitizate: mama, tata, iada Lizica, Postolici, Jănica, Stoian, Gheorghe, Tăsica, Ion damblagitul, nea Vasile, puștanca, Filimon Corciovu, despre care nu oferă niciun alt indiciu decât numele, ceea ce sporește ambiguitatea, întregind și mai mult spațiul mitic.

Pentru a inventa acest univers spiritual mitizat, în centrul căruia se găsește motivul zmeului-creator, poetul recurge la versificația modernă, adică versuri cu măsură variabilă, rimă albă, elimină complet punctuația, dând astfel libertate totală discursului poetic, dar și lecturii, frângerii șocante - dar cu rost - de vers, mai ales că accentul interior are misiunea de a-l direcționa pe cititor spre ideea poetică respectivă. Am descoperit în volum și două poezii cu versificație clasică, ceea ce-mi spune că Petre Rău este un poet matur, mânuind cu același refinament versul modern, dar și versul clasic. Pentru cititor: „Pasăre în miez de noapte ce în visu-mi te / strecuri / și-mi porți gându-n rătăcire pâlând până în / zori / îți arată trupul fraged ca un suflet / logodit / în lumina-mi din fereastră ce preumblă / ostoit” (Aripi primare) „Nu mai răsfâng în ape dorul sfânt / ovalul licăr îndoit de-amiezi / aduce-aproape cerul de pământ / prin ostoite vaduri și livezi”.

Această încifrată, dar frumoasă poveste a „îndrăgostirii de zmeu” (în final tradus - metaforă a pătimirilor creatorului rătăcitor în creație) - nu ia sfârșit încă. Cititorul va identifica și fundamentul inspirației - Dumnezeu - a cărui prezență pământeană o trăiește, descoperind că autorul simte nevoia să

(continuare în pag. 11)

dialogheze cu divinitatea, luând-o de multe ori interlo-
cutor: „De ce Doamne mi-ai dat multe întrebări / și tot pe
mine m-ai pus să răspund la ele” (p. 23), „Dumnezeul
meu mamă / adă pace rostului zilelor mele” (p.25), „Mi s-
a întâmplat / chiar mie / ereticul care credeam în
Dumnezeu” (p.27), „Într-un final a trebuit să mă întreb /
desigur pe mine însumi desigur retoric / oare cine o să
mă ierte dacă / nu-l iubesc pe Dumnezeu” (p.28), „Abia
când am avut nevoie de arbitru / am socotit că e nevoie
de dumnezeu” (p.35), „Oamenii / [...] deci au fost egali o
perioadă / și nu aveau dumnezeu / abia după prima
ceartă au simțit nevoia unui arbitru / unul liber” (p.35), „La
început a fost M / a spus Pitagora / [...] M care i s-a opus
lui Dumnezeu / și care înseamnă certitudine / dar care
din păcate / nu ține veșnic” (p.38), „Făceam parte din
poporul semănat / de Dumnezeu / la porțile orientului
meu” (p.51), „Doamne / cât am crezut în filosofie / până
la urmă am înțeles că / nu e decât o formă mai puțin
subtilă de poezie” (p.83), „Dacă ai văzut că / lipsesc atât
de mult de ce / nu m-ai căutat tu pe mine Doamne”
(p.91), „I-am explicat lui Dumnezeu / nu poți fi și credin-
cios și profesor de religie” (p.101), „Nimic este zero,
Dumnezeu este unu / țiua leibniz pe la ureche” (p.105),
„Apoi am urcat în văzduh să-i dau o șansă lui / Dumne-
zeu să fie mai aproape de mine” (p.115), „O noapte cu
tine e cât șapte cu dumnezeu / e mai lungă decât singu-
rătatea lui Ovidiu” (p.116), „Mai mizez încă pe faptul că /
Dumnezeu se poartă / ca un credincios cu mine” (p.118).

Recitind această cronică de întâmpinare, mi se
adună, asemeni unui flux marin, gândurile finale și des-
copăr în Petre Rău un poet al simbiozelor subtile ce se
lasă greu eliberate din chingile metaforei, ale paradoxului
și parabolei, ale matematicii și filosofiei: zmeul de hârtie -
zmeul din poveste, liric - epic, univers spiritual - univers
spațial, limbaj matematic - limbaj filosofic, univers mito-
logic - realitate brută, teluric - cosmic, mamă - tată, versi-
ficație modernă - versificație clasică, toate îmbrăcate în
haina regească a poeziei profunde, sensibile, pure pe
care numai cei inițiați o pot savura. Odată cu zmeul,
poetul și-a înălțat sublim gândurile și sentimentele, con-
templându-și, asemeni lui Dumnezeu din ziua a șaptea,
creația din palmă, neverinindu-i să creadă minunea numită
„Îndrăgostirea de zmeu”.

(urmare din pag. 7)

De data aceasta, o altă „istorioară” despre Brăila,
cu Hipodromul din apropierea Parcului Monument,
construit în 1903, și cursele de cai, spectacolul de
elită al protipendadei portului dunărean, din perioada
sa cosmopolită și cea mai prosperă, când, între cele
Două Războaie, aici, „...la Brăila, la tanti Elvira!”, se
stabilea prețul grâului pentru Europa; dar era și
leagănul muzicii de calitate, „mica Vienă”, cum i se
spunea măgulitor Brăilei, iar brăilenii melomani erau
gratulați orgolios „napolitani de la Dunăre”. Din
păcate, după Război, cu un alt regim politic, „acest
gen de activitate era poate prea rafinat.” (Op. cit.,
pag. 35), iar hipodromul de cai a fost desființat în
1962, pentru a se construi un cochet cartier de
blocuri.

Ca o particularitate stilistică, în fiecare pove-
tire, prozatorul Cătălin Lungu... „introduce...” o
altă „poveste”, ca un intermezzo epic, pe aceeași
„linie melodică” dar cu „variațiuni”, în care virtuțile
sale de narator pun în cumpănă realitatea textului
inițial cu textul altei realități, ca cea venită din
copilăria personajului Codruț, din vremea fericită
când, împreună cu bunicul său, asista la acele
curse de pe hipodrom, urmărindu-l pe Haiduc,
calul său favorit...

„Grădina obștească”, cea de-a patra povestire,
păstrează acea aură de reper civic și de emblemă
definitorie pentru Brăila, Grădina Mare, un parc de
mici dimensiuni dar încărcat de istorie: Castelul
de Apă, construcție înaltă de 35 de metri, ridicată
în 1912, sau labirintul de hrube, construite de pe
timpul turcilor. Și, din nou, un alt interludiu cu
liniștea molcomă a doinelor Bărăganului tulburată
de... „torente” legendarului Terente și de acor-
duri ușor... păcătoase ale sloganului ușuratic...
„La noi la Brăila... / Se vinde plăcerea cu chila!”

„Otis tarda”, a cincea povestire inspirată de...
„legenda avicolă” a Bărăganului, cuvânt de origine
cumană (vârtej, vifor, furtună), *dropia*, metafora-
simbol a întinderilor aspre ale ciulinilor câmpiei de
sud-est, „otis tarda”, în limbajul biologilor, subiect
de literatură într-o altă... „rețetă”, în afara celei
din bucătăria delicatelor vânătorești, care au
dus la exterminarea ei și „De atunci, dropia refuză
să se întoarcă. Ne-a lăsat spre aduceri aminte
doar câteva povești despre delicatețea ei...” (Op.
cit., pag. 55).

„Pânțelele dintre ape”, penultima povestire,
modifică abrupt aria tematică a cărții domnului
Cătălin Lungu prin frisoane epice, cu pagini
dramatice din *rezistența* împotriva unei ideologii
aberante, cu tortionarii care au anihilat, prin
violență, acoperită de lozinci și ipocrizie fardată
cinic, *elita* clasei politice românești interbelice.

Și o poveste *paralelă* despre nașterea Insulei
Mari a Brăilei, pământul dintre ape, într-o
dramatică jertfă, când deținuții au apărut cu
trupurile lor digul amenințat de pericolul apelor
învolverate și au salvat cele 70.000 hectare de
pământ roditor.

„Chinovia”, ultima povestire, de inspirație
religioasă, amintește despre o mănăstire de
obște, *chinovie*, ctitorită de domnitorul Matei
Basarab în perioada 1636-1637, la Măxineni, la
confluența râurilor Siret și Buzău, în județul
Brăila. Remarcabilă este și de data aceasta
povestioara paralelă, „Acvila cruciata”, cu o
întâmplare de demult, când Brăila era raia
turcească și, ca și acum, în epoca nefastă a unui
alt terorism religios care amenință Europa, se
pare că ar fi nevoie de o altă Cruciadă.

„Povestiri din vremea dropiei...”, o carte
adresată copiilor și tinerilor, pe care scriitorul
Cătălin Lungu îi protejează de violența prezentului
prin povești de altădată, în care lupta dintre rău și
bine era finalizată prin victoria BINELUI.

Valeriu VALEGI

PE LA AMIAZĂ

Mai pe la amiază
când norii s-or mai așeza
mai pe la amiază
când orele s-or strecura mai ușor prin strunga zilei
mai pe la amiază
când undeva se vor intersecta ploile neterminate
numai pe la amiază
să ne dăm întâlnire împăcați cu noi înșine
și astfel să dialogăm cu tăcerea celui alt
până când dintr-un colț de munte
va țâșni coada unui cocoș
blocându-ne amintirile instantaneu

IARMAROC SADEA

Iarmaroc cu paiațe zici
nu-i loc nici de un strănut
pe aici
nici de un chef cu năduf
nu-i loc vezi bine
pe aici
toate-s consumate-n rate
și de-ar fi de pomană
nu aş veni fii sigur
pe aici
aşa cum e trendul
fără niciun dram de adevăr
să reușești neaparat primul
fără niciun aport de inspirație
îți spun parol nu știu altfel
nu-i de trăit
pe aici
într-un iarmaroc sadea
de-ți vine să-ți dai foc

REVII DIN LARG

Revii din larg
cu ochii plini de priveliști
ți-a rămas ceva
din ecoul țipetelor de pescăruși
între coastele fosforescente
ești schimbată la față
tot ce nu ți-am spus
s-a scris deja în istorii viitoare
acolo-n larg să fi rămas
credința ta
sub chip de pasăre albă
de-mi cântă acum
arii lovite de o cernită bucurie
învălmășeală mare e la mal

se-ntorc peștii cu burțile stoarse
de icrele de aur
măcar să nu le stăm în cale

GARDURILE NU-S DUPĂ CHIPUL

Nu crezi în gardurile ridicate pe fugă
mai mult verzi decât drepte cu
urme de mușcături de felină pe ele

nu-ți pasă dacă se vor năru
la prima bătaie de vânt vor fi
ridicate din nou după același tipic

sunt într-o continuă căutare de sprijin
garduri cu cuiburi răsfirate pe la colțuri
și atât de rar invidiate

nu-s croite după chipul chemat în lucrare
nici cu proporțiile nu te dumirești
de vrei alura recent să le-o admiri

GOALĂ-N GÂNDURILE

De mult apari goală-n gândurile mele.
nu încetez să-ți spun că spaimele la fel
ca bucuriile pornesc războaie. nu au loc
coacerile și nicio măsură nu-i de ajuns
într-o clipă de rătăcire când munte
cu munte nu se recunosc. mi-e dor
să hoinăresc pe-o frunză de dud și de
acolo să admir șuvoiul de lumină.

cum apari goală-n gândurile mele așa
și muza o fi că n-o fi foc. doar spaimele
și bucuriile-ntr-un iureș decis să oprească
războaiele ce zici. mai pe la amiezi
coacerile de s-or rări ce măsură
trupul să ia în fața muntelui drept.
lupii urlă-n haite ordonate de parcă
cineva-i conduce cu o mână de fier.

numai goală-n gândurile mele vor auzi
războinicii din viitor că-mi placi.
nici coacerile nu vor întrece măsura
cât încă trupul înveselește clipa. vei vedea
cum din ramuri țipă verdele

ADEVĂRUL

Adevăru-i peste puterea de înțelegere
a celui chemat să vindece. adevăru-i
pus la colț și invocat altă dată. adevăru-i
un îndemn dureros irevocabil și
cum cu o ieșire-n larg nu servești marea
adevărul să-l înfrunți. adevărul întrucât
pentru viitor abia s-au stabilit granițele.
adevărul pentru proiectele ce stau să
se prescrie. doar adevărul cu ifosele lui
de june prim scormonind într-un cuib
de cuc. adevărul este așa cum l-am lăsat
anul trecut pe o masă rabatabilă

Constantin OANĂ

POVEȘTEA CODRULUI

A fost odată ca niciodată. A fost odată un împărat-codru care avea un fiu numit Făt Frumos din Tei și o fată numită Floare-albastră. Încă din copilărie Făt Frumos are nostalgia acestei frumoase fete, fără s-o fi cunoscut măcar vreodată, motiv pentru care hoinărește mereu pe cărările știute și neștiute ale codrului (Fiind băiat...).

La rândul ei și fata era însuflețită de același dor nedefinit. Ea preferă lacul, în apele căruia, cu practici folclorice, spera să-l vadă pe alesul inimii (Crăiasa din povești).

După multă umblare și căutare a "nu știu ce", într-o bună zi se-ntâmplă minunea: Făt Frumos, ajuns în fața vechiului tei, vede cum acesta se deschide și din el coboară ca-ntr-o vrajă fata, ce-l uimește cu frumusețea ei. (Fiind băiat...).

Altădată, în timp ce mergea necăjită spre mănăstirea unde o trimise tatăl ei pentru a se călugări, ea se trezește înaintea ei cu Făt Frumos, care stătea lângă teiul lui sfânt (Făt-Frumos din tei).

De cum s-au întâlnit, s-au și recunoscut, de parcă se știau de când lumea. Apoi se-ntâlnesc din ce în ce mai des, fie lângă lacul cel albastru, fie lângă teiul vechi și sfânt, fie lângă izvorul cel în vrajă care sună tainic în urechi, la mijloc de codru, unde se-mprietenesc cu-ale păsărilor neamuri, cu stejarii, cu cerbii, cu luna și luceferii. De multe ori în gândul lui de poet Făt Frumos o vede pe Floare-albastră în ipostaza de mireasă a sa (Călin - file din poveste, portretul fetei).

Dar frumoasa floare nu zăbovește prea mult în lume, vine singurătatea și o duce... Toate faptele pădurii o urmează, urându-i „noapte bună!”, dar niciun somn nu este așa de mândru ca al ei (Somnoroase păsărele).

Icoana steii ce-a murit încet pe cer se suie... Și Făt Frumosul-poet pornește la drum pe urmele iubitei sale în speranța de a reface toate clipele trăite-mpreună și așa toate locurile, toate momentele sunt reconstituite cu atâta insistență și migală, încât rezultatele întrec realitatea. Iată-l din nou lângă lacul cel albastru, ori sub un salcâm pe un deal în fapt de seară, lângă izvorul care tremură pe prund sau alături de-ale păsărilor neamuri, care la fel își exprimă regretul pentru absența aceleiași prietene (Lacul, Sara pe deal, Freamăt de codru, Dorința).

„Și timpul crește-n urma mea”, își zice mândrul poet plecat demult în lume, dar mereu cu gândul la codrul copilăriei sale. Revine într-un târziu în locurile natale, dar nu stă mult, deși pădurea îl roagă să rămână la ea (O, rămâi...).

Lumea ce gândea în basme și vorbea în poezii s-a dus, până și glasul pădurii sună altfel, dovadă că timpul este neiertător (Revedere).

Ziua scade, noaptea crește, bate vântul dintr-o parte, trec în stoluri rândurele - tot atâtea urme ale timpului, care

fac din om o ființă rătăcitoare pe pământ (Ce te legeni...).

Vine o vreme când Făt Frumos se desparte și el de lumea în mijlocul căreia și-a dus existența. Lumea de azi, spre deosebire de cea a copilăriei sale, l-a făcut să nu regrete această despărțire. Un dor de somn îl cuprinde și vrea să doarmă la marginea mării acoperit de flori, de brazi, de lună și luceferi, convins fiind că astfel își va regăsi iubita, precum Orfeu pe Euridicea sa (Mai am un singur dor).

Cercul se-nchide, pădurea toată îl urmează în adormire și niciun somn nu este așa de mândru cum este al lui. Toate faptele pădurii îl urmează spunându-i în șoaptă „noapte bună!” (Somnoroase păsărele).

TELEVIZIUNEA LITERARĂ

www.televiziunealiterara.ro

tvbucuresti@yahoo.com

0722.410.597
0740.370.665

Coriolan PĂUNESCU**Spre mine să vii**

Spre mine să vii, și astăzi, și mâine
 și nu te lăsa pe țărmuri vechi ispitită -
 ascute-ți auzul pe caldele-ți strune
 și pe muzica mea prea puțin auzită.
 Iată, onirice vânturi s-aud pe coclaur
 sau în mână ce poart-arcului cântării,
 iar norul cel negru cu solzi de balaur
 să te chem la ceasul neviu al visării.
 Acum pe lacul stelar cu calmele dropii
 ca un ogar amușinând timpul ce curge
 încearcă de un orizont să te-apropii,
 cu aripa frântă când vântul ți-o smulge...
 Și vino, niciodată nu vei fi răstignită
 pe-o cruce albă îngropată pe maluri
 iar pe-a apei cărare luntrea-ți oprită
 enigmatic așteaptă să spintece valuri.
 Știu c-ai să treci prin turburi destine
 chiar dacă te lași în vremuri pierdută,
 și-n tăcere-ai să urci colonade străine
 spre aceeași sacră și învechită redută.

Icoană în destin

Mamă, te văd în aburul de-azimă caldă
 sub cerul ce miroase a bob de viță rară
 ori poate-n aerul ce chipul viu îți scaldă
 lângă fântâna cu apă de vârstă milenară.
 Și parcă-s măcinat de-o nouă luna plină
 iar bobul e sedus prin aurul din grâne
 și prin atâtea izuri amirosind a smirnă
 eu simt metamorfoza din infinitul mâine.
 Deasupra lanului mai zboară liber cucul
 când iată macii roșii se scutură din floare
 și dintre văi bătrâne trimite o boare nucul
 de iod și împărtășire profund mântuitoare.
 Și cum stai încă dreaptă în palida lumină
 în viul întuneric din noaptea-atât de neclară
 te văd îndurerată printr-o vreme străină -
 icoană blândă și veche trecând către seară.

Abstracții tutelare

În trista lui hlamidă tot galbenă și lungă
 un tânăr înger s-a întors străin spre mine
 și-n minte-i aud glasul ce parcă dă să plângă
 că-n umărul de lut s-a tot închis pe sine.

Și steaua însoțindu-l prin cerul fără margini
 clipește dârz prin geana-nsoțită și rotundă
 reaprinzând în suflet atâtea vechi imagini
 ce-n limpedea lumină încearcă să pătrundă.

Și-l urmărește vremea-n arhaica-i umbelă
 și-n valuri incolore răzbat cântări barbare
 pe când în noaptea albă un sunet de violă
 răzbate-n ochiul serii pe-a undelor chemare.
 Apoi, în haina de-argint, cu sceptor-n mână,
 pe tron voievodal și viu înconjurat de astre,
 el pare că-i plecat de-acum pe-a vieții strună
 când spre înalturi urcă cărările-i albastre.

Peste nori cenușii

Ascultam vorbind în margini de vreme
 și-auzeam că s-a scris cine mai știe pe unde
 un roman anacronic și parcă multe poeme
 în care rănit trupul meu tânăr s-ascunde.
 Intr-un moment descopeream, deodată,
 că poezii lumii niciodată noaptea nu mor
 și că o literă de plumb castaniu decupată
 urcă-n văzduh ca o pasăre-n formă de zbor.
 De-atunci în nori cenușii mai scânteie luna
 iar gândul va urzi tot mai multe porunci,
 prin care-n legendă atingi universul cu mâna
 iar cu gândul încerci tăria măritelor stânci.
 Și totuși drumul pe care pleci într-o clipă
 te îndeamnă să crezi într-o trudnică stare
 peste care viața trece în bătaie de aripă
 în urmă lăsând nici-un semn de întrebare.

Prefaceri

În lume nu știu cine mai cântă din frunze
 și cine mai scrie pe-o galactică stea licărind
 când s-aștern stropi de rouă pe asprele buze
 când făcliile vieții în umărul rece s-aprind.
 Dar, iată, că vremea-i veșnic ursuză, sucită-
 nu mai tresare când trece temutul meu nor
 iar peste glia de aur umbra-n lumina vrăjită
 măsoară oceanul și naște-n ideea de zbor.
 Vântul străin în pădurea prefăcută-n talazuri
 ca un vârf preionice în nordul furtunii veghează
 iar pe valuri bătrâne, tot mai multe barcauri,
 se află-n ochiul cu lumina statornic de trează.
 Și iată, totul tresare, ca un rânjet de lună,
 și se transformă-n faldice și reale himere
 când din înalturi universul planetei răsună
 prin impulsuri cedând cuvioaselor sfere.

Constantin OANĂ

UVERTURĂ LA NAȘTEREA DOMNULUI

(Tecuci, decembrie 2015)

Un zbor s-a așezat pe umărul nostru.

Orchestra Filarmonicii "Mihail Jora" din Bacău condusă de maestrul Petronius Negrescu a revenit la Tecuci pentru a așeza o nouă piatră la construcția începută aici acum un an, construcție estetic-duhovnicească, după modelul celei de la Viena, care este MUZICA. Și pentru că suntem în preajma sărbătorilor Nașterii Domnului, măntreb ce altceva pot fi bucuria și răsfățul, fără cuvinte, ale pruncului de la sânul mamei sale dacă nu muzică? Așadar binecuvântați sunt cei care au gândit și au făcut posibil acest eveniment: Fundația Pelin, Consiliul Local și Casa de Cultură Tecuci.

Programul a cuprins pagini de popularitate din opere, operete și, după cum era de așteptat, din creația membrilor familiei de muzicieni vienezi, Strauss: Johan Strauss-tatăl și fiii săi, Johan Strauss-fiul și Josef Strauss.

Bagheta a fost ridicată deasupra uverturii la opera verdiană "Forța Destinului", pagină simfonico-filozofică care, după cum arată și titlul, nu poate rămâne în afara a ceea ce suntem noi de fapt, ființe alcătuite din lumini și umbre, speranțe și dezamăgiri, bucurii și tristeți. Toate acestea ni le spune muzica aceasta mai convingător decât o poate face cuvântul. Intrarea se face printr-un arc susținut de șase coloane granitice (ale alăturilor), amintind, prin fermitatea lor, de uvertura beethoveniană Egmont. Ca și acolo luminile își au umbrele lor: nuanțele de "forte" alternează cu cele în "piano", liricul cu energicul, ritmul "allegro" cu cel "lento", visarea cu amenințarea. Dar timbrurile instrumentale, care aparțin substanței muzicii!? Dacă alăturile scânteiază, anunță și hotărâsc, instrumentele de suflat din lemn și cele de coarde rezistă prin comuniune. Instrumentele sunt sentimentele noastre, iar muzica aceasta este segment de viață.

"E lucevan le stelle" (Și stelele străluceau) este aria din opera Tosca de Giacomo Puccini cântată de tenorul Marian Someșan. Durerea lui Cavaradosi, ce știa că a doua zi va fi executat, se transferă cu totul în vocea cântărețului, făcând din el un personaj real. Cântecelele al clarinetului ce-i însoțește discursul este o mărturie întru adevărarea dictonului latin "Non omnis moriar".

"Lacul lebedelor" de Piotr Ilici Ceaikovski este prezent prin trei secvențe: Scena I (din Actul I), Dansul lebedelor mici și Vals. Cel puțin Scena I este uluitoare prin asemănarea cu cerul înstelat. Pe un arpeggiu de harpă transfigurată se dezvoltă un vis al oboiului ce pune în lumină caracterul nepământesc al personajului principal, frumoasa Odette, transformată în lebadă de către Rotbart. Melodia, care este apoi reluată în forte de către întreaga orchestră (alăturile ieșind în evidență), este una dintre cele mai frumoase din întreaga istorie a muzicii.

Reapare Giuseppe Verdi cu o arie, a Gildei, din opera Rigoletto, pe care o cântă soprana ieșeancă Diana Bucur. Fierii primei iubiri din viața Gildei sunt adevărați și în interpretarea de față, agilitatea vocii, acutele sigure și clare, candoarea gesticii, simțul scenic ș.a. fiind argumente în acest sens.

lăta-l pe Johann Strauss-fiul cu valsul "Voci de Primăvară". Incredibil de antrenante aceste muzici, care nu ridică probleme de înțelegere, eleganța fiind în schimb cuceritoare. De aceea maestrul Petronius Negrescu își juca rolul ca un adevărat balerin.

În aria din actul al doilea al operei Samson și Dalila de Camille Saint-Saens este subliniată puterea de seducție a femeii frumoase. Armata evreilor condusă de către Samson a biruit pe cea a filistenilor.

Pentru a contrabalansa situația creată filistenei o folosesc pe Dalila, fiică a lor, drept momeală, vrând să afle în ce constă puterea supranaturală a lui Samson. În timpul somnului ea îi taie părul (aici era secretul), după care totul ia un alt curs. Singură, Dalila invocă puterile idolești care să o ajute să-l cucerească pe Samson. Gesturile hotărâte, dar și timbrul plin de întunecimi fac din personajul acesta unul care oscilează între feminitate și malefic.

Mezzosoprana ieșeancă Florentina Irina Onica reușește să se impună cu acest personaj posesiv, în ciuda aparenței sale oarecum fragile.

Sunetul inefabil al partidei viorilor, care amintește de preludiile la operele Lohengrin ori Traviata, se face simțit și în Intermezzo din opera "Cavaleria Rusticană" de Pietro Mascagni, pe care orchestra băcăuană l-a interpretat cu fior și detașare.

Între multele ciudățenii întâlnite în "Povestirile lui Hofmann" de Jacques Offenbach BARCAROLA aduce o rază de oarecare normalitate, poetul romantic german E.T.A. Hofmann, cunoscut pentru înclinațiile sale horror, se bucură de prezența pe o gondolă venețiană a curtezanei Giulietta, care-l invitase la o petrecere.

Spectacolul unic pe care i-l oferă orașul lagunei îl inspiră pe compozitorul francez să compună această unică barcarolă, cântată acum de soprana Diana Bucur și mezzosoprana Florentina Irina Onica.

Josef Strauss cu polka rapidă "Fără încredere" (cu strigăte). Același ritm vioi, care nu la visare predispune.

După o pauză de aproximativ cincisprezece minute orchestra Filarmonicii "Mihail Jora" revine cu o pagină de muzică rusă, uvertura la opera Ruslan și Ludmila de Mihail Ivanovici Glinka. După primele măsuri cu sunete răscutate, amestecate, apare brusc o melodie energică, cum energică este și bagheta magică din mâna dirijorului Negrescu. Apoi, apare la violoncelle o melodie lirică, generoasă, reluată la scurt timp de către întreaga orchestră. Și iar cavalcadă, ce seamănă cu aceea din partea a doua a uverturii la opera Wilhelm Tell de Rossini ori cu "Cavalcada Walkiriilor" din opera WALKIRIA de Richard Wagner.

Într-o vilă luxoasă de lângă Paris locuiește Violeta împreună cu Alfredo, iubitul ei. Faptul că poate fi împreună cu iubita lui în loc de verdeată îl copleșește pe Alfredo. Aceasta este aria din actul

(continuare în pag. 37)

Ioan VASIU

Maria leva ne invită „la masa întrebărilor nepuse“

Un minunat volum de versuri intitulat „**Sub semnul crucii**“, apărut anul acesta la Editura Absolut din București, am primit recent de la **Maria leva**, o poetă tot mai prezentă în paginile unor reviste literare, tot mai cunoscută și mai apreciată.

Cel care lecturează cu atenție poeziile incluse în acest volum, majoritatea fiind scrise în „dulcele stil clasic“, nu poate să nu sesizeze muzicalitatea discursului liric, pe de-o parte, și originalitatea metaforelor care dau un surplus de frumusețe versurilor care „curg“ precum lava unui vulcan impresionant: „**Aud în mine glasuri neînțelese / Și întrebări pe care nu le știu, / E-o curgere din care viața țese / Durerea regăsirii în pustiu**“ (*Durerea regăsirii* - pag.21) sau: „**Trecutul, din umbră, vulcanii i-a stins, / Sădind în cenușă reci boabe de rouă / Și-n arca iubirii cuvintele-au nins / Ducându-și trecutul spre lumea cea nouă**“ (*Straie de lumină* - pag.40).

Îndrăznesc să afirm, fără teama de a greși, că punctul forte al versurilor pe care Maria leva ni le oferă, cu generozitate, trebuie căutat în poeziile de dragoste: „**Să nu întrebi, iubitule, vecinii / Ce doruri am de când nu ne-am văzut, / Că mi-au crescut pe pleoape mărăcinii / Și aripile albe mi-au căzut**“ (*Stelele iubirii* - pag.43) sau: „**E-o lume deghizată, iubitule, în noi / Și stau în poarta vieții copacii triști și goi, / Iar îngerii ne spală trecutul de noroi, / Căci rana de pe palme e plină cu puroi**“ (*O lume deghizată* - pag.49).

Maria leva încearcă să ne demonstreze că „**fiecare lacrimă / s-a născut poezie**“, ba mai mult, ne convinge că „**poezia vine, pleacă și rămâne, / niciodată nu știi când, unde și de ce**“.

Tânără poetă, atentă la tot ce se întâmplă și se derulează în jurul său, percepe în felul ei anotimpurile: „**Se înfioară toamna-n gândurile mele / Și prea sfioși pășim prin anotimpuri; / Ne ștergem urmele cu colb de stele, / Nădăjduind spre alte începuturi**“ (*Mărgăritar de rouă* - pag.84) dar și sărbătorile: „**Când învățăm să fac numărători, / Îl auzeam prin pod, pe după coș / Și mă gândeam n-ajun de sărbători / Că mi-ar plăcea să pot să fiu un Moș**“ (*Jumătatea ultimelor vieți* - pag.31).

Impresionează în acest volum maturitatea și gravitatea lirică a unei poete ce nu se sfiește să facă risipă de metafore care trădează un suflet romantic, sensibil și visător uneori: „**Bolnav de tristețe, prea singur cu mine, / Ca număr impar spre tine pășeam / Pe axa tăcerii, spre ziua de mâine, / Să-mi spui ce cuvinte în suflet mai am**“ (*Petale de gânduri* - pag.47) sau: „**Vom adormi uitând să ne rugăm / Și vom visa o scară de nuiel, / Sau un triumfi pe care să urcăm / Când va rămâne cerul fără stele**“ (*Voi ști* - pag.86).

Maria leva suprinde și prin dezinvoltura și spontaneitatea versurilor albe, din care răzbate o muzicalitate

Maria leva

Sub semnul crucii

EDITURA ABSOLUT

ușor perceptibilă, plăcută auzului, precum în poezia fără titlu de la pagina 35, pe care o citez în întregime: „**Mi-am întors copilăria / pe toate fețele / Încercând uneori / să mă dezbrac de ea / ca de o haină veche; / amintirile erau rupte în coate / și izvoarele / nu mai miroseau / a primăvară, / dar cărările / și-au împreunat brațele / pe sub creștele munților, / ca o rugăciune / a reîntoarcerii acasă**“.

Împăcată cu destinul ei, poeta este hotărâtă să-și ducă singură „crucea“ vieții care are, în egală măsură, urcușuri și coborâșuri: „**Cerșesc pe cruce dreptul la tăcere / Ochiul mi-e spart și îngerul demis, / Când cer să beau, oțet primesc și fiere; / M-am resemnat: Tu nu exiști. Ești vis!**“ (*Mai mult de-o zi* - pag.20).

Multe ar mai fi de spus despre versurile Mariei leva, care trădează, fără îndoială, o maturitate lirică ce trebuie luată în seamă.

Sunt încrezător în vocația poetei și aștept cu interes viitoarele sale volume.

Dacă nu se va grăbi să publice, prea curând, volum după volum, având răbdarea de a „cerne“ prin filtrul autocenzurii valorice fiecare poezie, atunci cu siguranță cărțile sale își vor găsi un loc de cinste în rafturile bibliotecilor și librăriilor. Am curajul să pariez că așa se va întâmpla în cazul talentatei poete Maria leva.

Valeriu VALEGI

ÎN ARMONIA GÂNDULUI TIHNIT

Ce-i mai atrăgător decât să fii în armonie cu cei din jur, cu realitatea, chiar și ficțională, până la urmă cu tine însuși? Este un ideal aproape de neimaginat pentru oricare dintre noi, așa că este mai bine să nu ți-l asumi... Și totuși, mai există temerari tocmai cu acest ideal în față, asumându-și deliberat un risc al eșecului. Printre ei se remarcă Dorian Marcoci cu o carte de poezii - *Sculptorul tăcerii* (Editura Nico, Târgu Mureș, 2015, 56 pag.- preț neprecizat), de un fin simț al esteticului care te captivează. Cele 43 de poezii sunt precedate de un motto (*Infinitul din bobul de grâu: credința* – Claudiu Nicolae Simonati) și de un Cuvânt înainte a lui Iulian Patca (*...Dorian Marcoci este un poet veridic..., un imagist cu vocație al universurilor cromatice...*).

Deși de pământ ardelean, ținuturile dobrogene își revendică din plin un loc central în viziunea autorului.

Scrise în majoritate în stil clasic, poeziile lui Dorian Marcoci relevă o aleasă sensibilitate, dublată de o atentă și îndelungă lucrare a limbajului poetic.

Poetul adoptă tonul liniștit, preocupat mai mult de picturalitatea lucrurilor, prin care sufletul neliniștit navighează.

Este un companion și totodată un exeget al gândurilor sale, totul fiind, în fapt, trecut prin filtrul lor; gândul este unul din laitmoivele cărții, cel care a dat și titlul acesteia.

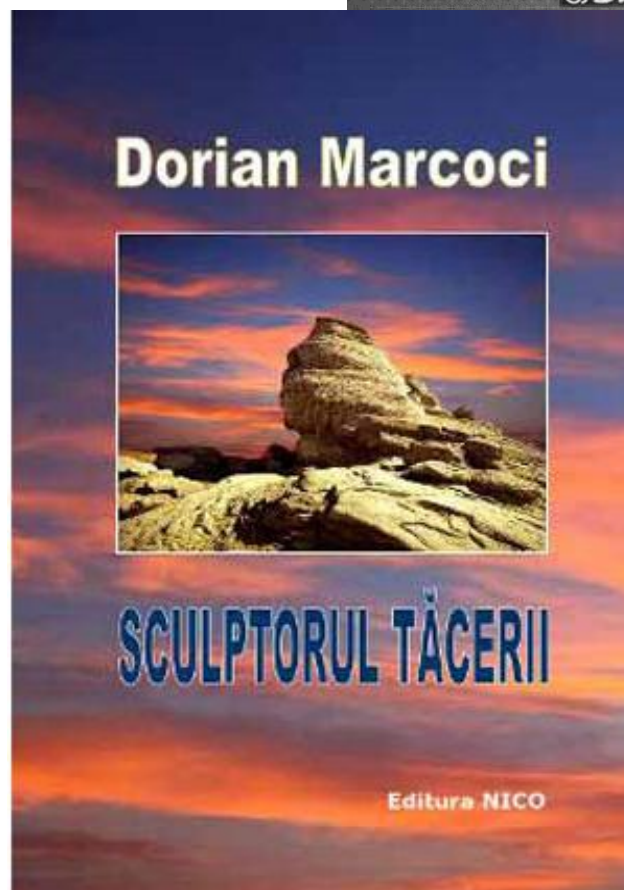
Autorul construiește cu răbdare, cu nebunia frumoasă a unui bijutier, crezul poetic: *...E-atâta loc pentru oricare, / Iar mentori pe ales de vrei / Dar drumul tău are-un temei / Și nu-l poți face la-ntâmplare (Pașii tăi); Ce fericit să fii copil, ... // Izvor de limpezi entități / Și suflet pe măsură / Netolerând identități / De falsă anvergură (Inocență); ...Să trăiești în armonia jurului / Și în armonie cu tine însuși (Să ai).*

Sentimentul iubirii, deși parcimonios reprezentat direct, este un pilon de mare rezistență în viața poetului, o modalitate de regenerare a tonusului și de permanentă confruntare cu propriile neputințe.

Lumina, un alt laitmotiv al poeziei sale, este cea care-l întemeiază, fie că e lumina sfântă de Paște (*...Lumină-ntipărind speranța / Pe sufletele încercate... - Sărbătoare sfântă*), fie cea de toate zilele, purtătoare de iubire (*...Iubirea ca liant / Etern... / Și-adusă / Prin lumină - Lumină*), sau cea ascunsă într-un grăunte (*Nu distruge acel grăunte / Ce te face fericit, ... // Un grăunte de lumină / Poposit la ceas târziu... - Grăunte de lumină*).

Ființa poetului rezonază cu aceeași intensitate și la tăcuta manifestare a misterelor în toate cele ce sunt, amintind cumva de tonul blagian, dar atât de personal (*Iar totul se petrecea în tăcere, / Culoare, emoții, proaspăt, fantezie, / O Mână-ndestulând cu modestie / Nevoia noastră amplă de mistere - Nevoia de mistere*).

În derularea acelei frumoase nebunii de bijutier, de care aminteam la început, poetul Dorian Marcoci realizează meritorii secvențe lirice, deviind, într-un fel, de la traiectoria intuită de prefațatorul cărții. Astfel, în *Cercul de foc* poetul sublimează sfârșitul prozaic al frunzelor toamna (*A venit toamna! / Îți vine să crezi? / Toate acele frunze*

verzi / Iubitoare de soare / Sunt acum / Un cerc de foc, / În jurul unui copac / Pustiu), iar în *Trainicul rod* se simte ca un pom care participă direct la transformările naturii (*Sunt ca un pom / Ce-și trage seva / Dintr-un rotund / Ce-l înconjoară, ... // Pot să înalț / În cugetare / Trainicul rod...*).

Desele escapade ale autorului prin varii spații geografice (dobrogene, mureșene și altele) dau naștere micilor bijuterii lirice, dar atât de potolite: *Am poposit cândva lângă o gară, / Purtând pașii de neoprit / Spre spații ce ne înconjoară, / Concretizând un infinit... (Popas); Un tren se îndemna grăbit, / Un șlep pe valuri neteză / Praful iscat de undeva... / În zare un avion de-argint... // ...Pe pod, de sus privirea-mi contempla / Cu armonia gândului tihnit (Apus la Medgidia).*

Ai spune că în cazul lui Dorian Marcoci este vorba de un poet liniștit, uneori prea lipsit de inițiativă, dar combustia sa interioară ridică la suprafață atâtea și atâtea imagini pline de incantație pură, făcute parcă să oprească în loc orice iubitor de poezie.

Despre poezia lui Dorian Marcoci se va mai vorbi, cu siguranță!

Ionuț CARAGEA

Patria la care mă întorc

fragment din romanul în curs de apariție „Ascultă-ți gândul și împlinește-ți visele”, ed. eLiteratura, București, 2016

Pentru prima oară părăseai Canada, fără să știi dacă era o plecare temporară sau definitivă.

Canada, a doua mea patrie, un părinte care m-a adoptat când mi-a fost mai greu, care mi-a deschis ochii și m-a ajutat să fac niște comparații atât de folositoare... Ști-am că plecând de acolo îmi vor lipsi civilizația, infrastructura, calmul și bunul simț al canadienilor, amestecul de culturi și rase de la care ai mereu ce învăța și frumusețea unor locuri cum rar mai vezi pe pământ. Dar inima mea făcuse o alegere. Oricum, Canada rămânea în sufletul meu, iar pașaportul și cetățenia canadiană nu mi le putea lua nimeni. Pe undeva, toată suferința pe care o îndurasem îmi oferise un avantaj pe care mulți și l-ar fi dorit: acela de a fi cetățean al unei țări cu totul și cu totul speciale.

Așadar, ai ajuns în Spania, pentru a-ți reîncărca bateriile.

În sudul Spaniei mai fusesem în perioada de înflorire a portocalilor, când milioane de flori albe, mici, cerate și delicate parfumau aerul cu mireasma lor care se apropia de cea a florilor de iasomie. Acea mireasmă se simțea deseori până la plajele de pe litoral, iar unii dintre oamenii care aveau ambarcațiuni de agrement spuneau că o simțeau uneori chiar și din largul mării. De asemenea, când vântul bătea mai puternic înspre uscat, mirosul mării ajungea până în livezi, combinându-se cu cel al florilor, natura creând astfel un parfum unic. De data aceasta era sezonul fructelor coapte. Mandarinile și portocalele atârnavă în ciorchine, iar printre pomii din livadă crescuse un lan gros de trifoi peste care mă întindeam și priveam cerul. La un moment dat, am văzut doi copii care se hârjoneau în apropierea mea, aruncând unii într-alții cu bulgări de trifoi, ca și cum ar fi fost bulgări de zăpadă. Un câțel negru și lăptos lătra de zor între ei, încercând să prindă bulgării din zbor. După ce s-au oprit din joacă, unul dintre copii a decojit o portocală și a întins mâna în sus, ținând o felie între degete. Blacky, căci așa îl strigau copiii pe câțel, sărea ca la circ după felia de portocală, iar când a prins-o a înghițit-o pe nemestecate... La amiază, când temperatura atingea peste douăzeci de grade, mergeam să fac plajă, sperând ca acel tratament natural să îmi vindece durerile de spate. Pe urmă mă plimbam pe drumurile de pe malul mării, admirând vegetația mediteraneană și arhitectura clădirilor. Cei mai fascinanți mi se păreau curmalii, palmierii și pinii înalți în care papagalii sălbatici își făceau cuiburi. Spre seară mergeam la restaurant și mâncam delicioasa Paella valenciană și alte bunătăți ale bucătăriei spaniole.

Când te întorceai la apartamentul închiriat, deschideai laptopul și îi povesteai Nicoletei aventurile tale magnifice din acele locuri, iar în momentele de inspirație îi dedici poezii...

chiar dacă timpul se strecoară
ca un hoț viclean
printre oameni
furând zâmbete și fericire
tu vei rămâne mereu în sufletul meu
ca o adiere de mare
într-o livadă de portocali înfloriți

chiar dacă timpul șterge cu nori
toate drumurile cerului
tu vei rămâne mereu firul invizibil
pe care sufletul meu urcă
precum un paing
să-și coasă pânza
la colțul lunii

chiar dacă timpul mă privește
cu ochi de piatră
și îmi cere cu dobândă
uitarea
pentru fiecare moment de admirație
în fața frumuseții tale
tu vei rămâne mereu
odiseea mea interioară
și rugăciunea eternă
de mulțumire

În realitate, Nicoleta era patria la care voiai să te întorci...

fără să fie mai mare de un chip de om
patria la care mă întorc este pământul făgăduinței
apa vie și izvorul tuturor
rațiunilor umane

Sfinxul a clipit și am înțeles că sunt Sfinxul
un monstru obligat să-și părăsească
propriul mit atras
de cea mai mare enigmă

vorbesc cu patria în gând
și zâmbetul ei dă în spic peste mări și țări
patria la care mă întorc
este femeia pe care o iubesc

Din păcate, durerile de spate continuau să te tortureze. Un farmacist ți-a injectat antiinflamatoare puternice, dar nici acestea nu reușeau să te vindece. Ți-a sugerat să faci investigații amănunțite, fiindu-i teamă să nu ai alte complicații...

Peste puțin timp am primit și vestea cea bună pe care o așteptasem jumătate de an. Romanul Uezen îmi apăruse în varianta de hârtie la editura Wildside Press și se vindea pe Amazon. Eram atât de fericit încât am uitat pentru moment de toate problemele. Le-am scris pe e-mail prietenilor și cunoștințelor din lumea literară, comunicând-le apariția cărții. Surprinzător, la sutele de mesaje pe care le-am trimis, am primit doar câteva răspunsuri. În afară de Adrian Erbicănu, Carmen Doreal și Janos Miklos, nimeni nu era interesat să cumpere cartea. Unde erau toți cei

(continuare în pag. 19)

care promisese că îmi vor fi alături? Unde erau prietenii mei cei mai buni? De ce se bucurau atât de puține persoane pentru succesul meu? Începusem deja să-mi fac griji, dar am sperat că lucrurile se vor schimba în lunile care vor veni.

...Apoi ai luat avionul spre România.

Când am ajuns în România, era o iarnă cumplită, asemănătoare cu iernile pe care le îndurasem an de an în Canada. Din cauza vremii nefaste am avut o întârziere de câteva ore pe ruta București-Constanța. Frigul și bagajele grele îmi accentuaseră durerile de spate, dar o altă durere și mai mare își făcea loc în sufletul meu. Revederea părinților a fost marcată de un tragism de nedescris. Încercând să se comporte ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic rău, mama începuse să glumească, spunând că adusesem cu mine frigul din Canada. Însă tata nu mai era același pe care îl văzusem în urmă cu trei ani. Ajunsese numai piele și os și vegeta în cea mai mare parte a zilei, trăind într-o lume numai a lui. Devenea activ numai atunci când avea crize și nu dormea aproape deloc pe timpul nopții, mergând de-a bușilea prin casă. Rareori putea să fie coerent și lucid, iar atunci când reușea să se ancoreze în prezent și ne dădea o replică inteligentă, mă năpădeau lacrimile. Pe 4 februarie, într-o zi de sâmbătă, vocea unui cronicar sportiv care comenta meciul de rugby România-Portugalia l-a făcut pe tata să tresară. Dintr-o dată s-a conectat la meci, trăind fiecare pasă, fiecare eseu și fiecare transformare a jucătorilor noștri. Eram foarte fericit pentru că își revenise și speram să se întremeze complet după lunga și cumplita boală, încât să poată urmări pe viu meciurile de rugby ale Farului sau să joace din nou șah cu pensionarii din parcul Tăbăcărie. Dar toate speranțele mele s-au spulberat după numai câteva minute, tata plecând în lumea gândurilor sale neștiute de nimeni.

Mama ta te-a încurajat să pleci la Oradea, spunându-ți că nu mai poți face mare lucru la Constanța. Pe lângă banii pe care îi aveai din Canada, ți-a dat și ea o sumă considerabilă din economiile pentru zilele negre.

Pe data de 6 februarie 2012, m-am suit în trenul IR 1631-2 care mergea pe ruta Constanța – București Nord – Oradea. Avusesem „noroc” cu găsirea acelui tren deoarece vijelia, zăpada și gerul pusese răsturnare pe toată țara, peste 200 de trenuri fiind anulate. Mai prinsesem câteva ierni cu ger puternic și zăpezi, dar asta părea cea mai grea iarnă din câte trăisem în România. Dintre toți pasagerii, eu eram singurul care avea locul 66 din vagonul 6 și mă amuzam teribil pe seama straniei potriviri de cifre nefaste. Constatasem acest lucru abia după ce urcasem în tren, deoarece nu verificasem cu atenție toate numerele atunci când cumpărasem biletul. Oricum, ce mi se putea întâmpla? Dar, după o jumătate de oră, a început coșmarul. Trenul se oprea, mergea câteva sute de metri cu viteza melcului, iar se oprea și tot așa. Am ajuns cu chiu cu vai în stația Fetești unde ni s-a comunicat că linia curentă era blocată de un tren de marfă. După patru ore de așteptare nervoasă și chinuitoare, am pornit pe ruta suplimentară Fetești - Făurei - Buzău - Ploiești - Oradea. Dar iadul frigurilor veșnice intrase pe poarta Bărăganului și mica noastră locomotivă înainta cu greu prin troienele înghețate care se depuseseră pe șine. Într-un final am ajuns la Făurei. Ningea abundent, viscolea puternic și, văzând asta, nu mai

eram la fel de sigur că voi ajunge la Oradea. Într-un timp aflasem că un alt tren al groazei se afla blocat de câteva zeci de ore în pustiu alb și nimeni nu putea ajunge la el, nici măcar cu șenilele. Din acest motiv, trenul nostru a rămas în gară, mecanicul așteptând noi instrucțiuni. Orez treceau, temperatura scădea vizibil în compartimente, apropiindu-se de zero grade, toaletele erau înghețate și infundate, iar apa și mâncarea se terminaseră de mult. Oricum, din cauza calvarului hibernal, nici senzație de foame nu mai aveam. Starea de spirit a călătorilor se deprecia vizibil. Unii pierduseră alte trenuri, alții pierduseră avionul. Câțiva dintre ei făceau haz de necaz sau spuneau bancuri, voind cumva să înveselească atmosfera. Uneori coboram din tren pentru a-l întreba pe mecanic ce vești mai are. În drum spre locomotivă admiram ținuturile lungi de aproape un metru care atârnavă de vagoane. Mecanicul spunea că trebuia să mergem la Galați, dar aștepta un plug de zăpadă care să-i facă trenului parte pe drumul de fier. Din oraș începuseră să sosească militari și jandarmi care ne aduceau biscuiți și ceai cald, iar primăria ne anunțase că dacă nu pleacă trenul până seara, urma să dormim pe saltele într-o școală care dispunea de sobe pentru încălzire. În tot acest timp, îi povesteam la telefon Nicoletei pățania mea. Căldura cuvintelor pe care mi-o transmitea de la distanță mă încuraja să merg mai departe, chiar dacă spatele mă durea din ce în ce mai tare din cauza frigului și a oboselii. Oamenii erau la capătul răbdării. După 14 ore de chin, un plug funcțional a ajuns la Făurei ca antemergător pentru trenul nostru. După aceea ne-am pus, în sfârșit, în mișcare, dar începea o nouă confruntare cu natura. Afară imaginea era complet albă și se auzeau doar șinele care scârțâiau și mugetul neîntrerupt al viscolului. Am înaintat cu mare greutate, nămeții fiind cât vagonul de înalți. Ne-a fost frică să nu murim prin iadul acela alb, dar, până la urmă, am ajuns la Galați. La deschiderea ușilor s-a auzit o răbufnire de bucurie a celor care s-au văzut, într-un final, acasă. Însă pentru mine acasă era mult mai departe. Am așteptat încă vreo două ore în Galați, după care m-am suit într-un alt tren care mergea pe ruta Tecuci - Focșani - Râmnicu-Sărat - Buzău - Ploiești. Dar când am ajuns la Tecuci, a urmat un alt coșmar. Linia ferată fusese blocată de un plug de zăpadă care se răsturnase și, pentru că se făcuse deja noapte, nu avea cine să remedieze situația. Toată lumea telefona la impiegatul de mișcare din Tecuci, cerând să se găsească o soluție. Eu vorbeam cu Nicoleta, explicându-i ce mi se întâmplă. Vocea ei caldă îmi alina supărarea și mă făcea să visez cu ochii deschiși la clipa când ne vom vedea pentru prima oară. Până la urmă, după o noapte de așteptare, au venit câțiva muncitori care au reușit să deblocheze linia. Era deja miercuri dimineață și trecuseră aproape patruzeci de ore de când plecasem din Constanța. De data aceasta, trenul mergea cu viteză rezonabilă fiindcă viscolul și ninsoarea se opriseră. Pomii de pe marginea drumului de fier aveau crengile acoperite de gheață, iar pe câmpu-

(continuare în pag. 20)

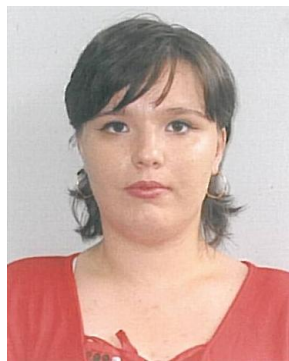
rile albe și lucioase ca niște patinoare, iepurii și fazanii se bucurau de razele binecuvântate ale soarelui. Am trecut prin Focșani, Râmnicu-Sărat și Buzău, ajungând într-un final la Ploiești. Ultima parte a călătoriei spre Oradea am petrecut-o la clasa I, într-un tren călduros și confortabil. Foștii prizonieri din trenul groazei continuau să le povestească celorlalți călători ce anume li se întâmplase. Eliberarea le adusese din nou zâmbetul pe chipuri. Eu aveam același sentiment ca atunci când mă scosese incendiul din casă și intrasem în mașina pompierilor. M-am dus la vagonul restaurant și am cumpărat o sticlă de vin, hotărât să celebrez victoria împotriva stihilor naturii. Aveam totodată nevoie de un medicament bun pentru durerile de spate care nu voiau să mă părăsească. La câteva scaune de mine l-am recunoscut pe unul dintre călătorii care fuseseră cu mine în trenul groazei. Era un bărbat cam de vârsta mea, dar un pic mai solid. L-am invitat să bem împreună un pahar de vin și am început să discutăm. Pe el îl chema Adrian și i se părea că mă cunoaște și din altă parte. Paradoxal, după câteva scotociri prin biblioteca amintirilor, am realizat că jucasem rugby de multe ori unul împotriva celuilalt, pe vremea când activam la echipe diferite din Constanța. După ce am încheiat discuția, am început să privesc pe fereastră. România era parcă mult mai frumoasă față de atunci când plecasem în Canada. În ciuda chinului și oboselii din ultimele două zile, nu eram în stare să dorm. Ascultam glasul profetic "te duc – te-aduc, te duc - te-aduc" al roților de tren și urmăream toate găurile prin care treceam, încercând să-mi imaginez cum o mai duceau oamenii din acele locuri.

Care a fost primul lucru pe care l-ai simțit când ai ajuns la Oradea?

Cum am coborât din tren, mirosul de lemn ars mi-a invadat din nou simțurile. Același miros pe care îl mai întâlnisem în copilăria mea, atunci când îmi petreceam vacanțele la bunici; același miros care mă făcuse fericit când mergeam pe strada Earnscliffe din Montréal. M-am simțit imediat „acasă”, având încrederea că voi reuși pe drumul pe care mi-l alesesem...

desen de Elena-Liliana Fluture

Ana Maria CHEȘCU

Dor de Esenin, dor de mamă...

Cu ochii negri, cu cap plecat,
te-ai dus încet, te-ai aplecat,
spre Golgota, în aval,
și ochii tăi s-au prins de cer,
ca doi aștri în eter,
au luminat întreg pământul,
cu lacrimi ce au stins urâtul,
l-au transformat în flori de vară,
dor de Esenin, dor de mamă.

Noaptea...

ceru' urlă la geam,
aruncă fulgere-n Satan,
și vântul
urlă, tună, aleargă
prin văi,
scurmă urme-n noroi,
arde focu-n ploi,
formează tornade și sloi,
mă stinge,
cu caterul mă frige

De Crăciun...

Albe drumuri,
negre nopți,
clinchete și îngeri rozi,
se coboară pe la porți,
ne aduc lumină-n casă
și pe Domnul gaj la masă!

Pe mine...

câinii nu mă latră,
când plec la bălăii stinse de focul
ce arde-n rană
și nu mă sfarmă
nici zațul ce stă lipit de ceașca mută și
amară
pe mine...
nici dracu' nu mă cată,
în bube și abcese-n falcă,
nici nu mă cată, nici omoară!

Sânge și vin

ți se scurge din trup,
te simt lângă mine... moartă
cu ochi de damă,
de nimfă arabă,
cauți milă și dramă,
la lumea de-afară...

Vasile Dan MARCHIȘ**SITUAȚIE**

Azi m-am simțit sărman
 și sărac și prin aspectul că
 persoana mea e doar una.
 Și dacă sărăcia este constituită cum că am
 o mână de boabe de grâu
 câte a avut Robinson Crusoe, naufragiatul,
 cu care a avut tăria să facă agricultură,
 eu nu mă supun la acest risc,
 ci fac din ele
 cea mai mică pâine posibilă,
 deoarece prin orice poți deveni suspect,
 mai puțin prin sărăcie ...

DĂRUIRE EXTREMĂ

Nu te crede superior nevăzătorului
 dacă nu ți-a fost atribuită
 ca recompensă lumina.
 Cum că ai doi ochi
 și poți da unul celui ce nu vede,
 doar ochiul acela odată dăruit
 te va cuprinde cu adevărat
 în lumina iubirii..

MEDITAȚIE EXTREMĂ

Eu cred că întrebarea întrebărilor este:
 *Cum și-a măsurat Dumnezeu puterea,
 (dacă și-a măsurat-o cum că a făcut Cerul și
 Pământul
 sau că a produs astfel "Potopul lui Noe"?
 Sau cum și-o mai poate măsura...
 prin "sfârșitul lumii?")*
 Dar Dumnezeu este convins ca nimeni altul că
 puterea, fie ea cea mai mare din Univers
 nu poate aduce laude în adevăratul sens al
 cuvântului, prin distrugere
 ci doar prin creație...

ÎN PREMIERĂ

Încercând să fac o scriere
 pe măsura așteptărilor credincioșilor,
 ba și a ateiilor,
 muza mea mai anostă ca oricând
 mă aborda astfel:
 *Prin asta unde vrei să ajungi,
 în rai sau în iad?*

I-am răspuns că în rai nu-i cazul,
 cum că e de prisos a încadra
 doar în ultimă instanță
 fericirea în poezie...
 Ci vreau să ajung în iad
 dar nu oricând și oricum...
 Fie și mâine, dar să mă duc pregătit,
 cu instrumente de scris
 și cu multă, multă hârtie...
 Și să străbat zi de zi
 ceas de ceas, iadul la pas,
 ca acum sărăcia,
 spre a putea încadra cu lux de amănunte
 durerea în poezie...

MEDITAȚIE EXTREMĂ

Sărăcia este constituită dacă
 îți lipsesc câteva boabe de grâu
 cu care
 pe lângă cele ce le deții
 ai putea face
 cea mai mică pâine

Cum că sărăcia noastră
 nu poate fi structurată
 în substrat fizic sau chimic
 ori biologic,
 a fost trecută în context astronomic
 precum spațiul...

MOTIV

Nu-i păcat a minți referitor la
 felul tău de a fi
 dacă
 n-ai altă soluție prin care
 să te poți salva de la pieire...
 Cel mai nefiresc aspect
 cu privire la lucrurile nedrepte
 nu este faptul că
 ai mințit despre tot ce ține de viață
 ci legat de moarte...

CIUPERCI

Ivite prin căința pământului vanitos
 cum că a prădat prin seisme
 până și refugiiile în care
 mai puteam ține legătura
 cu Mântuitorul nostru Iisus Hristos.
 Ciupercile sunt după ,renume ,răspândire
 și cuvânt,
 (unde nici nu te așteptai, pe pământ),
 ca răstignirea Domnului, dăruire fără
 marginire...
 Sunt atuul farmecelor
 și al descântecelelor visătorilor,
 muza dezlegării ghicitorilor...
 Iar pentru judecata din urmă
 rămân drept dovada măturiei
 tuturor refugiaților...
 Minuni s-au cobinat cu seva lor
 ca să nu otrăvească istoria
 și să nu compromită victoria...

MEDITAȚIE EXTREMĂ

Pe când doream să constituie odihna
 între două bătaii ale inimii,
 muza mea mă aborda astfel:
 *De ce nu ceri ajutorul Tatălui Ceresc
 pentru unele treburi*
 Am intervenit cum că Dumnezeu
 nu se ocupă de fleacuri
 Iar pe de altă parte,
 nici poezii nu va scrie în locul meu...

(Din volumul pregătit pentru tipar *Meditații pe apucate*)

Denisa LEPĂDATU

De vorbă cu scriitorul Petre RĂU

Denisa Lepădatu: *Stimate domnule Petre Rău, excluzând faptul că este o perioadă destul de îndelungată de când ne-am cunoscut, aş dori să vă adresez câteva întrebări legate de anumite detalii din viaţa şi activitatea dumneavoastră, pe care poate unii cititori nu le ştiu. Deşi ar trebui să vă cunosc mai bine ca mulţi alţii, am o groază de întrebări să vă pun, iar unele răspunsuri mărturisesc că le aştept şi eu cu emoţie. Mi-am propus însă acum să fiu mai scurtă în această convorbire, dar îmi doresc mult să-mi promiteţi că putem conveni într-o bună zi să dezvoltăm toate aceste subiecte cu amănunte de interes nu numai pentru mine, unele dintre ele, dar probabil şi pentru mulţi dintre cititorii noştri. Ce ziceţi, îmi promiteţi?*

Petre Rău: Da, promit!

D.L.: *În regulă. Să nu uitaţi că aţi promis! Şi acum, intrăm direct în subiect. Care consideraţi că este cea mai mare satisfacţie a dumneavoastră în domeniul literaturii?*

P.R.: Orice carte pe care o scoate un scriitor poate fi o mare satisfacţie. Deci, dacă ar fi să mă pronunţ din această perspectivă, mi-ar fi destul de dificil. Ultima carte pe care am scos-o, "Îndrăgostirea de zmeu", ar fi totuşi cea mai mare satisfacţie, cred, dar poate spun asta din cauză că e cea mai recentă. O altă mare satisfacţie însă ai putea fi chiar tu, faptul că te-am descoperit pe tine în urmă cu câţiva ani şi de atunci nu mă mai satur să te admir. Dar probabil nu aici a ţintit întrebarea ta...

D.L.: *Nu. Cu siguranţă nu! Ce v-a determinat să faceţi îmbinarea între cele două domenii care par a fi considerate de aproape toată lumea ca diametral opuse, matematica şi literatura?*

P.R.: Ei, aici părerea mea e posibil să difere de a multora! Eu chiar cred că cele două domenii se completează unul pe celălalt, se sprijină reciproc, ba chiar au elemente comune dintre cele mai desăvârşite. Nu pot aduce aici toate argumentele, sunt multe şi poate mi-ar trebui o carte să le pot explicita, dar câteva din ele le voi aminti totuşi aici. Au mai făcut-o şi alţii înaintea mea, însă eu am să încerc să vin cu altfel de argumente. De pildă, o teoremă matematică, bine formulată, sau poate chiar o problemă de rezolvat, seamănă bine cu o construcţie artistică literară, în sensul conciziei de limbaj (un profesor de-al meu obișnuia să spună că matematica se exprimă, atât în prezentare, cât şi în demonstraţie, prin ceva "scurt, clar şi precis" - nu este asta cam la fel cu chintesenţa pe care noi o îndrăgim regăsind-o în poezie?), dar şi în sensul metaforic ce se interpune, chiar şi numai provizoriu, între ipoteze şi cerinţe. Dacă nişte versuri nu-ţi aduc direct imaginea sau viziunea care se asociază cu tine şi cu experienţa ta, vei rămâne cu satisfacţia că eşti în căutarea unui adevăr pe cale să se

întrepeze, exact aşa petrecându-se şi în faza de căutare a unei soluţii pentru o problemă matematică. Dar foarte mult se întrepătrund cele două domenii în privinţa creaţiei propriu-zise. Cele două domenii prezintă componente spirituale deosebit de elevate. A crea ceva în domeniul matematicii, fie chiar şi o simplă problemă, ca să nu mai vorbim de frumuseţea şi satisfacţia unor demonstraţii fără egal, se aseamănă foarte mult cu a crea ceva în domeniul literar - a compune o poezie, a scrie o nuvelă ş.a., în ambele atitudini sunt folosite resurse interioare inimaginabile, incomensurabile. Şi asta pentru că "raţiunea şi sensibilitatea nu se exclud, ci se completează reciproc", aşa cum bine zicea poetul şi matematicianul Ion Barbu. Şi aş mai adăuga la toate acestea şi o scurtă întrebare retorică: cum crezi că poate vedea un poet universul, altfel decât prin forme geometrice, de o frumuseţe rară? E adevărat că, cei mai mulţi dintre poeţi nu ştiu matematică, dar sunt fascinaţi de forţa pe care o exercită aceasta asupra fiinţei lor, sunt puternic atraşi de frumuseţea şi farmecul desprins din matematică, din raţionament, din logică, din adevărurile matematice care, chiar dacă nu pot să le demonstreze, devin adesea izvor al propriilor lor inspiraţii... De fapt, când lecturăm sau ascultăm o poezie minunată sau, la fel de bine, când suntem seduşi de perfecţiunea unei teoreme, simţim divinul mai aproape, simţim cum inspiraţia este la fel de prodigioasă ca şi intuiţia. Iar când acestea două se întâlnesc, ar trebui ca „scânteierile” inerente acestui impact să fie de bun augur.

Scriitorul Petre Rău în timpul unui Festival al Cărții

D.L.: *Atunci când creaţi o operă literară, eul dumneavoastră este în întregime transpus între rânduri, ori o parte din acesta este ascuns de privirile cititorilor?*

P.R.: Nu cred într-o dezvăluire nudă a eului unui artist literar în opera sa, deşi nimic nu-l poate opri să o facă. Cred însă că scriitorul are mereu grijă să arate lumii partea frumoasă a experienţelor sale, pe cele rele vrând adesea să le treacă la capitolul "aşa nu!". Aşadar, nu cred că eul personal al scriitorului este reflectat în operă în întreaga lui puritate, părţi importante, chiar semnificative ale propriului caracter, ale faptelor şi trăirilor personale nu sunt dezvăluite, iar dacă sunt totuşi "expuse" cumva, sunt adesea ascunse în spatele unor "personaje". Dacă însă

(continuare în pag. 23)

e vorba să spun cum tratez eu acest aspect, legătura directă între mine și opera mea, atunci nu mi-e greu să mărturisesc că fac la fel cum face toată lumea.

D.L.: *Considerați că talentul pentru literatură trebuie să vină complet din interior sau trebuie prelucrat în anumite etape?*

P.R.: Nu cred că numai cei talentați pot scrie opere literare importante, sunt și cunosc și dintre cei care muncesc foarte mult, bazându-se mai puțin pe aptitudini personale remarcabile, dintre cele primite în dar de la natură. Cred însă că sunt și situații în care numai talentul singur nu e suficient dacă nu i se adaugă ceva ingrediente de educație, instruire, ba chiar mai mult, dacă este lăsat singur, talentul se poate dovedi ca fiind un izvor mult prea subțire, ce nu poate îndestula adevărata sete de creație. Dar sunt și situații în care, după o educație și o acumulare asidue, munca depusă poate aduce roade nebănuite. Personal, cred că fac parte din categoria celor care muncesc sârguincios, deseori până la epuizare, iar această investiție, adăugată la dramul de talent pe care cred că-l am, fac împreună o treabă, zic eu, sănătoasă...

D.L.: *Care dintre cărțile dumneavoastră vă este cel mai mult atașată de suflet?*

P.R.: Aici ar trebui să vorbesc cam mult, ca să nu fiu nedrept cu tot ceea ce apreciez din opera mea. Cum m-ai prevenit că nu trebuie să ne lungim mult în discuție, am să menționez doar câteva. Pe scurt, cartea mea de suflet este mereu ultima scrisă, ba chiar viitoarea, cea pe care o planific sau la care lucrez deja. Lăsând gluma la o parte, aș menționa ceea ce susțin alții despre ceea ce am scris eu. Majoritatea apreciază la mine eseistica, dar eu personal nu sunt de acord cu asta. Cea mai bună carte este considerată de unii a fi "De lingua universalis", un eseu larg despre limbaje și comunicare, apărut în anul 2007 la editura Antares. Tot din această categorie este menționată și cartea "Autograf", apărută în 2008 la editura Vinea. Însă "Eu și Dumnezeu", cartea mea de microeseuri din 2014, mi se pare cea care mă definește mai bine, este cea pe care eu o consider complet atașată de sufletul meu. Din categoria roman, desigur, cel mai mult este admirat volumul "Mogoșoia - istoria unei tragedii", o carte reeditată de mai multe ori, care s-a bucurat de mult succes tocmai fiindcă rememorează tragicul accident din septembrie 1989, petrecut pe Dunăre la Galați, cam cu 100 de zile înainte de revoluție. Despre poezie nu-mi place să vorbesc, cea mai recentă carte este "Îndragostirea de zmeu" (2015) pe care o iubesc foarte mult. Numai că eu îmi iubesc la fel de mult și creația mea poetică din tinerețe, așa că... aici nu știu ce să zic.

D.L.: *Dețineți editura InfoRapArt de care vă ocupați cu foarte mult devotament. De ce o editură, de unde v-a venit ideea înființării unei edituri și care a fost scopul pe care l-ați avut în vedere atunci când ați întemeiat-o?*

P.R.: Am condus o vreme propria mea firmă de IT cu numele InfoRapArt. Și simțind că se cam apropia pensionarea (pe care, de altfel, o așteptam cu multă nerăbdare, să pot lucra neconstrâns la propriile mele proiecte de cărți), am avut grijă să trec în această societate și activitatea de editură. Azi singura activitate care mai există pe firmă este editura, aceasta are deja o vechime de 7 ani, sute de cărți scoase și se pare că este o editură de succes. În plus, această activitate mi s-a potrivit ca o mănășă,

aproape toate treburile necesare erau deja cunoscute și practicate de mine înainte, și toată experiența mea anterioară a contat foarte mult. Desigur, atunci când am înființat editura am avut în vedere să-mi scot și propriile mele cărți, destul de multe în proiect, dar și pe cele ale prietenilor. Am vrut totodată și să scap de apelarea la alte edituri, de calvarul de a sta la coadă ca să-mi aștept, adesea cu binecunoscuta nerăbdare de scriitor, propria mea carte. Și am reușit!...

D.L.: *Ați vrut vreodată să renunțați la statutul de scriitor? Dacă da, ce v-a făcut să credeți că este un avantaj în a renunța la literatură?*

P.R.: Cum să vrei să renunți la o asemenea pasiune? Nu cred că există și nici nu cunosc să fi existat vreodată o astfel de experiență. Dacă s-ar întâmpla așa ceva, cu siguranță aș fi pierdut. Așa că, aș vrea să trecem mai repede peste această întrebare, chiar dacă poate nu am fost suficient de convingător!

D.L.: *Din ce caracteristici denotă valoarea unui scriitor?*

P.R.: Asta e cu adevărat o întrebare grea. Adică nu întrebarea e grea, ci mie mi-e greu să fiu coerent în a lămuri chestiunea. Cert este că valoarea unui scriitor este dată de opera sa și de nimic altceva. Iar opera este valoroasă nu pentru că un critic i-a apreciat-o și a introdus-o într-un larg circuit de interes, de lectură, fie ea în vogă. Adesea o operă scrisă iese și singură la lumină, grație unor împrejurări și întâmplări pe care le-am putea interpreta ca un fel de destin al cărții. Critica de azi nu mai e ce a fost odată, există multe interese de promovare partinică, multe partipris-uri ce bulversează mult vechile trasee tradiționale ale cărții. După mine, cel mai important este ca o carte să ajungă la cititori, chiar dacă în țara noastră și acest demers este unul derutant, obositor, grav tulburat. E mai important să existe câteva instituții de depozitare a cărții, gen marile biblioteci, acolo unde trebuie să ajungă cartea. Ca să nu mai vorbim și de o promovare prin cataloage, prin rezumate publice care să circule, dar și de o depozitare în variante electronice, din ce în ce mai la modă astăzi. Și dacă destinul cărții a fost acela de a fi căutată neapărat într-o bună zi, ea trebuie să poată fi găsită. Desigur, odată cu opera sa, se desăvârșește și destinul scriitorului.

D.L.: *Care sunt avantajele în a scrie?*

P.R.: După mine, a scrie înseamnă în primul rând a lăsa ca măturie ceva din tine, atât pentru derulările și necesitățile prezentului, cât și pentru interesul viitoarelor generații. Pentru asta e nevoie să vorbim despre o valoare intrinsecă a unui text scris; altfel se observă ușor că, tot ce e neinteresant, dispare la fel de repede pe cât a apărut. În fapt, ideea asta de a lăsa ceva din tine, din experiența ta de viață, atunci când nu vei mai fi este o trăsătură umană care ține de ancestralitate. Unii însă mai scriu și din pofta de glorie, pentru că, trebuie să recunoaștem, scriitorii fac parte dintr-o tagmă privilegiată, atinsă de măreția umană. Dar ar mai fi și un alt unghi de vedere: mulți dintre cei ce scriu o fac adesea ca să-și găsească o liniște sufletească de care au mare nevoie, mai ales în anumite momente nefaste ale vieții. Iar asta nu e deloc puțin.

(continuare în pag. 26)

Lilia MANOLE

În dialog cu poeta Renata Verejanu

E un mare noroc să revii la creația poetică, educațională, culturală, editorială a poetului și omului de cultură Renata Verejanu... Personal am revenit în noiembrie 2014, amintindu-mi primele poezii ale poetei pe care prin anii '80 ai secolului trecut nu le citeam, le savuram. Astăzi Renata Verejanu, este o poetă integrată frumos în cultura europeană, cu un destin de excepție, unic între colegii de breaslă, prin toată activitatea care provoacă foarte multă bucurie și însuflă speranță. Chiar dacă aici, acasă, numele ei era ținut ascuns sub zeci de peceti, omul de cultură de un sfert de veac e cunoscut și la Consiliul Europei (Strasbourg), și la UNESCO (Paris) și în toată Europa... Cu lansarea în 1988 a Cenaclului "Grai Matern", poeta luptătoare este pe linia întâi a renașterii naționale și a procesului democratic, se află pe cele mai importante scene ale culturii naționale și internaționale, lansând anual nu câte o carte, ci câteva volume...

Lilia Manole: Onorată poetă, cum e să trăiești printre "ciudații" ce dețin puterea și miliardele lor acaparate atât de obraznic?

Renata Verejanu: *Accept și susțin că e necesar să revii la oamenii dragi, la cărțile dragi, la tot ce odată ți-a răscolot sufletul, te-a inspirat, te-a înălțat. Am și eu nume de oameni, cărți, locuri la care revin deseori, chiar dacă mai des doar cu gândul. Deși părinții și trei frați ca niște brazi sunt plecați la ceruri, dorul de baștină mă duce zilnic la cele șapte coline înalte și demne care țin sus, deasupra Nistrului, un sat de gospodari din nordul Moldovei...*

Integrarea în cultura europeană pentru un om de cultură din Moldova e foarte complicată. Cum se poate integra un scriitor care nu e editat de peste douăzeci de ani, într-un stat care este jefuit ziua în amiaza mare de chiar guvernanții săi? Ce s-a întâmplat cu acești demnitari în copilăria lor, în tinerețe, cine i-a umilit, înjosit așa, de au devenit adevărați monștri?

L.M.: Și de la copilărie, cum ajungem la talent, artă, cultură, recunoștință? Cum poetul și omul/cetățeanul a ajuns a fi Om Emerit al Republicii Moldova? Cum în asemenea condiții vitrege Renata Verejanu a putut străbate o cale sigură spre lumea ei dintotdeauna - Poezia? Cum a luat naștere Festivalul Internațional de Poezie "Renata Verejanu"?

R.V.: *Concepția mea filosofică este: omul e fapta sa. Cea mai frumoasă faptă e munca. Cine o deprinde din fragedă copilărie, e om fericit. Munca cea creativă e mai mult decât dragostea. Sau poate că e o fațetă a dragostei... cred, a dragostei de viață. A primi satisfacție de la muncile pe care le faci - e o mare fericire. E un leac chiar. Cel care e plin de dragoste de viață, de om, de muncă, dornic de a crea frumosul, binele - e înzestrat de Providență cu multe talente adevărate, nu presupuse. Omul talentat e un patri-moniul nu doar al neamului său, nu doar al timpului său...*

Eu am tapisat timpul prin care trec cu frumoase proiecte pe care mi le dăruia sufletul plin de Dumnezeu,

Boem@ 1-2-3 / 2016

Poeta Renata Verejanu

proiecte în sens de evenimente literare, educaționale, culturale, editoriale, sociale... evenimente inedite pentru copii, adolescenți, tineri, pentru toate vârstele... Nu am cerut nimic în schimb - în clipa când implementam proiectul, plăcerea era de partea mea... Aș fi fost bucuroasă dacă proiectul implica un singur om, dar când numărul tinerelor talente a trecut de cincizeci de mii...

L.M.: Dar modestia dvs. nu a fost înțeleasă. Unii colegi au adunat în acest timp toate distincțiile posibile... Pensii speciale. Iară unul e "cetățean de onoare" în peste 50 de localități de peste Prut!

R.V.: *Poate că nu sunt scriitori, ci colecționari de distincții. Pentru mine, numele de Poet e mai mult decât numele de ministru, parlamentar, șef de stat... Poetul dispune de o bucurie aparte. După un sfert de veac de activitate rodnică îți închipui câtă energie pozitivă curge spre mine din toate părțile, pe unde trăiesc talentele lansate și promovate prin proiectele mele: de la Los Angeles până la Ulan Bator, de la Ecaterinburg până la Paris, de la Finlanda până la Argentina, Peru, Egipt, Australia, Coreea de Sud... și toate statele europene... în cazul celui mai recent proiect, a cărei protagonistă sunt...*

L.M.: ...și totuși, poeta a fost marginalizată, mai mult, au existat mai multe atentate la securitatea dvs. personală și a familiei dvs....

R.V.: *Dumnezeu le vede pe toate...*

L.M.: Poate că se cerea o ripostă?

R.V.: *Am dat-o: am permis Senatului Academiei Europene a Societății Civile să desfășoare Festivalul Internațional de Poezie "Renata Verejanu". Odată ce a fost anunțat proiectul, mi-am pierdut "prieteni"...* Îndată ce depistezi cine și ce este - riști să fii singur.

L.M.: Un talent autentic totdeauna a fost singur cumva... Și totodată nu singur: e cu gândurile sale,

(continuare în pag. 25)

cu ideile sale, cu cititorii săi... cu lumea care-l prețuiește...

R.V.: *Anume în această singurătate frumoasă am simțit în mine o putere creatoare nestăvilită... și o susținere permanentă din partea acestei puteri... După cea mai lungă noapte a lui 1988, când am creat originala mișcare a oamenilor talentați, patrioți, omenoși și blagorodnici - Cenaclul "Grai Matern" - am descoperit cât sunt de curajoasă și cât de mult țin la neamul meu... Peste ani aveam să descopăr că cetățenii blagorodnici, patrioții, nu sunt la modă într-o societate înrobătă, care alege în funcțiile de conducere ale statului pe cei mai lași, lacomi, perfizi și fricoși indivizi.*

L.M.: Aș dori să ne oprim un pic la proiectul literar-artistic al Academiei Europene a Societății Civile, la Festivalul Internațional de Poezie "Renata Verejanu", care a devenit un punct de întâlnire al valorilor literare din diferite spații de pe mapamond. Fiind protagonista acestui proiect, ne puteți destăinui cum de mica echipă de la Academia ESC a reușit chiar de la primele ediții să adune lumea poeziei acasă la Renata Verejanu, adică, aici, la Chișinău?

R.V.: *Spre deosebire de structurile ONG-iste care stau la subsuoara puterii, societatea civilă cu adevărat liberă și independentă face minuni doar pe muncă de voluntariat. Fără multă publicitate, liderii Academiei Europene a Societății Civile au lansat proiecte foarte originale: de la Conferința Transfrontalieră a Tinerilor (desfășurată în ultimii 12 ani în parteneriat cu cele mai de prestigiu universități din Moldova, România, Ucraina)... la monitorizarea alegerilor de toate nivelurile și până la zeci de proiecte de durată. Și iată Festivalul Internațional de Poezie... Un proiect care place la toată lumea creatoare de frumos, un proiect pentru întreg spațiul limbii române, un proiect care se deosebește totalmente de festivalurile de până la și de după acest festival. Eu, fiind protagonista acestui Festival Internațional de Poezie, sunt invitată nu doar la Spectacolul de Gală și Decernarea Premiilor, ci și la multe din etapele locale, raionale, regionale, municipale... deoarece Festivalul se desfășoară pe parcursul a jumătate de an... Evident că sunt cointereseată ca festivalul să se realizeze cu succes, uneori pot avea și emoții deosebite, mai ales la etapele raionale care se transformă în sărbători grandioase ale Poeziei, la care participă 30-40 localități, cum au fost etapele raionale de la Ocnița, Cahul, Rezina, Căușeni, Drochia, Bălți, Chișinău...*

L.M.: Secvențele și reportajele foto și video ale festivalului ne-au uimit cât de frumos au fost desfășurate aceste etape prin toată Moldova... Multă lume vă percepe drept un mentor al acestor înălțări culturale, care se desfășoară în centrele de cultură, unde sunt selectați participanții, la fața locului. Dar cum se procedează cu poezii, declamatorii, eseistii, compozitorii și traducătorii de peste frontierele Moldovei?

R.V.: *Participanții din diferite țări expediază materialele on-line. Mica echipă de doctoranzi are mult de lucru. Referitor la membrii Juriului Internațional, cunoscând lumea scriitoricească destul de bine, e normal că sugerez și eu un nume al unei sau altei personalități, care aș dori să facă parte din acest proiect literar-cultural. Organizatorii uneori mă sustin, alții - nu.*

L.M.: Internetul e o sursă excelentă de comunicare. Membrii Juriului Internațional, înclin să cred, sunt pe cât se poate de obiectivi, doar că lumea scriitoricească nu dispune de avioane la scară, și nu toți au posibilitatea să vină la Chișinău, la Spectacolul de Gală și Decernarea Premiilor. Care sunt greutățile pe care le întâmpină un Festival realizat doar pe muncă de voluntariat, fără a fi susținut financiar de "statul capturat", vorba Secretarului General al Consiliului Europei.

R.V.: *Știi, recent, la intrare în oficiu am fost "prinsă" de o doamnă care îmi zise: "D-na Verejanu, am venit să-mi dai lista de sponsori, și eu vreau să fac un festival". Surzând, fără să o întreb cine este și de unde a căzut în calea mea, i-am răspuns: "Scrieți: Renata Verejanu". Ea m-a privit neîncrezătoare, și eu am privit femeia îmbrăcată în câteva sute de mii de euro, care a coborât dintr-o limuzină de un million de euro, și am întrebat-o: "Cum se întâmplă că noi, intellec-tualii, cu un venit de cincizeci de euro pe lună, trăim așa de frumos de parcă am fi milionari, și voi, cu milioane și miliarde de euro (furate) trăiți ca niște cerșetori?!"*

L.M.: Mulțimea de proiecte create și implementate de dvs. provoacă admirație. Cum să nu te admire o lume?

R.V.: *Nu să te admiri mai întâi, să te prețuiești tu însuși - e cu mult mai mult. Această recunoaștere a propriilor competențe - îți dublează talentele, hărnicia, omenia, bunăvoința, dragostea de oameni și viață... În asemenea stare omul de creație nu poate trăda, invidia. El crează frumosul nu atât pentru sine, cât pentru alții.*

L.M.: Luciditatea pe care o enunțați și în poemele dvs. se bazează pe un puternic accent moral. Ați luptat și luptați împotriva a tot ce înseamnă lășitate, trădare, lipsă de educație... De o viață munciți pentru valorile acestui neam. Care ar fi la ora actuală îndemnul poetei Renata Verejanu către tânăra generație? Vă întreb, pentru că ați reușit prin eforturi civice, morale, educaționale și de drept să deveniți un poet universal. Drumul a fost anevoios, dar am sesizat din biografia dvs. ideea că sunteți un om care luptă perpetuu.

R.V.: *Invit toată lumea care creează, indiferent de domeniu, să-și ocrotească talentul și să nu se lase intimidată, oricât de puternică și periculoasă ar fi presiunea asupra fiecărui creator.*

L.M.: Poetul Nichita Stănescu, poezia căruia este de multe ori tangențială cu lumea dvs., scria: *Să punem șapte coroane nu pe capul poetului, ci pe verbul versului.* Definită "poeta metaforei în flăcări", ați simțit cu certitudine verbalizarea poeziei pe care o scrieți, creând în ea un atare cadru lumesc, deprins din diferite perioade ale vieții și ați creat de minune o capodoperă. Ați știut că veți atinge astfel de dimensiuni, care rămân pentru majoritatea doar ipotetice?

R.V.: *Eminescu - Blaga - Stănescu... e acea cărăruie pe care am căutat să fiu nu întâmplător, ci*

prin munca mea zi de zi, prin realizarea darului/harului dat de puterea divină... Puterea ideologică intimidează Omul de creație până în ziua când acesta descoperă puterea creatoare, de care dispune conștient sau inconștient. În clipa când se descoperă pe sine însuși – scriitorul (poetul, prozatorul, dramaturgul, eseistul) nu luptă cu puterea ideologică, o ignoră. Creatorul adevărat detestă nu doar bârfele, ci și bârfitorii. O personalitate precum e academicianul Mihai Cimpoi nu dispune de cuvinte folosite de politicieni la mitinguri - domnia sa face analiză profundă, scoate la suprafață adâncimile pe care ochiul simplu de cititor nu le poate pătrunde și percepe. Pe când un manipulator al regimului se poate năpusti asupra unui sau altui scriitor cu atâta răutate, de parcă ar dori să-l sfâșie, să-l înghită, astfel dezgolindu-și invidia și nimicnicia. Până la apariția editorială a antologiei Ofranda omeniei (1989) manipulatorii regimului totalitar au lovit în mine atâta, că n-ar fi rezistat nicio cetate a lui Ștefan cel Mare și Sfânt. Apoi, reținându-mi manuscrisele, amuțiseră un sfert de veac, timp în care eu am scris și am scris. Acum, când am dat riposta, editând în ultimii zece ani peste cincizeci de volume, în 2015 editând și primele șase volume de OPERE ALESE, când Festivalului Internațional de Poezie adună lume de peste tot, devenind o tradiție, - se găsește un manipulator, parcă azi trezit, și, neavând puterea să înfrunte verbele și metaforele despre care dumitale zici, se întoarce în timpul regimului totalitar, caută o frază cu care mi-a biciuit cărțulia de debut (1979), și cu această bârfă începe să laude o colegă, plecată deja în lumea celor veșnice. Ce aș fi putut să-i zic unui manipulator al regimului totalitar, trecut în slujba regimului oligarhic? Ce mi-a venit, în clipa când întâmplător l-am întâlnit: "Zadarnic încercați să mă certați cu morții". Am surâs, și în aceeași seară am scris un poem cu acest nume, acum e un titlu de carte: "Zadarnic încercați să mă certați cu morții".

L.M.: Onorată poetă, mă închin forței dvs. poetice și civice, sacrificiului adus culturii, poeziei, artei, renașterii naționale și spirituale. Eram studentă când ați organizat Cenaclul "Grai Matern", acum UN SFERT DE VEAC, în martie 1991, sărbătorirea pentru prima dată a Zilei Unirii, și încă în Piața Marii Adunări Naționale... Văd și azi cum plutesc pletele blonde ale poetei Renata Verejanu, prinsă în Hora Unirii, și neînfricată poetă îndemnând pe câte cineva dintre cei care stăteau pe margine, prinși de frică, să se prindă în Horă... Or, URSS încă era, și mulți nici nu-și imaginau să nu mai fie. Cenaclul "Grai Matern", fondat și condus de dvs., atât de prezent și azi în viața tinerei generații, ce a fost, ce este?

R.V.: O primă structură a Societății Civile din Moldova, unică și modernă ca și toate celelalte zeci și zeci de structuri pe care le-am creat spre a promova un stat de drept, o mass-media liberă, o cultură descătușată, un nou fel de educație a tinerei generații care să-și cunoască istoria și adevăratele valori... Aceste structuri constituie în prezent o unică rețea de ONG-uri cu adevărat libere și independente: Rețeaua OMCT, un edificiu spiritual unic în spațiul românesc. Ne vedem la prima ședință din 2016 a Cenaclului "Grai Matern", la 15 ianuarie.

L.M.: Cu Doamne ajută!

D.L.: Credeți că în anumite etape ale vieții ați fi putut progresa mai mult decât ați făcut-o?

P.R.: Nu prea știu ce să cred din acest punct de vedere. Uneori pot crede că, în anumite momente, n-am avut șansa ca să reușesc mai mult, mai devreme, mai apăsător. Dar nu regret neapărat acele clipe, pentru că, sincer cred, din fiecare mic sau mare eșec am avut de învățat câte ceva care apoi mi-a folosit în experiențele ce au urmat. Așa că, nu pot să pun toate acestea în balanță, fără să trăiesc un vag sentiment că pot aprecia eronat.

D.L.: Cât de multă încredere acordați criticilor contemporani?

P.R.: Tocmai cred că am răspuns parțial la întrebarea asta mai sus, în pledoaria mea pentru valoarea unui scriitor. Eu însumi fac critică, dar părerea mea despre critica de azi rămâne una proastă. Majoritatea criticilor importanți s-au grupat în câteva „biserițe” care nu promovează opera, cât promovează autorul. Și dacă trebuie să promovezi un autor, normal că vei promova și cartea acestuia, pe drept, dar uneori și pe nedrept. În fond, părerea unui critic, chiar dacă este el doct în domeniu, este totuși una superficială, adesea subiectivă (nu o dată poți vedea că doi titani în arta criticii au păreri total opuse despre una și aceeași lucrare). În plus, la volumul imens de carte ce apare azi pe piață, criticii nici nu mai au cum să facă față, au devenit o breaslă nesatisfăcătoare, incompletă, consecința fiind că multe cărți apărute nu mai au șansa să ajungă în mâna unui critic serios. Acest fenomen a condus, desigur, la acoperirea acestor necesități cu o soluție de criză, mulți dintre autori erijându-se în critici literari și comentând cărțile prietenilor, apropiaților etc. Însă n-aș putea spune că fenomenul este unul nociv, în fond, societatea își repară din mers rănila. Dar nici prea benefic nu pare a fi, consecința imediată fiind aceea că se scrie multă carte proastă.

D.L.: Având la bază experiența dumneavoastră personală cu cele câteva volume de poeme, care considerați că este azi mai apreciată de către cititori: poezia în vers liber ori cea în vers clasic?

P.R.: Eu personal n-am nimic cu poezia scrisă încă într-o prozodie clasică. Dimpotrivă, îmi place! Dar îmi place doar în măsura în care spune ceva, are cumva un mesaj, păstrează rigorile compoziției la cote suficient de bine conturate, nu este - așa cum adesea am ocazia să văd astăzi - o simplă trudă de versificație, fie ea și perfectă, nefiind nimic altceva decât un amalgam de idei și cuvinte bombastice, aiuritoare, importante doar în măsura în care potrivește bine o rimă sau un ritm. De cealaltă parte, poezia își urmează cursul în modernitate, este firesc ca ea să evolueze, nu neapărat pe drumul pe care o vedem astăzi, și e bine că mulți dintre scriitorii de azi sunt preocupați nu numai de evoluția limbii literare, dar și de destinele legate de canoanele creației literare. Cu această ocazie, mărturisesc aici că îi disprețuiesc pe cei care nu văd creația literară de azi decât în preceptele în care ei o scriu și din acest punct de vedere nu suportă aproape deloc compromisurile, nici măcar în sens evolutiv. Despre cititori, ce pot să spun? Deliricizarea de azi îi alungă

Ion Tutunea-HERCINICUL

PROPRIA DRAMĂ HAZLIE

Ce e mai înălțător
mai mulțumitor decât facerea snopilor când
simți enigmatic gâlgăitul sevei în grâul răscopt și
sănătos drumul gândului meu năstrușnic
neabătut vagabond se despletește esenian numai printre
scoruși printre dune de nisip mișcătoare unde
înflorește visarea împărătească a chinutei flori de piatră
care destăinuie singurătățile printre înșihăstrite
morminte unde
Eu sunt poate o simplă fantomă – o umbră fantomă a lui?...
Reinventăți-l pe Shekspeare
să vă readucă aminte că v-a creat
scena vieții și pe voi înșivă actorii
jucătorii propriei drame hazlii!...

PIROANE DE URLETE

M-am descotorosit anevoie de mine
de mine cel de demult
de mine cel de alaltăieri
de mine cel de ieri
de mine cel de dintotdeauna
alăptat de un sfârc solar
de dumnezeiască lumină –
de un sfârc de lumânare
aprinsă dinlăuntrul credinței
din pântecul credinței
în suflet veșnic sălășluitoare
momentan vestitorul
așteptat răbdător
ca un miriapod cu nenumărate picioare de cuvinte
alerg pe pagina cerului năucit
răstignindu-mă cu piroane meteorice
de urlete înnăbușite...

RITM NEBUNESC

Un mîl de plumb sau mălos plumburiu precum
gândurile mele întortocheate care mă prigonesc
devenindu-mi pleopă de sicriu și
sunt suriu bacovian la tîmple
precum nourii după întârziatele explozii...
O centură de pulberi stelare mă înconjoară –
văzduh pretutindeni – brâu de enigmatici corali
prin bombardări fluorescente arborescente de gânduri...
S-a revărsat peste buzele răbdării amarul...
Pe catapeteasma cerească fulgerul mâniei își
scapără asurzitor nemilos amnarul – să
fumege plopul trăsnet de lumina occidentală
germinată într-un ritm nebunesc
așa cum eu am partener permanent în poezie
fulgerul metaforei incandescent neînlănțuit
precum Prometeu înaintea pedepsei...

INTERIOR ÎNSTELAT

De dincolo de neguri înșușițate
săgeți solare prevestitoare dezleagă mănunchiuri de
zboruri îndârjite înspre necunoscute înalturi sau
înspre cel mai adânc interior înstelat de nădejde...
Șuieră în mine dragostea prin tuburi de orgă
șuieră fluierale dorului durute de eternitate și
nu vreau să o simt și o flacără îmi mistuie
cuvintele meditate de o trăire îndelungă
dezordonată...
Obosit de atîta mistuitoare inutilă viețuire
Doamne destinde-mă puțin destrămat în nemurire...

NĂVOD INUTIL

Aidoma cozii de scorpion
încrâncenată permanent de atac
sunt sechestrat într-un potrivnic văzduh
înăbușitor pentru încolțirea cuvintelor...
Prin furcile caudine ale ispitei am
trecut împlătoșat în înfricoșător de frumoase
întortocheate metafore pârguite în solitudine subț
plumburiul nourosul cer bacovian
dintr-o băltoacă vulcanică sporovăitoare
acum stinsă încremenită
măiestrit lucrată într-o incredibilă cupă
de proaspăt pietrificată lavă...
Sunt un năvod zămislit inutil
în care nu se mai pescuiește nicio iluzie...

MEDUZELE CONTEMPLĂRII

Ceasornicul își mișcă toate roțile deodată
se învârtesc se învârtesc se învârt...și rostește:
de aș avea construit axul pe care astrele toate să se
rotească și-n ochi năruite în mările de întuneric și-n
mările de întuneric adânc scufundate și galaxiile
domesticește-le Doamne înfige-le - pumnale în
inima mea -
albe meduze zdrențuite fluturătoare ale
contemplării...
Rătăcitor prin stufărișul tinerelor amintiri foșnitoare
primește-mă-n valul învolburat ce te cuprinde
primește-mă-n liniștea caldă ce mă așteaptă -
sâmbure neastâmpărat de furtună...

DIABOLICUL DANS

Diabolicul dans scânteietor în tunele de sânge
devenite gâlgăitoare s-a oprit
stărnindu-mi solzi de oboseală peste
pleoapele de amurguri îngroșate și un ecou mă
înfășoară în falduri de sunete amorțite
în care înveșmântați aștrii dau în clocot precum
bobul de porumb încins zemuitor de soare
păsările gândului obrăznicit să îl ciugulească
precum clonțul îmbătrânirii mă ciugulește
strop după strop halcă după halcă deci
putreziciune după putreziciune așadar
transformare după transformare...
Nu mă îngenunchează nourii morții
doar curcubeul de după...

Carol FELDMAN

DOMNUL CU CĂTELUL

Nu pot spune că titlul acesta nu mi-a fost inspirat de titlul celebrei nuvele a marelui Cehov, "Doamna cu câțelul", fără contingență de conținut cu aceasta. Căci personajul povestirii mele-portret cu... fantezie, și partenerul său patruped, câțelul lui, aparțin cu totul altor vremi, altei lumi, decât celor ale Annei Sergheievna, nobila doamnă și al ei câțeluș, zămislit de magistralul clasic rus.

Pe Moșe al meu, de care vreau să vă povestesc, l-am cunoscut în urmă cu câțiva ani, când mi s-a transmis numele lui, însoțit de telefonul său, notate pe un fel de "carte de vizită", fiindu-mi recomandat ca electrician, bun meseriaș și băiat de treabă. Și așa cum problemele de electricitate, în diverse ipostaze cotidiene, nu lipsesc, mai ales într-o casă în care nimeni nu se prea pricepe la acest capitol, după un timp am apelat la serviciile profesionale ale electricianului ce ne fusese recomandat, telefonându-i. În totală contradicție cu experiențele din trecut ale unor asemenea „apelări” la meseriașii autohtoni, din orice branșă, pentru vreo intervenție de control sau reparație urgentă, experiențe care nu-i prea complimentează pe acești breslași – mă refer la punctualitatea și încrederea în ei – Moșe, electricianul nostru, a venit fix la ora convenită, și-a făcut cum trebuie treaba și a cerut și un preț mai mult decât rezonabil! Ceva, aproape ieșit din comun! O surpriză plăcută, căreia i-a urmat o alta, de contact: Moșe ne-a întrebat, în ivrit, privindu-ne amical – "Dumneavoastră sunteți din România?"

Răspunsul fiindu-vă cunoscut, nu va mai trebui să vă traduc conversația cu noul electrician, mai ales că de la început am simțit că româneasca-i stă mai lesne pe limbă decât graiul sfânt...

După întrebările și răspunsurile care au însoțit – aproape firesc – lucrul electricianului Moșe în casa noastră, în timp ce-și căuta prin cutia de scule... el știe ce, mi-am pus și eu la încercare "chestionarul", întru satisfacerea unor curiozități cu nuanțe... scriitoricești... Și la acest capitol am avut plăcerea să constat că interlocutorul meu este un partener de conversație deschis și plăcut.

Ei, ce-l poți întreba pe un om care-ți vine pentru prima dată în casă, nu în vizită, ci ca să-ți aranjeze sau să-ți schimbe vreo fază din sistemul central electric ce ți-a pricinuit vreun scurt circuit – să zicem? După explicațiile profesionale primite, din care ceva am reușit oarecum să înțeleg..., au venit și câteva întrebări diverse... Așa..., ca să mai aflu câte ceva... Să știi câte ceva despre persoana care "te vizitează". Din asemenea câteva întrebări lapidare nu poți însă scrie ceva mai consistent, dacă te gândești cumva să scrii despre careva niște rânduri... Și mi se părea, simțeam că insul ar merita să fac acest lucru. Înfațișarea lui de "om de treabă" (nu-mi cereți amănunte la

această "calificare"), părul răvășit, față zâmbitoare, precum și înclinarea lui spre "hai să ne mai spunem câte ceva...", erau la el elemente care aproape că te îndemneau să... deschizi cărțile de joc... Un om căruia - ca și mie - nu-i displace să ia o vorbă-n gură... Cu toate că, de la o prima întâlnire, primul contact de acest fel cu un potențial erou de povestire-portret, lucru care mă preocupa atunci, tocmai în timp ce omu-și făcea meseria cu cleștele-patent și firele de liță, mi se părea ceva cam pueril. Dar de multe ori (nu chiar de prea multe ori!), aflându-te în asemenea situații, socotelile gândurilor nu se încheie îndată. "Providența" îți facilitează și alte ocazii ce vor întregi intențiile inițiale. Și în drumul cunoașterii lui Moșe electricianul ca om, au mai intervenit, aproape firesc, niște împrejurări de... "bun augur", ca de pildă: încă vreo două-trei scurt circuite, sau schimbarea unor faze, ori montarea unor puncte electrice, sau controlul unor aparate electrice care-și opriseră funcționarea, etc., etc. Prilejuri binevenite întru îmbogățirea chestionarului biografic de cunoaștere a acestui om, despre care stabilisem în gândirea mea, că ar merita să scriu. În plus, fiind vorba și de cineva care locuiește la numai o depărtare de două blocuri de casa noastră, meseriaș bun și punctual, recomandat de la unul la altul, iată că, prin conversațiile cu el, începe să se contureze – cu puțină fantezie – biografia "eroului" meu. Încep să-i alcătuiesc – chiar dacă nu cu de-amănuntul cunoscut – portretul pentru scris. Mai ales că și el, Moșe în persoană, era un bun colaborator: dădea binevoitor răspuns la orice îl întrebam. Cine e, de unde a venit, familia, copiii, ș..a.m.d.

Așadar, repet, însoțită de nelipsita-necesara fantezie scriitoricească, iată povestirea ce ne dezvăluie cine e personajul meu, Moșe electricianul, cunoscut și îndrăgît cam de toți cei din cartier. Îmi permit un zâmbet, amintindu-mi de popularitatea legendară a lui "Moșe Ventilator", personajul care l-a făcut pe actorul Bodo* să-și înceapă glorioasa sa carieră; ca și de tizul meu din presă - "Unu' Moșe". Electricianul meu, Moșe, nu are nici o contingență cu vreunul dintre cei doi amintiți. Să-l numim, deci, simplu – Moșe electricianul. Și ce-i cu titlul, cu Cehov?! Doamna/domnul cu câțelul? Veți afla în continuare.

Omul nostru trăiește singur, căci s-a despărțit de nevasta cu care, cam în urmă cu vreo douăzeci de ani, plecase în America; a lăsat-o singură acolo - nu au copii - și el s-a întors în Israel. Mi-a spus că nu s-a putut acomoda la viața zgomoasă din marele New York și după aproape două decenii și-a recăutat liniștea de la Bat Yam. E bine că mai există oameni care-și regăsesc liniștea aici, la noi!... Mă miră și pe mine, dar uite că mai există și din aceștia. Nu am încercat să comentez cu Moșe acest aspect destul de delicat și complex, pentru a nu atinge fibre prea vibrante... Și mai ales, personale. Alegerea sa, alegere cu care se pare că, de fapt, s-a împăcat - dovadă, liniștea sufletească pe care o văd aproape tot timpul pe fața lui, mă convinge că trebuie să discutăm mai mult... aspecte generale... Și mai ales, dându-i lui prioritatea în

(continuare în pag. 29)

alegerea temelor conversațiilor noastre. În care - sesizez - relațiile "el" și "ea", sunt evident evitate...

Deci, omului nu i-a priit Unchiul Sam și s-a întors acasă, la casa părintească. Al cărei singur moștenitor e el, Moșe. A avut și o soră mai mare, dar nu mai trăiește. De la sora aceasta a rămas un băiat. Are peste 20 de ani și acum, ca și el, odată, "încearcă" să cunoască țara tuturor posibilităților; să vadă ce-i poate ea oferi mai mult ca unchiului...

Am înțeles că unchiul Moșe nu a încercat prea mult să-și convingă singura lui rudă pe care o are aici, să nu facă această încercare.

În urmă cu vreo doi ani, cam nu după multă vreme de la întoarcerea mea aici – sora mea nu mai era în viață – băiatul ei tocmai terminase armata, într-o zi ședeam cu el pe o terasă la malul mării și discutam despre ce-ar vrea să facă în viață, știind că nu-și prea fixase direcția. De atunci mi-a spus c-ar vrea și el să încerce America. Nu a găsit în mine un mare potrivnic la acest proiect, cu toate că știa, normal, că făcusem reversul după atâta vreme; dar nici vreun semn de susținere nu a descoperit din partea mea. Adevărul este, că motivul reîntoarcerii mele are mult din ceea ce și viața mea particulară m-a impulsionat ca să iau această decizie. Mult mai mult decât motive de ordin general. Care nici ele nu au lipsit, dar au venit ca o completare și nu ca pricina principală. Și totuși, am găsit de cuviință atunci când am stat de vorbă cu nepotul meu pe malul mării, să i le prezint, oarecum, cu amănunte. Țin la el. În afară de mine nu mai avea pe nimeni, căci tatăl lui murise de când el era copil mic și sora mea nu s-a mai recăsătorit. Zic: el nu mai avea pe nimeni, ca și când eu, în afara de el, mai aveam pe cineva! Da' eu sunt ceva "special"!... Eu sunt un fel de... liliac... - animalul care toată viața stă agățat de coadă și zboară numai pe întuneric... (Nu am prea priceput ce a vrut să spună cu asta Moșe, deși m-a amuzat oarecum comparația, însă nu i-am cerut explicații... Se pare că mai târziu am înțeles ceva...). I-am spus atunci – continuă Moșe, că din experiența mea generală cu America, ar avea și el câte ceva de învățat. Mai ales că poate-l trage și curiozitatea. „La ce folos? – m-a întrebat. Fiecare are dreptul să încerce pe barba lui.” „Da, i-am spus. Normal că fiecare are acest drept. Dar dacă eu, având experiența mea de viață, pentru care am plătit un anumit preț, câteodată chiar dureros și pot acum să te scutesc pe tine de plata asta, măcar parțial, să nu-o fac? Dacă și tu vei trebui să mergi pe vreun drum pe care eu l-am parcurs deja și știu că după colț, de pildă, este o groapă în care-am căzut, să nu te previn? Să te las să cazi și tu în ea?” „Dar dumneata ai căzut în ea și ai ieșit, nu? Ai făcut-o singur, nu?” – m-a întrebat puștiul. „Singur, i-am zis. Cine-ai vrut să mă ajute?” „Deci viața te-a învățat cum să continui. Vreau să mă învețe și pe mine. Cred că nu trebuie să-mi fie frică și nici să caut pe cineva ca să mă împacheteze în vată...” „E ambițios puștiul! De aia a plecat acum în America și mi-a lăsat mie, să-i țin până se întoarce, cățelul. Are un french bulldog care-mi ține mie acum de urât.

- Îți plac animalele?

- Mai mult ca oamenii.

L-am văzut ieri prin parc pe Moșe cu "bulldogul" lui mare cât o pisică, pe care-l ducea legat de o curea lungă. Moșe mergea parcă grăbit, cu pasul precipitat, așa că-ți

dădea impresia că se duce mai curând să repare undeva vreun scurt circuit și nu că a ieșit cu cățelul la plimbare. Fornăind și mergând cu pași mărunți și repezi, cățelul cărn gri, cu blană scurtă și lucioasă, îi ținea pasul lui Moșe, parcă făcându-și îndatorirea.

- Șalom! Asta e?

- Da. L-am scos la plimbare. Am grijă de el. Ce să fac? Mi l-a lăsat în pază.

- Ha, ha. Eu știu că ei, câinii, păzesc oamenii, nu că oamenii-i păzesc pe ei...

- Se mai întâmplă și așa ceva. Nu vezi ce mic e?

- Nu mai crește?

- Asta e. Nu mai crește.

- Până la urmă, nu-l mai dai înapoi. O să rămână de-acum al tău.

- Eu știu? Dacă stăpânu-su se-ntoarce... Dacă nu, să rămână al meu. Tot sunt singur. Nu? Ha, ha, ha....

- Mă amuză tovărășia voastră.

- Să nu te apuci să scrii ceva despre asta.

- Nu-ți promit.

- Că ce? Că n-ai să scrii, sau că da?

- Amândouă.

- Da' ce-s eu, „Doamna cu cățelul” a lui Cehov?

- Oho, m-ai dat gata! Ai citit nuvela?

- L-am citit pe tot Cehov. Am acasă toate operele lui. Dacă vrei, pot să-ți împrumut.

- Mulțumesc! Moșe, ești un Domn...

- Vezi, ai un titlu: „Domnul cu cățelul”! Ha, ha, ha...

Vedeți cât de complexă este viața! Și oamenii, mai ales! Morala: nu judeca un electrician care vine să-ți facă vreo reparație numai după lița pe care ți-o schimbă la contor...

* Iacov Bodo, actor foarte cunoscut.

(urmăre din pag. 26)

pe mulți, desele metamorfoze ce țin de compoziție pot deruta. Poezia postmodernistă place mult în rândul celor care o crează, cititorii puri, amatori de poezie în vers liber cred că sunt totuși puțini.

D.L.: Care este cel mai mare proiect la care lucreți în prezent și când s-ar putea bucura cititorii dumneavoastră de el?

P.R.: Am în lucru un roman, aproape gata, la care lucrez de mulți ani și care sper că va apărea în câteva săptămâni. Dar mai am niște proiecte pe care însă nu vreau să le anunț public, mizând, desigur, pe efectul de surpriză.

D.L.: Vă mulțumesc mult și vă urez mult succes!

Mircea Marcel PETCU

JOC

Pe înstelata boltă mută
așteaptă clipa
un răspuns
să amuțească universul
și soarele
într-un apus...
dar trec pe undele
deșarte
crâmpeie de atomi
bizari
ce ne transformă
pentru-o clipă
în lucrurile ce dispar.

SE ÎNTÂMLĂ

De câte ori
pleci
se întâmplă câte o
nenorocire,
încearcă să rămâi și poate
atunci
viața va lua o altă
turnură,
vor dispărea
nenorocirile
iar viața va deveni
un cântec
ce poate fi
nemuritor.

MĂ DOARE

Când am să mă
întorc
am să-ți spun
cea mai frumoasă
poveste
din viața ta,
dar până atunci
trebuie să știi că
mă doare
când trece o zi
fără să-ți aud
vocea,
sufăr când nu-ți văd
zâmbetul
ce-mi luminează
zilele
și-mi face viața
mai frumoasă,
mă doare când

mă trezesc și
nu ești lângă mine,
da...te iubesc atât
de mult încât
vom trăi
cea mai frumoasă
poveste
de iubire

HAOS

Privește cerul,
un haos ordonat
plin de puncte
luminoase...,
de aici pornesc
nebulosele lumii
și tot aici
se întorc
transformându-se
în certitudini
viitoare.

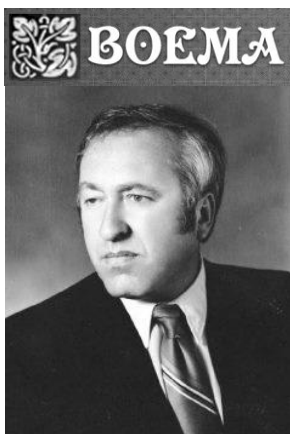
AJUNS

Merg fără rost
pe un coridor
întunecat
mă ciocnesc
de oameni cunoscuți
care au devenit ciudați
și-mi aruncă
în flăcări
gândurile bune,
sufocându-mi Eul,
omul e o lume
arzândă
și fiecare om
un coridor pierdut
ajuns într-un loc
necunoscut
și-n întunericul înghețat
îți ucizi gândul necunoscut
ce te-a acaparat.

TRECERE

Am sorbit din
lumina
viselor de ieri,
am înflăcărat
umbrele viitorului,
am încurcat pletele
vântului
cu râsetele noastre,
am împletit în raze
iubirea,
iar
lutul viitorului
l-am făcut
poveste.

Ioan TODERIȚĂ

Păsări semne de mirare

Se sfădesc pe-un bob de soare
Aruncat de-un zeu în geam
Păsări semne de mirare
Și tăcere cât un gram.

Do-re-mi, vestind preludiu
Simfoniei siderale
Trec prin crâng, prin gând la vale
Și-am scăpat în dreaptă unghiul.

Două frunze trag pe ață
Un păianjen fără față
Și-a-nvățat să stea-n picioare
Un copil pe-nfățișare.

A înveșmântat cuvântul
Pleoapele pe dinăuntru
Cu tăcere inelată
Pâinea crește în covată.

Simțiri extreme

Pasărea vâslește-n apele luminii
S-au desprins magneții-n capete de linii
Lacrima învață cum să cadă-n punct
Plânge fiecare în privire stând

Amintirea e o ipoteză falsă
Și accept sărutul redus la absurd
Inima în inimi face cale-ntoarsă
Gândul rătăcește de la nord la sud

Perihelii ample și simțiri extreme
Păsări de cenușă au dospit în pumn
Un copil azvârle pagina cu semne
Dintr-o carte ruptă și-a pășit pe drum.

Dimineată cu trandafiri

E din flori de măr văzduhul
Înmuat în tuș și vin
Pe picioare-abia mă țin
Și-n suflare îmi dau duhul

M-am spălat pe mâini și față
Cu sineală și venin
Am să trec din nou prin viață
Când mai mult, când mai puțin

S-a rotit în ciur făina
Și a nins cu trandafir
Orbul dă pe soare vina
Stând în lacrimi infantil

Despletind mărgăritare
S-a sfârșit un felinar
Și mă ung pe mâini cu jar
Și mă mângâi în pumnale.

Trecere prin moarte

Pădurea conversează cu un salcâm mirat
Sub aripa stelei și s-a scuturat
Frunza înfășoară aerul lichid
Cu priviri de pește și celuloid
Într-o lumânare cu obrazul rumen
Recitind o carte am pierdut un lumen
Litera scâncește și din mână-o scap
Scriu cu pana prinsă-n ochi și metacarp
Între mamă și tată se așează firesc
Un copil cu pasul concav și convex.
În cuvânt o clipă cred pe jumătate
Și gândind la tine am trecut prin moarte.

Înserare

Clarinetul cu tristețe
Dintr-un punct ne dă binețe
S-a rotit salcâmul lunii
În privirea cu petunii

Alambicul cu octave
Strigătul de om mă arde
A scornit tăcerea-n pruni
Trâmbița cu plecăciuni

Litera mănunchi cu semne
S-a oprit în punct și geme
Trandafirul negru arde
În grădina cu smaralde

Într-o carte pe-ndelete
În cuvânt azvârl cu pietre.

Naștere în rădăcini

Caii visează la marginea biciului
Și-a făcut cămașă dintr-un ciur ariciul
Pasărea-n măcieși se prostituează
Și izvorul umblă în pământ cu-n clește

Dau răgaz secundeii să-și ademenească
Ceasul în perete, slobozit din câmp
Cât privesc la tine, în celulă stând
Și-n spirala ierbii gata să plesnească

Fata ține-n mână rădăcini să nască
Făt Frumos din lacrimi sare în fântâni
Cumpăna se-nalță buzdugan pe casă
Și a doua oară trece-un ins prin lumi.

Veronica TEODORU

SUB ACOPERIRE

Nu știu câți poeți mai sunt în oraș.
 La un ultim recensământ
 Cifrele au fost falsificate
 Sau completate din burtă
 Nume, adrese...
 La o verificare prin sondaj
 Constați că la adresa respectivă
 Stă Nimeni.
 Asta pentru că toți
 Stau ascunși,
 Își fac rost de măști,
 De nume, de joburi bine plătite.
 Nu mai există poet
 Fără haine și ghete.
 După asta îi mai cunoșteați...
 Merg pe stradă cu priviri suspicioase
 Și sfredelesc până-n străfundul
 Poeziei fiecăruia
 Doar, doar oi demasca pe vreunul!
 Oricine ar putea fi poet
 Sub acoperire!

MONAHALĂ (parodie)

Doi bureți anahoreți
 Parteneri în chinovie
 Stau pe cada cea pustie
 Scărpinând spinări de schimnici
 Într-o mare isihie.

Și-și vorbesc cu scumpătate,
 Și cu amabilitate
 Despre-nalta lor menire
 De-a spăla ce duci în spate
 Și de-a pieptăna păcate
 Într-o veche mănăstire.

Și discreți, cei doi bureți
 Depănuș povești pufoase
 Alinând de pustnici oase
 Povestindu-și tinereți,
 Pe când agățați de case
 Într-o stare vegetală
 S-au desprins de regnul verde
 Evitând viața banală.

STRIGĂT

Îmi vine să strig lumii întregi unele lucruri
 apoi mă gândesc
 să nu-i trezesc pe unii din somn.
 Îmi înghit strigătul care se așează ca un nod
 de-a curmezișul
 în calea gândurilor,
 dar gândurile își văd nestingherite
 de joggingul lor cotidian
 pentru menținerea în formă, pare-mi-se!

Și se adună, se adună
 toate lucrurile astea nestrigate
 într-un căuș de suflet până se umple la refuz.
 Și să vezi atunci strigăt!

MOARTEA UMBLĂ CU MOTOCOASA!

Nu mai prididea și ea
 În ultima vreme
 De-atâtea boli, e-boli și ciume...
 Se hotărâse să-și ia o motocoasă
 De Black Friday.
 Printre miile de oferte tentante
 A găsit-o pe cea mai bună
 Și-a început cu STI(H)L
 Să-și facă treaba mai rapid
 Decât înainte, astfel încât
 Îi rămânea destul timp
 Pentru un rol secundar
 În „Scary Movie”!

BEȚIE CU URMĂRI...

Era Cupidon beat
 Când ne-a-nțepat,
 C-abia-și mai ținea
 Arcul și tolba
 Stai, să nu-mi uit vorba!
 Așadar era Cupidon cherchelit
 Când ne-a lovit...amorul pe-amândoi
 De n-am știut nici noi
 Și abia se ținea pe picioare
 Și de răs mai, mai că moare
 Că n-a făcut în viața lui așa prostie
 Să se chitrofonească el din ambrozie
 De viță nobilă, colecție selectă,
 Din vreun an când a fost mare secetă.
 Și-i drăgălaș și-așa să știi,
 Dar face și mai mari prostii!
 Uite, eu și cu tine, vezi bine,
 Chiar alte treburi aveam în acel moment
 Ce incident!
 Și cum dintr-o toană
 Viața ți se răstoarnă!
 Și ce să mi se întâmple mie, ție...
 Dintr-o...beție...!

FRICĂ

-Vino sub lupă, iubito!
 Ți-am zis,
 Acolo surâsul și iubirea-ți sunt mai mari!
 -Fă-mă ceva cu aripi!
 Mi-ai zis.
 -Doar tu poți!
 Și te-am transformat într-o zână mică
 Înlauntrul unei flori, confort unu...
 Însă mai apoi m-a apucat o frică
 C-ai să mori, odată cu venirea toamnei
 Captivă între petale uscate
 Și stamine de plictiseală moarte,
 Când spațiul locativ
 Se va ofili definitiv!

Lucia PĂTRAȘCU

LUMEA TA... de Valentina BALABAN

Volumul de versuri „*Lumea ta...*”, semnat de **Valentina Balaban**, tipărit la Editura Danubius, Brăila, 2011, 176 de pagini, 150 de poezii, are o *prefață* semnată de scriitorul brăilean, profesorul Constantin Gherghinoiu.

Valentina Balaban ne-a mai bucurat sufletul cu celelalte volume ale sale „*Copilul ca o primăvară*”- poezii pentru copii, Editura Enos, Brăila, 2008; „*Salvați copilăria*”- poezii pentru copii, Editura Enos, Brăila, 2009 și „*Filozofia vieții*” versuri, Editura Olimpiada, Brăila 2010. După cum precizează prefăcătorul, în acest volum „autoarea nu părăsește în mod spectaculos registrul de exprimare poetică în care se arată lumii”, însă caută prilejuri noi de a fi prezentă la festivalul vieții, fiind conștientă că „*Luminându-te pe tine / Luminezi Universul...*” (Maximă, pag. 65).

De această intenție ne convinge noua sa carte, care cuprinde poezii mai scurte sau mai lungi, îmbrăcate într-o prozodie tradițională, ori zburdând prin versificația modernă, fără semne de punctuație riguros respectate. Citind spre sfârșitul volumului, versurile așezate într-un număr 93 de strofe (*Pe-o gură de rai*, pag.150), constatăm că această creație lirică împlinește, ca întindere, cerințele unui poem, exprimând tot ceea ce a cunoscut și a simțit autoarea în această lume, pe care o dorește și o recunoaște ca fiind *Lumea lui Dumnezeu*, aceea în care acum toți ne simțim vinovați „*Rătăciți, rebeli /.../ Ne-ai creat stăpâni / Ai aces-tei lumi /.../ Unde-i vina mea?...*” (*Lumea Ta...*, pag. 7). Este lumea așezată în arealul de timp și de spațiu propriu poetei, pentru care *gura de rai* se circumscrie: „*Pe-un flu-viu de rai / Aripă de plai / Peștișor de aur / Biriind ba-laur*” (*Pe-o gură de rai*, pag. 150). De acolo, din lumea sa, poeta simte toată istoria și cultura acestui popor. Pornind de la „*Traco-daco-geții / Prinși în pomul vieții*” (*Idem*) cu Zamolxe și ajungând la „*Coloană infinită / Poartă regăsi-tă*” (*Idem*), trece prin toată geografia acestei țări așezată „*Pe-un picior de floare / Pe-o rază de soare*” (*Idem*). În această „*Lume a degradării... / Lume a uitării...*” (*Lumea*, pg.148), poeta încearcă să descopere „*Frumusețe interioară / Aură exterioară / Secretul tinereții / Cristalul dimi-neții*” (*Secretul tinereții...* pag. 125), recunoscând că se află într-o stare specială „*Sunt sete nestinsă / și vreau să cu-nosc / Scânteie aprinsă / Ce pâlpâie-n joc*” (*Sete*, pag 63), motiv pentru care se străduiește să înțeleagă: „*Când ple-oapele cad / Eu văd ochiul mag*” (*Ochiul Mag...*, pag. 147), ca și cum cheia celui de al treilea ochi din basmele românești, deschizându-se, ar ajuta-o să depășească „*Sfe-re karmice / Profeții făgarnice*” (*Pace ție!*... pag.129).

Versurile tumultuoase și anarhice pe alocuri, reușesc totuși să conducă cititorul spre o lecturare lesnicioasă, convingându-l, la final, că sunt o explozie pornită din trăirile poetei în viața aceasta, în lumea aceasta, trăiri exprimate cu o dezinvoltură plină de franchețe, astfel încât îi vor fi iertate unele stângăcii născute din impetuoșitatea sufletului său, pe care-l face un bob de rouă și îl așterne în paginile acestei cărți. Atunci când simte „*unda Alfa într-o palmă*

/.../ Sunt templu cu ușa deschisă...” (*Lumi-nă...*, pag.83) și simte că „*Mă scutur de rele / Calmul apei mele / Mă scutur de tină / Căutând lumi-nă...*” (*Căutând...*, pag.30).

Temele abordate (existență, viață, moarte, cre-dință, iubire de semeni, lumină, culoare, Univers...) devin tot atâtea motive lirice, care populează ver-surile poetei cu acea muzicalitate descoperită pe portativul arhaic al versului doinit al baladei „*Mio-rița*”, paralelă prozodică inconfundabilă, cum preci-za domnul profesor Dumitru Anghel, scriitor, pu-blicist, critic literar. Spune poeta: „*Doamne! Lu-mea Ta... / Frumoasă și rea... /.../ Tu, vād, ai răbdare... / Noi în disperare...*”. (*Lumea Ta...*, pag. 7).

Valentina Balaban este o poetă care își caută drumul spre tărâmul mirific al versului ca și creație definitorie izvorâtă din personalitatea sa. Se consi-deră dăruită de Tatăl Ceres cu porția de Har Di-vin, pe care o merită, aflată în „*Scutul din Lumină / Nișa mea divină / Tărâm căutat, / Luminat regat*” (*Nișa divină*, pag. 62). Primește acest mira-col, îl înțelege și dorește să ofere celorlalți, cu ge-nerozitate „*Mă înmulțesc... tind sus / Ce-am primit împart*” (*Mate...*, pag.108). În concluzie, Valentina Balaban este o poetă care nu se va opri din drumul său curajos. Nu dorește să fie un „*Om rătăcitor / Musafir minor*” (*Rătăcitor*, pag.118) prin „*Lumea Ta*”.

Lucia PĂTRAȘCU

ANCA CIUTACU – IARNA CA UN MOZAIC
EXPOZIȚIE DE PICTURĂ LA BRĂILA

În Sala de Festivități a Cercului Militar din Brăila, pe data de 21 decembrie 2015, la invitația domnului colonel(r) Cezar Postelnicu, o gazdă și un amfitrion plin de solitudine, un cunoscut promotor al artei și culturii din orasul de pe malul Dunării, a avut loc vernisajul expoziției de pictură „Iarna ca un mozaic” cu tablourile doamnei **Anca Ciutacu** din Brăila.

La manifestare au participat oameni de cultură și artă din localitate. Au luat cuvântul doamna **Lucia Pătrașcu**, scriitoare, criticul de artă și artistul **Hugo Mărăcineanu**, membru U.A.P., domnul **Ștefan Șerban**, profesor, artist plastic, membru U.A.P., domnul **Vergil Matei**, jurnalist, scriitor, domnul **Ioan Ivan**, artist plastic, domnul **George Petrenco**, jurnalist. În partea a doua a alocuțiunii sale, doamna **Lucia Pătrașcu** a vorbit despre pictorul-restaurator brăilean **Gheorghe V. Pătrașcu**, dedicând memoriei sale poemul **Rugă**. Evenimentul a fost împodobit cu momente artistice. Doamna **Valentina Balaban**, poetă, a citit din creația proprie, doamna **Stela Șerbu-Răducanu** a delectat publicul cu epigramele sale. La fel, domnul **Dorel Ciutacu**, epigramist. Momentele muzicale au fost oferite de cunoscutul și apreciatul **Doru Ciutacu**, fiul autoarei.

Doamna Anca Ciutacu ne-a obișnuit ca în pragul marilor Sărbători să ne îmbogățească sufletul, dăruindu-ne vernisajul tablourilor sale, care, prin maniera personală și dragostea cu care sunt pictate, aduc privirilor noastre o nuanță duiosă a sensibilității sale. Este cea de a doua expoziție a artistei, la care particip. În preajma Sărbătorilor Pascale am avut bucuria de a vernisa împreună expoziția de icoane pe sticlă „Ferestre către Dumnezeu”, expoziție la care au participat personalități ale artei și culturii brăilene. Impresionantă este relația cu Divinitatea pe care aceste tablouri, pictate intuitiv de penelul neșcolit al doamnei Anca Ciutacu, ne-o deosealează cu sinceritate.

Tablourile artistei au o continuitate a ideii de spațiu paradiziac, binecuvântat de Dumnezeu. Ele se aștern în fața noastră ca un câmp înflorit, plin de recunoștința pictoriței pentru prilejul de a împărți cu noi bucuriile iubirii pentru oameni, pentru natură, pentru Dumnezeu. După ce ne-a regalat cu pictura pe sticlă, iată, acum ne întâlnim cu folosirea altui suport fizic pentru împlinirea căutărilor sale.

O cunoașteam pe doamna Anca Ciutacu prin celelalte tablouri, ce însumează o încercare plină de viață, zugrăvită cu dragoste, cu talent, cu bucuria ingenuă a unei *copilării picturale*. Spun copilărie picturală, deoarece dorind, poate, să se așeze în lumea picturii, autoarea a început, ca într-un ritual, prin a asculta rugăciunea pe care tatăl i-a trimis-o în vis prin care o îndeamnă să picteze 1000 de icoane. O rugămintă pe care artista o simte mereu ca o comuniune între copilul din ea și amintirea lui, a omului care i-a inspirat această chemare. Iată acum, acest copil a crescut frumos!

Tablourile expuse în această nouă expoziție, intitulată „Iarna ca un mozaic”, reunește mai multe modalități de exprimare plastică, și anume: icoane pe sticlă, lucrări pe pânză, în ulei sau culori acrilice, cu teme diverse cum ar fi peisajele de iarnă, tablouri abstracte și de compoziție, natură statică, toate acestea fiind cuprinse în cele 8 panouri cu lucrări originale, și un panou cu reproduceri

Boem@ 1-2-3 / 2016

Coconul existenței - Anca Ciutacu - Brăila

după Van Gogh, Claude Monet.

În cadrul expoziției, regăsim două lucrări geometrizate, de compoziție abstractă, în care privitorul va trebui să-l descopere pe Moș Crăciun, spiridușii, bradul, sania, hornul, pisica, fereastra, toate exprimate printr-un limbaj plastic, în culori complementare, simple sau compuse. Regăsim chiar și o lucrare, denumită „Vechi și nou” în care întâlnim elemente ornamentale din epoca preistorică, descoperite pe teritoriul țării noastre, la Sighișoara și Medgidia. Apar și teme de natură spirituală, în tablouri pe pânză, intitulate: „Duhul pădurii”, „Coconul existenței”, „Vitrării de biserică”, etc.

Aceste creații plastice, grupate pe teme atât de variate, dovedesc faptul că sufletul celei care le-a creat are o anumită trăire spirituală, fiind capabilă să-și deschidă fereastra senină a inimii către frumos, invitând pe cei din jurul său să pășească împreună cu ea spre înțelesurile pe care le reprezintă și care o reprezintă într-o pregnantă notă de originalitate. O pictură ce se exprimă simbolic, într-o anumită cheie, care îl provoacă pe iubitorul de artă plastică vizuală să cerceteze și să afle ce a vrut să exprime pictorița în dărnicia sa creativă. Pentru că a picta înseamnă ceva mai mult decât a folosi culorile în acest demers, ce necesită o pregătire specială, cunoștințe tehnice și, mai ales, dragoste pentru ceea ce vrei să faci. De cele mai multe ori simțirea creatorului de frumos emană din intuiția omului care iubește viața, iubește jocul pensulei pe șevaletul culorilor și își iubește propria devenire.

Artista, trecând peste canoane și dogme, pictează lumini și umbre, elemente decorative specifice, funduri redată într-o manieră proprie. După cum se vede, în tablourile sale întâlnim teme diverse: natura, bucuria Sărbătorilor Crăciunului, pe Moș Crăciun cel știut și așteptat de toată lumea exprimat în ubicui-

(continuare în pag. 35)

tatea sa eternă, precum și portretul, un gen mai dificil de abordat. Toate, pline de atmosfera poetică a unui lirism cald și învăluitoare, în care se simte dragostea de viață a autoarei și îndemnul către iubire, mereu iubire, ca într-o nostalgie ancestrală ce vine din alte vremi.

Privitor la aceste picturi, nu voi face referiri la compoziția lucrărilor, la coloritul lor și nici la finețuri despre tușe și nuanțele sau luminozități. Nefiind de specialitate, las exegeților în domeniu să facă aceste aprecieri. Voi spune doar că în aceste tablouri culorile alternează una cu cealaltă, uneori îndrăzneț, pornind de la cele primare (roșu, galben, albastru), culori pline de viață, alunecând apoi spre combinarea acestora, manieră ce conduce la tușe contrastante sau suave, după caz, ambele variante fiind la fel de captivante. Alteori, o culoare alternează cu ea însăși și creează nuanțe fericit alcătuite.

Este această alternanță o luptă interioară? Este ca o dispută metaforică între culorile și nonculorile, între siguranță și căutări neîmplinite încă? Viitorul artistic al doamnei Anca Ciutacu ne va spune! Dar nu se putea să nu mă refer la tema picturilor sau la modul cum se reflectă aceasta în interioritatea fiecăruia, prin creațiile sale care însumează o încercare plină de viață, zugrăvită cu dragoste, cu talent, cu bucuria ingenuă de a se așeza în lumea picturii.

Dorind să depășească vătucul unor norme care, eventual, i-ar putea constrânge modul de executare, lucrările sale se convertesc în așteptări legate de asumarea dreptului de a se exprima cu ajutorul culorilor. Natură, flori, portrete, motive religioase, iată teme pe care Anca Ciutacu le culege zi de zi din tot ceea ce o înconjoară și o impresionează. Iar dacă prin *semnificantul* pensulei sale plimbată peste curcubeul culorilor, obține imaginea *semnificată* de sensibilitatea sa, înseamnă că pictorița se află pe drumul cel bun al unui slujitor devotat al penelului.

Având în fața noastră aceste tablouri, care, prin tainicul lor mesaj, se doresc a fi o încercare de a transmite „*un duh aparte, unic și inconfundabil prin direcțivitatea sa*”, cum spunea pictorul Horia Bernea, vom simți, desigur, înduioșarea sufletului pentru ceea ce înseamnă simbolistica *lubiirii*, deoarece din fiecare tablou transpare bucuria omului simplu, cu suflet mare, a cărui imaginație se convertește în așteptări, temeri, iluzii strâns legate cu asumarea acestui demers, prin care artista dorește să spună ceva. Ca un strigăt spre lume! Așa cum face doamna Anca Ciutacu.

Crearea acestor tablouri știe ce este verticalitatea, legătura Cer-pământ, existență-ideal. Mesajul picturilor sale, analiza, comunicarea, făcând din întâlnirea aceasta o

Trinitate - Anca Ciutacu – Brăila

stare specială în care, cu trăirile sale, visările sale, neliniștile sale, întrebările sale existențiale și răspunsurile sale, mă aduce pe mine, privitorul, în situația de a-mi pune propriile întrebări.

Este foarte dificil să dai formă și chip trăirilor, să pictezi în materie invizibilă. Este și riscant, pentru că jonglând cu tușele, riști să le rătăcești într-un haos coloristic. Dar este fascinant momentul în care le prinzi într-o idee și ele rămân acolo, capturate ca într-o fotografie la minut, pe care o poți privi oricând. Interesant este faptul că fiecare privitor găsește acolo altceva, în funcție de adâncimea înțelegerii sale. Eu cred că oricine poate înțelege pictura, singura condiție e să fie sincer. De aici pornește totul. Câtă plasticitate este în această mare de culori? Mă uit la tablouri, mă cercetez pe mine pentru a afla până unde pot să înțeleg mesajul creatoarei, trimis ca o scânteie spre mine, admiratorul tablourilor sale.

Ca om care iubește Artele Plastice, fără a fi putut vreodată să mă exprim pe această cale, nu pot să nu admir felul în care aceste picturi, marcate de o profundă sensibilitate, deschid mintea și impresionează simțirea individuală, canalizând-o în aceste zile spre înălțări sufletești deosebite și trezind o stare specială a conștiinței. Căci doamna Anca Ciutacu ne-a poftit la întâlnirea cu tablourile sale în preajma acestor Sfinte Sărbători, ca și cum ar dori să ne amintească faptul că putem și se cuvine să fim, la fel ca acesta, închinători vrednici către Tronul Ceresc.

Așa să ne ajute Dumnezeu!

Lucia PĂTRAȘCU

PARODII (amicale)

UȘA ÎNCHISĂ (Nicolae Băciut)

Am închis și ultima scrisoare,
nu mai am cui scrie pe pământ,
o să mai trimit pe câte-o boare,
ce rămâne din ce-a fost cuvânt.

Nu mai am cuvinte pentru mine;
cum să-mpartți ce ți-a rămas:
o secundă împietrită în clepsidră,
limbile căzute de la ceas?

Nu așteaptă nimeni să-i mai scriu,
din cuvinte a rămas cenușa;
fără ele ce-aș putea să fiu?
Dumnezeu închide după mine ușa.

UȘA BLOCATĂ (Lucia Pătrașcu)

Am închis azi ultimul mesaj,
nu mai vreau să mai primesc cumva
versuri rătăcite prin bagaj
să le public în Revista mea.

Nu că am pretenții pentru mine!...
Dar cum să-mi trimită ce-a rămas
după ce s-au tot plimbat și-acuma
fac la mine ultimul popas.

Nu s-așteaptă nimeni să mai cred
vorbe tăvălite prin cenușă,
cred că e mai bine să-i reped
și să le blochez oricare ușă.

SĂ VINĂ LA MINE TOIAGUL (Petre Rău)

Adu-mi mai aproape clondirul
Să sorb din uitatul rachiu
Să rup armoniei delirul
Poema din urmă să scriu

Distanța-ntre mine și tine
Barbară poveste de timp
Un foc înghițit în suspine
De zei coborâți din Olimp

Să vină la mine toiagul
Cu-al său înțelept univers
Aducă-mi iubita și magul
Și totul cuprins într-un vers.

ȘI CHIAR DE-MI VOI PIERDE TOIAGUL
(Lucia Pătrașcu)

Adu-mi mai aproape clondirul
Că vreau să-i verific cuprinsul
Să află în el elixirul
Acum când mă bântuie scrisul

Distanța-ntre mine și tine
Îmi dă inspirații barbare
Să-ți scriu și în proză și-n rime
Cât stau amețit de-așteptare

Și chiar de-mi voi pierde toiagul
Uitat printre văluri de dor
Mă jur să-ți îngădui artagul
Precum înțeleptul Crantor.

Mónika TÓTH

sunt

sunt o ființă fără noroc
nu mai am miros de trandafiri
tăcerea mea de aseară sângerează
pupila iubirii arde
nu pot să fac nimic
nu pot să schimb nimic
mă bălbâi pe crengi de stele

atingerea ta, Gheorghe...

soarele mă renaște
în fiecare zi
cerul
îmi spală fața obosită
vântul veghează dorințele
stelele somnul
iar absența ta
iubite
e o lungă durere de cap
ceasul se sparge
în bucătărie
și sufletul meu
tremură zi de zi după
atingerea ta

ai devenit

ai devenit
în poezie nu ai devenit
un trifoi uitat în iarbă
câmp de maci
frunze reci
dimineată de mătase
un fluture fără aripi
ori un fior de adiere
în poezie ai devenit
glasul doinei neobosite

bate

m-auzi
bate lipsa de iubire
ca un clopot spart
din turnul cetății
am vrut să tac
să-mi continui versul
dar îmi e frig
în pădurea cuvintelor

stau

stau în coridorul cuvântului
uneori rima ține companie
iubite, fără tine începe să îmi fie frig
în locul tău
numai un haiku îmi împrumută
geaca subțire și veche

Ovidiu BUFNILĂ

Sonaria

al doilea al operei Traviata de Verdi cântată de tenorul Marian Someșan, cu un timbru care se aseamănă cu al lui Rolando Vilazon. Ca și opera Carmen și Traviata este în topul celor mai des cântate opere din lume.

Din nou Ceaikovski, de astă dată cu Spărgătorul de Nuci, din care se cântă trei fragmente: Marș din actul I, Trepak și Valsul Florilor din actul al II-lea. Câteva cuvinte doar despre Vals. Melodia, foarte generoasă, este schițată la partida lemnelor, dar acestea renunță repede la ea, deoarece se interpune harpa cu o scurtă provocare de virtuozitate, după care reapare bine închegată pe jumătate la corni (capetele încoronate) și pe jumătate la clarinete, după formula "întrebare-răspuns". Vin din urmă coardele, ca revărsarea lirică să fie văzută de departe, ca toată suflarea să se împărtășească de bucuria florilor.

Zărind pe pictorul Marcello, de care era îndrăgostită, și vrând să se facă remarcată, Musetta cântă un vals în care își evidențiază grația și cochetăria. Valsul Musettei din actul al doilea al operei Boema de Giacomo Puccini a fost cântat de soprana Diana Bucur, care a excelat în registrul înalt, ea fiind soprană de coloratură.

Georges Bizet se bucură de cel mai popular opus pe care l-a dat istoria operei, CARMEN. Din aceasta am ascultat Preludiul, Antrakt la actul al patrulea și Habanera. În Preludiu a sedus chiar începutul, în care cel mai bine s-au auzit suflătorii din lemn, coardele și tobele, care au asigurat un ritm susținut, împreună cu cimbalele/ cinelele, când le venea rândul la înflorire. A urmat populara melodie a toreadorilor, cântată la violoncele și reluată de întreaga orchestră, după care tema cosmică, ce prefigurează tragedia finală. Preludiul este rezumatul întregii opere.

Habanera este perla din salba de cântece a Carmencitei. Cântată cu har, cum a făcut-o Florentina Irina Onica, ea devine de-a dreptul tulburătoare. Mezzo-soprana a emis sunetele grave cu un tragism rar întâlnit, care a emoționat pe toți oamenii, indiferent de cunoștințele din domeniu, dovadă fiind faptul că la final a înregistrat cele mai multe aplauze.

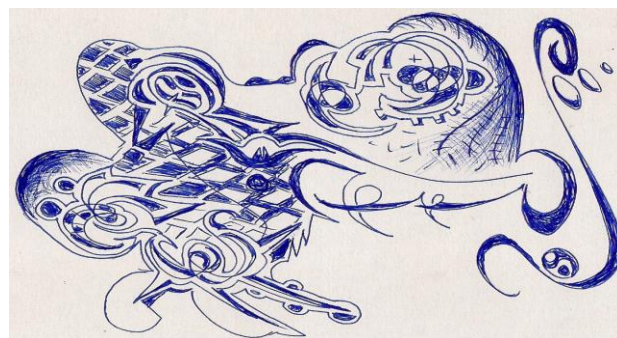
Cele două dive s-au întâlnit spre final în Duetul Florilor din opera Lakme de Leo Delibes. Într-o dimineață, pe vremea colonizării Indiei de către englezi, într-o barcă ce luneca ușor pe luciul pârâului din apropierea pagodei lor, Lakme (soprana) însoțită de Malika (mezzo-soprana) cântă o melodie suavă în care proslăvește frumusețea naturii.

Și la final, cele mai cunoscute piese straussiene: uvertura la opereta Liliacul (Johann Strauss-fiul), valsul Dunărea Albastră (Johann Strauss-fiul) și Marșul lui Radetzky, cel însoțit de aplauze din public (Johann Strauss-tatăl).

Când, într-o dimineață de vineri, din zidurile casei lui Baltazar au început să crească flori de portocal, Mama Filoni a reușit pentru prima oară să zboare fără aripi, pur și simplu își agită brațele, o făcea în mod uniform, astfel încât îi puturăm asemui zborul cu cel al unui pescăruș, Gargali, flașnetarul se oprise lângă chioșcul de ziare și-i povestea lui Balbus o istorie hazlie întâmplată de mult în Japonia, Hezal, frizerul fără foarfece, se așezase pe un scăunel în fața frizeriei sale și privea încântat soarele nostru electric, Jări lăptarul își meșterea motocicleta fluierând un tango și nimic nu ne dădea de gândit asupra lucrurilor ciudate care aveau să urmeze.

Apoi, de la o fereastră, ne strigă Damu, saxofonistul, era speriat de-a binelea și obraji i se umflaseră înroșiți, părul îi era vâlvoi și acesta fu primul semn. Am alergat cu toți sus pe scări, înghesuindu-ne, plesnindu-ne în joacă pe spate, curioși, flecari, înamorați după senzațional.

Saxofonul lui Damu cânta de unul singur și se simțea foarte bine, Damu își trecea mâinile prin păr nervos, jumătate speriat, jumătate uimit, dintr-o dată muzicuța lui Jări lăptarul începu un marș vesel, un pahar de bere scoase un clinchet deși nimeni nu-l atinsese, un etaj mai jos începu să răsune o tobă, Gargali ne strigă din stradă că flașnetă lui cânta și ea de una singură și că toate lucrurile o luaseră razna și asta numirăm noi plini de bucurie Marele Carnaval. N-au întârziat să apară măștile, focurile de artificii, dansurile nebune, apoi începu să se vorbească despre o gaură neagră prin care ar fi venit ceva sau cineva, ciudat, frumos, hazliu, o mulțime de sunete, ființe sonore, inteligente, vai, mi-am spus, e o prostie, am privit în jur, casele muzicale treceau printre noi, pantalonii mei îngânau un cântec din copilărie, gărdurile, pantofii, automobilele, becurile, și așa mai departe, cântau, șuierau, râdeau, sonarienii păreau pașnici, plini de farmec și foarte grăbiți să pătrundă într-alt univers, s-au rostogolit mai departe duși de ecoul primului sunet de după bing-bang și iată că eu, chiar acum, ies din această mașină de scris și voi pluti o vreme prin cameră, apoi pe fereastra larg deschisă amestecându-mă cu zgomotele străzii...."

desen de Elena-Liliana Fluture

Dumitru ANGHEL

ISSABEL, de Magdalena IUGULESCU

Volumul de proză „ISSABEL”, Editura TIPO-MOLDOVA, Iași, 2015, 748 de pagini, Colecția OPERA OMNIA „romanul de azi”, semnat de Magdalena IUGULESCU, este recenta prezentă pe... *piața cărții* de literatură epică majoră a scriitoarei din Brăila, la mai puțin de doi ani de la debutul editorial cu volumul „COSMIN”, *premieră* absolută în aria romanului social, pe o temă de o actualitate, pe cât de frustrantă și de strictă actualitate civică, pe atât de incitantă în planul generalizării și al cuprinderii umane, cu nuanțări de *fapt divers*, dar de dimensiuni socio-umane în regim de... *avarie* și cu imprevizibile și grave consecințe.

Tema, reluată de prozatoare de la o altă dimensiune epică, dar tot *ca o indigestie estetică*, nou roman, „Issabel”, pe același sindrom al umilinței, înlocuind *drama* copilului părăsit de mamă, din primul volum, cu frământarea sufletească și atitudinea generoasă a Marei, *bona* româncă nevoită să suporte hachițele unei bătrâne, bogată și capricioasă, din Italia; ambele personaje, Cosmin și Mara, sacrificate pe *altarul* integrării în *Uniunea Europeană* și al unei globalizări cu consecințe imprevizibile și pe termen lung. De fapt, un sindrom și un calvar al umilințelor îndurate gratuit, cuminte și resemnat, ca un răspuns nemeritat la decența unei speranțe irosite!

Cosmin, strigătul disperat al copiilor abandonati; *Issabel*, revolta în genunchi a părinților victimizați de umilitoare penitențe imorale, cu totul în afara unor privațiuni autoimpuse, ca un canon al neputinței și al resemnării. De fapt, un alt tip de *feudă*, într-un alt ev istoric, dar al idealurilor și al speranțelor fără acoperire, pe structura unui *roman psihologic* născut din drame personale provocate de traume sociale!

Romanul „Issabel”, structurat ca un *jurnal* sentimental derulat pe o cronologie sentimentală, beneficiază de *metafora-grafică* de pe coperta I, care „...întruchipează vulnerabilitatea protagonistei..., *Cirsium Vulgare*” sau *scaietele de câmp*, o buruiiană ostilă cu o floare a cărei delicatețe este pusă în lumină doar de austeritatea condițiilor în care înflorește” (semnată de Ana Maria Iugulescu, designer – Londra).

Cartea se deschide cu un *Cuvânt Înainte* semnat de scriitorul Dumitru Barău: „Un roman psihologic al recesiunii sufletești și al speranțelor irosite” (pag. 7-21), o analiză incitantă, pertinentă și la obiect: „Rolul scriitorului este de a *scrie*, al comentatorului, de a *atrage atenția*, iar al cititorului

de a *citi*”.

Romanul începe abrupt, cu *Primul an* (...primul capitol, adică): „- Bună ziua, Issabel!”, și continuă cu descrieri ample, stufoase, balzaciene, ori cu dialoguri incitante, telegrafice, ușor sincopate, într-un stil impecabil, cu o gramatică aparent rigidă, din care nu lipsesc subiectul, predicatul și propozițiile subordonate circumstanțiale.

Prozatoarea Magdalena Iugulescu, de profesie medic, îmbină talentul de scriitor cu apetențele profesionale, deoarece Issabel, personajul principal, este percepută ca *un caz clinic* de alienare latentă, cu izbucniri violente de paranoia, uneori, și cu comportament normal ori aparent normal, alteori, ca-ntr-un delir al situațiilor grotești, motivate din perspectivă narativă și convertirea naturalului în artificial. Analist profund, scriitoarea-medic găsește resurse lexicale, o semantică surprinzătoare și valori estetice potrivite, când descrie întâmplări și, mai ales, când... „*dese-nează*” profilul, belicos și imprevizibil, cu reacții anapoda, ale personajului său, pe care-l proiectează într-o undă luminoasă de simpatie, de dragoste chiar..., deși Issabel are toate datele unui caz clinic, patologic, catalogat după deontologia unei intervenții chirurgicale.. la „*rece!*”, în ciuda unei stări de lehamite și de disperare provocată de starea de umilință a Bonei plecată de acasă pentru un trai mai bun.

Magdalena Iugulescu folosește originale formule de tehnică narativă, după partitura unei lucrări simfonice, când simte că tonalitatea și

(continuare în pag. 39)

presiunea epică este în... *allegro* și, pe textul său alert, postează în *adagio* un savuros respiro cu *Scrisorile de dragoste*, fierbinți, patetice și ușor desuete, ale lui Giorgio, adresate intangibilei Issabel; un *intermezzo* salvator la care prozatoarea recurge când simte presiunea incomodă a personajului Issabel, proiectată convențional pe clișeele cuminți, cu idile și povești de dragoste. Sunt multe, chiar foarte multe aceste Scrisori de dragoste ale lui Giorgio, intercalate în fluxul narativ al romanului, parcă pentru a mai îmblânzi imaginea Issabelei, în ideea de contrast, pozitiv, ca un *alter ego*, unul sentimental, ideal, romantic, care să-i adauge un soi de naturalețe inocentă, provocată de un cinism inconștient.

Și, din nou, ca în primul roman, „Cosmin”, un... *intermezzo* cultural, turistic cu pondere, cu superbe amănunte de enciclopedie și vocabular de ghid muzeistic, sau cu o glisare între senzații, emoții și „spectacole” lexicale: Scoția cu istoria sa glorioasă, cu Walter Scott cu tot!; Scoția somptuoasă cu Castelul Holyrood sau Edinburgh, Strialing ori Colegiul Donaldsons, Lacul Katrina sau versuri de Robert Burns. Schimbă registrul admirativ când compară grandoarea și opulența catedralelor Europei catolice cu modestia genială a bisericuțelor – bijuterii ortodoxe – de la Moldovița, Sucevița, Voroneț... Impresiile de călătorie prin Europa culturală și Scrisorile de dragoste ale lui Giorgio, ca un *contrapunct* de echilibru, rămân „*tamponul*”, temporal și sentimental, între realitatea frustră, brutală și banală din viața Issabelei și, parcă mai pronunțat din a Marei, și fluxul epic al prozatoarei Magdalena Iugulescu, ca o alternativă de... *terapie-șoc*, din care doar infuzia de optimism are rolul esențial, și moral, și literar-metaforic. Fraza stufoasă, sufocată de amănunte, alternează cu dialogul vivace, ca-ntr-un pasaj din baletul Gayaneh de Hacıaturian, dintre Mara și Issabel sau cu excесе stilistice provocatoare, când descrie cu lux de... bufonerie lexicală ce-a făcut Mara, ca s-o mulțumească pe capricioasa Issabel.

Structura epică de *jurnal*, de roman psihologic, ca și alte „*idei*” de proză îndrăznească ale doamnei doctor Magdalena Iugulescu, evoluează spre o manieră stilistică, din care se desprinde fiorul existențial și paradoxal al unei literaturi de esență socială de o violentă expresivitate. Mara nu pare a fi doar *doica*, cu atribuții suplimentare de menajeră... totală, venită dintr-o lume săracă și ostilă într-o altă lume a Europei, și mai ostilă, arogantă și capricioasă, ci „*un... specialist*” în parapsihologie, hotărât să facă lumină într-un orizont social în impas, în derivă.

Reacțiile Issabelei sunt halucinante și de-o simplitate suspectă, derutantă; mofturoasă, arțăgoasă, agresivă, impulsivă..., se descoperă *alta*, în relații dintr-un timp pozitiv, de referință, cu prieteni, idile amoroase, întâmplări nostalgice din vremuri fericite: Issabel, un alt OM, un alt personaj, cu calități majore de comportament! Sunt primele semne de „*comunicare*” între Issabel și Mara, între două ființe ireconciliabile la început, la primul contact.

„*Issabel*”, roman psihologic, Issabel, personaj literar, caz patologic de atac la personalitatea

vulnerabilă, nu din perspectivă social-precară și nici din educație precară; mai degrabă, „întâmplare biologică” din care doar excepția discernе, separă, anulează eșecul. Mara, personajul principal, deși în planul doi al importanței epice, rămâne factorul-cheie al întâmplărilor. Mara, „veneticul”, victimă a situației economice incomode din țara sa, se impune moral prin educație decentă și *genă* primară pozitivă.

Cartea prozatoarei Magdalena Iugulescu, romanul social și psihologic *Issabel*, are consistența, tonalitatea și amplitudinea unei Simfonii de J. Brahms... Începe cuminte, cu sonorități blânde, se întinde răbdător pe pasaje de-o acalmie suspectă, ușor amăgitoare și răbufnește violent. Revine la „*un... allegretto*” mai mult mimat, dar învăluitoare și, abrupt, rezolvă totul cu sonorități de epică surprinzătoare, năucitoare, care direcționează fluxul narativ către apele vijelioase ale unui râu de munte, după ce s-au prăvălit violent, ca să se... *odihnească* în liniștea câmpiei recuperatoare.

Sonete sub acoperire, de Vasile MANDRIC

Volumul de versuri „*Sonete sub acoperire*”, Editura Istros a Muzeului Brăilei „Carol I”, 64 de pagini, semnat de poetul Vasile Mandric, cuprinde 56 de *sonete*, poezie de formă fixă, două *catrene*, și două terține, în *metru* clasic, cu rimă îmbrățișată, cea mai elaborată (1-4; 2-3), și rimă încrucișată (1-3; 2-4), pe un parcurs temporar-calendaristic, riguros datate, scrise între 14 ianuarie și 22 decembrie 2015.

Este cea de-a patra carte a poetului brăilean, cu un titlu insinuant și agresiv doar din perspectiva specificului liricii sale: „*literatura de sertar*”, conceptul estetic, pe care i l-am regăsit în primele cărți publicate în ultimii ani, cu toate ingredientele de creație motivante ale acestei formule literare. Cum noul volum de sonete nu s-a mai aflat sub incidența ideologică a „literaturii de sertar”, de data aceasta poetul Vasile Mandric n-a mai fost împiedicat să-și exprime ideile și sentimentele și nici să mai dea socoteală cuiva din perimetrul abuziv al *cenzurii* draconice din perioada comunistă, dar s-a simțit constrâns (!?) de alte impedimente și restricții; cele mai multe neutre, venite totuși de la sine și fără vreo interdicție.

Un tip de democrație românească cu totul originală și o libertate totală de creație nu i-au mai cenzurat poetului Vasile Mandric nici gândurile și nici sentimentele și i-au permis să-și plieze registrul liric pe motive și teme, care nu mai aveau nevoie de... „*aprobări*”, oprindu-se pentru început la marea Muzică: „*Trei picături de*”

(continuare în pag. 40)

de zi într-o ureche-mi toarnă BACH / Din Fugă-n Fugă, grijiu cu mine, / .. / Acum, târziu, când părul îl am nins, / Aș mai dori să-mi împlinesc o rugă, / Să intru într-o orchestră dinadins / ... / Căci zilnic BACH mereu mă ia la FUGĂ / Și mă trimite ca să scriu SONETE!" („Trei picături", pag. 9).

Fără nicio legătură cu data din calendar, când a scris un sonet sau altul, poetul are... *Crezul* său estetic și-și asumă nonșalant, deși marcat de o melancolie învăluitoare și sacră, orice opțiune posibilă în planul unei filosofii personale: „Cu gându-mi dospit în visări călăuză, / Am ars în cuptorul oglinzilor pale / ... / În alfabet am fost un semn al mirării / Nimeni nu știe ce-am vrut ca să zic / Trece-mă, Doamne, pe lista uitării!" („Viață", pag. 10).

Fără nicio încercare de structură tematică, *sonetele* din acest volum relevă, într-o brambureală sentimentală de-o sinceritate înduioșătoare, o viață și un destin parcă permanent în derivă, din care n-au rămas decât frânturi de idealuri, elanuri donchișotești și doar... „*sferturi*" nedrepte de împliniri, din zonele cenușii ale realului: „Mă cheamă oglinda-n baie s-o privesc, / Căci cineva ar vrea să mă vadă. / Doar ochii-nmărmuriți mi-i amintesc / Că-s eu de altădată drept dovadă / ... / Și-atunci mă-ntorc la coala mea de scris, / Că-i prietena ce gândul îmi ascunde, / De nu mă părăsește niciun vis" („Străinul", pag. 13), din care rămân doar elegante și oneste renunțări transformate în *vise*, reprimându-și drastic orice duiosie.

Cu adevărat, linia melodică este una învăluită în tristețe și regrete: „Sunt marinar bețiv și-s pus de cart, / Când barca de-acum o ia-n derivă, / Cuvintele în gură au gust de colivă / Și-mi cântă destinul *Recviem* de Mozart", iar poetul recurge curajos la soluția pesimistă a renunțării, cu o ironie împlânzită de compasiune: „Sonetele mele toate-s eboș, / Versurile gem și plâng a pustiu, / Prin poeziile aruncate la coș" („Eboșuri", pag. 15).

Robit poeziei, Vasile Mandric își construiește și un *curriculum vitae* – poetic, cu un timbru ușor orgolios și o vocație a responsabilității: „Cândva prindeam și vorbele din fugă, / De mă invidiau pesemne unii, / Poeziei totdeauna i-am fost slugă", cu o vitalitate, deși amenințată biologic, din care parcă ar fi niște semne de nondialog cu contemporanii: „Azi tocul îmi mai scapă des din mână, / Poeții mă confundă cu nebunii, / Iar anul nou începe-n săptămână" („De ce?", pag. 16).

Ba chiar modifică abrupt registrul sentimental printr-un optimism robust, energic și revigorant, din care răzbat ecouri și idealuri adolescentine, temperate de o senzualitate stăpânită: „Te chem în nopți întregi să vii în vise, / Că-mi zboară gândul tot mereu la tine, / Te-aș pipăi pe chip, să-ți fie bine / Și te-aș iubi în zile interzise", amenințate de o inevitabilă curgere a timpului biologic, iar poetul, la vârsta senectuții, nu are o altă alternativă în afara bunului simț și a unei nonșalante autopersiflări galante: „Cum toată viața-aproape mi s-a scurs, / Mă chinuie o întrebare ce mi-am pus: / Ți-am dat iubirea mea la preț redus?" („Scrisorile", pag. 17).

De altfel, există în volumul de versuri „*Sonete sub acoperire*" o patetică tendință, prin care umorul și șarja persiflantă se amestecă indisolubil cu tristețea,

Boem@ 1-2-3 / 2016

când trecerea timpului astronomic și biologic este percepută fără puțința unei împotriviri, cu fiecare secundă drămuată după *un... fus orar* statornicit definitiv: „Iată vine Toamna și sunt obosit, / Speranța trece mai rar pe la mine, .. / Din amintirile ce vin viitori, / Copilăria cu ciudă mă ceartă, / Căci toată viața-i pierdută-n *scrip-turi*", iar starea sufletească a poetului se zbate între disconfort impus până la pierderea identității și nonaccept de învins: „O, cât aș vrea să dau timpul înapoi, / Dar pentru aceasta, nici nu fac sluj, / Că iarăși cântă seara bufnița joi" („Anotimp", pag. 31).

Echilibrul vine dintr-o decentă „*Ars poetica*", pe partitura unui sonet, „*Testament*", ca o confesiune dezbatută de orice încununare doctă dar sigur un punct de vedere estetic expus cu savantă simplitate: „Poezia pentru mine-a fost stăpână / Chiar de copil eu slugă-am fost și rob, / În mine a pătruns un microb / Și toată viața-acolo o să rămână" (Op. cit., pag. 32). Și acceptă, în ciuda neșanselor și a potrivnicilor de tot felul că: „Sunt cel mai norocos poet din lume, / Că versul meu e plin de nestemate, / Atârnă-n el rubini, onicși, agate, / Ce azi mi-ar face cântul de renume", deși un gând neliniștit de neizbândă și neșansă îi bântuie sufletul: „Dar soarta mea mereu a fost dălângă, / Mi-aduce noaptea-n somn poezii, sonete, / Mă scol, le scriu pe cărți și pe caiete, / Pân-le termin, norocu-o ia pe lângă..." („Norocosul", pag. 36).

(continuare în pag. 44)

Victoria MILESCU

FESTIVALISSIM

Te rupi cu greu de petrecăreți
 îmbăloșat de pupături zgmotoase
 de-mbrățișările bărbătești
 în paltoanele până-n pământ
 îmbibate de camfor, naftalină, tabac
 te duc pe brațe în urale
 până la mașina cu șoferul rebegit
 demarând prudent
 printre fantomele ce-i fac semn să le ia oriunde
 drumul se gudură prin ploaie, dă în gropi
 case cu turnuri trufase
 scot la porți copii zdrențăroși
 nu e frumos să vomți în mașina mirosind a vanilie
 nici să arunci pe geam
 dovezile lor de iubire
 plăsmuite în lungi nopți de insomnie
 ajungi acasă icnind:
 nu strică puțină scârbă, un pic de greață
 un strop de lehamite unge eficient
 mașinăria sufletului ușor învechită
 apoi o cafea violetă
 dar viața nu stă acolo unde-o pui
 iese pe străzi
 să ia o gură de viermuială
 printre păsări de noapte, bolizi, faruri
 unul chiar acum s-a stins ca un prost
 o pasăre se împiedică de tine:
 ce mai aștepti
 dă-i drumul în sus
 ce stai cu aripile pleoștite
 murdare de noroi, de benzină, de sânge...

SALA DE MESE

Ne așezăm tăcuți, îmbrăcați în halate groase
 la masa lungă
 deși semănăm, ea nu ne confundă
 mâncăm în tăcere supă, tocană de cartofi
 noi, cei de aici, încet dar sigur
 ducem lingura la gură noi mestecăm
 urmărim cu ochi dilatați grilajul
 dincolo de care rulează viața haotică
 prietenii, rudele
 vin în vizită uneori
 bucurându-se că ei încă văd, merg, respiră
 noi, cei care mergem la masă
 târșindu-ne papucii de pâslă
 ajungem până la telefonul de pe culoar sunând în gol
 încet dar sigur deșertăm plosca la miezul nopții
 ne ducem chiar până la camera de gardă
 să trezim doctorul care nu se trezește niciodată

să zgârie cu cheia pe talpă vecinul de pat
 noi, cei care avem picioare
 ne apropiem de fereastra cu plasă
 și descriem în amănunt dezmațul
 celor cu sacre obligații
 ce ne expediază în cutii frigorifice
 noi, în cămăși cu mâneci kilometrice
 abia scoase din etuvă
 umblând cu hohotul la vedere
 călcând unul pe capul celuilalt
 ne ridicăm, noaptea, prin acoperiș
 trezind orașul din vis....

ȘEFUL CEL MARE

În sala de așteptare
 tremurând de spaimă, de frig
 pe canapeaua de vinilin
 repeți în gând
 repede, clar și concis
 motivele pentru care te afli aici
 pereții se uită chiorăș
 la nou-veniții așezându-se cuminiți, la rând
 tușind ușor
 punându-și în ordine actele
 ce le atestă dreptul la o nemurire completă
 limbile ceasornicului încastrat în beton
 indică o eră imposibilă
 timpul ticăie răbdător: vine, nu vine...
 În final, ușa se dă de perete
 tropăind, mormăind, scuturându-se
 de o zăpadă imaginară
 cu ochelarii aburiți de o idee acaparantă
 se arată în prag șeful cel mare
 e întâmpinat cu tremur de gene, murmur sfios
 uriaș, solemn intră în camera
 încălzită dinainte de micuțele muncitoare
 zâmbind în aeternum
 soarbe din cafeaua pregătită, cu spumă
 ca o planetă-n formare
 deschide computerul, cu o voce baritonă:
 nu tu, celălalt
 ce dacă ești primul!...

CERȘETORUL DIN COLȚ

Cerșetorul din colț
 sprijină de genunchi un carton
 pe care citești scrijelite
 versurile poemului tău
 ținut secret, azi în văzul tuturor
 împrășcat de noroiul autobuzelor
 murdărit de câini
 poemul prin care cerșetorul înduioșează
 trecătorii devine cu timpul ilizibil
 sub copacul cu baloane colorate în loc de frunze
 unii se opresc să-și aprindă o țigară
 alții își trag fermoarul
 mulți abia merg sub povara pachetelor, grijilor
 în urma unora se aude câteodată
 clinchetul unui bănuț
 căzând în gura neagră, știrbă a zilei.

Denisa LEPĂDATU**Nu mă grăbesc**

planurile mele-s încurcate de-o muză
ce crește odată cu pielea mea întinsă
precum un balon
gata să explodeze
de-atâta aglomerație
în mintea mea zilnic e un război
din care învinse sunt întotdeauna
ideile apărute de-a lungul zilelor răgușite
nu mai au nici ele putere
să mi se opună
vor mai degrabă să le fac un orar
ca la școală
să fie sigure că
în sfârșit
vor rămâne cu ceva timp liber
chiar și ziua mea de naștere-mi spune
să nu mă grăbesc
nefiind pregătită să-mi îndeplinească cele
paisprezece codițe promise
nu știu de ce dar viața aceasta
mi-a luat-o înainte
habar n-am cu ce viteză s-alerg
s-o pot ajunge din urmă

Mi-am propus

mi-am propus să-mi întâlnesc viitorul
l-am căutat în zadar prin cărți
nu știam că de fapt
locuia în aceeași casă cu mine
știa tot ce fac
și nu uita să numeroteze căderile mele
de orice fel
ne-am privit în ochi într-o dimineață
când nu eram hotărâtă
ce drum să aleg din mănunchiul
așezat cu grijă în bibliotecă
m-a privit cu subînțeles și s-a așezat
pe marginea patului
surâsul lui absorbea lumina din încăpere

Citește-mi din nou

citește-mi din ultima ta carte
te voi asculta
ștergând cu palmele
respirația oricărei virgule
ce-nalță îndoiala peste
timpul meu rătăcit

între prefața și cuprinsul
vieților noastre
pentru fiecare capitol
inventez alt final
și constat că propozițiile
mi se lipesc de piele
desfășurând capitole
acolo unde punctele cardinale
nu mai ajung vreodată
mă vei găsi așezată
în biblioteca
celor doi poli
care-mi vor fi părinți
până când voi renaște
înfrigurată
într-o dimensiune
nedescoperită încă

Ploaia

pe umerii cerului
plouă din două în două
anotimpuri
amestecând zodiile cu poeme
ascund în buzunarul rochiței
aripile unei libelule argintii
mi le-a oferit
înainte ca furtuna
să o rostogolească
printre norii pe care-i pictasem
la ora de desen
visa să se nască din nou
dar de data aceasta
să fie fluture
de atunci
am așezat așteptarea
lângă mine
suntem amândouă în fiecare zi
nedespărțite prietene

Când dorm

când dorm
tu vii lângă mine
așezându-mi în loc de pernă
cerul împăturit în două
stelele se prind cu brațele de visele
prin care pășesc fără teamă
știind că doar tu
poți schimba chiar și solstițiile
între ele
mă-nvelesc cu încrederea ce se naște
în fiecare oră
ciobită de câte un copil jucăuș
oglindea-mi arată cât am crescut
îndepărtez cu o mână norii
ce nu-mi dau voie să văd
dincolo de infinit
și nu-nțeleg de ce toate poveștile
au un sfârșit

Constantin OANĂ

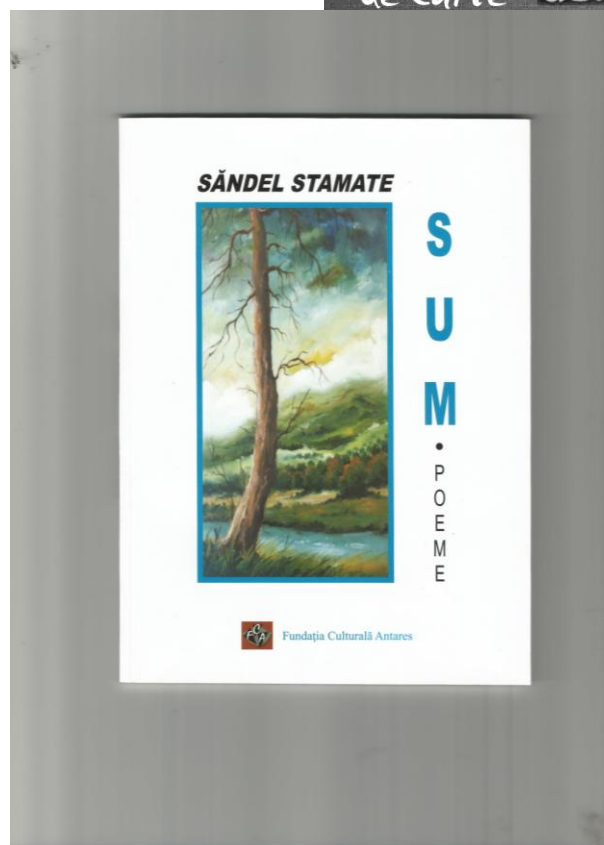
CU OCHII PE ZĂPEZILE LUI SÂNDEL STAMATE

"Înger sobru/ căzut în genunchi/ amușinează pământul./ Iar eu/ numai văz/ martor minunii sunt." (ZĂPADA). Acest poem ar putea sta foarte bine ca titlu pentru noua carte de poezie, SUM, a lui Sândel Stamate, urmând după Antologia Zăpezilor, Cuvinte și Îngeri, Fugă în Roșu și Entelechia. La urma urmei, SUM vine de la "martor minunii sunt", poetul situându-se în mijlocul fenomenului vieții. Și "Îngerul sobru căzut în genunchi" face bună pereche cu "lumea secundă" (din POEM SUAV), pe care poetul o "străbate frenetic", justificând în felul acesta titlul la care el s-a oprit.

Cartea se împarte în două poeme-fluviu, cu titluri tot latinești, ce sugerează rezistența în timp, clasicitatea: TOGA POEMATIS și SUMMATIM. Acestea conțin mai toată recuzita de care poetul are nevoie ca martor la minunile ce i le oferă viața (ea însăși fiind marele miracol): viața, moartea, poezia (în EXORDIU acestea trei sunt temele existențiale), timpul, eternitatea, jocul, iubirea și iubita, visul, geniul, vinul (cu semnificații mistice), zăpada, cuvântul, poetul, învierea, copilăria, speranța, libertatea, Dumnezeu, bucuria, nunta, mama, tatăl, diaspora, cerul, originea divină etc. Revenind la EXORDIU, cuvântul introductiv al autorului, nu putem să nu ne întrebăm de ce, pe lângă viață și moarte, apare și poezia? Pentru că "Poezia (zice poetul pe manșeta celei de-a patra coperte)/ e ochiul/ lui Dumnezeu./ Prin poezie/ Dumnezeu/ își contemplă/ Creația." Iar viața și moartea sunt privite ca poeme în cartea universului.

Tema timpului este bine conturată în poemul VIZIUNE, acesta fiind văzut ca o apă în care plutește "Biată ființa mea". Sunt prezente în carte cele trei ipostaze temporale: clipa, anotimpul și vârsta. În CLIPA CEA DE TAINĂ marile evenimente naturale se produc în mari clipe: "clipa adună cocorii în luncă", "clipa dezmiardă crinii din vale", "clipa respiră peste tinerii morți". Ca anotimp este de găsit în poezii precum ZĂPADĂ, APUS, BELȘUG, TOAMNĂ, POVESTE DE PRIMĂVARĂ. De remarcat e faptul că anotimpurile din afară au replici duhovnicești, launtrice, ca în EMOTIE DE TOAMNĂ de Nichita Stănescu. Ca vârstă timpul apare în A FOST și ÎN AȘTEPTARE.

Era de așteptat ca pe lângă timp să se facă auzită și eternitatea; în CA O MINUNE nemurirea poetului Sândel Stamate este un adevărat poem, "... căci poem voi fi." Reapar viața și moartea țesute cu fire temporale și atemporale. Primăvară este viața "cu voci de miei/ de păsări/ cu tumult de clipe" (APUS), iar moartea premerge vieții: "Astfel când Unu apare/ din moarte ră sare." (MINUNATA

Cuvântul (care a fost de la început, conform Evangheliei de la Ioan) este și tema poeziilor CA O MINUNE, CREDO, TESTAMENT, ZEN, NUMELE, iar poetului (direct legat de cuvânt) și condiției lui le-a făcut loc în poemele CAUZE PIERDUTE, FIINȚA MEA, ÎN AȘTEPTARE și CÂND POETUL.

Dumnezeu – chintesența gândurilor și dorurilor noastre - este prezent în SLUIRE, REPLICI LA UNU, LUMINA CE-O CAUT. Pe mama, tata (stele fixe) îi întâlnim în CAUZE PIERDUTE, NUMELE și A FOST, iar lumea cu a ei curgere în SPERANȚA și SUPUNERE.

Poezia BUCURIE este unul dintre nucleele cărții, poetul amintind de clipa (de veșnicie) când el a fost întors de către Cineva "cu fața la cer/ ca înspre neprețuită comoară"; este un moment când Dumnezeu intervine, ca-ntr-o inspirație, în urma căruia aflăm că suntem nemuritori ("Nu moartea-i stăpână").

În PEISAJ SUMAR este reiterată deosebirea între civilizația satului și cea a orașului. Imaginile vizuale pastorale sunt de o prospețime originală. Reproduc întregul poem: "În mijlocul indecis al ogorului negru/ Cumpăna proaspăt vopsită a fântânii e/ Cocostârc alb - / Într-un picior / Așteptând, așteptând / Trist ca un vers singur. // Pe fundul întunecat al gropii/ Atâta apă de parcă / Un zeu neatent ar fi pierdut / O lacrimă. // În zare/ Orașul putrezește încet și sigur".

În același sens este construit și POEM DESPRE MINE, în care poetul schițează un fel de arbore genealogic, mândrindu-se cu originea lui de țăran, căci de la acesta provine și numele de "țără": "Și oamenii se adresau unul altuia / Cu grație

(continuare în pag. 44)

enormă spunându-și / "Măi, țărane." // Și suna la fel de plăcut / Ca și când și-ar fi spus: / "Măi, îngere".

Bascularea între Dumnezeu și tentația văzutei este dramatic exprimată în poezia SUPUNERE. Viața este o apă care curge, totuși, spre propriul ei izvor, este un tribunal al conștiinței în fața căruia spui cu tărie: "Și totuși se-nvârt, și totuși iarba e verde."

DISTIH EROTIC amintește de LEOAICĂ TÂNĂRĂ, IUBIREA a lui Nichita Stănescu. Aici iubirea este "lup prins în capcană / să scape își mănâncă piciorul." Iubirea fiind din altă lume, comportă în realitatea dată anumite riscuri, care obligă la jertfirea de sine.

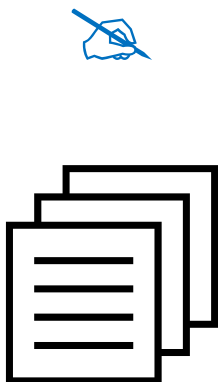
Același "Cineva" din BUCURIE apare și în LAMPIONANE LA NUNTA DANIELEI H. Lampioanele de aici par a fi stelele cerului, care "în stoluri zboară / cât ține un vis". Unele din ele cad "ca săgeata ce a pierdut ținta", aluzie la omul care, doar a trecut pe lângă Dumnezeu.

O altă pendulare, între înăuntru și în afară. În inimă suntem mereu copii, dar ce folos, dacă în afară suntem mereu supuși amenințărilor "hergheliilor de apă" (ÎN AȘTEPTARE)? Soluția ar fi "schimbarea în cuvinte" (renașterea proprie); numai așa forțele ostile ni se vor supune, precum cerberul lui Hades în fața lirei lui Orfeu. Asta și spune autorul: "Numai poetul creștează / înmiresmate cuvinte / în carnea afânată / a timpului." Epitetul "afânată" ne spune ceva despre posibilitatea noastră de a-l supune (pe timp), de a găsi în el clipe de eternitate. De aici i se trage poetului și numele de profet al Domnului - "Când poetul scrie / Dumnezeu pornește prin lume / În picioarele goale" (CÂND POETUL).

Iar apare "Cineva", spre cercetare, un fel de daimon, căruia poetul i se adresează cu "Doamne" (POEM MORBID). El îi reproșează acestuia că l-a făcut o ființă sensibilă, care suferă. La acest cuvânt necugetat îngerul pleacă, fără să spună ceva, după ce mai întâi "a strălucit mai tare". Cine are urechi de auzit să audă ar fi putut spune foarte bine acest "Cineva".

De "Pe vremea când înnebuneam teii cu versuri / Despre parfumul sânilor săi" (PENTRU EA...) și până când "Noaptea-și descheie cămașa / La nasturii de sus", sub pana ce scrie (CÂND POETUL), a trecut doar o clipă, dar ce clipă! Marele Miracol! Sum!

Întotdeauna cu ochii pe zăpezi poetul Săndel Stămate nu putea încheia altfel cartea decât cu versul "poem alb", metaforă pentru ceea ce el vrea să devină înainte de a trece Rubiconul, căci, să nu uităm, dintr-o scăpare zăvorul ușii a fost, ca niciodată, uitat netras – ZĂVOR UITAT NETRAS.

Imprevizibil, poetul își nuanțează, într-o alternanță de joc ludic, o poezie erotică, idilică și de-o puritate celestă, din perspectiva nostalgică și ritualică a unui Madrigal de secol XVII: „Mi te-a trădat că ești cea mai frumoasă, / Închipuirea viselor și dorul / Dar ai plecat lăsând pribeag amorul, / Ce nici acum în pace nu mă lasă”, dar domnul Vasile Mandric, aflat la vârsta senectuții, pare stăpânit de recesiuni galante, protejate de amintirile unei senzualități lucide cu o detașare emoțională: „Iar când va fi să vină amintirea, / Ce-n lanțul ei prizonieri ne ține, / Vom regreta căci ne-am pierdut iubirea!” („Lili”, pag. 43).

Vasile Mandric se descoperă a fi un poet sensibil și marginalizat dintr-o tembelă interdicție oficială dar și dintr-o severă autocenzură și scrie sonete în dulcele stil clasic, fără să fie tentat să se alăture „corului” poezilor și poeteselor la care versul devine înjurătură, „felinar roșu” și „performanță virilă”.

Metafora ascunsă în titlul „Sonete sub acoperire” parcă nu poate și parcă nici n-ar vrea „să... acopere” un mare impas sufletesc, o neîmpăcare cu sine, cu ceea ce s-a întâmplat de-a lungul timpului cu idealurile și cu speranțele poetului nevoit să-și protejeze identitatea socială și apetențele artistice sub „umbrela” „literaturii de sertar”: „Poezia m-a chemat ca să mă certe, / La ușa ei mă opresc smerit și sun; / Eu în genunchi o rog ca să mă ierte / ... / Am prins și eu un vers, ca moștenire / Și-l scriu pe nevedea, dar nu vă spun, / Poate-n SONETUL sub ACOPERIRE” („Sonetul sub acoperire”, pag. 21), ca o patetică spovedanie, din care răsar „perle” de lirism și de ideal artistic.

Desen de Elena Liliana Fluture

Victor ACIOCĂRLĂNOAIEI

„Îndrăgostirea de zmeu” de Petre Rău

În ciuda faptului că se află acum la apogeul carierei sale scriitoricești, domnul Petre Rău trăiește o profundă și cutremurătoare dramă, asemenea marilor creatori existențialiști care pun sub semnul întrebării propria lor operă: calitatea, durabilitatea, perfecțiunea ei. Într-un acces de sinceritate tulburătoare, turmentat și copleșit de gânduri negre, poetul recunoaște că „a fost un rătăcit, pur și simplu” și că „i s-a întunecat mintea de neliniști”. Pentru a scăpa de această permanentă și insuportabilă teroare, nu ezită să adreseze în multe rânduri „rugăciuni către nimeni”. Cine îi provoacă „neliniști” poetului, „omul negru?”: „Omule, omule negru! / Ești un oaspe de ocară. / Faima ta de când e lumea / Se lățește peste tot” (Serghei Esenin).

Dar ce se întâmplă în mintea și în sufletul poetului? De ce se roagă la „nimeni?” Nu are nicio preferință, niciun zeu? A devenit eretic, ori ateu? Adânci frământări de care au fost cuprinse toate marile și adevăratele personalități literare. Să ni-l amintim pe Al. Philippide: „Matâră de tine, Poezie, / Ca un copil poala mumii, / Să trec cu tine puntea humii / Spre insula de veșnicie / La capătul de dincolo al lumii”.

Ori tânguirea tulburătoare a poetului de la Mălini adresată surorii sale - Pădurea: „Pădure, sora mea, te întâlnesc / C-o strângere de inimă durută / M-ai adăpat cu harul tău firesc / Și mi-ai deschis în suflet o lăută. / Aprinde pe cascade vălvătăi, / Fă-ți stelele mai tainic să lucească, / Oprește-n răpi al frământării duh / Și pace dă-mi, dă-mi pace sufletească” (Nicolae Labiș).

Cele 82 de poezii cuprinse între copertile volumului de față sunt tot atâtea bijuterii la care neobositul matematician-poet a trudit cu migală, oferind iubitorilor de poezie profunde trăiri emoționante și în același timp pline de meditații filosofice. Poetul este într-o permanentă și efervescentă căutare de sine, încercând să-și regăsească traseul parcurs din anii copilăriei până la vârsta senectuții. Drumul a fost sinuos și greu, lăsând urme adânci în sufletul candid al viitorului poet, urme care se vor cicatriza, dar nu se vor șterge niciodată: „Prima rătăcire e atunci când părăsești odaia / copilăriei / e prima irosire pe care o trăiești / de-adevăratelea / începând din clipa aceea nu mai ești zmeu / deși tot restul vieții te vei strădui / să devii zmeu / fericirea de atunci nu va face parte / din durerea de acum / de aceea mă rog pentru că nu mă pot abține”.

De fapt, ce este sau ce reprezintă ZMEUL în arsenalul metaforic al poetului-filosof de pe plaiurile nicoreștene decât tendința spre înălțimi, spre absolut, spre infinit? Asemenea lui ICAR - zmeul -, un alter ego al poetului tinzând cu toată ființa sa spre ocuparea unui loc definitiv în muntele sacru al Olimpului populat de zeii nemuritori, înveșniciiți în timp.

Dar ascensiunea zmeului nu se putea realiza de la sine, fără un impuls exterior, fără declanșarea unui proces hotărât și dureros care să pună în funcțiune acest mecanism. Asemenea lui Nicolae Moromete - Țestosul -, chinuit de insuportabila Bisisica, alergând prin toate tarla-lele cu grâu și porumb, viitorul poet, ținându-și de funie vaca și vițelul pe care le păștea prin răpi, pe miriști, ori pe mârșinea șanțului, până în ziua în care tatăl său i-a

Petre Rău

**Îndrăgostirea
de zmeu**

modificat iremediabil destinul: „Fătul meu lasă treaba asta cu hârlețul și / te du la academiile tale zice tata de pe prispă / nu e de tine nu ești bun la trebi de-ale mele... // N-am știut niciodată dacă a vorbit serios / tata / dar m-am trezit din vina lui / toată viața prin școli”.

Însingurarea copilului se făcea tot mai simțită și mai dureroasă, privându-l brutal de cel mai dorit, cel mai căutat și mai puternic sentiment: dragostea părinților, mai exact a tatălui: „Singurătatea era ca o declarație de dragoste / la o cafea / habar n-avea de suferința mea”.

Cuprins de crize demente, repetate din ce în ce mai des, tatăl alcoolic într-o formidabilă dezlănțuire patologică aruncă vijelios în trupul sărmanului copil cu prima unealtă agricolă picată în mână: „Mergi în crucile mă-tii la cărțile tale îmi țipa tata în spate / luându-mă pe nepregătite și / rupând dintr-o opintire coada hârlețului așa îmi aminteam / limba suierătoare a tatii”.

Prea multă suferință, durere, prea multă frică! Avea nevoie de ajutor, cui să i se adreseze? Cine să-l salveze dintr-o situație fără ieșire? Cine? Se simțea tot mai singur, mai părăsit, mai neajutorat... Desculț, pe întuneric prin măcănișuri și bolovani, paralizat și transfigurat de o frică ucigătoare, aleargă disperat în neștire pentru a-și salva viața: „alerg pe coridoarele secrete ale viilor / fug cu o mie de picioare prin lăstăriș / să nu mă bată tata”.

Copilul aleargă, aleargă, aleargă de frica Satanei, și atunci, într-o fracțiune de secundă, și-a adus aminte de îngerită. Da, era îngerita lui de o viață, care-l însoțea pretutindeni și care se numea Denisa. Da, ea îl va salva cu siguranță - și începu să i se roage: „Eu sunt mic / Tu fă-mă mare / Eu sunt slab / Tu fă-mă tare...”.

(continuare în pag. 46)

Fuge, fuge mai departe... parcă și-a mai revenit puțin, dar s-a rătăcit; s-a rătăcit pur și simplu. Unde e? Unde se află? Unde este? Simte foile de porumb tăindu-i obrajii ca niște lame ascuțite: „*Ce dracu căutam noaptea prin păpușoi / Când ventuzele mamei / se aplicau pe spatele broaștelor / surghiunite pe rana mea dintre coaste / abrupte de părăsiri unice*”.

Nu mai poate. S-a oprit frânt de la genunchi la rădăcina puternică a tulpinilor de viță-de-vie: „*stau printre butuci / noaptea asta o s-o dorm în vie / nu mi-e teamă / e o poveste ce face parte din enumerările mele / mai mult ca sigur tata va pleca la bufet / mai spre seară / și nu-mi va fi greu să intru prin grădină / nu pe poartă ci / prin gardul de sârmă / apoi voi pătrunde prin chiler / unde mama mi-a pus sigur ceva de mâncare / deoparte*”.

Oboseala și-a spus cuvântul. Flămând, epuizat, cu trupul zvâcnindu-i dureros din cauza loviturilor aplicate cu sălbăcie pe trupul costeliv și subnutrit, copilul adoarme într-un somn agitat cu ușoare zvâcnituri spasmodice, parcă încercând să se ferească de dureroasele lovituri de curea aplicate pe trupul plâpând: „*încă mai țin minte când pace / făceam cu trupul meu hulit de curelele tate*”.

Și iarăși murmură abia șoptit: „În tot locul mă-nsoțește / Și de rele mă păzește”. Amin.

A adormit cu fața rezemată de hârtia zmeului și corpul cutremurat de ușoare zvâcniri intermitente. Îngeruța așezată în ieslea cu paie, intrată deja în exercițiu funcțiunii, supraveghea cu dragoste de soră mai mare somnul copilului îndrăgostit de Zmeu.

82 de poezii. 82 de ecuații poetice cu una ori mai multe necunoscute ale căror rezolvare depinde numai de sensibilitatea lectorului, de gradul lui de implicare în descifrarea unor povestiri de viață cutremurătoare. Pe mine, unul, m-au copleșit.

Desen de Elena Liliana Fluture

Mihaela OANCEA

Hiatus

Pribegirea era stearpă, zdrobitoare -
sunet al trunchiului nopții
prăbușite peste ochiul
deprins a nu descifra nicio taină
fără celălalt;
era blestem al speranțelor cărunte,
al rănilor atâtor ploii
scufundate în delirul
unei clipe.

De-atâta timp îl uitase pe creste,
oglinzit în hăul
oceanului pleșuv,
până a devenit un Argus
condamnat să nu vadă,
doar să pipăie
golul ce se căsca sfidător
în jur și în sine.

Recent,
hoinarului prin cârciumi
pline de igrasie
i-au rămas doar tălpile
să caute
nesupunerea timpului.

Marian HOTCA

poem în interval

[existența de azi
e doar un cartof oximoronic
pierdut pe banda
realității]

poem în interval

[tulburătoare e lumina
ce a trecut prin nisip
căci sânge a scos
în cortina văzduhului
trasă peste soare]

poem în interval

[între două verticale de întuneric
e greu
să-ți găsești
orizontala de lumină]

poem în interval

[restul negației e dovada clară
de a spune da
nimicului
din jurul tău]

Diana DOBRIȚA BÎLEA

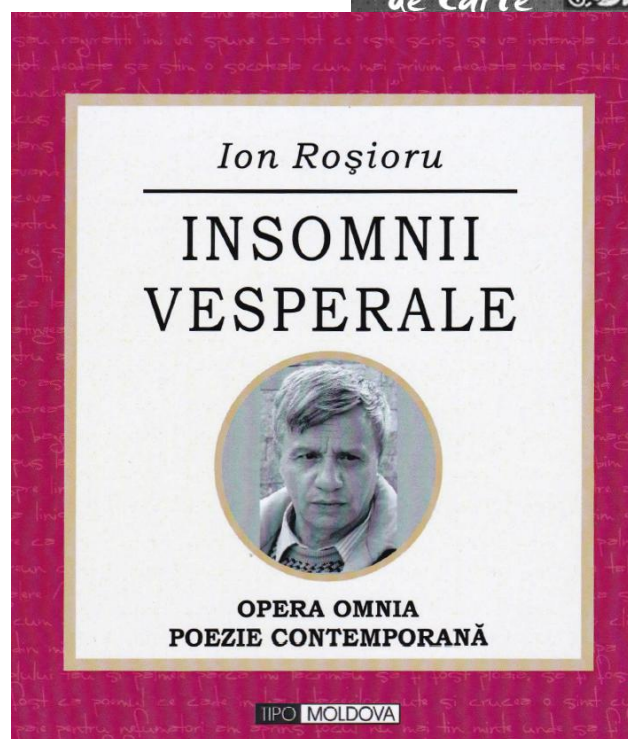
O carte de câpătâi – *Insomnii vespérale*

Ceea ce frapază în poezia domnului **Ion Roșioru**, dincolo de forța stilistică a fiecărui vers, este muzicalitatea desăvârșită. Parcurgându-i bogata creație lirică - volumele **La țărnul grânelor**, **Insomnii vespérale**, **Incantații de mătase**, **Rug de mirt**, **Își pierde urma inorogul**, **Cupola unei lacrimi**, **Măinele meu începe azi**, **Secretara sorții mele**, **Lacrimi triumfiulare**, **Clopotul din Dojoji**. (Mir) **easmă de nard**, **Mă vrea iubire Dumnezeu** ș.a. – mi s-a întâmplat să uit că citesc poezie, căci eu am auzit, ca ȳrăjită, cântecul. L-am întregat, cu naivitate, după ce formulă secretă își orchestrează versurile și iată ce mi-a răspuns: „Azi, de exemplu, am descoperit un drum asfaltat, cu o singură bandă, care duce de la spital spre o fermă din vecinătatea Liceului Agricol. Dacă trece pe acolo o mașină sau un tractor pe oră e mare lucru. Și acest drum e tivit cu mușețel sălbatic care în decembrie e la fel de proaspăt ca astă vară. Cum să nu te impresioneze? Apoi cauți muzica aferentă și de aici imaginația începe să lucreze febril, să curgă totul firesc. Cititorul vede produsul final. Prin mintea poetului au defilat însă mii de variante și tu o cauți pe cea mai bună, ea se tot ascunde și tu mergi ca un soldat și-ncepi să crezi că doar într-un loc anume ți se va revela“. Altă dată îmi spunea cu măhnire: „Orașul acesta (Hârșova, n.a.) s-a cam golit de poeme.“ Trebuie spus neapărat că tipic pentru poetul (dar și prozatorul și criticul de succes) Ion Roșioru este faptul că domnia sa nu poate (sau nu riscă?) să scrie poezie în casă, ci numai în natură, fiind destul de indiferent la condițiile meteorologice și parcurgând pe jos 8-10 kilometri în fiecare zi. Acest lucru îmi amintește de omul cel mai deștept din toate timpurile, Socrate, care, atunci când simțea nevoia să mediteze, se oprea și se așeza oriunde, în ploaie, în soare sau pe furtună, absolut nepăsător la privirile curioase ale trecătorilor.

Volumul **Insomnii vespérale** este o antologie de autor apărută în anul 2013 la Editura Tipo Moldova, în prestigioasa colecție OPERA OMNIA. Cuprinde poeme cu formă fixă: elide, schaltiniene și pantumuri.

Asocierea celor doi termeni din titlu vizează preocupările ardente ale poetului la o vârstă așa-zis „vesperală“, deși la data apariției acestei antologii nu avea decât 69 de ani. Motto-ul (un vers propriu) întărește, ludic-lucid, această idee: „Când îmi face moartea semne mă ascund printre poeme.“ Marea temă a volumului este așadar timpul, cu toate efectele sale.

Grupajul de elide are în incipit poemul **Cu**, o ironie blândă la adresa efemerității omului, care se naște, trăiește și moare conform cu cele scrise în „cartea sorții“. Blândețea tonului vine și dintr-un artificiu tehnic – folosirea prepozițiilor „în“, „prin“, „la“, „cu“ în finalul versurilor, lăsând lamentarea și, într-o subtilă măsură, și acuzația îndreptată

către Creator, exprimată doar pe jumătate: „Percep un freamăt dinspre codrul amar de ani rămas străin,/ Semn tainic că-i aproape vremea când o să trec ca briza prin.“ A doua elidă se numește chiar **Timp**. Poetului i se pare firesc să vadă în tinerețe iminența bătrâneții, iar în viață, moartea de ieri, de azi și de mâine: „Mi s-a-ntâmplat în tinerețe s-adorm subit sub un stejar:/ Sub el era, aveam s-o aflui, mormântul hanului tătar.“ Până și starea de dor este un fel de moarte: „Într-un târziu, confuză încă, aprinde-o nouă lumânare/ De ceară roșie ca dorul de cel abia plecat pe mare!“ (**Dor**). Totuși, poetul încearcă să îndepărteze pe cât posibil clipa morții: „Pe drum voi îmbrăca o blană de urs totemic să ajung/ La zâna bună să-mi comute blestemul scurt într-unul lung!“ (**Lung**). Lupul sau ursul „totemic“ constituie unul dintre motivele des apărute în poezia roșioriană și are rolul de a proteja omul în general, poetul sau iubita acestuia, fie și de datul sorții. Dacă în **Schaltiniena valsului astral** poetul se roagă lui Dumnezeu pentru abolirea morții oamenilor, prin folosirea pronumelor la persoana I plural, semn că nu se consideră nemuritor în virtutea operei sale nemuritoare („O, Doamne, dă-ne nouă șansa să ne putem înveșnici!“), în **Schaltiniena totalei împăcări** ni se relevă lumina resemnării: „Ca un făcut, în ziua scrisă, pe Styx va fi atâtea ceață/ (...)/ Iar sufletul se îngerește prin pacea veșnicei cântări./ De pretutindeni vin intense miresme lungi de iasomie!“ Uimitoare sunt imaginile în care viața și moartea se confundă într-o clipă de liniște, de lumină „roz“, pe un tărâm de tranziție care se aseamănă totuși raiului: „Un pui de căprioară-ntinde boticul roz spre mâna mea:/ Probabil că-s în rai și moartea de-aș implora-o nu m-ar vrea!“ (**Rai**).

Dragostea, o altă mare temă roșioriană, nu putea să lipsească din acest volum antologic. Iubita este atât de importantă pentru poet încât îl vedem pactizând și cu forțele oculte pentru a o convinge să coboare din visul lui și să-i existe: „Să-ncerci să-mi

(continuare în pag. 48)

vinzi la jumătate de preț un șip de elixir:/ Să gust din el la miezul nopții, să încetez să mă mai mir.// Să te căiești, inexistento, că mă-nglodezi în insomnii./ Să fii țiganca noimei mele, să te-ndârjești din vis să vii!“ (**Pact**). Sunt multe meditațiile pe tema neîmplinirii în dragoste: „Cu trenul galben de armindenii prin stepa roșie veneam/ La nunta fostei tu, dar gara n-avea să se ivească neam“ (**Neam**); „Pe dealul nunții ne-ntâmpilate adastă cumpene de fum/ Să scoatem smoală din fântâna ce nu va exista nicicum!“ (**Fum**); „Cu cât vocabula iubire voi ști s-o tac mai abitur/ Cu-atât voi ține mai departe imensul frig din cimitir!“ (**Frig**); „Mă vei iubi cu disperare și nu va fi nici timp nici loc/ Să reapar din întuneric să-ți pun blestemul sub obroc.“ (**Praf**); „Dinspre crucea ta albastră amiroase a Tabor:/ Mi s-a frânt spre tine drumul, însă calea toată-i dor.“ (**Jeu**)

Luciditatea poetului stinge visul de iubire, nu brusc și fără explicații, ci cu delicatețea caracteristică omului Ion Roșioru, poetul scuzându-se prin intermediul verbelor la modul condițional-optativ: „O, dacă n-ar ploua pe piatră și dacă nu m-aș scufunda./ Dinspre nadir la miezul nopții spre casa ta m-aș avânta.// O, dacă moartea n-ar fi moarte și dacă nu m-ar înfrunta./ Aș fluiera la miezul nopții un cal din basm să-i sar în șal!“ (**Șa**).

O profundă meditație pe tema iubirii este **Schaltiniena neputinței de-a mai fi**, unde regăsim motivul triumfului prezent în volumul **Lacrimi trunghiulare**: „Ne-ndepărtam ca două laturi de verde parc triumfiular“, parcul „triumfiular“ fiind singurul spațiu în care ajunge ochiul și protecția lui Dumnezeu. Protagonistii trăiesc în afara acestui spațiu, deși se află amândoi sub cerul care e al tuturor („zid albastru de uzină), soldatul „cu carabină“ punând viața sub semnul morții încă din momentul conceperii ei. Dragostea nu poate fi învingătoare în aceste condiții. Propoziția condițională „De ne-am fi angajat magnetic pe două drumuri paralele“ demonstrează de la bun început, prin geometria implacabilă, imposibilitatea împlinirii iubirii, paralelismul ducând la neîntâlnirea drumurilor celor doi, în ciuda oricărei forme de magnetism. Neîndurătorul timp nu stă însă pe loc, iarna „se-ntetește“, iar din marele foc al iubirii rămân doar „nămeți de jar“. Fântânile, simbol al nașterii, al vieții cu ceea ce presupune ea mai important - iubirea -, „se sting“ și nu mai poate urma decât sfârșitul, transformat aici în ploaia de „șrapnele“ (proiectile).

Schaltiniena necenzuratei spovedanii este o retrospectivă a vieții, dar și o punere în scenă (destul de bine proiectată regizoral aș putea spune) a viziunii asupra condiției sale ca poet. Fire înțeleaptă, dăruit de Dumnezeu cu o modestie caracteristică oamenilor mari, poetul Ion Roșioru nu s-a lăsat niciodată prins în capcana propriei glorii, pe care a socotit-o doar o „diligență de fum“. Dimpotrivă, ironizează, în stilul său bonom, acest statut: „gloria (...)/ Și care o să mă implore să-i schimb o roată sfărâmată“/ Ori doar potcoavele tocite la caii doldora de drum“ și conviețuiește în bună pace cu „fantoma“ gloriei neluând-o în seamă: „Fantoma-i martoră fidelă că n-am trăit nimic din toate/ Acestea, nici pe la răspântii n-am așteptat-o s-o sugrum“. Rostul acestui comportament ar putea să rezide în faptul că a urmărit să nu ajungă „la vama de-apoi bolnav de vanitate“. Mărturisește, însă, că și-a sacrificat „la hanul albastru“, adică pe altarul poeziei, toată viața sa (și „cel din urmă ort“), inclusiv dragostea netrăită, astfel că doar „silfidele“, ființe supranaturale,

puteau să aibă acces la sufletul său: „Silfidele-mi retrocedează suspinele cândva furate!“

Pantumurile din **Insomnii vesperale** au o savoare aparte. Pe lângă faptul că le este caracteristică muzicalitatea diferită de a elidelor sau a schaltinienelor, datorată repetării unor versuri, pantumurile roșioriene conțin imagini poetice de o frumusețe rar întâlnită. Desigur, este pleonastic să pui numele domnului Ion Roșioru lângă structura „imagini poetice de o frumusețe răpitoare“... Înainte de a face o analiză a pantumurilor, argumentez ceea ce susțin mai sus cu versuri de mare forță expresivă: „Ardean răspântii albe visul fântânii mele nesăpate“, „Cu-treieram bolnavi de minus pădurile din semnul plus“, „Câmpiile voievodale cu duhul zimbrilor le ar“, „Aud distinct năvala clipei în care uit să te mai mint“ ș. a.

Pantumurile, dominante în economia volumului **Insomnii vesperale**, sunt meditații îndeosebi pe tema timpului, a cărui desfășurare presupune fireștile episoade de iubire. În pantumul numărul 9 se pun față în față timpul poetic, „verde“, cu cel real „E-o veșnicie de când tata se-ascunde crâncen în poveste“. Trecerea prin viață e grea, căci la moarte se ajunge călare pe un cal „de sare“, iar lui Dumnezeu i se reproșează imperfecțiunea creației: „Păcatul nașterii absurde de Tine veșnic mă desparte“ (10). Pantumul 12 este o artă poetică. „Iarba fiarelor“, cea care deschide orice lacăt și dezleagă orice mister, este un dat firesc în viața poetului și totuși el afirmă că „seiful poeziei“ îi rămâne intact. Nu spune „închis“, ci „intact“, ceea ce înseamnă că poetul îl deschide și-l închide după bunul său plac, după inspirație am putea zice, fără ca muritorii de rând să poată observa acest lucru. Femeia și vinul sunt un rău necesar, văzut și plâns de Maria, căreia poetul i se închină „smerit“, semn că speră să fie înțeles și iertat pentru pierderea timpului și altfel decât scriind. Biblicul măr devine într-un pantum dud. Eterna ispită, femeia, e prezentă doar prin foșnetul maramei sale „de borangic“, dar destul de puternică încât să-l facă să se lase „hipnotizat de-un șarpe tânăr“ și să ajungă „sub steaua ereziei“. Șarpele este un simbol polivalent, atributele sale fiind și benefice în multe culturi. Ca urmare, poetul se va trezi cu „focul insomniei sacre“ - harul poetic - ce-i va stăpâni ființa și soarta.

Recent, i-am spus domnului Ion Roșioru că, dacă aș fi întrebată ce anume îl consider eu - poet, prozator sau critic literar - aș răspunde fără să ezit: Poet! Iată și replica domniei sale: „Mi s-a mai pus odată întrebarea ce sunt. Era într-un interviu luat de Marin Ifrim. Am răspuns tranșant: Prozator! Probabil că asta mă simțeam atunci. Iar acum mi se pare că am trădat ceva din mine. Ai dreptate când optezi pentru această ipostază“. **Insomnii vesperale** - o carte de căpătâi - o demonstrează cu prisosință.

Marin MOSCU

Când nu ești lângă mine...

Când nu ești lângă mine
Simt mâna stângă
Dureros de nătângă,
Linsă de-un câine.

Așez în foietaj de petale
Uitarea ce-apartine
Dreptei cruci de bine
Cu oasele goale!

Fărașul cu stele

Am netezit pavelele gândului
Cu florile așezate pe gulerul pământului,
Mi-am pus inima într-o cafea descântată
Să fie citită în iriși de fată.

Păcatele s-au rostogolit în gestul făcut,
Ca pe un gard cu vise în ie cusut,
Orbește curcubeul m-a dat peste cap,
În brațele tale mă-nghesui să-ncap.

Rodii din crengile stelelor pline
Mi-atinge uimirea sculptată în bine,
Pun catifea pe dăra cu semne,
Inelele iubirii sunt răni și însemne.

Stejarul din noi izvoarelor cântă,
Ghinda speranței ne binecuvântă,
Suntem zămisliți sub canoanele-i grele
S-adunăm bătrâneții fărașul cu stele!

În umbră...

În umbră nu stau vorbele ascunse,
Ele se înalță pe-aripi de buburuze
Și-n zborul fără spaima despărțirii
Încropesc în inimi scânteile iubirii.

Mereu aș vrea s-avem același rost,
Să ne iubim fără să ținem post,
Raiul să-l avem înfloritor în veci
Cu vise minunate pe tainice poteci.

La umbra unui om și-a unui câine

M-am chircit lângă un om și-un câine,
La umbra lor era un pic mai bine,
Încât zâmbea în lacrimi cerul
Ascunzând de prefăcuți misterul.

Se curbau în mine oasele tăcerii,
Clipa deznădejdiei și-a plăcerii,
Se mistuia sub frunzele din zare
Viața care mișcă din aripi trecătoare.

M-am visat la umbră și am stat
Cu mâinile de un vârtej legat,
M-am trezit apoi și cum să fie bine?
Omul m-a mușcat în lacrimă de câine!

Vine vipia, revine...

Vine vipia, revine,
Umbra se usucă-n drum,
Stelele pe cerul nopții
Seamănă îngeri de scrum.

Tu înoți în marea dulce
A iubirilor din veac,
Eu mut valuri de speranță
Într-o inimă cu leac.

Amândoi ștergem distanța
Într-o voluptate nouă
Încât lamuri de păcate
Se clătesc în miez de rouă.

Ștergem apoi cu năframa
Freamătul de vis stelar,
Într-o rază de luceafăr
Punem muguri la stihar.

Voluptatea valului

Adună-mă în voluptatea valului,
Dorința răvășească torsul meu tihnit,
Zori de promoroacă să curgă din luceferi,
Iubirea fără măsură-n clepsidre din zenit.
Ecoul să se-nvârtă multiplicând speranțe
Și valuri de senin să-nnobileze trupul,
Prin mine să tresalte spre creste căprioare,
Tu să descoperi urma amirosind ca lupul.

Dar nu uita dorința de-a naviga prin viață
Către bătrâneți adânci este de când căzu
În ochii mei doar visuri dulci, înrourate,
Că voluptatea valului ai fost și vei fi tu!

Șansa să port mâna stângă în ghips

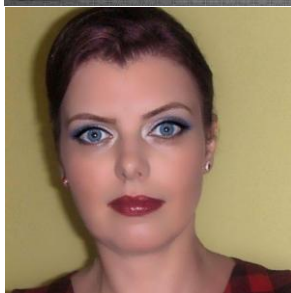
Șansa să port mâna stângă în ghips
Înainte cuvintelor rotunjite în vis,
Cu iluzii puse în cumpene uzate
De aripi respirate în zboruri înalte,
Șansa să-mi privesc inima cu durere
Prin jurăminte înmuiate-n tăcere,
A fost și este un șirag din zile amare
Unse cu uleiuri prelinse din soare.

Nimic nu poate să miște-n greșală
Decât luminița ce ochi-mi înșeală.
Am pierdut distanța circular – realitate,
Sângele țâșnește din degetele retezate.

Aște catgut se cos în loc de inele,
Umflăturile cresc în nopți fără stele,
Mirosul amintirii e-n nară de câine
Care latră la cer, se roagă la tine.

Șansă-i că am lângă mine doctorul om
Care taie răsăritul cu nichel și crom
Și-mi altoiește rodiile degetelor sfărmate,
Clipa fluieră bucuria existenței aparte!

Viviana MILIVOIEVICI

Rouă...

Sărutul tău e roua
dimineților de primăvară
pe-obrajii mei îmbujorați...

Noapte...

Lasă-mă să știu
cum te simți
în noaptea asta,
când luna
ne mângâie
trupurile-mbrățișate!...
Și fă-mă să cred
că doar tu
îmi poți dăru
nemurirea
în sufletul tău!...

Cântec...

Șoaptele tale,
în noapte,
Sunt cântecul
ce-mi călăuzește
gândul
spre comorile
sufletului tău...

Îți doresc...

Îți doresc
ca visul
să ți se-mplinească...
Iar dragostea
să fie țelul tău...
În clipa fericirii
să ai mereu
în suflet...
chipul meu...

Acrostih...

Timpul regăsirii
Emană
Iubire
Unde nici nu te-aștepți...
Bate la poarta
Eternității
Sublime
Chiuind de fericire...

Lumină...

Îți întrezăresc chipul
printre raze de lumină,
Iar zâmbetul tău
Îmi înseninează clipa...
Sărutul tău
e ca atingerea petalelor
florilor de primăvară...

Curcubeu...

Curcubeu de vise
mi-ai sădit în suflet
și mi-ai pictat destinul
cu iubire...

Desen de Elena Liliana Fluture

Gheorghe BUCUR

MIHAI EMINESCU - MIT FUNDAMENTAL AL CULTURII NOASTRE NAȚIONALE

Toate popoarele au nevoie de mituri care să le definească statutul identitar și, ca urmare, și-au creat din diverse perspective, de-a lungul timpului, mituri originale specifice.

În lucrarea *Aspecte ale mitului* (1978, p. 5-6), Mircea Eliade afirmă că „mitul povestește o istorie sacră; el relatează un eveniment care a avut loc în timpul primordial, în timpul fabulos al «începuturilor»... E așadar întotdeauna povestea unei «faceri».” Dincolo de funcția lui cognitivă, care reflectă nivelul cunoașterii la care a ajuns în acel moment colectivitatea care i-a dat naștere, Eliade evidențiază funcția lui etică, modelatoare și educativă: „mitul înfățișează modele pentru comportarea omenească și prin însăși aceasta conferă existenței semnificație și valoare.” Vorbind despre personajele lor (supranaturale), Eliade precizează: „Miturile relevează așadar activitatea lor creatoare.” Cu timpul, unele personalități reale, biblice, istorice, legendare, culturale au fost mitizate, căci, prin activitatea lor creatoare exemplară, au devenit „modele pentru comportarea omenească”.

Pentru români, alături de cele patru mituri fundamentale identificate de George Călinescu în *Istoria literaturii române de la origini până în prezent* (1982, p. 58-60) – al etnogenezei, legenda *Traian și Dochia*, mitul existenței specifice (pastorale), balada *Miorița*, mitul muncii și creației, al jertfei pentru zidire, balada *Mănăstirea Argeșului*, mitul erotic, legenda *Zburătorul* au fost adăugate, mai târziu, și cel al „marii călătorii”, *Cântecul Bradului* -, ca și numeroase mituri specifice - istorice, folclorice, religioase, precum și mituri culturale, artistice, literare, științifice, concretizate în opera unor personalități ca B.P. Hasdeu, Nicolae Iorga, Ciprian Porumbescu, Constantin Brâncuși, Mircea Eliade, Eugen Ionescu, Aurel Vlaicu, Henri Coandă, Emil Racoviță, Ana Aslan și mulți alții.

Între personalitățile naționale în jurul cărora s-au încheat un adevărat cult și autentice structuri mitice se află și Mihai Eminescu, perceput în opinia publică românească și reținut în mentalul nostru colectiv drept un mit de primă mărime și adâncă semnificație. M. Eminescu ocupă un loc aparte și are o valoare fundamentală, deoarece el, ca personalitate, opera lui artistică și activitatea lui civică, definesc și exprimă, complex și remarcabil, matricea stilistică identitară românească.

Ca personalitate, Eminescu este reprezentativ pentru nația română. În finalul monografiei *Viața lui Mihai Eminescu*, din 1932, criticul G. Călinescu face observații de fizionomie etnică de o valoare excepțională; privind chipul poetului din fotografiile de la 19 ani, 28 ani și 34 de ani și apoi „masca nietzscheeană” din ultimii ani, i se pare că descoperă esența personalității sub diferite „măști”. Formulează, apoi, o concluzie neașteptată privind tipul uman pe care îl reprezintă poetul: „**Eminescu era un român (verde) de tip carpatin, dintre aceia care, trăind în preajma munților, mai cu seamă în Ardeal și în Moldova-de-Sus (s.n.), sub greaua coroană habsburgică, cresc mai vânjoși și mai aprigi.**” (1966, p. 318). S-ar sugera, astfel, sorgintea dacică. Îi face un succint portret moral, subliniind altruismul său, dragostea

de țară, enunțându-se statutul lui reprezentativ pentru neamul său: „Nu nutrea nicio aspirație pentru sine, ci pentru poporul din care făcea parte, fiind prin aceasta mai mult un exponent decât un individ”.

Apartenența unei personalități la o comunitate etnică și spirituală se manifestă, practic, în patru componente generale: mai întâi, în modul în care se „vede” pe sine, în al doilea rând, în manifestările concrete civice și social-politice, apoi în aspectele creației sale și, în sfârșit, în felul în care este percepută de publicul larg sau de lectorii specializați.

Să observăm, mai întâi, că, afirmând într-o variantă a poeziei *Ai noștri tineri* din 1876: „Fiți voi romunculi, **simt în mine dacul**”, Eminescu se auto-definește drept dac, adică din neamul strămoșilor noștri, „cei mai drepti și vitezi dintre traci” (Herodot).

În activitatea lui civică și social-politică se regăsesc marile idealuri ale poporului nostru în timp. El se distinge în cadrul Societății „Carpații”, în 1882-1883, prin susținerea hotărâtă a proiectului etno-politic-statal „Dacia Mare”, văzut ca proiect major de renaștere națională. Din acest motiv, este considerat de cancelariile unor imperii învecinate un inamic periculos iar serviciile secrete austro-ungar și țarist elaborează planul înlăturării lui din viața publică, plan dus la îndeplinire cu ajutorul lui T. Maiorescu; este internat forțat la 28 iunie 1883 la spitalul doctorului Șuțu și supus unui tratament distrugător, care-i va aduce, după șase ani de chinuri, moartea, devenind, cum afirmă istoricul Aurel David, „prima jertfă politică pe altarul Daciei Mari” iar Gh. Gavrilă Copil îl consideră „martirul românilor cu aură de sfânt”.

Creația eminesciană dezvăluie un scriitor de largă cuprindere, de o extraordinară profunzime ideatică și de o remarcabilă perfecțiune a limbajului artistic.

În poezie, Eminescu este văzut mai întâi, atât în literatura română, cât și în cea universală, ca poet al iubirii, apoi „bard național”, deci patriot, și poet reflexiv, filozofic. *Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie, Epigonii, Floare albastră, Luceafărul, Atât de fragedă, Odă (în metru antic), Scrisorile, Glossă, La steaua, Mai am un singur dor, Trecut-au anii, Mortua est, Memento mori* sunt texte de referință, care îl situează în ipostaza de „ultimul mare poet romantic european”, cum îl definea Zoe Dumitrescu-Bușulenga. Rosa del Conte își intitulează semnificativ cercetarea despre poet *Eminescu sau despre absolut* (1990). Vizând perspectiva estetică, T. Arghezi îl consideră „sfântul preacurat al ghiersului românesc”.

Prin basmul *Făt-frumos din lacrimă*, nuvelele *Cezara* și *Sărmanul Dionis* sunt evocate mituri naționale și universale, ca și filozofii moderne, aparținând lui Kant sau Schopenhauer, în structuri artistice de mare frumusețe. Teatrul (*Decebal*), ca și multe din poeziile postume (*Memento mori, Sarmis, Odin și poetul* etc.) evocă mai ales trecutul îndepărtat, dacic în special. Scriitorul Eminescu este poet al naturii, al tradițiilor și istoriei străbune, dar și om al timpului său, în opera lui regăsindu-se și

(continuare în pag. 52)

problematica generală a umanității. Baza folclorică și istorică, mitologică și filozofică i-au asigurat o largă audiență în publicul românesc de-a lungul timpului, orice vârstă „oglundindu-se” în preocupările, gândurile, trăirile, idealurile și aspirațiile ei în creația lui. Este un poet național și universal, cum au arătat, între alții, G. Călinescu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Amita Bhose ori Rosa del Conte.

În publicistica eminesciană, mai ales în activitatea de la ziarul bucureștean *Timpul* (1877-1883), societatea este prezentată într-o viziune critică, similar *Scrisorilor* ori *Glossei*, poetul dovedind o profundă cunoaștere a realităților naționale. El afirma o atitudine moral-civică și patriotică exemplară. Imaginea „prezentului mișelit”, confruntată cu aceea de glorie, mândrie și demnitate de pe vremea lui Mircea cel Bătrân și, mai ales, a lui Decebal, a cărui lecție de demnitate se va perpetua până astăzi, îl va nemulțumi profund și va considera că întreaga noastră societate trebuie reformată. Așa se face că, în 1881, va enunța: „În România totul trebuie dacizat oarecum de-acum înainte.” (*Timpul*, 29 iulie 1881) Așadar, modelul valoric etic dacic era, în aceste condiții, unica soluție.

Problema este dacă Eminescu rămâne și astăzi în rândul personalităților mitice naționale. Pentru aceasta, să revenim la cele două condiții esențiale, formulate de Mircea Eliade: (1) „activitatea creatoare exemplară” și (2) au devenit „modele pentru comportarea omenească”. Creația literar-artistică eminesciană este, fără putință de tăgadă, exemplară. Dovadă stau nu numai prestigiul de care s-a bucurat în rândul publicului larg, răspunzând sensibilității omului simplu, în timp, dar și definițiile superlative formulate de iluștri oameni de cultură români sau străini, critici și istorici literari.

Clericul Ilie Cristea (viitorul patriarh, Miron Cristea, al Bisericii Ortodoxe Române), care își lua doctoratul în 1895 la Universitatea din Budapesta cu teza *Viața și opera lui Mihai Eminescu* și care îl numise primul „luceafărul poeziei românești”, enunța marea influență a poetului: „Înrăurirea lui Eminescu asupra întregii clase culte române din timpul nostru, mai ales asupra tineretului, este într-o adevăr mare...a devenit un fel de idol al întregii românimi”.

Semnificative sunt sintagmele „poetul național” și „poetul nepereche” ale lui G. Călinescu sau „expresia integrală a sufletului românesc” a lui N. Iorga ori „omul deplin al culturii românești” a lui Constantin Noica și „românul absolut” a lui Petre Țuțea, pentru a aminti doar câteva dintre caracterizările cele mai cunoscute, realizate de cele mai strălucite minți ale culturii noastre.

Fenomenul epigonismului eminescian, care se manifestă intens după momentul îmbolnăvirii poetului (1883) până spre Primul Război Mondial (1918), este o dovadă concretă a seducției versului lui. Al. Vlahuță, prietenul mai tânăr al lui Eminescu, el însuși prins în plasa acestei seducții, va simți nevoia să intervină, rostind în 1892 la Ateneul Român conferința *Curentul Eminescu*, pentru a opri valul de imitatori, „Trîști poeți ce plâng și cântă suferinți închipuite”, cum îi numește chiar Vlahuță în poezia *Unde ni sunt visătorii*, citită la sfârșitul expunerii. De asemenea, semnificativ este faptul că mari scriitori de mai târziu, precum O. Goga, G. Bacovia, L. Blaga, N. Labiș și mulți alții au debutat sub influența lui

Eminescu, evoluând apoi către o formulă originală.

Într-o lucrare bine documentată, *Mihai Eminescu, românul absolut* (2015), istoricul Lucian Boia, prezentând „facerea și desfacerea unui mit”, distinge, în nașterea și evoluția mitului eminescian, două grupe de detractori: primii, din timpul vieții lui Eminescu, între care se evidențiau Petre Grădișteanu, Aron Densușianu și Al. Grama, îl atacau, mai ales, din motive personale, iar al doilea grup, în zilele noastre, când revista *Dilema*, prin Cezar Paul-Bădescu, deschide în 1998 *Cazul Eminescu*, pe motivul învechirii operei poetului. Paul-Bădescu face o mătură din adolescență: „Poezia lui Eminescu nu mă încânta, de fapt ea nici nu exista pentru mine... poetul însuși era ceva inert și ridicol, ca o statuie goală pe dinăuntru și cu dangăt spart”. Politologul Cristian Preda afirmă răspicat: „Eminescu trebuie contestat și demitizat.” Politologul C. Preda și-a format o anumită concepție, care ni se pare nu numai curioasă, dar, cert, exagerată. Un alt argument adus de Lucian Boia este părerea lui Dan Alexe, care afirmă superior și ultimativ: „Mai terminați cu Eminescu. Creșteți mari!” Dacă observăm că îndemnul este luat din voluminoasa carte a acestuia, *Dacopatia și alte rătăcirii românești* (2015, p. 337), tragem concluzia că L. Boia a folosit părerea unui autentic „rătăcit” de pe la Bruxelles.

DI. Boia este nemulțumit de cercetările, ca și de lucrările prezentate în cadrul Sesiunii de comemorare a 125 de ani de la moartea poetului din cadrul Academiei Române din 2014, privind unele aspecte științifice din opera antumă și manuscrisele poetului, căci, susține, nu fără umor, „problema de discutat ar fi locul lui Eminescu în literatură, nu

(continuare în pag. 53)

printre astrofizicieni.”(p.187) Nemulțumit este și de faptul că Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul BOR, în loc să abordeze o temă despre religiozitatea poetului, a dezvoltat tema *Mihai Eminescu-patriot român și om universal*, ieșind, astfel, din sfera profesiei sale. O problemă asemănătoare i se poate pune și istoricului Boia: Ce „caută” în literatură, ocupându-se de Eminescu și nu de, să zicem, marii noștri domnitori? Dar nu o punem, căci, vorba domniei sale, este libertate. Fiecare vorbește și scrie despre ce vrea.

Afirmă, de asemenea, că vrea să-l „elibereze” de haina mitică și să identifice pe **omul adevărat Eminescu**. Dar „adevăratul Eminescu” (formula a fost propusă de Ion Călugăru în 1933) nu poate fi definit în „abstract”, în afara contextului social și al epocii sale. Ne întrebăm pe care Eminescu îl caută dl. Boia: pe cel real sau unul abstract, sustras determinărilor sociale-conomice și politice, pe care, se pare, îl dorește domnia sa. În această situație lucrurile sunt clare: pe cel real nu-l vrea, iar pe cel abstract nu are cum să-l găsească, deoarece nu există. Nu cumva întregul demers al autorului are ca scop anularea lui Eminescu, prin demitizarea lui? Se poate observa că acordă un spațiu destul de mare detractorilor, iar el adoptă o poziție critică deseori când e vorba de susținătorii lui Eminescu (vezi păreriile despre sesiunea Academiei Române din 2014 sau despre fotocopiarea manuscriselor eminesciene, girată de criticul Eugen Simion, președinte pe atunci al Academiei Române).

La p. 84, deci cam la o treime a lucrării (cartea are 218 p.), sesizând că E. Lovinescu nu aplică la Eminescu teoria lui despre „mutația valorilor estetice”, după ce a pregătīt terenul consideră potrivit să lanseze ideea învechirii creației poetului: „Astăzi, ar fi putut constata (E.Lovinescu,n.n.) deja o **erodare de netăgăduit** a operei eminesciene”.

Autorul insistă în fiecare etapă de evoluție a mitului asupra ideii că opera lui este folosită pentru a susține istorico-politic diferite regimuri (legionarii, de pildă), diferite faze ale unui regim (Comunismul antinațional, Comunismul naționalist), ca și cum mitul s-a păstrat și dezvoltat numai datorită faptului că era folosibil, și nu pentru că era valoros în sine: „Avem în cazul lui un extraordinar exemplu al modului cum se construiește și se amplifică un mit, pur și simplu **pentru că este nevoie de el** (s.n.). **A fost nevoie de Eminescu**, de Eminescu cel mitificat, într-o cultură mică, dornică de afirmare și de recunoaștere, dar încă nesigură pe mijloacele ei” (p. 215) Or, tocmai această multiplă folosire ideologică a lui este o dovadă în plus a complexității de conținut și a perenității lui.

L. Boia consideră că „Astăzi, mitul acesta, atâtea vreme netulburat și masiv, e pe cale de a se disloca”. Subtitlul lucrării, *Facerea și desfacerea unui mit*, conține evident un mesaj manipulator, de influențare negativă a opiniei publice privind valoarea actuală a lui Eminescu. În final, dl. Boia operează din nou, destul de mascat, o minimalizare a poetului: Eminescu „e pur și simplu un mare poet romantic, cu siguranță cel mai de seamă, și încă de departe, pe care l-a dat literatura română **în epoca ei clasică**.” (p. 216, s.n.) „Reducția” constă din considerarea lui Eminescu drept mare poet romantic, limitat însă la perioada clasică a literaturii române, adică dintre 1870 și 1918, lăsând spațiu pentru un poet nou, eventual, mai mare, în viitor. Acțiunea este inutilă, căci Eminescu nu poate fi demitizat.

Cu ceva vreme în urmă, Horia-Roman Patapievici declara sentențios: dacă vrem să progresăm, trebuie să scăpăm de cadavrul din debara, adică de Eminescu. Alții construiesc „gigantici piramide” ori sarcofage din cristal, aur și argint pentru a păstra cât mai mult, dacă se poate pentru eternitate, amintirea personalităților naționale, iar noi (pardon, H-RP et co.!) vrem „să scăpăm” de ele!

Istoricul literar Ioana Bot, adică un specialist în domeniu, are o altă părere decât **istoricul** Lucian Boia. Istoricul consideră că interesul pentru Eminescu a scăzut, nemaifiind azi citit. Lucrurile stau altfel în epoca calculatoarelor. Ioana Bot (*Eminescu explicat fratelui meu*, 2012, p. 238) găsește pe Google 4.550.000 de apariții ale numelui Eminescu în (atenție!) 0,19 secunde de căutare. S-a spus că nu se mai învață pe de rost poeziile lui ca altădată. Dar cine mai învață azi poezii pe de rost și poeziile cărui poet, ca să-l comparăm cu Eminescu? S-a schimbat mentalitatea generală a omului și, mai ales, a tineretului, care are acces acum la alte mijloace de informare și în alt fel decât generația trecută. S-a schimbat și paradigma de percepere a scriitorilor și deci și a lui Eminescu. Trebuie, clar, să schimbăm și paradigma de interpretare a fenomenului literar.

Observând că în textele de început Eminescu imita structura retorico-stilistică de succes a pașoptiștilor (Alecsandri, Bolintineanu ș.a.) și apoi prin inovațiile, nesesizate inițial, devine o voce originală, cercetătoarea apreciază că detractorii lui îl vedeau ca un „pericol pentru tinerime”, care se contamina rapid „de gustul nou, eminescian, al liricii moderne”. Așadar, e vorba de lirică modernă pentru acea epocă. Autoarea face o observație de subtilitate când apreciază că defectele reproșate atunci („pesimismul excesiv și înclinația spre filosofare, imoralitatea poeziei erotice, utilizarea greșită a modelului folcloric, limba română incorectă”) „indică locurile în care poezia eminesciană înnoiește radical codurile literare ale epocii”(p.258), concluzionând interesant că „Eminescu nu era un poet pentru secolul al XIX-lea din simplul motiv că secolul acela nu are instrumentul necesar pentru a-l vedea ca atare.” (p.260) După ce argumentează că Eminescu a fost un poet pentru secolul al XX-lea, pornind de la excepționala previziune maioreșciană de la sfârșitul articolului *Eminescu și poeziile lui* din 1889, „Pe cât se poate omeneste prevedea, literatura română va începe secolul al XX-lea sub auspiciile geniului lui, și forma limbii naționale, care și-a găsit în poetul Eminescu cea mai frumoasă înfăptuire până astăzi, va fi punctul de plecare pentru toată dezvoltarea viitoare a veșmântului cugetării românești”, și evidențind capacitatea unică a literaturii eminesciene „de a susține lecturi diferite, de a oferi **modele** pentru estetici în aparență contradictorii, fără a pierde profilul particular și axele de coerență”, arată că el „este primul poet român pentru care filonul modernist al criticii limbajului iese la lumina paginii”(p.265). În *Icoană și privaz*, „**Inlocuind modelul romantic** al conștiinței poetice mesianice, salvatoare, **cu acela modernist**, al unei conștiințe critice, ironice, subversive, demascatoare,

(continuare în pag. 54)

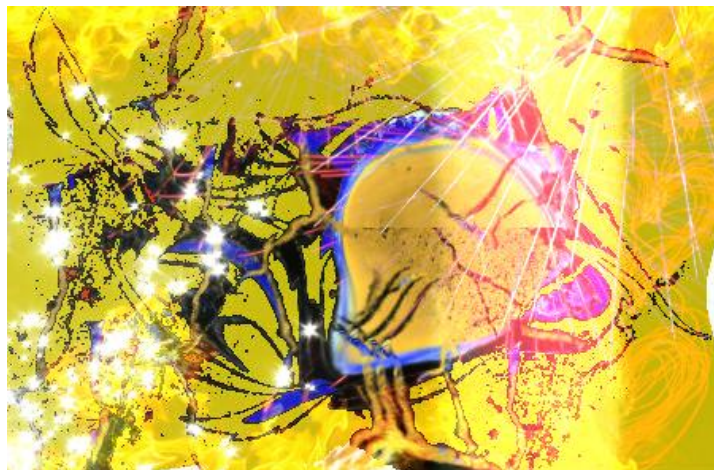
eul liric denunța natura secundă, damnată a limbajului” (p. 267)

Acceptând observația lui Mircea Scarlat (*Istoria poeziei românești*, vol.II, 1984, p.79) că „În acest joc al realității și al virtualităților lirice se află cheia receptării lui Eminescu de-a lungul timpului”, istoricul literar Ioana Bot este pe deplin încredințat că „Eminescu este un poet pentru secolul XXI”(p. 271). Ideea este susținută și de aprecierea Rosei de Conte că „Poezia lui Eminescu răspunde unei **neliniști mereu actuale**, pentru că este **de natură metafizică** și găsește pentru a exprima un **limbaj** care, deși reflectă sincretismul cultural al poetului, nu este totuși mai puțin **legat de substratul cultural autohton**” (p. 269, s.n.).

Al treilea mare poet după Eminescu și Arghezi, Nichita Stănescu, propus pentru premiul Nobel pentru literatură, afirma despre „poetul nepereche”: „Eu nu sunt eu, eu sunt tu (Eminescu, n.n.), care vorbește cu gura mea”, așezându-se demn într-o nobilă descendență eminesciană.

Toți cei care l-au denigrat sau îl denigrează (în ultimile decenii atacurile au devenit tot mai vehemente, dar și mai perfide, nedrepte și ipocrite, căci nu vizează doar persoana lui Eminescu, de fapt, ele având ca țintă valorile noastre naționale, ființa noastră națională), n-au înțeles și nu înțeleg că atâta timp cât soarele va exista pe cerul țării, Eminescu va străluci pe firmamentul existenței noastre. În fapt, el strălucește pe cerul spiritualității românești **ca un autentic soare**. Creația lui Eminescu **a luminat și luminează** cu razele ei de mai bine de 150 de ani spiritul creator național. N. Iorga avea perfectă dreptate când îl definea pe Eminescu drept „expresia integrală a sufletului românesc”. În același timp, prin larga cuprindere a gândirii, trăirii și simțirii specific-naționale, dar și universale, el devine un **zeu tutelar al spiritualității noastre**.

În fond, poetul acționează ca o **prezență solară** în „matricea stilistică a spiritualității naționale”. Și atunci, pe această bază, se impune o singură concluzie: Mihai Eminescu va dăinui peste veacuri, căci el se constituie și se impune, prin forța de model formativ, ca o permanență, iar prin efectele catalizatoare și constructiv-modelatoare produse în existența, cultura și literatura națională, drept mit literar peren – **soare al poeziei românești**.

Desen de Elena Liliana Fluture

Marin MÂRZA

x x x

e timpul să refac primul sărut
pâna la obscura escrescență a plăcerii
cu ochii închiși recunosc atingerile confuze
ale trupurilor ce-și caută similitudinea
în iubire miros a mulțime
alerg prin pustiul orașului
iluminat de lună
știu că există
trăiesc de pe o zi pe altă zi
ca un avion ce și-a pierdut roțile în aer
psihopații în cămăși albe
îmi prescriu toxice camunflaje
în solitarii discursuri
iubire în aerul vetust al primăverii

x x x

Supraviețuiesc într-un total dezacord cu mine
soarele țese imense rețele de vizibilitate
între două perechi de ochelari
ca un paianjen
se luminează de ziuă pe dinafara zilei mele
lume fără paradis
cu morile de vânt ascunse în cuvinte
încerc să introduc în poem
ceva din răsfoitul cărților
și din fizicul tău iubire
pe cărarea lăsată de umbra pașilor tăi
pierd sânge
numai în casa mea
se poate intra cu vâl și nigab.

Stay incensed (înfuriat)

Cât mă țin buzunarele
și memoria
trăiesc
orice vers de la începutul poemului
e un șut bine tras
în poarta marilor dezastre
spațiu mai confortabil decât moartea
nu există
poate alzheimerul uneori
în răbufnirile sale de luciditate incestuală
la cârma istoriei
oferă ceva
după asemănarea lui Dumnezeu
pustiul din cărți face broboane de rouă
pe nordul pereților
mă desparte o carte de moarte
ne vom întâlni într-o zi, Simon Ajarescu
pe nisipul fierbinte
purtați de instinctul caprelor și-al florilor
născute din amestecul spermei cu spuma
de la gulerul berilor sorbite
în spații interzise.

Victor H. BAUMAN

SPERANȚĂ

Ești rodul pământului,
Născut în ochi de lumină!
Pecete-a lumii ce strânge
Trecut și prezent, laolaltă!

Vis mereu tânăr al vrerii de bine,
Și credinței în ziua de mâine,
Ești umbră-n deșert pentru noi,
La masa tăcerii-așezată!

Din humă aprinsă,
Din humă desprinsă,
Din viață și moarte...
Fântână ne ești
Nestinsă speranță
Adăpată de ploi,
Dar veșnic departe!

CREDINȚĂ

Prin larguri de maluri,
De stânci și de valuri,
Plutesc în abisuri
Speranțe și visuri!

Când lumea nu știe
Încotro să apuce,
Din cețuri, pe Cruce,
Se duce, să urce,
Întâiul Născut
Din credință și lut,
Ne-ngropat în pământ,
Mângâiat doar de vânt!

Nimeni nu poate
Să-mi spună, că toate
Sunt gânduri deșarte
Dintr-un veac ce desparte
O lume aparte
Și restul...e noapte!

PE MUCHIE DE CUȚIT

Tulburător de trist e începutul,
Căci e sfârșitul unor vechi iluzii,
E muchia de cuțit pe care-aleargă vântul,
Când se-ntâlnesc muții cu surzii!

E numărul de-apoi al deșteptării,
Credința și speranța împlinirii,

E-n tot și-n toate, magia revărsării
Uitatelor tenebre, în ceasul primenirii!

Osiris, Dionysos, Budha și Hristos,
Au răscolit destinul omenirii,
Zămislitori de viață, ai timpului prinos,
Din vremi uitate în aburii-amăgirii!

Dar tot ce până astăzi, orbi, am deslușit,
E ciclul pământean al așteptării noastre,
Pe o planetă întoarsă pe muchie de cuțit,
Cu fața îndreptată spre zările albastre!

E PUR SI MUOVE !

Pe bolta albastră, în trupuri de îngeri
Unduie doruri, în eternele curgeri
Din timpuri divine create de zei
În ziua Luminii, a primei scânteii!

Tăcute magii, din clipele trecute,
Aruncă în neant istorii ne-vrute!
Și azi ca ieri, și-n ziua de apoi,
Se scutură din veacuri anii goi!

În universul clădit pe antipozi,
Contrariile lumii prinse-n corzi,
Se mișcă toate în noi dimensiuni,
Născând legende, cu veșnice minuni.

ORIGINI

Înăbușitele ecouri a multor generații
Îmi picură pe suflet în verile fierbinți!
Îndepărtate chipuri îmi vin tot mai aproape...
Uitate amintiri transmise de părinți
Mă tulbură-uneori, ca undele pe ape!

Mă simt legat genetic de munte și pădure,
De focuri mari aprinse, de halde și cuptoare,
Ca și de marea largă, cu vase și vapoare !

Îmi văd străbunii lăsându-și căminele pustii,
Meșteșugari, mineri, navigatori, familii cu copii,
Cuprinși de aventura născută-n pragul foamei,
Ajunși aici, printr-un destin comun,
Păstrând legende despre vechii oameni!

*

Trăiesc, iubesc și cresc pe-acest pământ divin,
Cu caldele apusuri din serile cuminți,
Udat cu lacrimi și sudoare de părinți,
Și căruia, prin naștere și crez, îi aparțin!

AMURG

E timpul de tihnă-al amurgului,
Coboară-n neant văpăile rugului!
Șoptesc încet destinului
Să-nchidă pleoapele crinului,
Liniștea s-acopere apele,
Ca tu să-ți iubești aproapele!

Elena NETCU

BUCURIA DE A TRĂI ÎN PREZENT (impresii de lectură)

După ce ne-a binedispus cu „fabule și fabulații”, după ce și-a ascuțit condeiul pentru a ne amuza cu „parodii alternative”, Tănase Carașca vine cu o nouă carte cu un titlu incitant „**Reflecții**”, neobișnuit pentru stilul care l-a impus ca scriitor. O carte care-l situează pe autor într-o ipostază inedită, nostalgică, lirică, sentimentală, toate rostite cu mare sinceritate și simțire. Scriitorul lasă impresia că spune tot, că nu mai e timpul să ascundă ceea ce a trăit de-a lungul vieții.

Tănase Carașca ne dezvăluie, cu alte cuvinte, ascunzăturile lui sufletești într-o varietate de idei poetice care s-au lăsat așteptate atâta vreme, dar care au mai mult miez, tocmai pentru starea lor latentă. Poate că abia acum a venit momentul să-și ceară dreptul de rostire.

Cuprinsul tematic al cărții este dens și se deschide ca un evantai: evenimente sufletești, bucurii, tristeți, natura - generatoare de încântare -, trecerea timpului, ecouri ale prezentului surprins dintr-un unghi ironic, uneori sarcastic, anotimpurile, întâlnirea iubirii, evenimente religioase... Surprinzător este faptul că descoperim texte lirice de factură modernă, adevărate flach-uri, unele de mare profunzime, scrise în vers alb, ce amintesc de discursul liric sorescian. Aș spune că volumul **Reflecții** are o structură caleidoscopică întrucât, există o paletă largă de registre stilistice. Întâlnim poezii de factură clasică având ca punct de referință autori canonici. Astfel citim poezii descriptive după modelul lui Vasile Alecsandri, texte lirice cu ecouri din Ion Pillat prin preferința pentru aromele toamnei, pentru peisajul local, reminiscențe din Minulescu prin muzicalitatea versurilor, unele sunt cantabile, putând fi cu succes texte muzicale.

Mărturisesc că am citit cartea cu plăcere, cu bucuria de a descoperi o altă ipostază a unui poet despre care se știe că practică o scriitură plină de umor, luând în răspăr diferite aspecte ale realității, observând cu finețe și inteligență ceea ce scapă omului comun. Autorul surprinde aproape totul, știe să îmbrace realitatea în haina alegorică a fabulei sau a parodiei. În noua carte subintitulată **Poezii de suflet**, poetul își dezvăluie cu sinceritate trăirile sale, împlinirile și dezamăgirile, uneori luând chiar atitudine civică.

Tănase Carașca nu inventează o altă lume, nu imaginează spații, nu evadează din cotidian, ci dimpotrivă se situează în realitatea imediată, o lume cu un animat grad de poeticitate. Ca un amfitrion se confesează, ne dezvăluie gânduri, sentimente, pune întrebări, se miră, se revoltă, acuză, arată cu degetul, dă sentințe, este adică pregătit să ne comunice orice și despre tot ce vede, aude, simte.

Privirea lui scrutează depărtările dintre Dunăre și Mare, din vârf de munte „*până-n fund de mare*” ca-ntr-o „*oglinză circulară*”, „*de la Tisa până la Nistru*” și de acolo „*Steaua larg să-l lumineze fără paravan sau stor / Ca să pască miorița iarba clipelor de dor*”.

Încheie el foarte frumos finalul poeziei „**Reflecții**” cu care deschide cartea.

În unele texte resimțim tonul nostalgic, adunându-și „*faptele bune și rele*”, atât cât au fost într-o viață, hotărât să

le arate lumii așa cum sunt, asumându-le: „*Am să le-nșir pe toate pe o ață / Și-am să le las șirag spre veșnicie*” (**Nu am să uit**).

Alteori, cu o luciditate dezarmantă, poetul face bilanțul propriei vieți și dă sentința: „*Cu ce rămâi după o viață? / Cu-o cruce-nseamnă pe-un spațiu mic, / Loc de lumină și verdeață / Cu tine nu mai iei nimic*” (**Moștenire**).

Și ca să rămânem în același registru, poetul se erijează în moralizator, exprimându-și dezamăgirea pentru zbatările inutile ale omului prins în plasa unei realități în care răutatea face și desface. El pune întrebări retorice cu privire la nimicnicia sufletului: „*Plângând cu-amar și milă mă uit la omul care / Și-a întors în strâmbătate fața spre întuneric... / Îi e bolnav și duhul și trupu-i e nemernic...*” și atunci se întreabă, „*Ce faci când adoratul de câine mușcă mâna / Care i-a dat mâncare, ades l-a mângâiat?*”.

Cu toate acestea, poetul crede în schimbare, își păstrează tonul optimist așa cum îi este temperamentul și bine ar fi ca poezia să dea soluții pentru a ridica ființa umană „*pe trepte de lumină*”. De aceea el încheie poezia „**Mai este încă vreme**”: „*Fii bun, fii blând, fii tandru cu cel de lângă tine, / Arată-i calea dreaptă, îndreaptă-l dacă poți / Scoate-l din întuneric, arată-i ce e bine / Că Dumnezeu ne-a dat același drept la toți*”.

Bine ar fi să fie așa, doar poezii mai cred cu mărinimie în frumos și adevăr.

O altă temă care ocupă mult spațiu în cartea „**Reflecții**” este iubirea, o temă aș spune vulnerabilă, dar firească pentru că ea definește ființa noastră, este cum ar spune marele Nichita „o întâmplare a ființei”.

(continuare în pag. 57)

Pentru Tănase Carașca iubirea nu este meta-fizică, el nu ridică ființa iubită în sfere înalte, cum ar face un poet romantic. Pentru el iubita este parte componentă a vieții terestre; este, mai bine zis, o iubire în sens arhegian, domestică, omenească, pentru că este om și „nimic din ce-i omenesc nu-i este străin”, ca să parafrzez un dicton latin (Terentius). Poezii precum „**Nicio lumină**”, „**Regina**”, „**Odă bucuriei**”, „**Atunci când așteptarea**”, „**De dor**” și multe altele, compun chipul iubitei într-o atmosferă cotidiană, surprinsă în gesturi firești, mărunte, dar semnificative. Iubita nu e o ființă serafică, ea nu coboară din mit, există în carne și oase și-l așteaptă-n prag: „*Și chipul tău îmi stă-nainte / Cu zâmbetul senin și drag / Oricât mi-aș scormoni în minte / Să te compar, că ești un mag*” (**De dor**).

Alteori certitudinea devine îndoială. Poetul încrezător că a înțeles ce e iubirea, dintr-o dată șovăie, drumul spre iubită devine o necunoscută: „*e un parcurs atât de lung / pe care nu pot să-l ajung*” (**Acum știu...**). Și atunci se întreabă retoric: „*...mă-nțreb ce rost mai are tot? / Că e tristețe ori e bucurie / Dar nimeni nu mă vede și nu știe / Ce vreau, de-aceea stau și iar socot*”.

Iubirea este o stare, un dor, un gând în care se întrupează chipul ființei dragi, fie în pragul casei, fie stând pe malul mării, dar cu aceeași nevoie de împlinire, cu plăcerea de a trăi în prezent: „*Că-n lume nu există bucurii / Atunci, când așteptarea-mi este dorul / Și gândul îmi transformă-n greu ușorul / Când după tine strig și tu nu vii*” (**Atunci când așteptarea...**).

Tot cu gândul la femeia iubită, poetul compune atmosfera sfintelor sărbători de Florii și conjugă împreună verbul „*a iubi*”. Alteori o surprinde „*dulce ca o fragă*”, în roua dimineții sau „*sub cerul luminat de-aceeași lună*”, rugând-o să-i spună „*noapte bună*”.

Poeziile închinete iubirii definesc un suflet sensibil; femeia e o „*zână bună*” sau cum am întâlnit în poezia „**Euforii**”: „*...ești muza mea (Ești Zâna Bună, muza mea) Ce mi-a trimis în dar o stea / Luceafăr viu al vieții mele / Strălucitoare între stele*”- metaforă care-l propulsează pe poet în sideral, dar pentru o clipă, căci revine pe pământ, regăsind trupul iubitei „*pur și alb ca zăpada proaspătă*”: „*De ce aluneci? / Și unde te-ai putea opri / Călcând pe căldura zăpezii*” (**Dacă**).

Aș spune că versurile albe au mai multă încărcătură emoțională, par spontane, o curgere de gânduri fără prelucrarea cuvântului, el le așterne pe hârtie așa cum se nasc în suflet. Simțim acea mișcare interioară, acea tremurare în fața eternului feminin, ca în poezia „**Personificare**”: „*Ești tulbure ca apele... / Nu-i așa că tu întruchipezi Marea?*”.

De altfel imaginea iubitei în vecinătatea mării, este frecventă în mai multe texte lirice. Astfel marea devine un topos, simbolul unui țimp oprit: „*O, muză de la malul mării / Ce stai ascunsă după val / M-arunci în pragul disperării / Tot așteptând să vii la mal*” (**Farul**).

Poetul cultivă o poezie erotică de mare concentrare a ideilor, de o mare vibrație, așa cum întâlnim în poezia „**Dorință**” care încheie volumul. Verbele la imperativ „*cheamă-mă*”, „*strigă-mă*”, „*cere-mi*” propulsează eul poetic într-o stare de ardere prin reluarea în fiecare strofă a aceleiași idei poetice „*frunte înfierbântată*”, „*sufletul tău fierbinte*” „*scânteii incandescente*”.

Cu alte cuvinte, gestul tandru, impulsul erotic, tentația apropierei privirilor, toate sunt trăite sub semnul lui „*carpe diem*”.

Trebuie să recunosc în volum cultivă tipul de discurs narativizat în care epicul devine o mască a liricului. Nici nu se putea altfel, la un poet care își hrănește inspirația din evenimente sufletești petrecute în cotidian, unele de esență religioasă, cum sunt „**Prohodul**” și „**Învierea**”, transpuse cu emoție în fapt artistic: „*Miracol sfânt al vieții / Din Duhul Sfânt plecat / Ajuns, pe buza lumii / Hristos a înviat*” (**Învierea**).

Însă Tănase Carașca este omul prezentului și nu poate fi nepăsător la tot ce frizează bunul simț și demnitatea omului. Există câteva texte care sapă nemilos în realitatea pe care o trăim uneori dureros, cu imposibilitatea de a găsi soluții. Și atunci pana poetului este neiertătoare ca în „**Pre-integrare**”, „**Bocăneală**”, „**Să vorbim**”. Sunt doar câteva dintre poezii în care poetul devine incisiv, intransigent, făcând un adevărat rechizitoriu, din care răzbat puternice accente de revoltă: „*Însă oare cum gândiți / Că-ntr-o lume de bandiți / De șnapani, hoți, mondiali... / Care știu doar aduna / Bani murdari la teșcherea*” (**Să vorbim**).

Există o mare amărăciune în consemnarea răului social pe care autorul îl percepe ca pe o grea „moștenire” care vine parcă din vremurile de „tristă amintire”.

Ceea ce scrie Tănase Carașca face parte din viața noastră, ne reprezintă; este o poezie pe care o face uneori cu înverșunare, dar în același timp simțim deopotrivă plăcerea și bucuria de a trăi, dar și gustul amar al vieții: „*Și după aia să bei vin nenică, / E limpede, e bun și ghiurghiuliu / L-om bea cu cana, nu ocaua mică, / Și-o să ne veselim până târziu*” (**Toamna**).

Tănase Carașca scrie o poezie tonică din care rămâne încrederea în viața trăită „cu bune și cu rele”. Și dacă, pe alocuri, se simte tristețea și amărăciunea, tot o citești cu zâmbetul pe buze și ai „tentația” să cânti „*Lume, lume...soro lume!*”, un vers popular pe care îl inserează cu zâmbet dulce-amărui în poezia **Tentație**. Sufletul poetului este cel al românului care „tragăna”, vărsându-și tot oful.

Desen de Elena Liliana Fluture

Riri ABERFELD MANOR

Oare florile...

Oare florile
Vara târziu
Nu-și dăruiesc parfumul
Mai viu,
Mai dulce ca oricând
Fiindcă simt c-o să le-ngroape
Curând
Toamna ce e pe-aproape?

Oare eu
Acum
Te iubesc mai mult
Doar fiindcă pe drum
Nu mai pot avea
Atâtea primăveri
În fața mea
Ca ieri?

Aș vrea...

Aș vrea să sbor pe fiecare floare,
Să mă îmbăt cu fiecă nectar
Dar și să mor când moare-oricare floare
Spre a nu cunoaște-al iernii gust amar
Și cine știe? - să reînvie la primăvară.

Pentru tinerețea mea

Tinerețea e-o fecioară
Ce-mi zâmbește numai mie
Și mă face să văd lumea-n
Valu-i roz de poezie.

Tinerețea e un suflet
Ars de-un iureș cald de dor
Dar ca orice dor în lume
Cât va fi de trecător?

Tinerețea e-o fecioară
Ce-am s-o rog plângând ades
Să nu depene prea iute
Toate basmele ce-i ȋșes!

Dorință

Marea când scaldă în spume
Gândurile mele toate
mi-a făcut o vrajă poate
s-o iubesc uitând de lume

căci pe când străvezi prin stele
strălucirile din Cer
eu pe ȋarm lumini nu cer
nici din roz nu-mi fac paste

ci-mi ȋșes aripi la visat
cum din Marea cea măreață
aș răpi în mica-mi viață
tot adâncul zbuciumat.

Camarada Noapte

Noapte, camaradă bună de insomnie
Ce abia-abia, ca și o bătrânică istovită
Mai storci o clipă scurtă din ani de veșnicie,
Hai! Însoțește-mă și azi pe calea de argint
Ce duce spre-o cetate fericită
Căci singură pe drum mi-e frică
Să mă mint...

Iubirea noastră

Iubirea noastră-i o planetă nouă
Ce-a apărut enormă și ciudată
Depart, așa departe de tot ce-i pământesc
Că niciodată nimeni nu ȋtii-va cum arată.

Ci numai nouă sensurile toate
Deschisu-s-au ca filele de carte,
Ca mările nenavigate încă
Cu ȋarmuri înflorite care-așteaptă...

Neastâmpăr

Noapte, minunată noapte
Ce puteri mă fac a vrea
Să-ȋ sorb toată veșnicia
În minutul ce-mi poți da?
Ce fiori îmi ard în vine
Când doar cerul și cu mine
Stăm de veghe amândoi
Cu stelutele din noi?
Că visări mă fac a crede
Bolta că ar fi perdea
Să ne-ascundă nouă Raiul
Cel ce nu l-om mai avea!
Și totuși ce-nchipuire
Îmi arată cum plutesc
Înșerașii printre stele
Și-n senin se fugăresc?

Iar vina care-o fi oare
Că-nșerașii de mărgeară
Seamănă de parcă-s gemeni
C-un așa drag pământean?

Dan LUPESCU

„Poemele ființei” de Mariana DIDU

Lansare de carte, luni, 6 aprilie 2015, ora 16.30, la Biblioteca Județeană „AMAN” - Dolj, sala „Dinu C. Giurescu”.

Talent incontestabil, profesoara craioveană Mariana Didu (Colegiul Național „Ștefan Velovan”) dovedește - și prin cea de-a 13-a apariție editorială a sa: „Poemele ființei” - că este nu numai un scriitor adevărat, dedicat universurilor liric, epic și dramaturgic, dar și un om de cultură cu inspirate deschideri spre lumea filosofiei. Prin multitudinea genurilor cultivate, ea aspiră - aidoma lui Lucian Blaga și Marin Sorescu - la titlul simbolic de scriitor total.

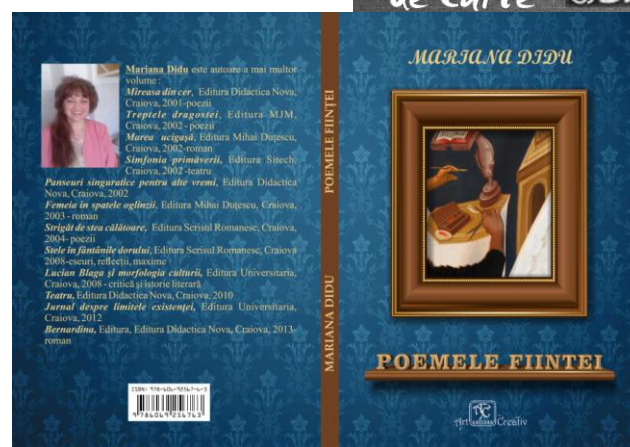
Alături de volumele de versuri „Mireasa din cer” (2001), „Treptele dragostei” (2002), „Strigăt de stea călătoare” (2004) și, acum, „Poemele ființei” - Mariana Didu a publicat romanele „Marea ucigașă” (2002), „Femeia în spatele oglinzii” (2003), „Bernardina” (2013), volumul de teatru „Simfonia primăverii” (2002).

Redactarea tezei de doctorat - imprimată în 2008: „Lucian Blaga și morfologia culturii”, studiu temeinic, înscris în orizontul istoriei literare și al filosofiei culturii - i-a temperat avântul publicării de cărți în ritm vijelios și în tumult efervescent, de cascadă. Facem această afirmație deoarece numai în anul 2002 Mariana Didu a publicat patru volume, riscând să se ia la trântă (involuntar, desigur), peste secol, cu Mihail Sadoveanu, care-i forțase pe criticii vremii să declare 1904 ca „Anul Sadoveanu” - grație debutului fulminant al acestuia, cu patru cărți: „Povestiri” (încununat cu Premiul Academiei, pe baza susținerii lui Titu Maiorescu), „Dureri înăbușite”, „Crâșma lui Moș Precu” și „Șoimii”. Găsim de cuviință să reliefăm că acest careu de ași îi va deschide lui Sadoveanu „o prodigioasă carieră editorială”, fiind recunoscut, peste decenii, ca scriitor național, „unul dintre autorii cei mai fecunzi ai literaturii române, reprezentant tipic al realismului liric, antropologic și etnografic, prin tematică, și al romantismului, prin sentimente și unele subiecte” (Marian Popa), descinzând din linia cronicarului Ion Neculce, a lui Ion Creangă și din eposul popular.

Neastămpărul creator al Mariane Didu se regăsește din plin în volumele sale „Stele în fântânile dorului” (2008, eseuri, reflecții, maxime), „Teatru” (2010), ca și în insolita carte de graniță: „Jurnal despre limitele existenței”, care poate fi considerată, în egală măsură, literatură (roman de idei), metaliteratură (diaristică), animate de un interesant suflu epic, liric, memorialistic, pendulând între ficțiune și realitate, dar și de un fuor de speculații filosofice.

Om al cărții, pentru care pasiunea și vocația cititului constituie un act reflex, asemenea respirației sau bătăilor inimii (o sută de mii în 24 de ore), Mariana Didu se prezintă și de astă-dată ca un scriitor de inspirație livrescă, în sensul că ale sale creații nu sunt de sorginte hormonală, viscerală, ci stârnite de studierea unor cărți, a unor opere filosofice ori de artă plastică, fundamentale pentru cultura românească și europeană.

Recentul volum de versuri: „Poemele ființei” ne trimite cu gândul, automat, prin chiar titlul său, la Martin Heidegger, cel mai strălucit reprezentant al existențialismului german, care a lăsat umanității cel puțin trei afirmații

cu valoare, intrinsecă, de puncte cardinale și de busolă, în același timp: „omul locuiește în cuvânt”, „limba este Casa Ființei”, iar poezia - „glasul ființei”. Versurile Mariane Didu reflectă că domnia sa stăpânește destul de bine specificul operei lui Heidegger, care - sub înrâurirea filosofiei vieții a lui Dilthey și a filosofiei existenței a danezului Soren Kierkegaard a plasat în centrul fenomenologiei sale „întrebarea privitoare la ființă”, întorcând, așadar, știința promovată de el cu fața spre ontologie. Pornind de la galaxia de concepte din filosofia lui Martin Heidegger („Originea operei de artă”, Ed. Univers, București, 1982), dar și de la studiile de rafinament benedictin și de subtilitate bizantină ale lui Constantin Noica dedicate Limbii Române („Sinele și sinea”, „Ciclul ființei”, „Ciclul rânduiei”, „Viață și societate în rostirea românească” - din celebrul său volum: „Rostirea filozofică românească”, Editura Științifică, București, 1970)-, Mariana Didu realizează un salt evident în ascensiunea sa lirică, de la efuziuni postsimboliste, romantic, neoromantice ori de la poezia de notație, specifice primelor sale trei volume de versuri, la poeme de o substanțialitate evidentă, în care personalismul energetic (atât de bine definit de Constantin Rădulescu-Motru) se manifestă în deplină libertate. Poemele cu substrat filosofic ale Mariane Didu - multe dintre ele „croșetate” pornind de la motive descifrate în haloul de tâlcuri și mistere ale unor plasticieni renumiți la scară planetară, precum: Brâncuși, Picasso, Dali, Modigliani... - ilustrează că aceasta este conștientă de provocările și riscurile pe care și le-a asumat, în demersul său editorial de țință înaltă, elevată.

Putem plasa în domeniul reușitei sale faptul că ea a făcut un slalom inspirat printre „jaloane” extrem de periculoase, care i-ar fi putut cantona volumul la nivelul unor simple speculații sau perspective pe teme de interes major, pentru un intelectual veritabil. Iată câteva dintre aceste „jaloane”, de care autoarea a ținut cont, le-a evaluat cu inteligență creatoare, le-a asimilat și le-a valorificat fără a lăsa vreun moment impresia că nu le-ar cunoaște ori că, dimpotrivă, ar fi inhibată de ele:

1. Poeticul locuiește omul, parafrază pe care Heidegger a făcut-o după o cunoscută afirmație rostită de Holderlin (apud Gorun Manolescu);

2. Poezia reprezintă - după Heidegger - o mare cale de acces la adevărul Ființei;

(continuare în pag. 60)

3. Mediator și mesager, poetul se impune să devină agentul unei rostiri esențiale (Sagen).

Mai presus de cele menționate mai sus, Mariana Didu a evitat cu grație și cele trei pericole care – conform lui Martin Heidegger – amenință procesul gândirii:

a. Vecinătatea poetului-rapsod (care-i pericolul cel bun, mântuitor);

b. Gândirea însăși (pericolul cel rău, cel mai aprig), care trebuie să gândească împotriva ei însăși, ceea ce doar rar îi stă în putință;

c. Filozofarea – pericolul de-a dreptul nociv, generator de rătăcire.

Din perspectiva celor afirmate mai înainte și susținuți de consistența demersului auctorial din "Poemele ființei" (Ed. Art Creativ, București, 2015, format A5, 172 de pagini), avem temeiuri să afirmăm că Mariana Didu a avut temeritatea căprioarelor care pornesc în căutarea tigrilor, cum glosa Constantin Noica pornind de la constatarea că: "Oriunde mergi, înăuntrul limbii, mergi cu ea cu tot și te lovești de propriile ei praguri. Ai vrea să vezi cuprinsul limbii, dar te cuprinde și te absoarbe ea, întocmai cum se întâmplă în lumea firii". Tigrii sunt, în cazul de față, exact provocările cu care se confruntă poeta, provocări creatoare lansate de versetele biblice ale regelui Solomon din "Cântarea cântărilor", de legendara prietenie dintre Enkidu și Ghilgameș, de Heidegger, Noica, Eminescu, Brăncuși și ceilalți "protagoniști" – nu neapărat ca persoane/ personalități, ci ca entități culturale de sine stătătoare. Maiestuos precum Sfinxul din Bucegi, poemul cu care se deschide noul volum – "Poemele ființei" – al Mariane Didu impune prin cadența de oratoriu a viziunii și prin policromia rapsodică a vibrațiilor fiecărei imagini în parte și a întregului, în ansamblul său. Câteva secvențe sunt grăitoare prin ele înșile: "poem al viziunilor mele/ despre lumea absolută/ zidită în spirală și pururea nevăzută,/ ca înălțări în adorație de trepte aurite/ ancorate spre cercul nadirului luminos/ al iubirii Feței Nevăzute a lui Hristos,/ poem de îmbrățișare a aurei fierbinte/ a lumii de noi doar intuite/ – izvor veșnic în ape arteziene și cristaline -/ în care se scaldă zimbrii de foc,/ zimbri albi, himerici ai lui Dumnezeu", iar în partea a doua: "poem pentru zboruri de păsări uriașe/ cu pliscul sonor pe nume inventate,/ ale căror triluri chemau veșnicia/ și viața fără de moarte/ poemul delirului și plânsului apoteotic/ al slavei și al deznădejdiei fără hotare/al nefericiților în iubire pentru care lumea absolută/ e o carte cu peisaje suave, amăgitoare/ cu întrebări și răspunsuri ale ființei"-, pentru ca finalul să cadă ca un zăvor care, închizând numai aparent ființa stenică a poemului, deschide marea de taine: "aura lumii acesteia o ating doar poezii lunatici/ și toți îndrăgostiții Pământului acesta răsturnat". La fel de expresivă este logodirea dintre elementele concrete, materiale și cele abstracte, în cel de-al doilea poem al volumului, care începe cu strofa: "totdeauna, dragostea are ochii verzi/ (bobul de rouă poartă ie câmpenească)/ și îi ia urma/ doar vânătorul priceput s-o ademenească" – pentru a se încheia, de asemenea, cu o deschidere într-o nemărginire: "(prin tunelul lumii întunecoase/ eu asmut câinii conștiinței dureroase)// doar timpul se subțiază ca un șarpe". Sunt versuri în care auzim, parcă, un ecou vag din filosofia aceluiași Martin Heidegger, care, la Freiburg, susținea că viața se cuvine abordată la nivel "factic", nicidecum ca o idee pură, ruptă de temporalitatea sa istorică, smulsă din lumea care-i este constitutivă.

Prin "facticitate", Heidegger înțelegea viața ca desfășurare în proximitatea unei situări istorice, în lumea imediată. Și tot el, prin sintagma "hermeneutica facticității", exprima tranșant termenii în care înțelegea să se plaseze la antipodul oricărei "fenomenologii pure a conștiinței". Peste timp, Mariana Didu îi dă o replică neașteptată, asmutind "câinii conștiinței dureroase". Sunetul de o diafanitate celestă din "Cântarea cântărilor" îl regăsim, sprinten, în poemul "Cântă-mi frumusețea, iubite", care începe astfel: "Încă din zori mi-a-nflorit rochița rândunicii,/ din pământ, în ochii viorii semințele păcatului au încolțit / mi-a crescut pân' la umeri dragostea, până la zenit" -, pentru a se încheia prin răspunsul prompt al celui iubit: "ți-am cioplit o luntre, draga mea,/ într-un trunchi de copac de santal/ ochii-ți smaralde cerești clipind într-o stea/ trupu-ți înveșmântat e în dantele diafane,/ cristal curat este oceanul inimii tale". Paradoxal sau nu, în poemul următor, Mariana Didu face saltul din timpurile biblice tocmai în secolele XX-XXI, murmurând, cu timbru grav de clopot călît în țara magilor, aidoma lui Leonard Cohen: "dansează-mă spre frumusețea mea blândă/ (...)/ dansează-mă ca pe-o vioară astral în vara arzândă...".

La pag. 18, primele zece versuri sunt explicitarde, nu-și au, deci, după opinia noastră rostul -, poemul, cu adevărat Poem de referință pentru Mariana Didu, fiind concentrat doar în partea a doua: "el era tot idee / și eu mă întrupam în carnea crezului lui,/ mă rezideam perpetuu trecând în alt timp/ doar de iubirea lui nu mă săturam niciodată,/ doar ea era azima sfântă pe care voiam să mi-o/ înmulțescă Domnul,/ doar izvorul ei era veșnic nesecat". De o luciditate dureros de dulce este introspecția concentrată, ca într-un aliaj aurifer de cea mai înaltă puritate, în versurile din partea finală a poemului din pag. 49: "Eu nu am nimic, lume,/ Eu nu sunt nimic,/ Nici măcar praful în care am început să iau formă,/ Nimic nu-mi aparține,/ Când și când călăresc câte un cal de praf,/ Sunt prințesa regatului de praf/ Cu mintea clădită ca un tron pentru Dumnezeu/ La care să ne-nchinăm toate mumiile de nisip/ Căroră Dumnezeu le aprinde lumina/ Să lumineze veacurile ce va să vină".

Atât de încântată a fost și este Mariana Didu de poemele filozofice în proză dedicate de Constantin NOICA subtilităților inefabile ale limbii române, încât aproape că îl pastșează, "traducându-i" și "adaptându-i" multe concepte, sintagme memorabile și judecăți de valoare în graiul specific lirososofiei și erososofiei sale (a Mariane Didu).

Jumătatea a doua a volumului "Poemele ființei" este constituită, în cvasitotalitatea sa, din creații poetice provocate de scrierile lui Constantin Noica. Ultimele 10-11 poeme ies de sub aripa atât de originalului sistem de filosofie a

limbajului gândit de Noica, rotunjind – prin trimiteri spre ale zări ale spiritului românesc și universal – un alt univers demn de tot interesul.

La pag. 145, reîntâlnim chemarea iubirii ardente din “Cântarea cântărilor”: “sânii tăi, iubito, gutui amăru, / îi pun în pictură, îi pun în poveste, / muzici dragi pe unde / să nu-i scapi prin frunze / pitulici cu creste galbene, domnească / până când a veșniciei aripi dantelate / vrea să-i întomneze, vrea să-i nemurească”.

Poezia cu titlul “Nudul culcat al lui Modigliani” (pag. 153) este urmată de “Autoportret cu Marc Chagall”, artistul plastic plecat din spațiul spiritual rusesc, pentru a realiza – printre multe altele – vitralii dumnezeiesc de frumoase și alte “ferestre onirice” (dar de inspirație biblică) la Kneseth – Parlamentul Țării Sfinte, pe care am avut ocazia să le admir într-un august-septembrie 1992. Una dintre aceste “ferestre”, inspirată din Proorocul Daniel (cel aruncat de Nabucodossor în groapa cu lei, din pricina unor intrigi de curte, dar găsit nevătămat, a doua zi), s-ar putea să o valorific pe coperta unei viitoare cărți... Volumul “Poemele ființei” se încheie în forță, așa cum a și început, cu poezii precum “Picasso și iubirile sale”, “Orașul văzut dintr-un car” (trimiteri deloc voalată la Marin Sorescu: “în car, inima lui crescuse ca un glob mare de foc...”), “Visătorul versus realitate”, “Mă lupt, iubito, cu epidemia de tine” și, mai ales, cel din urmă: “Necunoscuta misterioasă...”, care poate a fi chiar Moașa nașterii ființei întru Domnul (Moartea): “chipul ei avea o transparență infinită, / semăna cu o tuberoză care-și schimbă / neconținut culoarea împrumutând noi culori / de la șarpele curcubeului, / de la vipera luminii, / (...) / și, totuși, cineva o zărise, poate, poetul / peste a cărui tristețe princiară / (...) / cobora amintirea aievea, / și fața fără de cuprindere a lui Dumnezeu, / doar el ajunsese până la esențe / (...) / doar lui îi vorbea în șoaptă / pom înflorind noaptea, / curgând din el lumină - / (...) / adăsta un cântec neștiut de nimeni, / venit din alte timpuri, / din alte zări, / din alte lumi îndepărtate...”. Citind și recitind anumite tronsoane din ambițiosul volum al Mariane Didu, ni s-a lămurit tot mai accentuat percepția că și germinarea noii sale cărți, “Poemele ființei”, s-a petrecut sub oblăduirea modelului ei cultural: poetul, dar cu osebire filosoful Lucian Blaga.

Cu discreție și eleganță – ca într-un ritual chinezesc al ceaiului, îngemănat cu adieri de arome exotice deloc dulce, din contră, cu accente masculine, de mosc, tabac și ambră, în pași insinuanti, aproape infinitezimali, de gheșă totdeauna sigură pe mijloacele sale de expresie -, Mariana Didu își centrează zborul liric și spirala aspirațiilor sale literare în funcție de altitudinea și rotațiile neîncetate ale candelabrului cu trei brațe magnifice: Marele Anonim, lumea, omul. Ființa pe care poeta o are în vizor, în “Poemele ființei”, este omul -, fie în ipostază de botezat în focul divin al iubirii, fie în aceea de înfrigorat căutător al absolutului, al identității sale în raport cu Dumnezeu, al armoniei cu sine, cu lumea înconjurătoare, cu universul.

Din “Trilogia cunoașterii”, “Trilogia valorilor” și, mai ales, din “Trilogia cosmologică” -, Mariana Didu a reținut (și a valorificat, cu mijloacele specifice lirismului) că, deși este “ființa cea mai înaltă și cea mai complexă ce rezultă din procesele de integrare cosmică a diferențialelor, omul este cenzurat. Aceasta înseamnă că omul nu poate să ajungă la o cunoaștere pozitivă absolut

adecvată a realității, nici a Marelui Anonim, nici a lumii înconjurătoare, nici a propriei sale ființe”.

Din poemele Mariane Didu transpare un anume ecou din zarea gândirii lui Lucian Blaga și anume: ființa umană deplină – indiferent dacă o numim, în prezentul volum, lubit, lubită, Brâncuși, Eminescu, Picasso, Dali, Chagall... – rezultă dintr-o mutație ontologică unică în univers “prin modul de existență în orizontul misterului și pentru relevarea acestuia”.

Spre deosebire de omul paradisiac (gândit de Blaga drept un preludiu al ființei umane, căruia îi este proprie existența în orizontul lumii date și care constituie baza vieții umane, dar nu dispune de plenitudinea și demnitatea acesteia) -, omul deplin, numit de marele filosof și omul luciferic, trăiește în orizontul misterului, cu scopul de a-și releva sieși misterul.

Acestea sunt câteva dintre considerentele pentru care, în poemele Mariane Didu, revine adesea sintagma “omul deplin”.

Creație, ca scriitor, ca doctor în științe, creație sută la sută a prof. univ. dr. Ovidiu Ghidirmic, director al revistei Lamura din Craiova -, Mariana Didu pare să fi șoptit, neconținut, în gând, ectenia lui Constantin Noica, din care este obligatoriu să reținem deschiderile către universal ale culturii noastre, în întregul ei: către presocratici, către adâncă înțelepciune indiană, către cea persană “și poate către un Orient ce va constitui marea problemă de mâine” – și, în sfârșit, către Goethe. Pentru că – subliniază Constantin Noica: “Dacă n-ar fi decât aceste trimiteri, și încă ar merita să ne străduim a face din cultura noastră unul din miracolele europene”.

Desen de Elena Liliana Fluture

Mirela SAVIN

Un motiv

Indiferent de tema tratată, având în vedere fantezia creatoare sau imaginația ce tinde a invada realul, un film de scurt metraj, cum este și *Un motiv*, raportează realitatea parțială, imediată sau pe cea concretă, durativă, la un sistem de valori cu rădăcini în societatea contemporană, tot mai habotnică și, ca atare, nu consideră faptul că viața este o formă de artă, ci că arta devine viață.

Un motiv este un film de scurt metraj, are doar 23.48 de minute. Începe banal, cu un actor, un decor negru și o idee - *când ajungem la capătul puterilor și nu mai știm pentru ce să luptăm avem nevoie de prieteni care să ne arate un motiv pentru a trăi!* Tocmai această idee oferă spectatorului o altă viziune asupra inefabilului existențial, tinând, aidoma aspirației spre sublim, de resturile tainice ale ființei umane care nu se mai regăsește în sine. Scenaristul, Paul Sichigea, stăruie asupra liniilor de forță ale conceptului de acceptare, regizorul, Mircea Matei, atribuie elementului paratextual un rol esențial în decriptarea tainelor sinelui și în propria acceptare ca formă supremă de reinventare a sufletului uman.

Dacă prima secvență arată un om care se caută, odată cu al doilea tablou, adică cu soarele ce răsare din marea involburată descoperim un om care nu are simțul echilibrului și își simte periclitată relația cu sine și cu cei din jur. Respingerea sinelui atrage, după sine, golirea permanentă a eului. Astfel, eul este așezat sub semnificantul psihologizant al nostalgiei față de copilărie ca act de refugiu în fața neacceptării propriului eu. Dorul/nostalgia acceptării/căutării de sine presupune o țință spațială, dincolo de orice topos concret în sensul că sufletul și trupul, adică mintea, formează o entitate. Lupta lui Radu Gheorgiu este una perpetuă, se manifestă continuu. Dacă Lavinia Dragomir reprezintă o stare de energie, benefică sau malefică, în funcție de actul existențial, un exces al eului, o fericire prin simpla participare la viață, Ovidiu Daniel este expresia dorului de a cunoaște, Mihai "Mișu" Lupu reprezintă o întoarcere în oglindă, un Nadir răsturnat, Lucian Mirea este sămânța profanului, iar Dealerul aglomerează fapte care simbolizează prezența nevăzutului în orice și în orișicine.

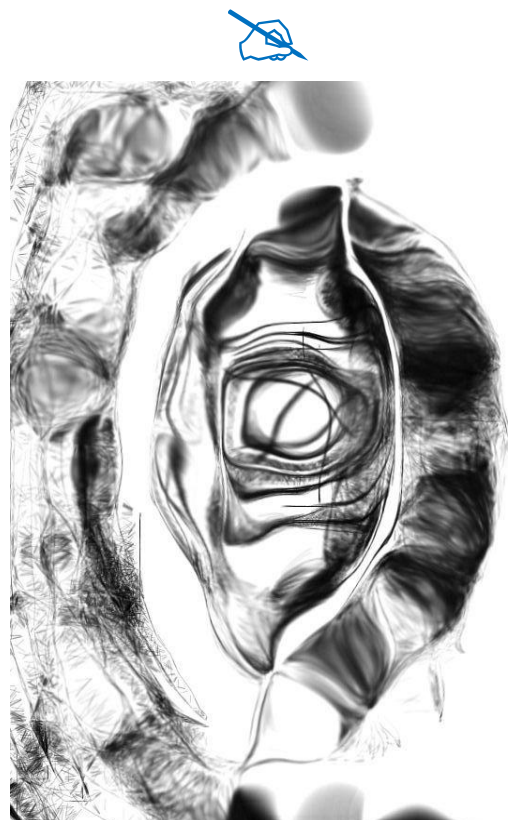
Plecând de la cele afirmate mai sus, aș putea spune că acest scurt metraj, *Un motiv*, permite o recepție și o interogare pertinentă a comunicării adolescenților din peisajul contemporan prin apropierea de expresia vie și vibrantă a celor șase actori cvasiprofesioniști care și-au asumat identități ce pot fi reale, regăsite în situații concrete, vizibile în presa contemporană. Scenariul pare preluat din realitatea imediată, nicidecum imaginat. Totuși, comunicarea, văzută ca absență și nu ca prezență, nu poate fi realizată decât o dată ce a fost asumată și interiorizată de către regizor, Mircea Matei, fără a constrânge expresia artistică, oferindu-le actorilor, Paul Sichigea, Aida Condrat, Mihai Sava, Mircea Matei, Silviu Georgescu, Răzvan Măgîrdicean, posibilitatea trasării liniilor de profunzime ale narațiunii propuse.

Forța speculativă a regizorului este una mare având în vedere atât violenta putere de seducție a celor din jur atunci când ai o stimă de sine slabă, cât și subtila eficiență a tehnicilor cinematografice, marea care spală mințile tulburi, stâncile ce par a strivi ființele gata să se

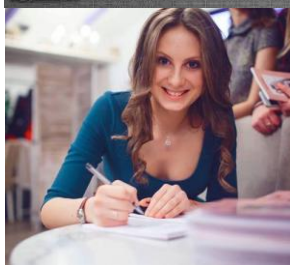
anihileze pe sine. Regizorul propune să descoperim, împreună, invitând spectatorul să se găsească pe sine, să caute acele resorturi de a căror asumare depinde viața colectivă și propria viață, una autentică.

Un alt motiv pentru care acest scurt metraj merită a fi vizionat îl reprezintă narativitatea concretă, coerența construirii cardinalei dramatice, timpii de povestire centrați pe figura protagonistului care se scurge spre ceva nedefinit, un incipit și un final puternic, deschis prin chiar starea de înstrăinare prezentată, personajul cheie din acest scurt metraj fiind chintesența adolescenților din ziua de astăzi, omul care se caută pe sine, vrea răspunsuri la întrebări ce aduc mântuirea de rău și de păcat, între omul comun și omul de geniu neexistând vreo deosebire, acesta reintegrându-se în totalitatea ființei ontologice prin acceptarea sa. La aceste elemente, trebuie să adăugăm și jocul dominantelor de culoare și accidentele cromatice cu efecte psihoperceptorii care, datorită montajului secvență-cadru nu întrerupe posibilitatea comunicării cu sinele, ba chiar optica receptării sinelui devine una provocată de către regizor prin ascunderea conștiinței în secvența păsărilor ce zboară tot mai aproape, fiind, de fapt, atât de departe.

În scurt metrajul *Un motiv* optica receptării sinelui este puțin diferită față de a altor scurt metraje prin trimiterea directă la stima de sine, la încrederea în sine, iubirea de sine, pe cât de uzitate în peisajul contemporan, pe atât de lipsite de conținut. Astfel, comunicarea cu sine devine un sentiment, căderea omului în abis fiind vizibilă, marcantă, dureroasă, scindarea între eu și non-eu devenind permanentă.

Desen de Elena Liliiana Fluture

Doina STRULEA

Mi-e dor

În jur e monoton,
Pe tine doar te văd
Prin somn...
Pereți goi și fără rost,
Cine s-a gândit vreodată
Că așa ceva
A fost?

Mi-e dor de tine, mamă,
De ochii tăi tainici, iubitori,
De sufletul tău...
Când oare ai să vii?
Simt lipsa ta zi de zi,
Când oare ai să vii?
Îți văd haina pe pat,
Să mă abțin nu pot, o îmbrac,
Simt foame, să mănânc
Nu pot.
Te văd pe tine
Peste tot.
Mi-e dor de tine, mamă.

Nu, omule

Nu, omule,
Să nu îți vinzi tu țara
Pe niciun fel de ban,
Atunci când o vei face
Vei deveni orfan.
Nu, omule,
Să nu-ți rănești tu mama
Măcar cu o privire,
De îndrăznești s-o faci
Uitat-ai de iubire.
Nu, omule, De casă să nu uiți,
Acolo te așteaptă
Mereu o pâine caldă
Și-o vorbă înțeleaptă.
Nu, omule,
Să nu-ți deșerți tu sufletul
Pe vorbe spuse-n vânt,
Căci lumea e o taină
Și-ajungi să fii pământ.
Nu, omule,
Să nu îți vinzi cuvântul
Pe hârtii demonice,
Atunci vor deveni
Fărdelege, laconice.
Nu, omule,
Să nu distrugi natura,
Tot ea te-a făurit,
Încearcă să admiri
Din ce-ai fost zămislit.

Nu, omule,
Să nu cazi pradă răului,
Tentații sunt o mie,
Învață să trăiești
O clipă-n veșnicie.
Da, omule,
Trăiește din iubire
Și nu uita de timp,
Inspiră fericire
Că viața-i anotimp.

Mai ții minte?

Am vrut să-ți scriu cea mai frumoasă poezie
Pe care-aș fi putut să o trăiesc,
Azi, știu, că tot ce-a fost n-o să mai fie,
Tu n-ai știut că începeam să te iubesc.

Când orice șoaptă reflecta, în fond, o clipă,
Eu nu credeam să fi sfârșit vreodată,
Azi, știu, că între noi-i risipă
Și mâine nu va mai fi...niciodată.

Numeam pe-atunci o veșnicie,
Nechibzuind că trecătoare poate fi,
Azi sunt un vers, tu – poezie
Pe care n-am putut-o reciti.

Turnat-am vin peste-a mea rană,
Crezând că roșul plin va dispărea,
Dar vinul, ah vinul!
Era mai roșu decât rana mea.

Hai să rămânem „noi” și-o soartă,
Cercând să descifrăm acest cuvânt,
Poate în proză ne vom întâlni vreodată,
Căci poezia fu un zbor...dar frânt.

De vorbă cu Orfeu

Îmi curge lacrima-n peniță
Și încerc din ea să fac cerneală,
Scriu mult, de-o să mă doară
Voi câștiga tăcere de zeiță.

Privesc atent profetul scris
Cercând să-nvii în altă viață,
Și brusc apare muza-n față,
Din vers apare instantaneu un vis.

Asemeni unei copilițe
Ce-ademeneste purul sentiment,
Lovesc penița tot mai insistent
Și cer Orfeului poetice tendințe.

Cutreier noaptea-n pas încet
Și dau fără sa știu de o fântână,
Aduc încetișor apa în mână
Să potolesc o sete de poet.

Ce-a mai rămas sa curgă din peniță?
Nici lacrimi nu mai sunt și nici suspine.
Încerc să caut o nuanță-n mine,
Să-nlocuiesc străvechea mea dorință.

Nastasia SAVIN

Luciana Vladimir – Spre un alt cerc

Luciana Vladimir, în volumele *Deșertăciunea valurilor (poeme)*, Târgu-Jiu, Editura Măiastră, 2007; *Antifonia muzicilor interioare (poeme)*, Târgu-Jiu, Editura Măiastră, 2008; *Prefirări de unde (scurtissime)*, Târgu-Jiu, Editura Măiastră, 2009; *Metamorfoze tăcute (poeme gen haiku)*, Târgu-Jiu, Editura Măiastră, 2010; *Ehei... și timpul curge, Hé, hé!... Le temps s'écoule, Hey!... The time is flowing (haiku și e-haiga)*, livre trilingue, Târgu-Jiu, Editura Măiastră, 2012, se oprește, în general, asupra următoarelor specii: haiku, tanka, senryu și câteva texte libere.

Putem vorbi de o programare a lecturii de către Luciana Vladimir, de construire a unui orizont de așteptare pentru lector cărui a se solicita o „cooperare interpretativă”¹, în baza anumitor competențe culturale, menta-litare așa cum afirmă autoarea în *Cuvântul-înainte* din *Metamorfoze tăcute*: „am fi dorit ca mireasma poemelor să aibă ceva din mirările oamenilor locului, frânturi din spiritul și preocupările lor, din freamătul valurilor Mării Negre, ori ale Mării Marmara, plecând spre inimile tuturor”

Formula preferabilă a conexiunii tacite între cele două aparate ale scripturii, emițător și destinatar, se dorește a fi un fel de „pact de lectură” pentru decodarea legăturilor dintre semnificat și semnificant: „Neliniști pe lac.../ în joaca vântului/ sfărâmată-i luna”, „Cireșe coapte.../ în poemul ca un pom/ se-aruncă sămburi”, „Înaltul val, vai!/ stârnește neutronii,/ amenință viața”.

Pe de o parte, primul strat, stihialul, daimonicul constă în canalizarea formele de violență ale omenirii, legitimează brutalitatea și forța, atunci când umanitatea degenerază, conducând spre moarte „În liniștea înnoptatei mării/ o nepăsare blestemată./ S-a spart un val,/ chiar peste trupul meu!// Mă va preface oare, într-o piatră?/ Un val blestemat/ s-a spart peste trupul meu - / înfrigurare!” (*Înfrigurare*).

Pe de altă parte, al doilea strat, luminozitatea, este reprezentativă pentru energiile constructive ale omului, idealismul, credința în evoluție, explozie de viață, dorință de cunoaștere etc.: „Adiind sub pomi/ vântul fură sămânța.../ ce hoț generos!”, „Masca veselă,/ zâmbetul înfloritor.../ sufletul o taină”.

Mesajul poetic constituie, în fond, transmiterea lectorilor virtuali a imaginii realității, o reprezentare a lumii la un moment dat, pătrunderea într-o realitate care-i permite, printr-o confesiune directă sau mediată de mască, să înregistreze atât spectacolul lăuntric, cât și pe cel exterior „Verde proaspăt, întunecat./ printre petele albe de omăt./ Cornițe ale nălbilor./ Ce lecție de curaj!” (*Curaj*), „Am văzut căzând/ o singră sclipire./ A cui o fi fost oare?” (*Steaua*), „Precum bolile sufletului./ Timpul (T) și Spațiul (L),/ Marii Păpușari,/ ne dirijează după voie,/ ne explorează/ se ocupă de viscere,/ transformându-ne fără încetare,/ ne potențează/ sau ne fac mai firavi./ Noi, cei de azi/ aici,/ devenim/ mâine/ acolo, alți oameni” (*Dimensiuni esențiale*). Spațiul și timpul devin un cadru pentru a exprima extincția realității, dar și pentru întoarcerea la un fond spiritualizat prin misterul său. Timpul nu este creștere spre ceva, ci o mereu ratată și reluată experiență a sacrului.

Autoarea creionează un univers personal în care punctul de referință este lumea cunoscută ei, elementele aparțin realității imediate, dar sunt filtrate prin propriile sentimente raportate la sine și, ulterior, exprimate în poezie. Astfel, mitologia și simbolurile sunt reinvestite la nivel personal. Poeme precum *Izbăvirea de neștiut*, *Primo... vibra*, *Punctul*, *La circ*, *Cuceriri concentrice*, *Cercurile* subliniază raportarea la sine a lumii.

Uneori, autoarea schițează o artă poetică având drept punct de reper întreg universul, suferințele omenirii pe care încearcă să le transfigureze. Această transformare modifică înțelesul poemului, realul glisează în imaginar, poezia nu este înțeleasă pur și simplu, ci subînțeleasă. Spre exemplu, volumul *Prefirări de unde* (2009) este deschis de poezia *Delicate declinuri*, (*variantă*), care anunță că descoperirea de către eu a mai multor perspective ale sale este resimțită uneori precum o contradicție internă devastatoare. Identificarea cu nalba reflectă fațetele interioare ale individului care re trăiește noua condiție, degradantă, ca pe o pedeapsă, ca pe o formă de rezistență împotriva vicisitudinilor vieții.

Cu ușoară ironie, autoarea înscenează, pornind de la o imagine reală, o confruntare care dă viață și haz cotidianului: „Vagi jocuri se prefiră/ în acvaticul veșmânt...// Aud/ cântări ale culorilor adânci,/ un susur frânt de maluri,/ ori alintat de vânt./ Adieri de vânt-/ susurul frânt de maluri/ pornind spre adânc” (*Auditivă*). Poezia exprimă sentimente amestecate, de voluptate și extaz, experimentând diferite senzații, iar eul liric resimte materialitatea lumii.

Universul, din prezentele volume, compune un mozaic de motive lirice, propune un model de viață total diferit de convențiile societății: „Voi mătura nisipul/ de pe aleile fără început/ ori sfârșit/ ale sufletului,/ iar prin ochii larg deschiși/ se vor cunoaște/ ori apropia/ exteriorul/ cu eul limpede interior,/ adâncindu-se întru sine,/ spre împlinire,/ spre obiectivare!// Mă voi apleca asupra contrariilor/ neaparente,/ spre a le dibui izvorul,/ zborul spre paradox,/ strigătul efemer./ Mă voi depărta/ spre un alt cerc/ mai cuprinzător/ ocolind,/ nebucurându-mă de străfulgerarea/ pe o unică rază.” (*Spre un alt cerc*).

Desen de Elena Liliana Fluture

Mihaela GUDANĂ

Strada cu lavandă

Străzi mirositoare, pline cu lavandă,
Urme de parfumuri strigă-n nostalgii
Se ascund de mine, nu vor să mai vadă,
Vara care scrie triste elegii.

Vântul tău străbate liniștea străină,
Adormiri atente stau în amăgiri.
Un război, o pace ni se tot anină,
Ochiul când străbate ultime priviri.

Strada fără tine zace-n așteptare,
Te-a cuprins iar dorul zborului nebun.
Oare unde-i timpul pentru fiecare?
Strada cu lavandă plânge în parfum.

Litere călătoare

M-ai luat cu tine, literă-ntr-o carte
Și gândul tău, a stat pe drum ascuns.
Dar timpul n-a citit pe-aceeași parte
Și-n litere durerea a pătruns.

Eram un alfabet scris pe hârtie.
În virgulă și-n punct te-am așteptat,
Să mă citești, visând o feerie
De îmbrățișări și locuri de păcat.

În urma ta, am măsurat plecarea,
Și-am căutat-o dincolo de ploi.
Eram străina ce dorea ca marea
În val de litere să scalde visu-n doi.

De m-ai lăsa să-ți scriu, ți-aș spune
Că literele toate-mi stau în dor.
Sunt flori deschise, clar diamantine
Ce ard în flăcări semne de-adevăr.

De mi-ai atinge scrisul cu iubire,
M-ai înălța din valuri albăstrii,
Te-aș inspira adânc într-o privire
Când din poveste pleci, fără să vii.

Trenul iernii

Eram în trenul iernii,
purtând povești în spate,
pe scaune de gheață
stăteau idei de foc,
Și sunetul durerii
sticlea străin în noapte,
cu ochii-n așteptare
tăcerea-și făcea loc.

Prin fulgii plini de doruri
treceau clipele toate,
plângând cu fața-n geamuri,
imagini, alergând,
eram doi oameni liberi,
strângând singurătate,
dorind înc-o poveste,
clepsidre, răsturnând.

Dar timpul nu lua-n seamă
toată ființa noastră,
simțindu-ne un suflet
călătoream în doi,
eram toamna din tine
tu, iarna mea albastră
cu ochi de frunză verde
și suflet plin de ploi.

Plecarea verii

Am pierdut tot! S-a dus cu-o vară!
Strânsesem flori de tei și liliac.
Parfumul a plecat încet pe seară
Și-ștept să vină toamna ca un leac.

Să strâng în mine ploi, singură-n iarnă...
Înghiț de pe acum, încremenesc.
Știi unde-i totul? Cine-a vrut să cearnă
Lavanda cu parfumul nebunesc?

Nu mai sunt eu! M-ai luat cu tine!
Un val de mare florile mi-a șters.
Albastra așteptare stă în mine
Cu ochii mari, citind ultimul vers.

Unde să strig? E toamna pregătită
Să spele visul florilor, dar ce să fac?..
Doar primăvara vine îndrăgostită
Să înflorească-n suflet liliac.

Întoarcere

În săniile iernii,
cu vise încărcate
noi, alergăm adesea,
fugind un timp din noi,
ieșim la o lumină
cu razele-ncurcate,
iubim puțin în taină,
intrând iar înapoi.

Trec jumătăți de clipe,
prin genele privirii,
printre culori albastre
chemăm așchii de foc
și câteva momente,
le dăm iar nemuririi,
când noaptea se destramă,
plecăm din nou la loc.

Neliniște

Nu pot să ies din mine, sunt închisă
Și-aud un ticăit nebun de ceas,
Sunt anii mei, din tâmpla mea pătrunsă,
Când trec pe lângă mine, pas cu pas.

Nu suntem morți. Un ochi ne-a mai rămas!
Cel mai curat, golit doar de culoare.
Prin el ne intră gândul de pripas
Ce răsuțește vorba-n întrebare.

Mai stau aici cu mine, doar un vers,
Că printr-un ochi, mai trece singur, timpul
Și te aștept cu mersu-n sens invers,
Când sufletul în noi iubește simplu.

Gheorghe NAZARE

ÎN DIALOG CU POETUL VALERIU VALEGV

Domnule Valegvi, recent, Revista Literară BOEMA v-a onorat cu un premiu pentru întreaga activitate. Ce semnificație acordați acestei distincții?

Da, recent, în 30 noiembrie 2015, Revista *Boema* din Galați mi-a acordat Premiul pentru întreaga activitate literară, un premiu care mă onorează și constituie un imbold pentru activitatea mea. Este tare plăcut când ești răsplătit pentru ceea ce faci!

Sunteți gălățean get-beget, cunoașteți ca nimeni altul spiritul acestui oraș. Este Galațiul un mediu propice pentru creație, pentru cultură?

Deși Galațiul, orașul meu natal, s-a dezvoltat, stimulat și de așezarea sa geografică, cu preponderență în plan industrial, comercial și chiar turistic (potențial insuficient valorificat, din păcate, în ultimii 25 de ani), a dat culturii naționale nume de referință. Arealul său atrage ca un magnet oameni din domeniul creației. Eu mă simt aici în elementul meu, iar ceea ce realizez în domeniul literar poartă amprenta acestui loc magic.

V-ați afirmat în poezie ca un creator de forță. Cum și când a fost începutul? Ce vă mai amintiți? Ați avut mentori?

Primele mele încercări literare s-au întâmplat pe când eram elev în clasa a VII-a. Eram atras deopotrivă și de desen, istorie și atletism. Evident, profesorii de limba și literatura română din școala generală și liceu m-au încurajat și m-au convins să continui să scriu versuri. Totul a culminat cu publicarea unor poezii într-o antologie a elevilor din municipiul Galați, *Orizonturi*, în 1971, sub bagheta profesorului Ștefan Gogoș. O tempora! A crescut ulterior și numărul mentorilor literari (în ordine cronologică: Simon Ajarescu, Nicolae Motoc, Gabriela Negreanu, Ioanid Romanescu, Cezar Ivănescu etc.).

Ce este pentru Dumneavoastră poezia, o stare de spirit, un refugiu, o motivație? Este mai mult har, sau mai mult trudă?

La început poezia a fost pentru mine un imbold interior, la propriu, venit direct din inimă; a fost precum un declic. A urmat o lăunatică perioadă de dimuiri cu mine însumi și abia într-un târziu, în sfârșit, conștientizarea a ceea ce făceam, moment care aproape a coincis cu debutul meu editorial.

Ați debutat literar la o vârstă fragedă, la 17 ani, cu poezia *Steaua*, în *Viața liberă*, în 1969. Debutul editorial a venit însă destul de târziu, peste 25 ani, prin volumul *Târziu de mare incertitudine*, în 1995. Cum explicați?

Boem@ 1-2-3 / 2016

Poetul Valeriu Valegvi

Cum vă spuneam, doar în momentul conștientizării actului creației poetice am decis să apar cu prima carte de poezie, în fapt o plachetă, în anul 1995, cu neprețuitul sprijin al scriitorului și editorului de atunci Mircea Ionescu.

Următorul volum a fost *Calme frenezii*, în 1999, după care ritmul aparițiilor a deveni foarte alert. În 2011, după 10 volume, v-a apărut prima antologie de autor, *Cartea capricornului în echi-noctii*, conținând atât poeme scrise de-a lungul celor 15 ani de la prima apariție în volum, dar și inedite, cu o elogioasă prefață de A. G. Secară. Era vârsta deplinei maturități poetice?

Mai întâi, vreau să fac o precizare. Prima antologie de autor a fost cartea bilingvă (română-franceză), *Rând, rând în vuietul secunde* apărută în anul 2006 la Editura *Le Brontosau* - Colecția de literatură română-, în traducerea profesorului și scriitorului Constantin Frosin, un om de o aleasă cultură. Antologia menționată de dvs. este a doua în ordine cronologică. Îmi place să respect adevărul. Într-un fel, da, eram atunci în plin travaliu poetic, într-un moment fast. Consider că sunt și acum în atenția poeziei. Aventura mea lirică este în plină desfășurare.

Domnule Valegvi, scrieți poezie dintr-un „instinct primar” sau ca rezultat al unei elaborări îndelungate?

Mă aflu într-o perioadă luminoasă în care pun preț mai mult pe sinceritate, prospețime, neexcluzând o anumită orientare venită din interior, marca personalității mele artistice.

Care sunt preferințele Dumneavoastră tematice în poezie?

(continuare în pag. 57)

În cartea mea de debut, criticul Daniel Cristea Enache remarcă o pendulare între obsesie și laitmotiv, având răbdarea să-mi numere nu mai puțin de șaptesprezece fructe dintr-o *recoltă* suigeneris. Același critic susținea că *Materialitatea fructului, ca și cea a obiectului domestic, determină o poezie tare, sănătoasă, în contrast cu ftizia liricii simboliste.*

La rigoare, îmi place să cred că nimic din temele poeziei dintotdeauna nu mi-a scăpat. Evident că marea, lumina, fructul - ca împlinire, dar și lumea necuvântătoarelor, trupul - cu perspectiva lui intimă, sunt temele / provocările predilecte ale liricii valegviene.

Unul dintre critici afirma despre poezia dvs. că este „puțin arogantă”. Vreți să decodificați, mai ales că aveți și veleități de critic literar?

Când poezia degajă personalitate și exprimă un mod de libertate trăită prin limbajul transfigurat nu te poți aștepta numai la aprecieri, chiar și amicale... Să mai comentez?

Știu că sunteți un participant activ la viața de cenaclu literar. Vă rog să-mi spuneți în ce măsură cenaclul literar este mai mult decât un exercițiu de creație, este un „producător” de scriitori?

Din postura unui fost fervent participant la viața cenaclurilor literare pot afirma că am venit întotdeauna cu inima deschisă și niciun moment nu am dorit să renunț la scris, chiar dacă au fost voci vehemente critice la adresa mea. Cenaclul literar mi-a dat încrederea necesară continuării, m-a responsabilizat într-un fel anume... Desfid sintagma *fabrică de scriitori!*

Talentul și conștiința literară sunt bunuri strict personale.

Domnule Valegvi, sunteți implicat în fenomenul cultural gălățean – creație literară, publicistică, manifestări de gen etc. Vă rog să faceți câteva considerații referitoare la valoarea acestui fenomen, la locul pe care îl ocupă în context național.

Cultura gălățeană face parte, vrem, nu vrem, din cultura națională și, implicit, suferă de același sindrom: deprofesionalizare și îndepărtarea accelerată față de condiția umană. Interesele economice, eminamente economice, au dus la proliferarea nepermis de mult a fenomenului de dezumanizare. Am senzația acută că de multe ori scriu și simt contra curentului. Doar cu scriitorii din generația mea mai rezonéz.

Sunt la Galați mai multe reviste literare/de cultură/de educație: Boema, Antares, Axis Libri, Dunărea de Jos, Porto Franco, Școala gălățeană etc., reviste care au deja o tradiție. Sunt aceste reviste expresia unui mediu cultural oportun sau reprezintă rodul entuziasmului unor oameni pasionați, generoși?

Revistele amintite de dvs., la care aș adăuga și pe cele din mediul universitar, întrețin o viață culturală mai mult decât onorabilă. În mod paradoxal la acest capitol stăm mai bine decât alte centre culturale din țară cu o mai veche tradiție. Și ca un făcut (nimic nu-i întâmplător...), ducem lipsă de oameni potenți financiar și cu dragoste de cultură.

Ce credeți că ar trebui să rețină o istorie a literaturii gălățene/românești contemporane din creația literară actuală din acest areal geografic? (scriitori, opere, manifestări culturale, instituții de cultură etc.).

Istoriile literare, deși au un grad ridicat de subiectivism, sunt, într-un fel, oglinda societății de la un moment dat. Repet, Galațiul a dat nume de referință pentru cultura națională, nu aceasta este problema. Există o falsă percepție a noțiunii de provincialism. În nenumărate rânduri criteriul geografic se suprapune celui valoric. Ideea unui centru al culturii, de la francezi citire, ne-a ținut imobilizați un timp nepermis de mare. Suntem abia în plin dezgheț. Este foarte greu să lupti cu inerțiile cronice.

Aș vrea să trecem discuția noastră și într-un alt registru, acela de cetățean al Galațiului de peste o jumătate de secol. Orașul a trecut, în mod firesc, prin mai multe etape. Ce impresie vă lasă ultimii 25 de ani? Cineva îmi spunea că este într-o continuă ruinare. Marile întreprinderi ale Galațiului nu mai sunt, unele instituții de cultură nu mai au nici sedii, sportul și infrastructura sportului sunt într-o stare jalnică, multe clădiri stau să cadă. Aveți cuvântul!

Încerc să nu pierd prea mult din optimismul care mă caracterizează. Mă doare sufletul iar nopțile-mi sunt populate de săcătore insomnii numai la gândul că ai mei - cei din familie și rudele - nu se pot realiza și manifesta la un nivel corespunzător. Sincer, actualmente orașul Galați are înfățișarea mai degrabă a unui târg; este locul unde nu se întâmplă nimic definitoriu pe plan material și social... Am făcut un real efort să vă răspund la întrebare. Îmi pare rău.

În încheierea dialogului nostru, pentru care vă mulțumesc, vă rog să vă referiți la proiectele de viitor. Când să ne așteptăm la lansarea unui nou volum de versuri, al câtelea?

Am în lucru mai multe cărți, una dintre ele tocmai stă să fie tipărită la o editură din Galați (nu o amintesc ca să nu fac reclamă gratuită). Este vorba de o carte de poeme cu un titlu provizoriu: *Seducția interiorului*. La data lansării sigur veți fi invitat. Mulțumesc pentru încrederea acordată și, pentru că suntem la debutul unui nou an, vă urez un sincer *La mulți ani!*

Desen de Elena Liliana Fluture

Cristina ROȘU

Aurica Istrate și memoria spațiilor simbolice

În decolteul unui anotimp al anului trecut s-au prins și povestirile scrise de Aurica Istrate, reunite sub titlul **Mâini adunate în poală**.

Aurica Istrate a publicat volumele de versuri **Petarde reci** și **Toamna cuvintelor desculțe**, însă cine citește textele din volumul **Mâini adunate în poală** poate avea o dilemă: cine știe dacă proza nu e chiar prima iubire a Auricăi Istrate în spațiul creației literare? E o sensibilitate aparte în prezentarea atâtor întâmplări, pe care "memoria reține doar le adună... în ograda ei"¹, evenimente plasate în zona Moldovei, în mediul rural.

Casa de la vale este unul dintre textele emoționante din **Mâini adunate în poală**, o carte ce demonstrează că oamenii nu văd cu adevărat bine decât cu inima.

Elementul de paratextualitate este și element de anticipare pentru lector, întrucât include un termen ce indică un spațiu securizant ("casa") și un lexem cu valoare simbolică ("vale"). Acesta își imaginează instantaneu o gospodărie țărănească, într-o zonă deluroasă, o curte în care se află cel puțin două case tradiționale, cu utilizări diferite.

Casa de la vale surprinde prin incipitul ex abrupto, printr-o replică a unui personaj feminin, după un posibil model slavician, prin care cititorul să se gândească automat la teme precum familia, succesiunea generațiilor etc.

Naratorul intradiegetic dezvăluie reacțiile omului crescut într-un mediu profund religios: "Mă opresc în pragul odăii ca în fața altarului (...) Frumos a mai împodobit mama icoana!"² Abia acum se elucidează misterul: casa de la vale este un spațiu fie pentru pregătiri de nuntă, fie pentru "privegherea adormiților pe veci", o odaie în care se intră mai rar.

Într-o tonalitate tristă se relevă faptul că ființa sacră, mama, făcuse aici pregătirile de nuntă pentru toți copiii, "a privegheat și doi prunci abia născuți", iar acum trebuie să își învețe fiica să îndeplinească riturile de trecere: "să-ți arăt și să-ți spun, Anuță, ce aveți de făcut când eu nu voi mai fi".

Deși se știe că în mediul rural moartea este acceptată ca eveniment firesc, inevitabil, reacția tinerei este, cum era de așteptat, de negare, de amânare: "Te rog, mamă, nu-mi vorbi despre asta!" Mama nu admite contraziceri și oferă explicații, mostre de înțelepciune: "...în trecere suntem toți pe lumea asta. (...) Nimic nu e veșnic."³ Și dacă pentru un lector inocent titlul ar fi putut anunța un text despre gastronomia specifică unei zone (o casă care să includă bucătăria și spații pentru provizii), pentru lectorul avizat titlul anunță un text cu elemente filosofice. Vine o vreme când copilul trebuie să își asume despărțirea definitivă de părinți, îndeplinirea ultimelor dorințe ale acestora - "cu ea (cămașa de cununie - n.n.) vreau să mă îmbrăcați să mă duc în fața lui Dumnezeu". Printre lacrimi, tânăra zărește cămașa de cununie a mamei, "curată și albă ca un suflet de înger"⁴.

Aurica Istrate

Mâini adunate în poală

Cămașa de cununie și perna par să ascundă "taina trecerii prin astă lume" a celei care știe că va auzi Chemarea Celui de Sus, alintată de personajul narator "măicuța mea".

Finalul textului nu dezvăluie alte detalii despre riturile funerare - "Cămașa mea de cununie... Perna mea...", doar urmele dragostei materne și odaia amintirilor cu ștergere ca aripile de înger.

Casa de la vale este un text ce se remarcă prin simetrie (se deschide și se închide cu o replică a mamei), conținutul emoționant și moralizator, temele abordate... o mică bijuterie ce-l determină pe receptor să conștientizeze că nimeni, indiferent de vârstă, nu e vreodată pregătit sufletește să accepte dispariția fizică a părinților.

¹ Paul Sân-Petru, *Explozia*

² Aurica Istrate, *Mâini adunate în poală*, Editura InfoRapArt, Galați, 2015, p.90

³ Idem 2, p.90

⁴ Idem 2, p.91

Cristian BIRU

Scurtă istorie a dadaismului

Dadaismul este mișcarea literară pură care a generat evoluția modernistă a literaturii. Nu îmi pot construi în minte conceptul de avangardă fără înțelegerea dadaismului. Cu alte cuvinte, dadaismul și avangarda pentru mine sunt niște sinonime totale. Să presupunem că sunt student și intră în amfiteatru un profesor care vrea să ne explice despre avangardă, decadență, modernism, postmodernism. Dacă nu menționează nimic despre mișcarea Dada, în primele fraze, mă ridic și plec din sală, poate nu chiar în primele fraze, hai să spunem în primele 3 minute de curs. După 3 minute, sigur mă ridic și am plecat.

Se poate vorbi despre o avangardă a clasicismului, se poate spune că romanticii au fost mai mult sau mai puțin o avangardă a clasicilor, iar cu timpul această avangardă, câștigându-și o autonomie estetică, a devenit o mișcare literară de sine stătătoare. Pot să spun că avangarda este un concept estetic anistoric care mă poate duce chiar la originile literaturii și de acolo să găsesc o urmă a avangardei la Homer, sau la Eschil, Sofocle. Aș accepta ideea că Euripide ar fi un avangardist pentru tragedienii greci, dar în cazul acesta termenul de avangardă este mai mult o metaforă, când e vorba de avangardă, trebuie să revenim la dadaști, pentru că ei au fost prima avangardă autentică din istorie și cred că ei au definit-o cel mai bine.

Doar astfel îmi explic curiozitatea acestei mișcări pentru critici și istorici literari de pe aproape toate meridianele planetei.

Nu știu de ce prefer să vorbesc despre sentimente într-o lucrare de istorie literară. O lucrare de istorie literară ca orice lucrare științifică ar trebui să fie rece, obiectivă, distantă și universală, adică valabilă oriunde. Dacă ar fi așa, lucrarea ar fi din start o pierdere, pentru că literatura nu este știință sau dacă este, nu este o știință ca oricare alta. G. Călinescu considera istoria literaturii ca disciplină "o știință inefabilă"¹. Eu nu sunt convins că literatura este aceeași pe orice meridian. Dacă literatura ar fi o planetă, eu aș fi cel puțin sceptic că această planetă este rotundă ca un bolovan și nu plată ca o farfurie.

Acest sentiment că dadaismul ar fi la originea modernismului literar poate suporta anumite corecții. De exemplu, mișcarea dada nu este doar literară. Dadaismul s-a manifestat ca un fenomen cultural. Primele manifestări dadaiste au fost în fond niște spectacole, iar substanța unui spectacol este sincretismul artistic. Se împletesc multe arte în ceea ce vedem și auzim pe scenă.

Dadaismul a atras pictori, sculptori, muzicieni, admiratori, filozofi, fani, filfizoni, revoluționari de profesie, boemi, veterani de război, anarhisti, tineri intelectuali care, în fața războiului atroce, căutau o soluție de viață, aș putea spune o soluție de viață artistică. Pentru unii oameni, viața dacă nu este un pic artistică, dacă nu are tangență cu arta, nu are sens. Toate războaiele sunt atroce. Nu există un

război frumos sau un război urât, dar primul război mondial, dacă se urmăresc zările vremii, a fost șocant pentru că s-au folosit pentru prima oară în istorie arme de distrugere în masă cum ar fi gazele de luptă sufocante pe bază de clorin și fosgen, create special pentru a decima o întreagă linie defensivă și a pune capăt războiului de uzură.

Dacă ar fi să definesc dadaismul, aș arăta o fotografie din primul război mondial. Am întâlnit-o într-o carte despre mișcarea dada. Era o fotografie care arăta un soldat neamț cu masca de gaze cu filtru alături de calul său obosit care avea și el o mască de gaze cu filtru. Dacă privim cu atenție acest tablou găsim niște note care fac această fotografie de război absurdă, comică, tragică, amorală, cât mai departe de logic, stranie, șocantă, onirică, dar de un realism tulburător.

Acesta este dadaismul pentru mine. Când am să regăsesc această fotografie prin bibliotecă, poate am să rețin și titlul cărții.

Fiind un tip teoretic, eu nu pot scrie practic o istorie literară, fie ea și scurtă, fără o anumită teorie. Cu alte cuvinte dacă scriu o istorie a literaturii dadaiste, eu am nevoie de o teorie a istoriei, am nevoie de un concept al istoriei literare. Mărturisesc că acest concept este complet dificil pentru că el scapă lecturii a numeroase cursuri, tratate și istorii literare pe care le-am citit să spunem de pomană, pentru că, după această lectură care a durat ani după ani, îmi este teamă să spun, din nefericire, acest concept minunat nu există. El este superb în mintea noastră, în imaginația noastră, în speranța noastră, dar în realitate el nu există. Dar sunt multe lucruri abstracte care nu există în natură, dar fac parte din realitate. Corect, așa este, dar eu spun că istoria literaturii nu este nici măcar un lucru abstract, este umbra unei umbre, este o iluzie. Ca să fiu puțin mai clar, declar cu toată puterea și convingerea mea intelectuală, că istoria unei literaturi este imposibilă. Nu se poate scrie o istorie a literaturii sau, dacă se poate scrie, ea nu este o istorie așa cum vedem noi cărțile de istorie, care pot ajunge la adevăr pe anumite căi științifice. În cazul adevărului artistic, e puțin mai dificil, pentru că adevărurile artistice nu sunt în relație, nici în corelație. Adevărurile artistice nu răspund relației de la cauză la efect. Nu putem spune: "Știi, pentru că 'Iliada', iată 'Regele Lear'". Sau "pentru că Eminescu, iată Bacovia după aceea". Prin urmare pot să spun că toate istoriile literare pe care le-am citit, nu sunt istorii ale unei literaturi. Sunt niște creații. Sunt niște opere în sine. Ele se citesc pentru plăcerea cititului, iar cei care le-au scris au rămas în memorie, în istoria literaturii, despre care eu susțin că nu există, tocmai pentru că au avut talent. Dacă nu aveau talent ca scriitori, toți istoricii literari pe care i-am citit ar fi fost complet inutili și și-ar fi pierdut sensul. Dacă între adevărurile artistice nu pot stabili o relație de la cauză la efect, nici ideea de progres nu mi se pare viabilă în artă, pentru c-ar înseamna ca după Eminescu, să fim toți niște mici genii așa cum după Einstein mulți profesori care-i explică teoria relativității, se cred mai deștepți decât descoperitorul ei, lăsând impresia că descoperirea a fost o nimica toată.

(continuare în pag. 70)

Dacă istoria literaturii ar fi o memorie și gata, o memorie și atât, un sertar al umanității, ea ar fi mai de acceptat sub forma de dicționar. Deschide un dicționar la pagina A și găsim un scriitor al cărui nume începe cu A. Deschidem sertarul la litera S și-l găsim pe Shakespeare într-o poziție de nume, nu într-o poziție de Dumnezeu al literaturii.

Două concepte fundamentale sunt necesare istoriei literare, dacă ea există – geniul și mediocrii sau epigonii. Mediocrii pentru înțelegerea dimensiunii istorice și geniul pentru înțelegerea valorii. Mediocrii dau peisaj acestei geografii imposibile care este istoria literaturii, iar geniul dă lumină. Mediocrii fac curentele literare iar geniile fac momentele. Epigonii dau acuratețea detaliului și creează senzația de epocă, iar geniile dau complexitate de caracter, adică adaugă valoare epică și realizează de fapt o poveste foarte frumoasă. Frumusețea poveștii însă nu are nicio legătură cu adevărul artistic descris, astfel încât, autorul unei istorii a literaturii prezintă de fapt o versiune a unui adevăr estetic ca și cum ar arăta un diamant publicului dar numai într-o anumită fațetă.

Așadar istoria literaturii dacă există are tendința naturală să ia un autor, să-l umfle și să-l facă cel mai mare și cel mai complex, un autor care să dea umbră tuturor, un autor care să-i influențeze pe toți. Cu alte cuvinte istoria literaturii din instinct se transformă fără să vrea într-o teorie a capodoperei și într-o Biblie, deoarece la un moment dat se va pune problema, cine este cel mai mare din toate timpurile și cine a creat tot ce se putea crea în materie de poezie, proză sau dramă, cine este Dumnezeu literaturii sau cine ar putea fi. Încercând să realizeze un ideal al scriitorului, un geniu, un zeu, istoricul literar se comportă ca un personaj tragic cu un orgoliu nemăsurat pentru că deja se stabilesc ierarhii de antologie și capodoperă care până la urmă vor fi încălcate așa cum un personaj tragic încalcă legile sfinte ale cosmosului pentru a-și exprima rațiunea de a fi personaj tragic.

Dacă-l scoatem pe Eminescu din "Istoria literaturii ..." a lui G. Călinescu, practic îi distrugem toată opera, am desființat-o pur și simplu pentru că, Eminescu este substanța conceptului de istorie literară călinesciană. Să formulăm altfel, dacă Eminescu nu ar fi existat, este foarte puțin probabil ca profesorul George Călinescu să fi scris o istorie a literaturii române. Toți autorii care au fost până la Eminescu l-au influențat și l-au anticipat, iar cei care au venit după Eminescu sunt cei care l-au înțeles. Dacă nu l-ar fi înțeles pe Eminescu, ar fi fost niște epigoni, dar ei l-au înțeles și într-o măsură însemnată l-au depășit și au devenit niște momente importante, ca niște clipe de eternitate pe un fir de ață care trece prin ele. Arghezi, Bacovia, Labiș, Nichita Stănescu... sunt cei care l-au înțeles pe Eminescu. E posibil să fie așa, nu pot contrazice un scriitor, e ca și cum aș contrazice ploaia, dar mie mi se pare mai corectă teoria lui Maiorescu despre Eminescu, decât această teorie naturalistă, precisă, care explică exact din punctul A în punctul B pentru că asta și asta. Nu cred că l-a anticipat nimeni pe Eminescu, nici măcar contemporanii săi de la Junimea. Junimiștii erau lângă Eminescu, dar nu-și dădeau seama de valoarea lui, nu-l apreciau la nivelul geniului său. Chiar și Maiorescu erau ușor sceptic, spunând despre "Scrisori" c-ar fi creații bazate pe "antiteze cam exagerate." Îi dau mai degrabă dreptate lui Maiorescu care-l vede pe Eminescu un meteor din alte lumi, din alte literaturi, decât lui G. Călinescu care îl determină precis pe Eminescu exact

în mijlocul istoriei sale literare, exact în centru, exact în Epoca Marilor Clasici, dându-ne iluzia unui efort metafizic într-un exercițiu de matematică pură care calculează nimic.

Revenind la teoria istoriei mele scurte despre literatura dadaistă, am să vă prezint cu emoție teoria mea asupra conceptului de istorie a literaturii dadaiste, adică asupra unei umbre de concept. Dacă fac o istorie, mă simt obligat să fiu epic, adică am să iau niște evenimente care se înlănțuiesc logic și care măcar sugerează cauzalitatea, adică par străpunse de un fir logic care le fac să pară în mintea noastră ca o relație de la cauză la efect, deși ele nu au nicio relație, după care am să mă uit la aceste evenimente și am să spun cel puțin o interjecție, adică am să spun ceva de genul: "Vai ce frumoase sunt!"

5 februarie 1916

Primul moment notabil dintr-o scurtă istorie a dadaismului este data de 5 februarie 1916, dată când Hugo Ball și Emmy Hennings deschid în Elveția germană la Zurich pe strada Spiegelgasse un local pe care-l vor numi Cabaretul Voltaire. Numele cabaretului nu a fost întâmplător. Voltaire este cel care în romanul său "Candide" a criticat toate instituțiile franceze ale epocii, instituții care în loc să formeze spiritul, mai mult îl deformează transformând sufletele nevinovate în monștri sau mă rog, în specii de animale sociale printre care trăim. "Acesta este Candidu-l nostru împotriva epocii", avea să exclame Hugo Ball, un tânăr intelectual pe atunci ușor labil psihic, care fusese trimis de familie la studii în Zurich dar, în loc să-și vadă de carte, el își consumă vremea în cafenele unde o și întâlnește pe viitoarea sa soție Emmy Hennings, poetesă și dansatoare de cabaret. Cei doi se vor căsători abia în 1920, când deja mișcarea Dada atinge apogeul.

Emmy Hennings scrie poeme nu lipsite de talent, poeme despre fete neîmblânzite rătăcind prin orașe încețoșate, tânjind după iubiri fără de păcat, dansatoare nostalgice care se duc spre casă în zori, epuizate după o noapte de cabaret într-un oraș ca un sat mai mare care abia se trezește la viață în dangăt de clopot și în sunetul căruțelor îndreptându-se cu bunuri spre piețe.

Emmy Hennings

Hugo Ball este considerat de istoricii literari germani filozoful mișcării dada, probabil și pentru că avea studii filozofice și un interes constant pentru misticismul indian și creștinismul timpuriu. Deși

(continuare în pag. 71)

educat și crescut într-o familie catolică, Hugo Ball este atras de anarhiști, revoluții, psihanaliză și filozofia lui Nietzsche pe care-l consideră problema lui esențială, viața și suferința sa "mein Problem, mein Leben, mein Leiden."

Între 1910 și 1913 Hugo Ball cunoaște lumea teatrului. Este actor, critic de teatru, director. Visează un teatru unic care să exprime sinteza artelor, un *Gesamtkunstwerk*. *Într-o anumită măsură acest lucru i-a reușit. Cabaretul Voltaire a fost un asemenea de teatru, un loc inefabil care a adunat artiști din toate disciplinele, care au devenit prieteni pe viață, un rai al artiștilor, al expulzaților și persecutaților, al anarhiștilor și revoluționarilor de profesie printre care era și un anumit Vladimir Ilich Ulyanov, cel care, un an mai târziu va fi unul dintre capii loviturii de stat de la Petrograd, cunoscută sub numele de Marea Revoluție din Octombrie, el devenind popular sub numele de Lenin.*

Pe fondul acestei iubiri dintre un filozof și o dansatoare, într-un cabaret din Elveția germană, în 1916, într-o epocă revoluționară prin excelență, apare mișcarea dada care va fi abandonată de marii ei întemeietori în 1923. Hugo Ball se va întoarce la viața liniștită, catolică din satele elvețiene, iar Emmy Hennings, după marea ei iubire zbuciumată, va muri într-o clinică elvețiană de boli nervoase din Lugano în 10 august 1948.

În 1916 însă cei doi erau convinși că vor reuși în lumea spectacolului și întemeiază o afacere de familie luând în chirie localul Meierei pe care-l botează Cabaretul Voltaire. Localul atrage numeroși artiști, pierde-vară, studenți, anarhiști, sculptori și pictori. Hugo Ball împânzește orașul cu afișe curioase și stranii. În cabaret se recită celebrele *poeme simultane*, poeme la care participă mai mulți autori care scriu fără nicio legătură în limbi diferite, care emit versuri fără sens, devenite sunete ca și cum ar aparține aceleași piese, aceluiasi întreg. Acest tip de poeme sunt numite și *poeme sonice*, scrise împotriva semnului lingvistic. Folosind sunetul nearticulat și nu cuvântul poezii dadaști erau convinși că aceste "poeme" pot deștepta în om senzații, impresii și sentimente. În realitate poemele sonice sunt insuportabile, nu au niciun sens, iar dacă vreți un exemplu de poem sonor, puteți citi fragmentul din "Cântăreața cheală" în care dialogul dintre personaje este înlocuit cu sunete și interjecții din natură, personajele dând senzația că se înțeleg foarte bine în momentul în care fac ca o păsărică – cip-cirip-cirip sau în momentul în care mugesc ca vacile. Așa cum în anti-piesa lui Eugen Ionescu acest fragment stârnește râsul, tot așa poemele simultane stârneau în cabaretul Voltaire hohote de râs, pentru că erau recitate pedant, ca și cum poetul ar fi interpretat o arie de operetă, iar mimica lui gravă lăsa iluzia că se petrece ceva extrem de important când se emitea o interjecție. Hugo Ball și concubina sa își dau seama că publicitatea este un amestec de straniu și curios. Fac expoziții scandaloase, ciudate, absurde, reprezentații dramatice în costume grotești. Lumea se adună să vadă, dar încasările sunt minore și afacerea de cabaret este falită deja, Hugo Ball și Emmy abia reușind să plătească chiria din împrumuturi și donații.

Într-o zi apar în cabaret patru evrei de origine română, Marcel, Jules și George Janco și Tristan Tzara. Hugo Ball îi primește la început sceptic pe români în grupul de germani, cu timpul însă își dă seama că românii sunt utili expozițiilor și manifestărilor din cabaret, mai ales ultimul, Tristan Tzara care scrie și concepe afișele.

Dacă afacerea de cabaret nu prea avea încasări, artiștii însă se fotografiază exuberanți, fericiți, cu zâmbetul pe buze, în grupuri insolite în care apare de exemplu o scară de zugrav pe care se urcă Otto Dix cu bicicleta. În aceste fotografii îi recunoaștem pe Tristan Tzara, Marcel, Jules și George Janco, toți patru migrând din România, Hans Jean Arp, Johannes Baageld, Jean Crotti, Marx Ernst, Raoul Hausmann, Kurt Schwitters, Hans Richter, îl recunoaștem pe Constantin Brâncuși și nu în ultimul rând recunoaștem persoane importante pentru sponsorizarea mișcării, pe baroneasa Elsa von Freytag-Loringhove, fără de care, mai mult ca sigur, mișcarea artistică ar fi murit înainte de naștere, baroneasa fiind cea care finanțază deplasarea curentului literar de la Zurich la Berlin.

Manifestele dada

Întâlnirile devin din ce în ce mai frecvente, aproape zilnice, iar artiștii de la Cabaretul Voltaire se comportă ca niște revoluționari ai artei. Termenul de revoluționar nu este deloc exagerat. La un moment dat Tristan Tzara care era simpatizant comunist și mai târziu, în Franța, comunist cu acte în regulă, a avut ideea ca profesorii și artiștii să depună jurământul în piața publică față de mișcarea Dada. Tzara începe să se implice tot mai mult în planificarea evenimentelor dada și devine unul dintre liderii naturali ai mișcării. Realizează buletine și reviste Dada.

Tristan Tzara – 1924

Idealul Dada este libertatea totală. Într-un fel sau altul, majoritatea acestor artiști era persecutată, fie erau persecutați de educația strictă canonică de sorginte catolică, mă refer la nemți, elvețieni și austrieci, fie erau niște evrei despre care se putea spune orice în România cum a fost cazul lui Samuel Rosenstock, care s-a simțit "Trist în țară", alegându-și pseudonimul Trist-an Tzara, Tristan Tzara. Să fii liber infinit, definitiv în artă, iată idealul estetic, un ideal straniu alergic la orice fel de estetică, orice fel de filozofie. Pentru numele acestui ideal, Tristan Tzara întreprinde un gest epopeic și deschide la întâmplare un dicționar Larousse. Hazardul cade pe cuvântul "dada", care în limbajul copiilor înseamnă "căluț din lemn" în limba franceză. Cuvântul are o carieră fenomenală și

(continuare în pag. 72)

devine cunoscut în toată Europa. Prin intermediul pictorilor francezi ajunge în America. În acest moment dada este planetar, este un punct de reper în toate catedrele de literatură de pe glob. Despre dada s-a scris mai mult decât despre clasicii literaturii franceze, mai mult decât despre Renaștere, mai mult decât de clasicism, romantism, baroc la un loc, deși literatura dada aproape că nu se poate citi sau dacă se poate citi, este coerentă și valoroasă în dimensiunea ei subservivă de manifest. Paternitatea termenului dada ales la întâmplare este discutabilă. Sunt istorii ai dadaismului care nici măcar nu-l amintesc pe Tristan Tzara. În altele autorii dovedesc că acest termen nu-i aparține lui Tzara, ci lui Hugo Ball care l-ar fi găsit într-un dicționar Larousse franco-german. Chiar dacă e așa sau nu, Tristan Tzara este sigur unul dintre teoreticienii fini ai mișcării care promova scrierea automată, absurdul și nonsensul, illogicul, asocierile libere dintre cuvinte ca într-un vis, desprinderea semnului lingvistic de semnificat, poemele-obiect, anti-piese, anti-literatură, anti-filozofia.

Unul dintre celebrele manifeste ale mișcării este poezia lui Tristan Tzara "Cum să faci un poem dadaist"

"Luați un ziar.

Luați niște foarfeci.

Alegeți din acest ziar un articol de lungimea pe care intenționați s-o dați poemului dumneavoastră.

Decupați articolul.

Decupați apoi cu grijă fiecare dintre cuvintele care alcătuiesc acel articol și puneți-le într-un sac.

Scuturați ușor.

Scoateți apoi fiecare tăietură una după alta.

Copiați cu conștiinciozitate în ordinea în care au ieșit din sac.

Poemul o să semene cu dumneavoastră.

Și iată-vă: un scriitor nesfârșit de original și de o sensibilitate fermecătoare, deși neînțeleasă de vulg..."

Această poezie a devenit un mit urban, ea circulând pe glob în mai multe versiuni. Poetul decupează cu grijă cuvintele dintr-un articol și le amestecă într-un sac sau într-o pălărie. Este un manifest dadaist de o coerență cristalină. Dacă vrei să faci o poezie, nu contează de câți metri, iei un articol de ziar și decupezi cuvintele. Le amesteci într-o pălărie și apoi le notezi conștiincios în ordinea în care apar. Indiferent de câte ori faci asta, poemul va semăna întotdeauna cu tine. De fapt ești ceea ce citești. Când deschizi o carte, te aștepti să citești exact ceea ce ești și dacă citești asta, îți place cartea și o înțelegi, iar dacă nu o înțelegi, nu-ți place. Indiferent dacă îți place sau, ești un scriitor nesfârșit de original și de o sensibilitate fermecătoare, ești un paranoic, ești un geniu. Spunând asta, ești de acord că oricine poate fi un geniu și oricine poate scrie o capodoperă. Într-un interviu dat unui ziar francez, Tristan Tzara repetă de mai multe ori această temă, "într-un fel sau altul oricine este poet, mai mult sau mai puțin conștient". Dacă nu suntem conștienți de asta, nu e nicio problemă, dar în inconștient suntem niște genii. Scufundați-vă în inconștient și deveniți geniali. Leșinați și gata, sunteți niște artiști. Dacă toți suntem artiști, înseamnă că de fapt arta a murit. Toți suntem poeți, înseamnă că poezia e moartă. Ideea este preluată de la Nietzsche din "Așa grăit-a Zarathustra". Dacă toți suntem supraoameni, dacă toți suntem zei, este clar că Dumnezeu este mort. Dumnezeu a murit iar dacă nu este

mort, nu-l interesează problemele sclavilor, pentru că dacă l-ar interesa, nu ar permite să se întâmple, ce se întâmplă pe planetă. E mort sau nu, puțin contează, pentru că, raportat la oameni, Dumnezeu se comportă față de ei ca și cum ar fi mort sau ca și cum oamenii cu tot cu istoria lor universală nu există. În afara activităților dada, Tristan Tzara este fascinat de poezia africană și poezia oceanică. În zările epocii în Zurich traduce poezie africană constant. În 1962, după ce ajunge la Paris cu revista sa "Dada 3" și după ce cunoaște un succes enorm pentru o publicație de avangardă, își vede în sfârșit visul cu ochii și întreprinde o călătorie în Africa după care moare la Paris un an mai târziu.

Unul dintre cele mai celebre manifeste dada, este "Manifeste Dada 1918", un text vehement, sarcastic, memorabil, scris în cheia unor metafore ardente, tulburătoare, care, dacă nu ar fi avut nota comică și absurdă, ar fi fost un discurs comunist pur și minunat. Discursul are o tensiune de om exploatat, nedreptățit de secole, un revoltat împotriva condiției umane.

Textul este construit pe ideile lui Nietzsche despre morală și sclavi, dar prin forța metaforei are o originalitate de necontestat, iar raționamentul câștigă un rafinament artistic indubitabil.

Moralitatea în această lume de hoituri, abandonată în mâinile bandiților, este o "infuzie de ciocolată" în venele umanității. Când citesc această metaforă, nu știu de ce, din instinct strălucesc în conștiința mea imagini din campaniile electorale din România. Infuzia de ciocolată este metafora tuturor promisiunilor electorale. Consecințele moralității sunt mila și caritatea. Aceste două sentimente azi nu au nicio legătură cu bunătatea, pentru că bunătatea este lucidă, decisă și neîndurătoare împotriva compromisului și a politiciii.

"La morale a déterminé la charité et la pitié, deux boules de suif qui ont poussé comme des éléphants, des planètes et qu'on nomme bonnes. Elles n'ont rien de la bonté. La bonté est lucide, claire et décidée, impitoyable envers le compromis et la politique."²

Raportată la sănătatea publică, mila este un sentiment la fel de periculos ca diareea, un sentiment și ea de asemenea. Nu mai este nimic de făcut într-o astfel de lume. Singura șansă este furia, nebunia, demența sau mai bine dada, cunoașterea tuturor cunoașterilor, esență și sinteză a posibilităților de cunoaștere din toate timpurile, dada, adică "negarea familiei" și "abolirea profețiilor", dada, adică "abolirea memoriei", adică "abolirea arheologiei", "salt elegant și fără prejudiciu în atmosfera unei alte planete", dada, adică viața însăși.

"DADA; abolition de la mémoire: DADA; abolition de l'archéologie: DADA; abolition des prophètes: DADA; abolition du futur: DADA; croyance absolue indiscutable dans chaque dieu produit immédiat de la spontanéité: DADA; saut élégant et sans préjudice, d'une harmonie à l'autre sphère; trajectoire d'une parole jetée comme un disque sonore cri; respecter toutes les individualités dans leur folie du moment: sérieuse, craintive, timide,

(continuare în pag. 73)

ardente, vigoureuse, décidée, enthousiaste ; peler son église de toute accessoire inutile et lourd ; cracher comme une cascade lumineuse la pensée désobligeante, ou amoureuse, ou la choyer – avec la vive satisfaction que c'est tout à fait égal – avec la même intensité dans le buisson, pur d'insectes pour le sang bien né, et doré de corps d'archanges, de son âme. Liberté: DADA DADA DADA, hurlement des couleurs crispées, entrelacement des contraires et de toutes les contradictions, des grotesques, des inconséquences : LA VIE.”³

Este un manifest ardent, foarte expresiv, o operă în sine, poate chiar mai valoros decât multe dintre producțiile dadaiste propriu-zise ale lui Tristan Tzara. Ajuns în Franța, la Paris Tristan Tzara se va înscrie în Partidul Comunist Francez, va intra în Rezistența Franceză. În 1956 însă, când trupele sovietice intră în Budapesta și înăbușă brutal revolta anticomunistă, Tzara dă foc carnetului de partid și părăsește partidul comunist.

Un alt manifest celebru este “Chanson Dada”, un poem ca o piesă dramatică nostalgică, foarte bine articulat. Imaginați-vă că între un rege pe o scenă, un rege care tocmai coboară dintr-un ascensor și-și taie brațul pentru a-l trimite la Papă la Roma, mai precis la Vatican. Din cauza asta, ascensorul nu are dada la inimă. La un moment dat regele se întoarce spre public și spune aproximativ: “-Dar voi, voi puteți să vă spălați creierele în ciocolată, după care vă puteți clăti gura cu apă. “În următorul act, intră pe scenă un dadaist care iubește o biciclistă cu pasiune, o biciclistă care nu era nici veselă, nici tristă, după care însă soțul biciclistei află de această iubire și-i taie pe îndrăgostiți, îi tranșează în trei valize trimițându-le la Vatican. Acum, niciunul dintre amanți nu mai e nici vesel, nici trist, dar voi, le spune poetul celor din public, voi puteți să vă spălați soldatul, puteți să vă spălați ciocolatele și beți multă apă să vă suportați viața. Puteți să beți lapte de păsări, puteți să mâncați vițel. Mie mi se pare un fragment dintr-o anti-piesă în genul lui Eugen Ionescu, dar nu este o anti-poezie, pentru că are metaforă, are viziune, are sentimente estetice, are o repulsie metafizică pentru cititorii din epocă, cititori care își lasă creierele spălate cu ciocolată de filozofi de duminică și de escrocii de idei, fie că se numesc politicieni, fie că nu.

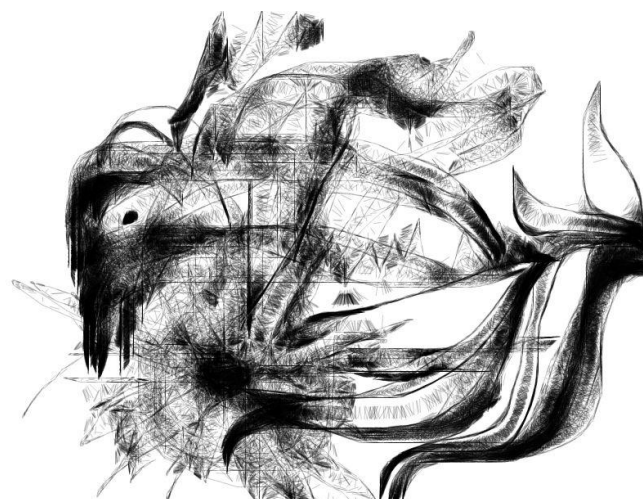
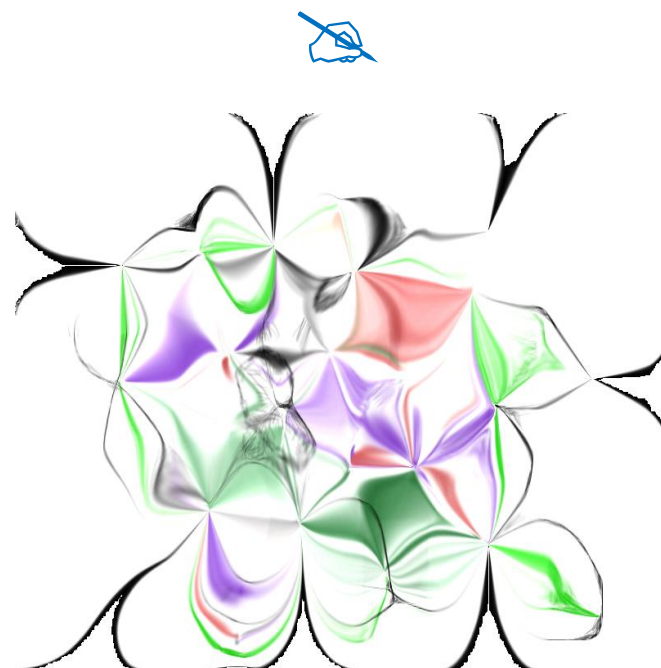
Un alt teoretician al dadaismului, este Andre Breton care va rămâne în istoria literaturii franceze ca un părinte al suprarealismului, un concept la care și Tristan Tzara a avut contribuții considerabile. Conceptul de suprarealism devine totuși inconsistent în prezența dadaismului. Să presupunem că avem o galerie de arte plastice în fața plină de obiecte de artă expertizate de critici și s-a ajuns la concluzia că ele sunt dadaiste, suprarealiste, futuriste, pop-art, beat poetry, constructiviste, cubiste, minimaliste etc. În această galerie minunată de obiecte stranii de artă avem și faimosul pișoar al lui Andre Breton luat dintr-o bodegă și expus într-o expoziție internațională în America. Mă uit cu atenție la tablouri și la sculpturi și nu simt o diferență semnificativă, cu alte cuvinte semnificativ suprarealismul, și toate celelalte note moderniste ale avangardei nu se desprind prea mult de dadaism. Dacă spun că toate sunt dadaiste, poate exagerez, dar nu cu mult, adică aș putea spune că sunt niște note ale dadaismului și nu aș greși deloc, poate și din cauza faptului că ele nu s-au prezentat ca niște anti-arte așa

cum a fost cazul dadaismului, adică nu au fost o avangardă propriu-zisă așa cum dada, a fost cu adevărat avangardă pură. Poate Noul Roman francez, apărut după moartea lui Tristan Tzara, reprezentat de Alain-Robe Grillet, Nathalie Saurraute, Michel Butor, “romanul cu o mie de ochi” cum îl numea un scriitor sud-american, îmi scapă numele, dar poate am să-mi amintesc de el în bibliografie, ar putea fi numit avangardă, pentru că se prezintă ca o anti-artă, un anti-roman. Dar nu știu de ce, am sentimentul că dacă dadaștii din Cabaretul Victoria din 1916, dacă nu ar fi fost poeți și ar fi avut o minimă preocupare epică, ar fi reușit romane mai bune.

¹ G. Călinescu, *Istoria literaturii de la origini până în prezent*, Editura Minerva, 1980

² Tristan Tzara, “Manifeste Dada 1918”, *revue Dada3*, Zurich, Décembre 1918, réédition Jean-Michel Place, 1981, p. 144

³ op. cit., pag. 144

Desene de Elena Liliana Fluture

Ignatie GRECU

ANTIM IVIREANUL ȘI TĂLHARI

Eram în biroul secretariatului Sfintei Mănăstiri Cernica. Era pe la sfârșitul lui octombrie, începutul lui noiembrie 1999. O toamnă bogată și luminoasă. Copacii încă mai purtau veșminte aurii, deși nopțile erau reci de-acum și cețoase.

Cineva bătu în ușă. Am spus: intră. Cu mare sfială au pășit în birou câteva persoane. Vreo trei bărbați și două doamne.

- Bună ziua ! Bună ziua!

- Doamne ajută! am răspuns, sculându-mă de pe scaun și căutând să-i întâmpin.

- Suntem echipa de realizare a filmului *Antim Ivireanul*, din Gruzia. Dânsul este Giuli Ciohonelidze, actorul care interpretează rolul principal și totodată regizor, dumnealui este operatorul, doamnele se ocupă cu pregătirea personajului din film, cu machiajul. Eu sunt tălmăciul.

- Bine ați venit! Îmi pare bine să vă cunosc. Mă numesc Părintele Ignatie și sunt secretarul mănăstirii.

- Dorința dumnealor este să li se dea voie, adică binecuvântare, să realizeze câteva secvențe având ca fundal interiorul și exteriorul bisericii din Sfânta Mănăstire Cernica. Dacă se poate să ne însoțiți Dvs. și câțiva monahi din obște, cât timp Dl. Giuli (mitropolitul Antim) intră, se-nchină și apoi iese din biserică. Sunt câteva secvențe importante pentru noi.

- De-acord! Părintele Stareț este plecat din mănăstire. Noi vă vom sta la dispoziție. Urmează să înceapă vecernia. Ne întâlnim în biserică.

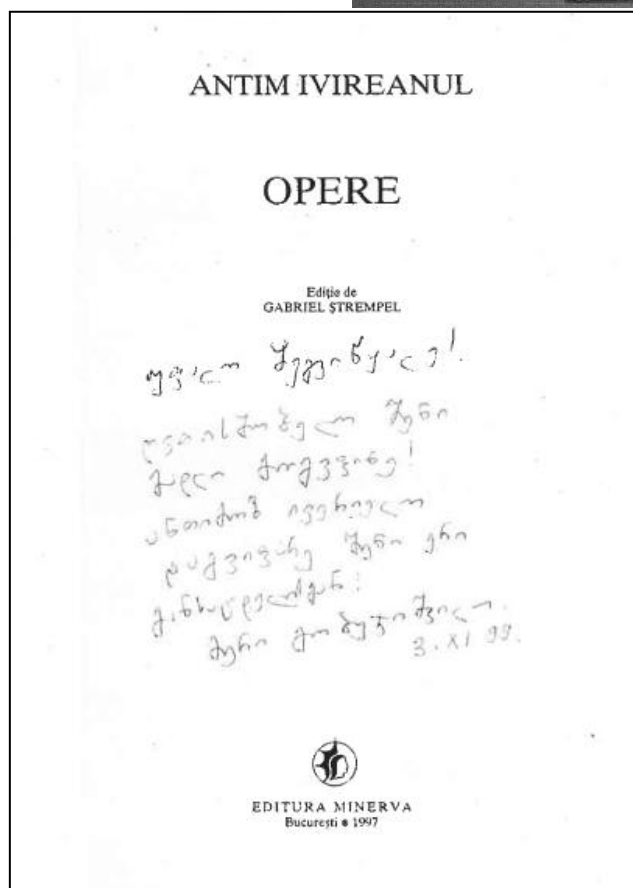
- E numai bine. Noi vom merge acum la mașină și-l vom pregăti pe Dl. Giuli, adică îl vom prechimba în mitropolitul Antim Ivireanul.

Dl. Giuli era un bătrânel, mic de statură, foarte simpatic, tuns scurt, ras proaspăt. Avea un obraz brăzdat de ani și de încercări. Și era foarte tăcut.

Cât timp au pregătit pe actorul principal eu am dat cu îndrăzneală câteva porunci. Starețul era plecat. I-am spus economului să pregătească vechea caleașcă a mănăstirii. Să înhame caii cei mai frumoși la ea etc. Într-un ceas să aștepte în fața clopotniței pentru că avem niște oaspeți din Gruzia și trebuie să-i întâmpinăm cum se cuvine.

Vecernia era pe sfârșite când, deodată, văd că trece pe sub clopotniță, pășind încet, mitropolitul Antim Ivireanul în carne și oase. Purta camilafcă cu cruce de aur pe ea. La piept un lanț cu cruce de aur și în mână dreaptă un baston cu măciulie de argint. Purta barbă și plete, dulamă neagră și rasă ca un vechi călugăr. Avea în mână stângă un șirag de metanii cu bobite de chihlimbar auriu. Pășea rar, măsurat, gânditor, lovind încet cu bastonul în caldarâm.

Boem@ 1-2-3 / 2016

Urcă lin scările. Câțiva călugări l-au întâmpinat la intrare în biserică. Am dat să-i sărutăm mâna. N-a acceptat. S-a aplecat puțin în dreapta și în stânga, intrând cu mare cuviință în biserică, fără să spună vreun cuvânt. Operatorul filma de zor, ba din spate, ba trecându-i înaintea.

Cât timp Înalț Preasfinția Sa s-a închinat, noi, plini de uimire și tăcuți, așteptam la intrare.

- Acum, vă rugăm, a zis operatorul prin tălmăci, când Înalț Preasfințitul iese din biserică, fiți tot așa de buni și împărțiți-vă în două cete, urmându-i îndeaproape, în tăcere, până sub clopotniță.

Așa am și făcut. Am coborât scările pășind încet, rar, pe alee spre clopotniță - de-o parte și de alta, în mijloc având pe mitropolitul Antim.

Secvența s-a repetat de mai multe ori.

- Atenție! Fiți mai degajați, dacă se poate. Suntem în plin secol XVII și Dvs. aveți onoarea de a petrece pe mitropolitul vostru care a venit să vă vadă și să vă dea binecuvântare.

Într-adevăr, cu smerenie și mare dragoste am fost binecuvântați de Înalț Preasfinția Sa.

Am înconjurat apoi biserica. Din când în când Înalț Preasfințitul ridica privirea și apoi, tăcut și smerit, o lăsa în jos, pășind fără grabă, îngândurat.

- Cred că este de-ajuns! a spus, în sfârșit, operatorul. Vă mulțumim! Acum noi va trebui să mergem la mănăstirea Pasărea, unde vom filma și acolo câteva secvențe.

- Ca să ajungeți la mănăstirea Pasărea, trebuie să o luați pe centură, apoi faceți la dreapta...

- Știm, că am mai fost. Ne descurcăm.

- Totuși, noi, avem o rugămintă, am zis eu, și

(continuare în pag. 75)

vă rugăm să nu ne refuzați. Tot suntem în secolul XVII. Avem aici o caleașcă. Urcați în ea și vom traversa pădurea, iar microbuzul Dvs. o va lua înainte pe centură și vă va aștepta la ieșire, în celălalt capăt, din pădure. Vă rugăm frumos, nu ne refuzați.

Când au văzut caleașca și cei doi cai, vizitiul pe capră, s-au mirat foarte, întrebând:

- De unde și cum aveți voi asemenea atelaj? Numai în vremuri de demult mai exista așa ceva. Foarte frumos! Splendid! Extraordinar!

- L-am păstrat cu mare grijă și l-am tot îmbunătățit în decursul anilor. Îl folosim la diferite ocazii oficiale.

- Bine! Dar să mergem atunci.

Și s-au urcat în caleașcă. Înalt Preasfințitul pe bancheta din față. Operatorul și tălmăciul pe cea din spate.

Vizitiul a dat bici cailor. Caleașca sălta ușoară ca un fulg. Noi veneam din urmă călare pe cai. Am traversat șoseaua și am intrat în pădure pe drumeagul forestier care tăia pădurea în două, până la șoseaua dinspre Brănești.

Era toamnă. În amurg. Frunzele cădeau una după alta peste noi, ca o dulce, aurie ninsoare. Înalt Preasfințitul închidea și deschidea ochii. Visa. Nu-i venea să creadă. În dulci legănări pe sub copaci uriași în desfrunzire. O frunză de aur căzu la picioarele sale. O alta pe mâinile bătrâne și albe, de tot albe, sărutându-le.

Înaintam încet, lin, aproape fără zgomot ca și cum am fi plutit pe aripi nevăzute.

Ajungând într-o vale, spre capăt, unde este un podeț peste un pârâiaș, vizitiul încetini. Roțile făcură puțin zgomot peste bărnele vechi, pline de mușchi.

Deodată, o voce ca de tunet veni din partea dreaptă, din umbra deasă a unui stejăriș:

- Stai! Oprește!

Vizitiul, speriat, trage de hățuri, oprește caii. Caleașca se oprește cu zgomot. Înalt Preasfințitul tresare.

- Ce se-ntâmplă?

- Nici o mișcare! Altfel viața arhiereului vostru e în pericol.

Noi deja puseseam mâinile pe săbii, gata să intervenim. Dar apărură din umbră câțiva tâlhari înarmați până în dinți și se apropiară de caleașcă. Unul dintre ei spuse răspicat:

- Ia să vedem noi cu cine avem de-a face! Al! Preasfinția Voastră! Blagosloviți! Fiți tare bun și-mi dați crucea ca s-o sărut, altfel, voi fi nevoit s-o iau singur. Așa, Preasfinția Voastră! Nu vreți? Atunci o luăm noi singuri.

Și când să pună mâna pe cruce, tâlharul, văzând că nu-i de aur, deși strălucea ca aurul, se dădu înapoi cu teamă.

- Băi, oameni buni! Dar asta nu-i cruce de aur. E tinichea! Plastic, fraților! Am luat păcăleală! Bastonul, să vedem bastonul! La fel, tot plastic. Apoi, ce sunteți voi? de umblați cu asemenea lucruri false - slujitori ai Domnului sau nu?

Atunci, am luat îndrăzneala și i-am zis tâlharului:

- Nu vă fie cu supărare. Dumnealor sunt oaspeții noștri și fac un film despre mitropolitul Antim Ivireanul și acum merg la mănăstirea Pasărea ca să filmeze și acolo. Mașina cu care au venit i-așteaptă la ieșirea din pădure. După cum și vedeți, ei sunt doar niște actori și tot ce dețin pe ei face parte din recuzită și nu prezintă mai nicio

valoare. Așa că, vă rugăm să ne iertați de data asta.

- Bine, bine! Dar măcar niște țigări!

- Nu fumează nimeni, a zis tălmăciul cu oarecare teamă în glas, pipăind cu mâna pachetul de țigări din buzunarul drept.

- Ei, atunci, am eu o rugămintă, zise tâlharul, scoțând din sân o carte: „Antim Ivireanul - Opere”. Fiți bun și dați-mi un autograf, Înalt Preasfințite, vreau să mă laud și eu că, iată, am avut ocazia fericită de-a vă tâlhări și nu m-am ales cu nimic decât cu câteva rânduri și o semnătură în limba gruzină.

- Bată-vă să vă bată de chisnovatici! De ăștia îmi sunteți voi? Și a început să râdă în hohote. Tare mi-a fost teamă să nu mi se întâmple ceva tocmai acum la jumătatea filmului. Dar, mi-a trecut! Mi-a trecut!

- Înalt Preasfințite, suntem doar în secolul XVII. Nu așa a spus operatorul Dvs.?

- Așa-i, așa-i. În plin secol XVII.

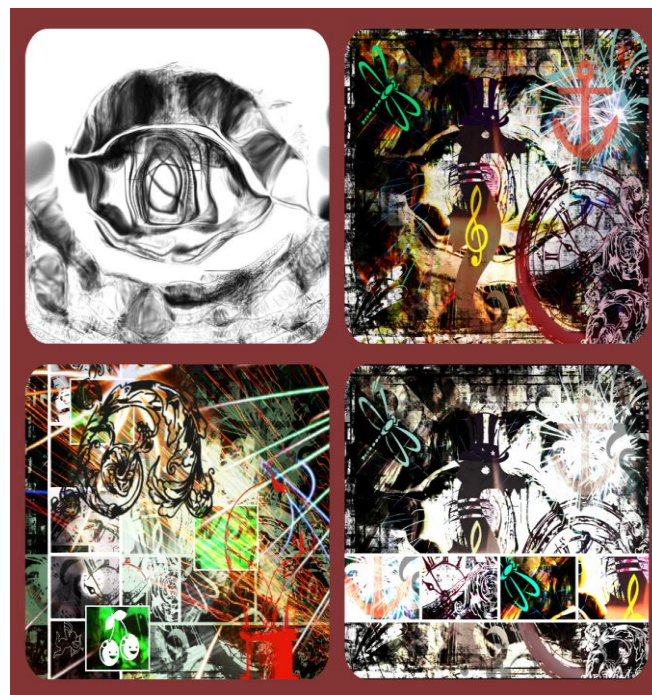
Și așternu cu bucurie câteva rânduri pe pagina de gardă, în limba gruzină. Apoi zise:

- Să mergem, că ne-așteaptă mașina.

- Blagosloviți și iertați, Înalt Preasfințite, zise tâlharul bucuros, înclinându-se cu cartea în mână, până la pământ.

- Domnul, fiilor! Domnul!

Și caleașca porni urcând dealul domol.

Desene de Elena Liliana Fluture

Paul Sân-Petru

VIFORNIȚA

Viscol de zile scurte, viscol de nopți prelungi, viscol cu fir întins sau vârtej de ninsoare, cu oameni ascunși ca mătă-n firidă, de, iată-l pe unul încercând să-și aprindă țigara și ea nu vrea să prindă jar, o suduie, mai încearcă o dată, se întoarce cu spatele spre vânt să-i ocrotească scântea ca pe un pui sub aripă; a reușit, deja îi miroase a fum și a mustață pârlită. Mergea de o oră, cale de șapte sau opt kilometri, abia mai poate urmări drumul nivelat de omătul una cu câmpul. După el, parcă ar fi trecut calea jumătate ce duce în satul vecin unde îl aștepta fiică-sa să îi taie lemnele lăstărite de toamna prelungă. O măritase acolo, i-a făcut o casă întocmai ca a lui să nu se simtă fata dezrădăcinată și să tânjească.

Picioarele parcă îi merg singure, necontrolat, știu ele să se descurce pe un drum cunoscut, ca niște cai când stăpânul adoarme în căruță. Simțea asfaltul, când mai dur, când mai muiat de brazdele zăpezii. Pietrele kilometrice fantomatic presărate pe stânga (el parcă le știa pe dreapta) prinseseră pojghiță de fulgi înghețați; se opri lângă una, îi răzui cu unghiile fața scrisă cu un negru coșcovit, da, trecuse calea jumătate, cealaltă jumătate era înainte, dar parcă vântul mai slăbise de când și-a aprins țigara, de când s-a învârtit în jurul pietrei s-o curețe, ba chiar îl ajuta să se grăbească îl bătea acum din spate, dar când oare se răsucise? Ce mai, capriciile vântului, cine poate pune bază pe el!

Sigur că se întunecase de mult, omul era deja aproape. Cum zăpada cam schimbă conturile lumii, era puțin derutat. Oare greșise intrarea în sat? „Nu, cred că acesta e drumul bisericii...biserica ghidează orice rătăcit”, cum îi spunea popa Bouroș la o spovedanie. Ajunse. Curtea era parcă mai largă, uite, e cam cât a lui. Întuneric, nimeni acasă. Pipăi în buzunar cheia pe care i-o lăsase fata, dar care o fi a ei? „Cine m-a pus să iau lacătele astea la fel, ca o pereche de chineji!”. Reuși să deschidă. Aprinse lumina, da, becul de șaizeci de lumini pe care i-l dăduse pentru puțină economie; iată și portretul maică-si alături de el cu tâmpla aninată de pletele ei. Vru să bage în priză vechiul radio rusesc, dar, poc!, un scurtcircuit în toată casa. Nu putea să facă altceva decât să se trântască pe pat că și așa era destul de obosit și „lasă că vine ea, dacă n-o fi plecat la soacră-sa în oraș...sau, ce-ar fi s-o iau eu înapoi?” Și-a adus aminte că mâine e ziua când trebuie să meargă la primar dis-de-dimineată pentru punerea în posesie, că nici pământul nu i l-a dat tot la un loc dom' Costică, ci în vreo cînșpe direcții.

Adună verigile în strânsoarea lacătului și plecă. Din nou îl bătea vântul din față. „S-au stricat de tot și vânturile astea, nici unul nu e mai de cuvânt, mai

statornic; dacă aş face drumul acesta de zece ori până dimineată, de zece ori aş fi în stare să se schimbe și el.” Înainta înclinat în față împingându-l cu pieptul, cu umerii, cu fruntea. Trecu pe sub un pom, vântul i-a aruncat o creangă în ochi de a văzut roșu ca un ochi de jivină, de a văzut galben ca un felinar, de a văzut albastru ca între două cabluri electrice. Asta l-a făcut să-și amintească de foc în trei culori, focul de un chibrit, iar chibritul, de o țigară! Își pipăi mantaua, scoase țigara și o strânse bine în dinți ca să nu i-o ia vântul și încercă s-o aprindă cu un snop de chibrituri. O limbă de flamă i-a șfichiuit mustața, sigur că i-a mirosit a ea, dar a tutun, ba. Avea și el o ambiție cu vântul acesta fără scrupule, dar renunță, la gândul că n-o să mai aibă chibrituri acasă, și-așa au cam prins sămânță de umezeală. Se-ntoarse cu spatele, și cu barba în piept în dosul reverului încercă din nou; timpii manevrei erau planificați ca la sala de operație, în sfârșit reuși un fir de jar într-un fir de tutun. Trase cu putere până simți plinul fumului în gură, pe nări și în ochi. Pășii mai departe pufăind pătimaș. Vântul se întoarce și el cu spatele la vânt odată cu omul care reuși astfel să-și aprindă țigara. „Uite, tabacul ăsta face minuni: vântul nu mai e așa de vânos, aş zice chiar prietenos, e ceea ce spuneam pe la jumătatea kilometrilor, își schimbă direcția cât ai zice pește, cât ai face stânga-mprejur să-ți aprinzi o țigară. Cine o să aibă acum mai multă experiență cu vântul decât mine? Aș putea da lecții chiar și la matrozi.”

Ajunse. Curtea cu zăpadă nu-i părea mai mare ca a fiică-si. Deschise lacătul, încercă întrerupătorul, nu ardea lumina. Aprinse un chibrit sub care distinse același tablou de familie pe care-l avea și fiică-sa, mai văzu ceva din patul puțin răvășit pe care parcă dormise cineva, dacă nu, ce să facă până la ziuă fără lumină, se trânti el pe pat fără să-și mai lepede mantaua, apoi somnul care fură așa de lesne un trup vlăguit.

De dimineată, veni fata să-i reproșeze că n-a ajuns la ea conform înțelegerii, dar mai ales să-l roage să vină azi să-i taie lemnele.

„Ba am fost, fata tatei, dar dacă tu umbli pe coclauri...Am deschis lacătul, am vrut să rămân, dar până în miezul nopții m-am întors acasă că azi am treabă cu primarul.”

Fata nu-l știa mitoman, tocmai de aceea era derutată și încerca să limpezească lucrurile.

„Care lacăt, tată, că eu am pus ială de mult...Te-am așteptat toată seara, ce coclauri visezi?” „Cum, adică nu mă crezi că am deschis lacătul și am intrat?”

„N-am cum să te cred. Poate ai visat...Uite cheile de la ială, ia și tu una. Și trezește-te la realitate că mă îngrijorezi”.

Omul eșuă într-un sentiment de straniu amestec părănd convins de două adevăruri contradictorii și simultane: cum să creadă că fata îl minte și cum să-și spună sieși că n-a fost plecat și că n-a ajuns nicăieri decât, în cel mai bun caz, acasă?”

„N-am ajuns la fată? Atunci unde? N-am văzut eu tabloul în hol? N-am vrut eu să aprind radioul și a făcut poc!...Chiar, ia să încerc eu...da, da, nu arde lumina, sigur. Atunci, atunci, cum?”

(continuare în pag. 78)

Lucia PĂTRAȘCU

CIREȘE AMARE, de ION C. GOCIU

Editura TipoMOLDOVA, Iași 2014

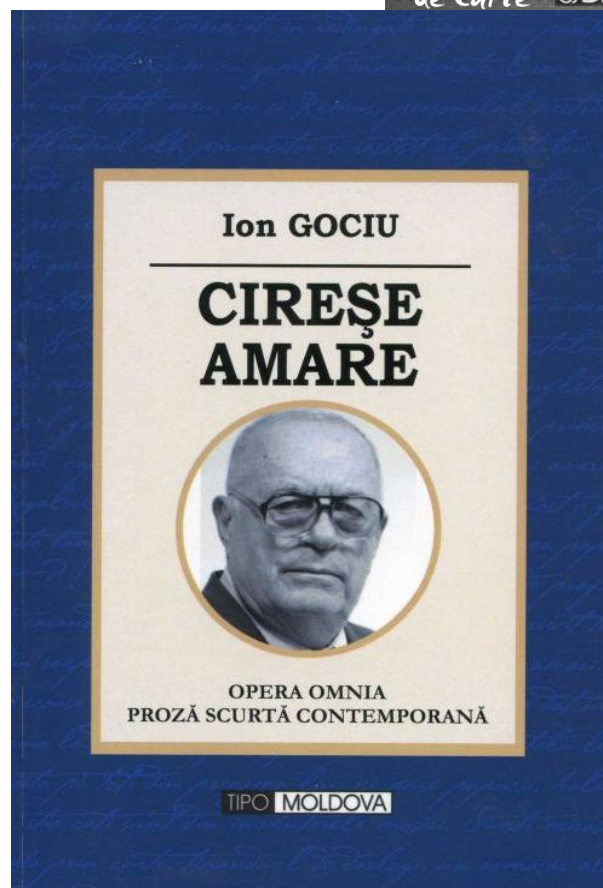
Volumul de proză „*Cireșe amare*”, semnat de Ion C. Gociu, un scriitor deja cunoscut în lumea literară gorjană și nu numai, tipărit la Editura TipoMoldova, colecția *Opera Omnia-Proză scurtă contemporană*, Iași 2014, cu o Prefață a prof. univ. dr. George Mirea, intitulată „*Debransare de la viciul... lecturii*”, cuprinde în cele peste 300 de pagini titlurile a cinci nuvele: *Idile*, *Jugul din Gura Lupoi*, *Coarba*, *Des-tănuiri la ceas de seară* și *Cireșe amare*.

Prima nuvelă, intitulată *Idile*, este povestea sinuoasă a unei femei care era „*pur și simplu revoltată de viața ei anostă, lipsită de bucuriile tinereții*”. Violeta Neșu, nora Tomiții lui Boian Neșu din Brădet, este venită la țară, în casa soacrei sale, pentru a îngriji de gospodărie, cât timp femeia era internată la spital.

Persoană trăită la oraș, cu tabieturi „*de doamnă abia trecută de 25 de ani*”, căsătorită cu un bărbat mai mare cu câțiva ani, mereu plecat cu serviciul, este nevoită să se acomodeze pentru câțiva timp cu treburile gospodărești într-o ogradă plină cu o „*tâlvură*” de păsări și chiar să ducă vitele la păscut în *Ogașul popii*, pe *Valea cu Urzicile*. Acolo îl întâlnește pe Bebe Popescu, student medicinist în anul IV, cu care are o scurtă poveste de iubire.

Când se întoarce acasă, plină de remușcări, constată trecerea unei alte femei prin patul conjugal și atunci hotărăște în sine să ea trebuie să se realizeze, să urmeze o facultate, să meargă la servici, indiferent de compromisurile pe care va trebui să le facă. La examene îl cunoaște pe Ionel Pop, cu care va avea cea mai frumoasă poveste de iubire, un om alături de care se simte încurajată și ocrotită. În al patrulea an de iubire și întâlniri scurte, distanța și problemele familiale ale lui Ionel, duc la răcirea relației. Totuși Violeta îl așteaptă să-i fie alături la examenul de licență, așa cum i-a promis. El nu vine, ei i se face rău în sală și „*are un atac miocardic, petrecut în timpul susținerii examenului de licență*”. Moare, fără să fi aflat că, „*în urma unui stupid accident de circulație*”, nici Ionel nu mai trăiește. Ca o stupidă coincidență, ei sunt înmormântați în aceeași zi, aproape la aceeași oră, dar în localități diferite.

Cea de a doua nuvelă, *Jugul din Gura Lupoi*, poartă cititorul pe la Lupoia, locul unde „*plecam duminică, cu vitele să le pășunăm, toată ziua*”. Acaasta era ocupația copiilor mai marișori, bucuroși că merindele aduse de acasă le permiteau să petreacă toată ziua, prinși în felurite hârjoane și, de ce nu, în jocuri idilice. Astfel, autorul aduce amintiri din copilărie, asemeni veșnicului copil humuleștean, al cărui suflet tremura pentru Smărăndița Popii. Aici, pe acest *colț de rai*, se petrece idila cu Mența, cea cu care „*la jocurile în care ne țineam de mână, am fost nedespărțiți ziua întreagă, iar transpirația palmelor ne-a unit și mai mult sentimentele*”. Dar tot aici, în gura văii, pe „*un salcâm scorbuos de vreme*” atârna un jug vechi și, alături, o tăbliță de lemn scorjită care explica: „*Trecătorule, blestemă să se aleagă praful de el și de copiii celui ce a*

furat boii care trăgeau la acest jug”.

Peste ani și ani, avea să se vădească făptașul furtului în persoana lui nea Păntilie al Constandinei din Boștini, gospodar cu trei copii, oropsit de necazurile acestora și rămas singur. Pe patul de moarte, la spovedanie, mărturisește preotului că el este vinovatul.

Cu abilitate literară, folosind metoda *poveste în poveste*, autorul ne aduce obiceiuri, credințe, mituri, superstiții, eresuri din lumea satului Ciuperceni și a împrejurimilor sale. Astfel este și povestea cu moroiul Văjaică și cu obiceiul cunoscut plaiurilor olteneste: „*...I-au dezgropat și i-au înfipt în burtă un piroi de-al mare, de se bat în căpriorii coperișului la căși*”.

Cea de-a treia nuvelă, *Coarba*, prezintă cititorului o poveste de vânatoare petrecută în aceste locuri. Folosind iar metoda *poveste în poveste*, scriitorul îl lasă pe Vasile Popete, un prieten din tinerețe, să spună o întâmplare neobișnuită. Povestind acela despre locul special numit Coarba, după numele unei femei care a locuit singură în această poiană „*...Coarba a fost frumoasă ca o zână, iar trecută de tinerețe era harnică și pricepută în toate*” și a întocmit un fel de han, ca *Moara cu noroc*, unde se adăposteau „*în caz de primejdie...unii din locuitorii satului*”.

Vasile Popete, întors după ani și ani în locurile natale, unde „*Poiana de la Coarba nu mai este ca altădată!*”, pleacă la vânatoare prin locurile știute, „*pe matca Puturoasei, înspre Coarba*”. Ezită să tragă „*într-o hâță de mistreți încolonați perfect... era o scroafă cu șase godaci*”, apoi, într-o poieniță, găsește „*în ciopor, niște*

(continuare în pag. 78)

căprioare, toate îndreptate cu capetele spre mine". Singurul foc de armă slobozit lasă căzută una, care nu este moartă și pe care vânătorul o înjunghie cu pumnalul. „**Eu eram autorul fărădelegii și eram buimac**". Această întâmplare îi aduce multe remușcări și îl determină pe Vasile Popete să-și vândă prețioasa sa armă tânărului său coleg Nicu. Peste un timp acesta este găsit mort, împușcat în burtă și „**cu arma ruptă lângă el, în partea stângă**". Un sfârșit dramatic, pentru care autorul lansează o întrebare: „**Cine oare decide și rostuieste cursul evenimentelor atât de nefericite!?**”

Cea de a patra nuvelă, **Destăinuiri la ceas de seară**, prilejuiește prozatorului o analiză minuțioasă a metamorfozei oricărei femei. Relația dintre Panti și Pușa, doi oameni trecuți de o anumită vârstă, care se află într-o relativă singurătate, soții fiecăruia fiind plecați în străinătate, la nepoți, începe aproape instantaneu. Pentru Panti, această legătură amoroasă, târzie și oarecum scurtă, îi întărește convingerea că femeia poate avea până spre șaisprezece ani puritatea unei flori sfioase de **Viorea**, spre douăzeci de ani ademenirile unei **Zambile**, ce își dezvăluie parfumul delicat și promițător, fără a-și deschide petalele, după treizeci de ani este un adevărat **Crin Imperial**, în plinătatea puterilor cuceritoare, cu parfum amănunțit și petale gata-gata să se deschidă în fața unui cuceritor care o merită, după patruzeci de ani, **Trandafirul** darnic și parfumat devine stăpânul inimilor, iar după cincizeci de ani, femeia capătă frumusețea și înțelepciunea unei **Crizanteme**, care știe că depinde numai de ea să trăiască armonios, cât mai armonios, împreună cu iarna care vine.

Pentru Pușa, stadiul de **viorea** se scurge între descoperirea propriei înfloriri și statutul de „**fiică de exploatare**”, stare care-i creează neplăceri la școală. Trecând de această perioadă, îl cunoaște pe Adrian, inginer petrolist, viitorul soț și starea de **zambilă** căsătorită deja, îi oferă o nouă viață. Apoi, cucerită de Sandy, „**șeful unei echipe de control... bărbat frumos, matur, serios**”, **crinul imperial** acceptă o aventură extraconjugală, fără urmări majore. În continuare se desfășoară viața de **floare trandafir**, când Pușa descoperă o infidelitate a soțului petrecută în căminul conjugal, însă nu poate **înțepa** pentru că acesta conchide: „**Să fii rezonabilă, să iei lucrurile așa cum sunt și să știi că și tu, la vârsta ei, ai făcut la fel...Mulțumesc, doamnă, pentru înțelegere și să-mi trăiești sănătoasă, iubitoare și tot așa de frumoasă...**”. Acum, relația cu Panti este un început în viața florii de **crizantemă**: „**Bondarule cu crisalide argintii, nu uita că ești singurul care te-ai înfruptat din nectarul meu de Floare Crizantemă!**”

Cea de-a cincea nuvelă **Cireșe amare**, are o temă mai tristă. Ionel, copilul Mariei și a lui Costică Bobocel, ajuns elev de liceu, părăsește satul și locuiește cu tatăl său, acum muncitor la fabrică, într-o cămăruță cu chirie. Alături erau și alți chiriași, printre care și Florica, muncitoare și ea. Ionel încearcă să se obișnuiască cu rigorile noii vieți. În ziua prăznuirii Sfinților Împărați Constantin și Elena merge împreună cu Victor, noul său prieten, la scaldă. În hârjoana lor, cocoțați apoi într-un copac, cei doi îi văd în zăvoi pe Costică Bobocel și vecina Florica, prinși într-o scenă amoroasă. Băiatul este bulversat de această descoperire, iar Costică, tatăl întors acasă, plin de remușcări, a încercat să-și împace feciorul cu cireșe dulci de mai, fructe pe care băiatul le refuză, lăsându-le neatins. Și „**Cireșele aduse în pungă, în dar pentru copilul său, într-o zi de mare**

sărbătoare, din soiul de cireșe pietroase și dulci, se făcuseră amare.”

Întregul volum de proză „Cireșe amare”, semnat de domnul colonel(r) Ion C. Gogiu, este o poveste fabuloasă în care obiceiurile strămoșești, superstițiile, blestemele se împletesc frumos cu descrierile spațiului, ale timpului și ale anotimpului. Încât, ca și cititor, te întrebi dacă au fost necesare toate acestea pentru a învălui tema erotismului ce predomină aceste nuvele. Sau, dimpotrivă, înțelesurile și subînțelesurile erotice au fost create special de acest autor talentat, pentru a avea posibilitatea să plimbe imaginația cititorului prin locurile de basm ale ținuturilor natale. Oricare ar fi fost intenția scriitorului, **strategia** folosită de domnul Ion C. Gociu a condus la o victorie: o carte frumoasă, bine scrisă și captivantă, pentru care scriitorul merită felicitări!

(urmare din pag. 76)

Fata îl lasă să se dezmeticească fără să-i mai spună vreo vorbă ca să nu-i perturbe reconstituirea era îngrijorată de starea lui confuză, dar era și curioasă să afle adevărul.

„Ascultă, fată, cred că n-am ajuns deloc la tine deși am plecat la drum de trei ori: odată de aici, a doua oară tot de aici ca să mă întorc acasă. Numai vifonița, iarba asta a dracului sau pietrele kilometrice sunt de vină”.

„Cum adică, se precipită fata, și mai încurcată. Ce legătură au toate astea cu absurdul pe care-l complici și mai rău?!”

„Ba deloc, numai fii atentă. Pe la jumătatea drumului mi-a venit o poftă nemaipomenită de o țigară, și de atâta chin până să mi-o aprind, și de atâta teamă că n-oi reuși, cât și de bucuria că până la urmă reușisem, atunci când mă întorceam cu spatele la vânt, uitam pesemne să mă mai întorc cu fața, așa încât eu ajungeam de fiecare dată de unde am plecat; că prea se schimba mereu vântul. Apoi, poate o piatră kilometrică în jurul căreia m-am învățat răzuindu-i zăpada ca să știu cât mai am pân-la tine, și ea îmi arăta cât până acasă. Apoi, drumul de câmpie, ninsoarea deasă care-mi înțepa ochii, vântul schimbător ca o muiere capricioasă, așa cum credeam eu că este; și ia mai gândește-te la câte asemănări: drumul bisericii, casa ta și casa noastră, tabloul meu de mire, toate s-au găsit să semene, așa, ca să te simți oriunde ca acasă...”

Dar știi ceva, lasă toate astea, uite, mă îmbrac și merg cu tine chiar acum. Și mai știi ceva? Să nu mai spui la nimeni.

Constanța ABĂLAȘEI-DONOSĂ

Eminescu la Beijing

„Acela care vrea să dezlege enigma vieții,
trebuie să urce spre muntele magului că-
lător în stele, în locuri de piatră detunată,
pentru a măsura de sus lumea din văi”

Mihai Eminescu

Anul acesta de Ziua Culturii Naționale - Ziua lui Eminescu, în perioada 10 - 20 Ianuarie, am fost prezentă în China, la invitația I.C.R. Beijing, având ca director pe domnul ambasador Constantin Lupeanu, cu expoziția „Avem nevoie de Eminescu”, alături de actorul Emil Boroghina. În drum spre China, zbor de aproape 18 ore cu avionul, am avut răgazul să reflectez la uimitoarele creații ale civilizației chinezești: Marele Zid; Mormintele Dinastiei Ming (1368-1644), străjuite de statui uriașe din marmură reprezentând soldați și animale; Piața Tiananmen - cea mai mare piață publică din lume; Muzeul Palatului, mai cunoscut ca „Orașul interzis” - complexul imperial, reședința împăraților Chinei timp de mai bine de 500 de ani, încă din vremea Dinastiilor Ming și Qing.

Ajunsă aici, de la aeroport până la Hotelul Ritan unde urma să fiu cazată, hotel situat pe marele Bulevard Ritan, drum parcurs cu un automobil, am avut sub privire orașul Beijing, strălucind ca un templu de stele și luceferi. A doua zi, după panotarea expoziției pe simeze la I.C.R. Beijing, în ziua vernisajului - 13 Ianuarie - am avut prilejul să constat pe viu cu mare emoție în suflet cât de iubit este

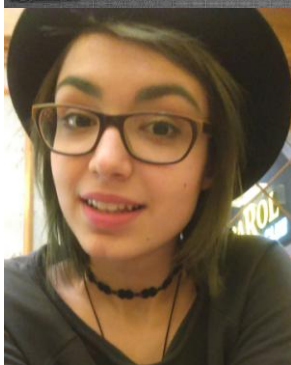
Eminescu și poezia sa în China, prin prezența la vernisaj a unui public impresionant: studenți, profesori, scriitori și traducători de limba română, diplomați, ambasadori. Așadar, Eminescu, de ziua lui, a fost întâmpinat aici ca un Rege!

În ziua de 15 Ianuarie, ziua nașterii poetului nepereche, la conferința „Dragoste neprețuită pentru cultura română: Universalitatea eminesciană”, sub patronajul domnului director al I.C.R. Beijing - domnul ambasador Constantin Lupeanu și în prezența unor oameni de cultură chinezi, traducători și cunosători de limba română precum: Prof. Dr. Ding Chao, Prof. Dong Xixiao, Prof. jurnalist Luo Dongquan, Prof. Li Xigui, Prof. Antonina Ciuceanu, jurnaliștii Felicia Gherman și Dan Tomozei, alături de numeroși studenți la limba română, s-a vorbit despre Eminescu și opera sa cât și importanța culturii care leagă prietenia dintre cele două popoare.

Sub aceeași egidă, „Cultura și Eminescu leagă ce-le două popoare prietene”, în ziua de 17 Ianuarie expoziția „Avem nevoie de Eminescu” a fost prezentă și la Palatul Imperial, sub recitalul actorului Emil Boroghina, la invitația distinșilor: Doamna Director prof. Liu Juaning și al Directorului Asociațiilor Școlare, prof. Li Goumin. Dacă în 14 Ianuarie 2009, Luceafărul, capodopera lui Eminescu a intrat în Guinness World Records ca fiind cea mai lungă poezie de dragoste din lume, în Ianuarie 2016, Eminescu a intrat definitiv în inima scriitorilor chinezi.

Irina ANGHEL

Astronomie nerecunoscută

Cea mai rece dintre stele
 Trăiește în spațiile dintre
 Respirațiile sacadate
 Și cuvintele ce cad fără voia lor.
 Ochii deschiși
 Și universul întreg tatuat în spatele pleoapelor.
 Săruturile blocate în plămâni
 Și toamna de solitudine.
 Tremurul mâinii
 Și bocetul arcușului pe coardă.
 Trăiește într-o galaxie îngustă
 Și nu-i merge rău.

Petrichor

Miroase a ploaie
 Într-o scară de bloc.
 Dar norii nu-s afară
 Și treptele nu-s ude
 Și zăgăne chei în mâini grăbite
 Dar nicio umbrelă nu se închide.

Miroase a ploaie,
 A furtună,
 Dar pe scară e liniște
 Și totu-i uscat.
 Picură gânduri
 Și chei ruginite,
 Dar cerul tace
 Și ușile tac.

Controversat

Urăsc ploile.
 Urăsc poezia pe care eu
 N-o pot vedea în ele.
 Urăsc poezia cu rimă
 Ce iese din picurul sacadat
 Al unui întunerit diurn.
 Urăsc ocazionala lor frumusețe
 Ce mă face să mă întreb
 De ce le urăsc.
 Urăsc ploile ce încâtușează
 O zi întreagă în mohorâtă nemișcare.
 Urăsc filtrul gri pe care-l
 Așează peste tot spiritul meu.
 Și zău că urăsc
 Să fiu o ființă solară
 Iubind atâtea ce cântă ploaia
 În mijlocul unui asemenea potop.

Despre încurajarea copacilor

Îmi place să mă uit la copaci,
 Să le caut ochii.
 Să-i privesc dincolo de scoarță.
 Am impresia că pot vedea
 Cu adevărat
 Doar în clipa
 În care le pot vedea
 Efemerele siluete eterne.
 Îmi place să citesc,
 Și să-i las și pe ei
 să-mi citească peste umăr.
 Ca o mulțumire,
 Ca o garanție
 Că există viață după moarte.
 Ca o garanție că
 Brațele lor
 Nu sunt inutile ridicate spre rugăciune.
 Ca un îndemn
 De a crede în continuare,
 De a nu se lăsa veștejiți
 De frații lor atei
 Ce au renunțat demult
 La speranța de a se transforma
 În carte.

Ființă arhitecturală

Casele sunt un miracol arhitectural
 Inspirat de ființa umană.
 Fațade moarte,
 Subordonate esteticii
 Tocmai pentru a ascunde
 Viața din interior.
 Uneori se mai trage o draperie,
 Se mai deschide un geam,
 Dar tu,
 Ca simplu trecător,
 Tot nu poți să cuprinzi
 Palpitarea dinăuntru.
 Și nici nu încerci.
 Îți ajunge propria casă,
 Propria viață.

Haiku?

Vreau să te îmbrățișez
 cu coastele,
 Ca pe o poveste pe care încerc
 Să n-o uit.
 Și, iată-mă, cu pieptul deschis
 Și inima tremurând de frig.

Nastasia SAVIN

Iubirea - cale a Vieții

Volumul *Iubirea urcă muntele*, de Diana Dobrița Bîlea, reprezintă un eseu despre un subiect misterios, dar, în același timp, fascinant: iubirea. Aceasta cunoaște o continuă extindere și o diversificare a modalității de apariție, insistându-se asupra relațiilor pe care le presupune.

Autoarea creionează un univers în care imaginile irump în locul cuvintelor, iubirea devenind creație și sursă de creativitate. Spectacolul la care suntem martori, parcurgând această carte, te face să fii *complicele* unei lumi în care fantasticul și realul se întrepătrund, coexistă.

Materialul epic este organizat în jurul mai multor secvențe ce constau într-o serie de probe inițiatice pe care trebuie să le treacă îndrăgostiții în vederea împlinirii iubirii. Evenimentele relatate nu respectă curgerea cronologică a timpului, dar debordează de firesc.

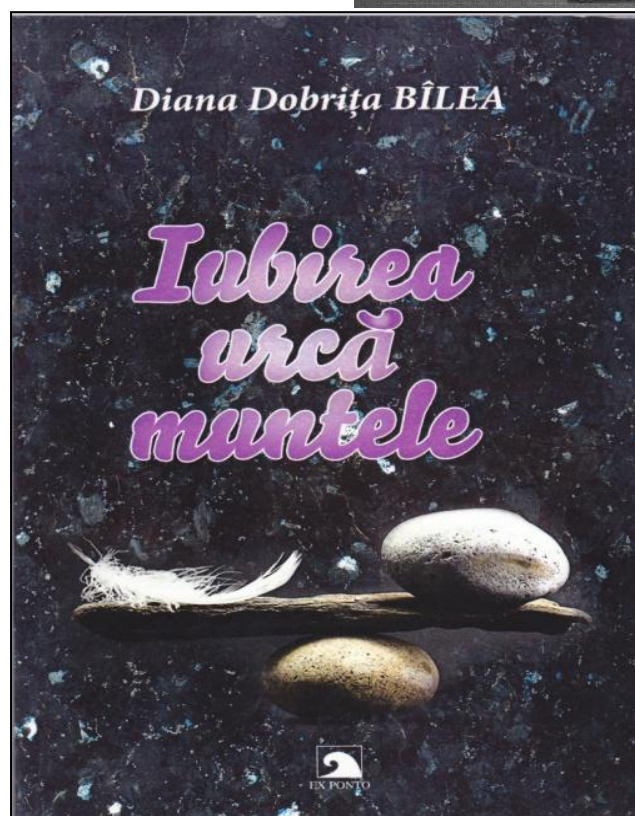
Forța ascensională a Ritei este determinată, în primă instanță, de puritatea sentimentului. Pentru eroină iubirea se manifestă material și spiritual, prin iubire stabilindu-se un raport oarecare cu lumea și cu sinele „*Mi se pare vital să consider că cea mai potrivită cale a vieții mele este iubirea. Înțelepciunea n-o să mă ajute să urc muntele. Dimpotrivă. Mi-ar striga să-mi văd de treabă și să las pe seama nebunilor ascensiunea spre soare. Pe când iubirea mă împinge de la spate. Și nu-mi spune du-te, ci hai să urcăm! Împreună!*”

Într-o scrisoare, către fiica sa, Albert Einstein mărturisea faptul că cea mai puternică forță din univers este iubirea, iar celebra ecuație $E=mc^2$, ar putea fi interpretată drept Energie = multiplicarea iubirii cu viteza luminii la pătrat, deci, iubirea este cea mai puternică forță care există.

Personajul feminin prinde forțe pe parcursul urcării muntelui consumând lumină: „*Când mi se face sete, mă opresc să beau două-trei raze de soare. Nu mănânc. (...) Urc cu o bucată mare de soare în suflet...*”. Iubirea este calea privilegiată de a atinge Absolutul, dar Rita nu era pregătită de ascensiune deoarece nu-i mărturisise doctorului D. iubirea. Probele la care este supusă eroina sunt necesare pentru inițierea acesteia. Accidentul de pe munte în urma căruia rămâne cu picioarele paralizate, cu vederea slăbită și cu auzul atenuat, internarea în spitalul de la poalele muntelui, imobilizarea într-un scaun, tăcerea, întunericul, plimbarea cu Maria pe munte sunt sacrificiile necesare întăririi sentimentului de iubire.

Misterul iubirii și al morții configurează relația dintre fantastic și real. După încheierea probelor inițiatice la care sunt supuse personajele, cititorul este transpus în dimensiunea fantastică a romanului. Fantoma Mariei, dublura energetică a doctorului D., nebunul care se crede Mesia și dorește să fie răstignit pentru a mântui omenirea completează galeria personajelor.

Iubirea reprezintă o componentă a experiențelor la orice nivel de cunoaștere, conturându-i-se un sens ascendent. Dragostea, ca și moartea, devine o experiență intimă, singulară „*Ce să faci un muritor cu imposibilul?... Imposibil înseamnă moarte... A alunecat de pe o culme a muntelui, și-a frânt picioarele și, pentru că a ținut să-și continue ascensiunea, a căzut din nou, de data asta într-o prăpastie. A murit acolo, în adânc, într-un întuneric înfricoșător*”.

Autoarea utilizează o tonalitate gravă, întunecată, într-un registru de stări sufletești paroxistice ale uneia dintre marile mistere existențiale: iubirea, indiferent de ipostazele acesteia.

Finalul volumului rămâne deschis: doctorul scund moare în brațele fantomei Mariei, celelalte personaje dispar, iar Rita rămâne singură. Un cutremur deschide ușa salonului și Rita începe să plutească spre fereastră „*conștientizez ceea ce mi se întâmplă: alunec. Ușor, spre niciunde. (...) Deschid fereastra și valul impetuos al luminii scoate din mine întunericul. Văd muntele. Sar dincolo de pervazul ferestrei și tălpile mele goale simt răcoarea pământului. O cărare se înalță în fața ochilor, flancată de iarba moale, strălucind de roua dimineții.*”

În *Iubirea urcă muntele*, Diana Dobrița Bîlea caută spațiile largi ale înaltului, structurând textul pe un complex simbolic ascensional: *muntele iubirii*.

Formula adoptată de către scriitoare implică topirea materialului narativ și a celui liric într-o masă unitară, favorizând întrepătrunderea realului cu fantasticul. Pretutindeni, în carte, este reamintită condiția celui care relatează „*Măine reprezintă pentru mine salvarea. Reprezintă muntele, soarele, familia, un prieten, o carte*”.

Iubirea urcă muntele este o alegorie a vieții biologice și spirituale, a vieții ca o luptă perpetuă, a urcărilor și a coborârilor emblematice din existența ființei umane.

Olimpiu VLADIMIROV

ECOU

Colindă-mă! Ce strigăt luminos
peste un val de stele în plutire...
Cuprins de-o bucurie fără glas
săniile nebune prelungesc sub privire

Din ochi adânci și glasuri crude
se înfioară verbe. Umirile au nume
și poate numai Dumnezeu aude
ecoul unui început de lume.

CINE MĂ JUDECĂ

De-o veșnicie am crescut împreună
cu seceta, ciulinii, calcarul,
gutuile și aburul Dunării;
Știu că fiecare silabă poartă
bătăile unei aripi ascunse
numai sub cerul Dobrogei:
Cine mă judecă
pentru încă o poezie pierdută?

EMOȚIE

N-am tulburat niciodată
cuiburi de îngeri,
deși ispite, fără remușcări,
m-au incitat cu oarbe veșnicii.

Risipite neliniști tremură
sub streșini de blestem;
Doar lumina plutește
lângă nimicuri, spre inimă.

UMBRA VISĂRII

Dumnezeu îmi numără pașii:
din vânător am devenit vânat
și port acest blestem ne-nduplecat
fără să pot iubi nimic cu-adevărat.

Clipele confuze agonizează-n elegii
când sponsorii tristeții toarnă-n versuri, plumb;
Mă pierd în norul de deasupra mea
sub cerurile care vor mai fi.

Umbra visării nu-i decât un suspin
la o rugăciune către Dumnezeu.

MADRIGAL

Malurile urcă în priviri și cern
lumina drumului spre casă;
Lângă neliniști de furtuni aduc
pământul unde-mi crește o mireasă.

Trec prin anotimpuri presimțind logodne,
cutreier prin bezne visând la un far,

se scurg lângă diguri păsări de iarnă
și fete morgane cu sufletul gol.

Destinul rămas mereu pe la vămi
e-mbrățișarea dintre cer și ape:
Marea naivă înserează pe scoici,
tulburarea din suflet desenează cuvinte.

NIMENI NU ȘTIE

În priviri, corăbii de fum...
Aleargă furtunile printre catarge
cu alte spaime să mă-mbete;
Dezlănțuit balans între ape și cer,
tangajul înfioară risipa clipelor,
înainte și-napoi către moarte,
ascunzând refrenul disperării.

Nimeni nu știe unde voi lăsa ancora,
Brelor pentru-un buchet de speranțe.

SPOVEDANIE

Roade din oase suferința mută
întemnițând tăcerea pe măsură;
De îndoileli să nu întrebi. În umilință
îmi mistui deznădejdea, pe flăcări de arsură.

Dospește o silă fără speranțe
când lumea mă privește în treacăt, ciudat;
Încărunțesc lângă lacrimi secate,
iar umbra țipă că s-a micșorat.

Ai lăsat, undeva, vreo urmă?
se face auzit un înger blajin;
Tac, neputincios, pe aripi de fluturi,
printre remușcări care pleacă și vin.

O ALT FEL DE SĂPTĂMÂNĂ

Luni –
povara unui univers de vis:
Cine mai urcă în paradis?
Marți –
poveste de ore nebune și rele;
Ocolesc tot cerul vorbelor grele
Miercuri –
mă pierd, hoinar, în mulțime
nimeni nu știe dacă mi-e bine
Joi –
arunc manuscrise – totu-i gunoi –
crește depărtarea dintre noi
Vineri –
oare mai are rost,
să ne vedem în zi de post?
Sâmbătă –
o bornă la sfârșit de săptămână
ce n-are stare. Poate să rămână
Duminică –
blondă regină, nu cred în minuni
și nu aștept răspuns la rugăciuni.

Constantin BEJENARU

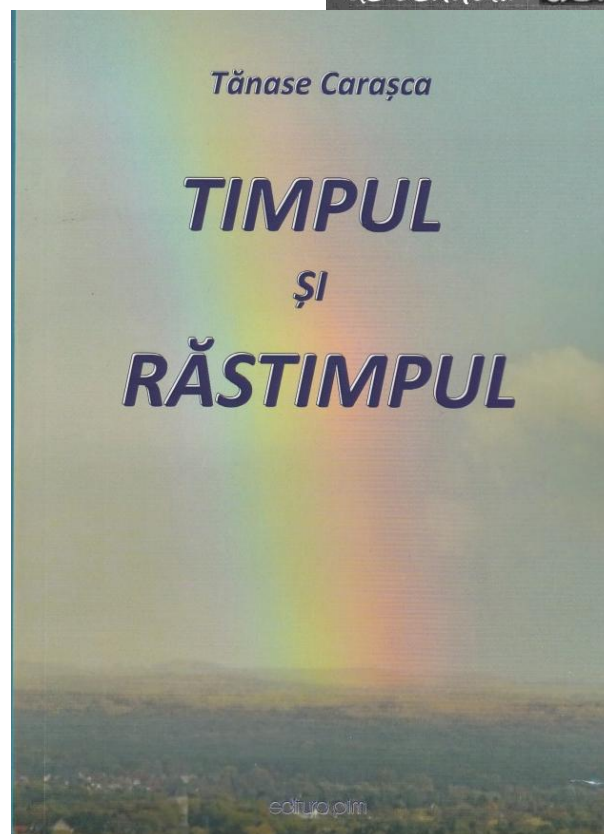
UN ROMAN CARE MĂRTURISEȘTE DATUL DE BAZĂ AL EXISTENȚEI - DRAGOSTEA

Un roman al complexității vieții, firește un „Roman de dragoste” scris cu har scriitoricesc-ingeresc în modalități inefabile, diferite, dar și la un nivel metafizic recuperator, este „*Timpul și răstimpul*” adjudecat și semnat „Tănase Carașca - Ed. PIM, Iași, 2015”. Autorul e din categoria acelor scriitori totali și profunzi (poetți, prozatori, esești, umoriști) la care este necesară o lectură repetată pentru a putea aproxima câteva propoziții, respectiv fraze critice asupra nucleului de originalitate al prozei Domniei Sale.

Făptură delicat-solară, subtil-robustă, atât cât poate să încapă fragilitate și forță într-o rază de soare răsfrântă în bobul de rouă, nu-l pot altfel vedea pe Tănase Carașca decât ca un țăran robust și înțelept din Dobrogea de Nord, uimindu-mă prin generoasa bogăție a spiritului la care oricând pot merge ca să schimbăm planuri și voroave de duh, în jurul unei căni de lut cu vin vechi ot Sarica-Niculițel sau al unui „ciocănel” de țuică bătrână ot Monastirea Cocoș. Nu-l pot altfel vedea pe Tănase Carașca, alias Nică decât febril, nerăbdător, elegant și decent, cu un bun simț suveran, tipic românesc ce-i conferă acea marcă de aristocrat autentic al literelor, lăsând mult în urmă confracți – „intellectuali” al căror leagăn s-a balansat numai între asfalt și beton, generații de-a rândul.

Hotărâtoare în proză sunt stilul și tehnica literară pe care Tănase Carașca le stăpânește cu virtuozitate și originalitate în noul său roman, dovedind că este un scriitor important prin știința de a face să existe o lume în conul unui punct de vedere generos. Lume cu savori și mister, candoare, devotament și tragism neostentativ. Citindu-i și – apropo de răstimp – răsцитindu-i „Cartea” ca un diletant ce sunt, m-a captivat mai ales plăcerea autorului de a povesti, plăcere oarecum metafizică pentru că se transformă în bucuria lectorului de a trăi citind nu întâmplări senzaționale ci fapte de viață „obișnuită” reținută pe pagini în aspectele ei mirabile.

Nu știu cum s-a întâmplat dar în urmă cu ceva ani, în mijlocul grupului din jurul revistei de cultură „Steaua Dobrogei”, în viața noastră apăruse dintr-odată cu un suflu unic – răscolitorul suflu al prieteniei –, Tănase Carașca. Spun asta pentru că din prima clipă a devenit nu numai „*prietenul nostru de totdeauna*”, dar a adus în relațiile noastre cam fade și reci, o lumină aparte, încât noi înșine simțeam că devenisem în bună măsură mai buni. Dar să revin la scriitorul Tănase Carașca. Cred că ceea ce m-a impresionat cel mai mult a fost și este, credința sa fanatică în literatură, în rosturile grave ale scrisului. Eminamente liric, Tănase Carașca are un ochi de o luciditate deconcertantă atunci când se apropie de pagina scrisă, nefăcând observații sau judecăți de complezență. O bucată de vreme în prozele sale din antologiile „*Dincolo de cuvânt*” și „*Noaptea curcubeielor lungi*”, a stat să-și facă mâna. Apoi a scris romanul „*Descult prin urzici*” bine primit atât de cititori cât și de critica literară. Când a trecut la „*Bazarul maratonului roșu*”, găsise deja care este universul lui anume și-și

forjase mijloacele în stare să-i dea puterea de a stăpâni tehnicile narative moderne care în „*Timpul și răstimpul*”, romanul despre care facem vorbire, apar admirabil topite într-o manieră de a povesti ce poartă marca „T.C.”. Priceperea de a conduce lejer acțiunea, dispunerea capitolelor după o compoziție originală, tăierea sigură a secvențelor, contrapunctul lor muzical subtil, toate contribuie la reușita de excepție a **romanului**. Există apoi o lumină blândă revărsată precum Dunărea primăvara, peste orice făptură sau obiect asupra căruia se oprește romancierul care nu-și idealizează personajele și fuge de orice înfrumusețare a lor. Ba aș îndrăzni a spune că are o senzație reconfortantă atunci când le zugrăvește normalitatea, semn pentru el al unei anume cuminenții și împăcări cu soarta, poate chiar o dovadă de „filosofie”. Lumină blândă, care la T.C. izvorăște dintr-un atașament estetic-cognitiv pentru universul zămislit de proza sa. E dragostea care-l făcea pe Caragiale să spună despre Miticii lui: „Nu sunt draguți?”.

Capitolele cărții, atât din **Partea I – Timpul**: Începuturi, Scânteia, Practica agricolă, Norocul, Competiția, Confirmarea, Curat iubit, Mămică iubesc!, Scrisorile vacanței, Revederea, Vacanță la fermă (Mașa), Încă un an, Continuarea, Singuri, Banchetul și Bacul, Capcana, Pașii, Amândoi, Surpriza, O directoare tânără, Inspecția, Admiterea, Ghinionul, Liana, Hăul și visul, Convalescență, Recuperare,, Acasă, Vino!, Speranță, Șansa, Îndoiala, Trădarea, cât și din **Partea a II-a Răstimpul**: Repatriat, Încă un noroc, Profesor, Trepte, După 40 de ani, Răstimpul, respectiv Despărțirea, în înlănuțuirea lor sunt un fel de variațiuni pe temă dată, în accepția cea mai nobilă a cuvântului, fiecare fiind conținătorul unui discurs al cărui mesaj „secret”

(continuare în pag. 84)

este refuzul oricărei atitudini convenționale, un fel de cânt original având la bază biblicul adagiu: „Deșertăciunea deșertăciunilor, toate sunt deșertăciuni”, în afară de DRAGOSTE.

Romanul nu este unul vesel, dar nici trist, întrucât de-a lungul și latul epicului, ca să zic așa, își fortifică plenar consistența. După capitole precum: Curat iubit, Mămică, iubesc!, Of inimioară sau Scrisorile vacanței, lirice prin excelență, se anunță o vie dispoziție pamfletară prin „Vacanță la fermă(Mașa), Banchetul și Bacul, Capcana, sau Surpriza, ori una la fel de vie, nostalgică chiar prin Ghinionul, Hăul și visul, ori Convalescență. Apoi urmează alta, molcomitoare prin care un foc ce îți dădea impresia că va să se aprindă este stins (Recuperare, Acasă, Vino) dar în chipuri atât de lipsite de radicalitate, încât reaprinderea pare iar posibilă, câteva capitole mai încolo (Speranța, Șansa, Îndoiala). De aceea, spuneam că este un roman ce surprinde însăși complexitatea vieții și este cu totul de laudă inventivitatea autorului de a găsi într-o multitudine de sensuri o cvasiinfinite de forme stilistice. Toate fuzionează într-o reprezentare a eului epic care mărturisește datul de bază al existenței – DRAGOSTEA, unde la un capăt al Timpului este torentul de *foc mesianic* revărsat în scriitura ușor sarcastică, topită la rândul ei într-o mare caligrafică alimentată de un fluviu de lirism sapiențial ce reliefează bizarul existenței noastre – rășTimpul.

În cadrul ei, starea paroxistic-spirituală a scriitorului Tănase Carașca, își are drept soră siameză **emipatia divină**. Se înțelege, așadar, că la o nouă lectură, o discuție analitică asupra acesteia, de-abia din acest punct de vedere ar începe. Dixi!

desene de Elena-Liliana Fluture

Mirela SAVIN

Un simplu joc între pro absente și pro memoria

Atmosfera pe care o creează Cercul Literar *Mihail Sadoveanu* (din Constanța - n.r.), în mod conștient sau inconștient, reprezintă un punct de reper pentru aparenta socializare. Instaurarea unui climat favorabil de conlucrare fructuoasă între părțile implicate în procesul de opus laudatum căci această problemă nu există. Eminescu a devenit un Pontifex Maximus și receptorii săi fac un simplu joc între pro absente și pro memoria.

Discuția la care am asistat la un moment dat despre Eminescu se vrea a se înscrie într-o condiție sine-qua-non a reprezentării moderne, fie că este vorba de oneiros, onoma sau phantasia. În realitate, pentru a putea ajunge la axa Eminescu - psyche trebuie să ținem cont de faptul că în epoca contemporană nivelul de instruire a populației este un factor hotărâtor. Astăzi toți sunt literați, theos și se plasează sub semnul aletheiei. Din păcate, prea puțini au conștiință, morală și etică.

Aici apare diferența dintre Marele Poet și așa-zisa lume cultă de astăzi. Dacă pentru Eminescu conștiința, morală și etica erau cuvinte cheie, căci fără ele sic transit Gloria mundi, pentru lumea contemporană, tot mai avidă în a arunca cu noroi în alții atunci când nu înțeleg propria lor limită morală, socială, etică și culturală, aceste patru noțiuni fundamentale operei eminesciene devin niște *simper idem*, bătute într-un loc fix, fără posibilitate de ieșire din formă pentru că acest lucru presupune etică.

Opera eminesciană presupune două perspective: una informală (contextul operei este nestandardizat) și formalizată (presupune urmărirea unor teme și motive riguroase și se desfășoară într-un context standardizat).

Eminescu a fost, cu adevărat, designer al literaturii române, scenograf, regizor, actor, co-evaluator al literaturii. Astăzi, toți sunt regizori și actori într-un ambalaj al formelor fără fond.

Este ușor a critica, iar în momentul în care cineva încearcă să construiască este considerat un outsider, un intrus ce trebuie eliminat chiar și prin denigrare.

Valeriu VALEGI

O CĂLĂTORIE FĂRĂ SFÂRȘIT...

O călătorie fără sfârșit sau impresii dintr-o viață sublimată ne propune Petre Rău cu cea mai recentă apariție editorială *Îndrăgostirea de zmeu* – poem filosofic și memorialistic - (Editura InfoRapArt, Galați, 2015, 148 pag. preț neprecizat).

Într-o scurtă și concisă *Pagină de citire* de la începutul cărții poetul afirmă: *...Un călător, dacă pleacă, n-ar trebui să se mai întoarcă, pentru că altfel n-ar mai fi călător. Și nici n-ar trebui să poarte cu el ața de zmeu de care să fie tras înapoi... Mereu mi-am dorit să mă duc, să fiu acolo unde n-am fost niciodată. Dintre toate destinațiile posibile, aș fi ales-o pe cea de zmeu. Tânjesc să mă pierd în văzduh. Să mă răătăcesc de cele pământești... De cumva ai de gând să mergi în această lectură până la capăt,... mi-am propus să te iau cu mine într-o călătorie ce nu se va sfârși niciodată. Această pagină ne pune cumva în gardă, ne pregătește să parcurgem cartea cu sentimentul că trăim o aventură, o unică aventură; ei da, poetul are capacitatea de a ne molipsi/ impregna cu trăirile sale, dându-ne iluzia identificării. Cuvintele sunt încărcate cu energie vizionară, sunt purtătoare și totodată stăpânesc ofurile poetului (... cuvintele / stăpânele / grijilor mele).*

Motto-ul cărții certifică existența unui spirit, muza inspiratoare ce l-a călăuzit pe poet și l-a convins să scrie această poveste: *Denisei - fetița pe care am cunoscut-o înainte ca ea să fi împlinit primul deceniu pământean. După câțiva ani de clipe simultane, tot mai cred că e un înger.*

Îndrăgostirea de zmeu este descinderea poetului în povestea vieții sale, întâlnirea de taină la care suntem ispitiți să participăm toți cei ce iubim poezia, o întâlnire la intersecția dintre gândirea, simțirea poetică și gândirea matematică (să nu uităm de pregătirea autorului în domeniul matematicii).

Impresionează în demersul poetic construcția și viziunea ce fac posibilă menținerea unui tonus înalt. Cititorii nu au cum să se plictisească, iar odată începută lectura, ar dori să nu se mai sfârșească (apropro de călătoria fără sfârșit...).

Cele 79 de poeme, părți componente ale megapoemului propus, sunt atent gestionate și riguros conceptualizate astfel că, pe bună dreptate, îți poți pune întrebarea dacă inspirația (divina inspirație!) își mai găsește locul în ele. Poetul s-a gândit și la acest aspect (în lunga gestație a cărții, desigur că și-a luat măsuri de siguranță pentru reușita deplină a demersului său), încât în destule poeme se simte ceva din briza unui lirism în notă personală (*mi-ar plăcea să fiu zeu să opresc ploaia aceasta / stupidă / și sperioasă / bucuria stolului de păsări să se arate - Clopotul; Îmi spuneai să întind mâinile pe lângă corp / să pot să-mi iau zborul / precum zmeul din povestea ce se termina / la urechea ta în trezire -Puștoaica).*

Petre Rău

Îndrăgostirea
de zmeu

Rând pe rând, genezele (7), ipotezele (6), teoremele (4), axiomele (4), corolarele (13), lemele (6), într-o sarabandă a înțelesurilor și fanteziilor care mai de care mai provocatoare, dau viață, pun în scenă zbaterele, deziluziile, opiniile pro și contra ale unui poet căruia îi pasă de ce și cum se întâmplă toate cele văzute și nevăzute.

Poetul este convins că toate vin de la UNU (*La început era UNU și UNU era de la Dumnezeu și Dumnezeu era UNU - Geneza genezei*), că Dumnezeu este un arbitru (*abia când am avut nevoie de arbitru / am socotit că e nevoie de Dumnezeu - Clopotul bătea eroarea*), întoarcerea la poezie este calea cea mai sigură de salvare a eului rătat. Conflictul întreține o anumită aparență (*cine știe / sunt mare pe cât / vreau eu să mă văd mare / sunt mic pe cât / vrei tu să mă vezi... - A mea lume conflictuală*). Poetul se mișcă natural în lumea cotradictorie și contrariantă a gândirii. În această lume există tendința de a se extinde suprațenia lui unu (una dintre obsesiile preferate ale poetului), lucru ce provoacă, bineînțeles, chef de revoltă (*...oare cine o să mă ierte dacă / nu-l iubesc pe Dumnezeu - Unu din doi*). Poetul nu-și poate refuza niciuna din trăirile cotidiene: sfâșietoarea singurătate, ce are un singur leac - îngerul păzitor (*aveam nevoie acută de-un înger / să-mi țină isonul... Singurătatea*); nevoia de a se desprinde, de a nu mai depinde de vreo motivație materială (*de câte ori să mai fac cruce mă întreb / cheltuiește-ți carnea omule n-o ține pentru / tine că într-o zi te va încurca și / nu vei mai avea nevoie de ea - Nevoia de zmeu*); exprimarea revoltei împotriva unei realități strâmbe (*...am de gând să pun lucrurile la locul lor / să las inefabilul din cuvinte surprins uneori în / echivalență cu niște numere iraționale... - Antisimetria*).

Sunt momente când poetul pare sedus, de-a dreptul copleșit de situații și întâmplări din propria copilărie, tinerețe, maturitate. Figura tatălui este surprinsă în esență, în înțelesul ei profund. Tatăl devine un fel de

(continuare în pag. 86)

vehicol-martor al viziunilor: *Tata avea un plămân găurit / așa / din timpul războiului /...// Dar / pentru a fi înțelese unele trebur / trebuie privite pieziș... // Iată o pasăre ziceam... / întotdeauna am asociat urcarea cu o / iminentă coborâre...* (Tatăl meu găurit).

Tatăl poetului este un reper pentru propriile reîncarnări, iar vorba sa "ceea ce trebuie să rămână după om tot viață ar trebui să fie" rămâne memorabilă. Un sentiment contradictoriu provoacă bătăile primite de la același tată, ceva indecibil atrage: *Încă mai țin minte când pace / făceam cu trupul meu hulit de curelele tatii / ... gândul meu / readuce înapoi blândețea / mereu mi-au plăcut filmele / care mă cutremurau de sensibilitate* (Mă fugărește tata).

Mama este cea care animă discursul poetic. Mama îndumnezeită este singura care poate dori binele pentru fiul ei: *că mai bine decât mi-ai dorit tu nu mi-a dorit / nimeni pe lume* (Rugăciune). Ea i-a inoculat în suflet frica de diavol (ce conotații are el în mintea unui copil!) dar și cea de cimitir: *...urâsc cimitirile și nici ziua nu mai / trec prin ele / cu toate că ele mai trec prin mine / de frica asta n-am scăpat / se pare* (Frica). Din manifestările ei dragăstoase a luat naștere nevoia imperioasă de mamă, poetul neuitându-i sfatul dat: *să am grijă să nu părăsesc / viața mai greu decât / am intrat în ea* (Nevoia de mamă).

O importantă secțiune din carte, cu care mărturisesc că am rezonat mai mult, este dedicată apariției târzii în viața poetului a unei fetițe-înger. Fenomenul, controversat și contrariant, este descris cu lux de amănunte într-un ciclu intitulat *Lema* (în matematică, înseamnă teoremă preliminară a cărei demonstrație servește, la rândul-i, demonstrării teoremei următoare), alcătuit din șase poeme – asta nu înseamnă că acest subiect nu este tratat și în restul cărții. Îngerita a apărut când poetul pornise deja pe drumul ateismului și întors a fost apoi din drum: *Era cam pe vremea târzie când lumea începuse / să mă prigonească / negarea interpusului iisus în viața mea... / ... adevăr vă spun vouă / mi s-a întâmplat / chiar mie / ereticul care credeam în Dumnezeu / dar aveam ce aveam cu fiul acestuia* (Cânt de îngerită). Momentul întâlnirii cu ea este ora astrală a poetului, ora care i-a schimbat destinul (aici mai este loc de lămurire: câtă realitate și câtă fantezie a încăput în această întâlnire...). Poetul nu este reținut când îi descrie chipul, ba dimpotrivă, dintr-un turbion de imagini abia de-i putem distinge alura: *ochii păreau ca două ploi / într-un cuvânt semăna leit cu un chip ciudat / nici rău nici blând / cu inima ca un puf de piersică... / și mai avea o gură fastuos împroșcată cu flori / când mai prindea câte o clipă liberă / dormea frumos cu înfrigurare... / era cireașa mea vișinie din vârful meu de gând...* (Îngerita). Între ei are loc un dialog neverosimil, deschis capcanelor, în care el află că are ochii albaștri, deși știe că sunt verzi (*...și de atunci / m-a condamnat la moarte lentă / una pe rug să simt căldura ochilor ei / una în ștreang să mă holbez mai bine* - Prințesa), primește sfaturi de îngerită (*spune-i ținutului o parte din adevăr omule / și ai să vezi că îl reduci la tăcere / ca un bun milostiv crescător de copii* - Povață de înger; *Hai să nu comparăm visele mi-ai zis și / fluturi s-au adunat în jurul lumânării aprinse...* - Puștoaica), sau aruncă la rândul său câte o mică amenințare (*Nu uita că am să te băntui îi spun / acestui înger al meu care și el mă crede zmeu* - Ea e prințesa-îngerăș).

Relația poetului cu Dumnezeu este sinuoasă; permanenta încordare și suspiciunea organică îi fortifică convin-

gerile ateiste și totuși, este un adept a lui Meister Eckhart (*a merge către Dumnezeu fără Dumnezeu*). Nu se poate împăca cu ideea de a răspunde la atâtea întrebări pe care și le pune, faptul că se face prezent numai în închipuirea sa, nu și-n realitate; nici pretutindenea lui nu-l mulțumește, privește cu neîncredere înainte: *de ce tu ești pretutindeni / iar eu pe nicăieri / eu am de gând să mor de moarte bună... / dacă la început a fost cuvântul mă tot întreb / ce va fi la sfârșit* (Întăia mea risipire). Imaginea Dumnezeului-perete are un puternic impact. Este imaginea limită peste care nu ai cum să treci. Dialogul poetului cu divinitatea este într-un impas: *nu poți fi în același timp / și matematician și profesor / i-am tot explicat lui Dumnezeu / nu poți fi credincios și profesor de religie* (D-zeul meu peretele).

În fața iubirii, a ființei iubite, poetul este în restart (*N-am încetat să învăț să iubesc / ca o sulemenită pasăre în cuib / când văd prinosul rostului ceresc / cu dragoste aș vrea să mă îmbuib* - N-am încetat), pus în situația de a nu fi înțeles (*nu asculta deloc pledoariile mele / se văita că nu înțelege... / ...întuită era femeia / hulind ca și când nu știa prin care univers / să se plimbe / de una singură* – Femeia - o neascultătoare) și totuși, copleșit de o infinită tandrețe (*...iată de ce într-o dimineață mi-a venit așa dintr-o dată / să îmbrac plopul de la fereastra / ta cu haine de-ale dragostei mele...* - Noaptea blândeii iubiri).

Acolo unde își modelează limbajul după chipul și asemănarea gândirii și concepțiilor sale (în ipoteze, teoreme și axiome) poetul pare a fi în siajul limbajului nichitastănescian, cel din *Laus Ptolemaei*. Acolo unde se lasă purtat de inefabilul prospețimii întâmplărilor din copilărie și prima sa tinerețe, dintr-un ademenitor itinerar biografic (în geneze și în special în corolare), poetul adoptă deliberat(?) un limbaj de sorginte soresciană, cel din *La lilieci*. Aceste două observații țin mai mult de opțiunile autorului în a-și alege instrumentele de lucru, conforme cu eul creator.

La începutul prezentelor considerații remarcam tonul poetic înalt, atmosfera de un straniu inedit a cărții, faptul că poetul nu pictisește, ba dimpotrivă, întreține curiozitatea cititorului trează. Viziunea poetică este împregnată de o gândire matematică, supusă rigorii și extrem de mobilă. O viziune deschisă marilor întrebări.

Petre Rău are un discurs aparent simplu, direct, cu inserții de simboluri și metafore bine asimilate; adoptă o narațiune băntuită pe alocuri de o fină ironie.

Cele 14 impresii de manuscris din finalul cărții nu alcătuiesc un corp străin, ci au fost astfel gândite de autor ca fiind parte componentă din carte, partea de critică vie și caldă susținută de prietenii scriitori.

Una dintre impresii mi-a atras atenția: *Nu știu dacă există o unitate de măsură pentru emoții. Dacă ar exista, aș putea spune, citind pe îndelete această carte, că cititorul va atinge propriile înălțimi ale tulburătoarelor dorințe de zmeu care zac în fiecare dintre noi* (Denisa Lepădatu).

Prin *Îndrăgostirea de zmeu*, cu siguranță cea mai împlinită carte a sa de până acum, poetul Petre Rău mai urcă încă o treaptă, mai arde niște gheare de vultur, în călătoria-i fără sfârșit...

Fie că sunt versuri care respectă regulile fixe ale sonetului sau rondelului, fie că sunt scrise în versuri albe, toate poeziile grupate în acest volum trădează un talent incontestabil, o stăpânire a limbii române, o ușurință a versificației și, nu în ultimul rând, o îndemânare rar întâlnită pentru caligrafierea unor inedite și frumoase metafore: „**Mai lasă-mă să îți dezmiere cuvântul, / S-a cuibărit în noi eterna toamnă, / Privirea ta și astăzi mă condamnă / Să-ngenunchez a săruta pământul.**” (*Mai lasă-mă să îți dezmiere cuvântul* - pag.31) sau: „**Dezmiere clipe în buchete de trandafiri / care se adapă din inocența timpului...**” (*Zâmbetul eternității* - pag.67).

Alexandra Mihalache este o îndrăgostită pătimasă, sinceră și deloc prefăcută. Ea privește lumea înconjurătoare cu atenția unui bijutier dornic să descopere strălucirea ascunsă a inelului fermecat. Ea respiră cu nesaț aerul binefăcător al unei realități ce-i „hrănește” iubirea: „**Vor scrie mulți și vor cânta iubirea / Cu pană și vioară îngerească, / Dar cine va-ndrăzni să o privească / Prin ochi de foc a-și înfrunta menirea ?**” (*Vor scrie mulți* - pag.63).

În poeziile Alexandrei Mihalache „**strigă iubirea printre ramuri de speranță**”, când „**taina nopții s-a risipit într-o tăcere**”. Poeta este convinsă și încearcă să-și convingă și cititorii că „**la țărnul făgăduinței se va odihni iubirea**” „...**când soarele învață să zâmbescă**”.

Alexandra Mihalache lasă condeiul să „zburde” în voie pe coala de hârtie, așa cum penelul alunecă pe șevalețul capabil să immortalizeze îmbrățișarea mirifică a culorilor: „**...O rază de lumină / M-a mângâiat pe tâmpile cu ardoare, / Iar toamna deveni atunci senină / Și cerul meu a căpătat culoare.**” (*Te-am cunoscut* - pag.99) sau: „**Doar alb și negru într-o armonie - / Să dezvelești a timpului culoare, / Expresii care curg în simfonie / Căci arta e a inimii valoare. // Se îmbracă albul doar în întuneric / Și se dezbracă negrul de asprime, / Penelul artei este unul sferic / Iar arta doar un joc de limpezime.**” (*Între alb și negru* - pag.83). Tânăra poetă trăiește prin și pentru poezie, lăsând impresia că îi place să viseze cu ochii larg deschiși. Suflul vibrează precum coarda unei viori pe care lunecă un arcuș imaginar: „**Uneori plouă și în suflet / cu speranțe sau regrete**” (*Ploaia de azi* - pag.123) sau: „**Când soarele răsare-n poezie / O muzică divină se aprinde, / Iar fiecare vers e-o ciocărlie / Și-n scoruși de lumină ne cuprinde.**” (*Cântec* - pag.71).

Un talent poetic incontestabil, Alexandra Mihalache evoluează cu fiecare nou volum publicat, impresionând prin trăirile sale poetice, prin muzicalitatea versurilor, prin crezul său optimist, prin spontaneitatea și aerul nostalgic al discursului liric: „**Când inima îmi cântă la vioară / Pulsează un fior dumnezeiesc, / Lumini de aur care mă-nconjoară // O doină în priviri îmi împletesc, / Apoi din ceruri îngerii coboară / Și raiul meu la viață îl trezesc.**” (*Sonetul regăsirii* - pag.54).

Pentru eleganța și frumuseța versurilor, aș reproduce câte o strofă din toate sonetele grupate în primul capitol al acestui volum, dar, cu regretul că spațiul tipografic pe care-l am la dispoziție de data aceasta nu îmi permite mai mult, reproduc două strofe din sonetul intitulat „*Tu ai plecat*” - pag.12: „**Tu ai plecat și șlefuiesc în daltă / Metafora iubirii nesfârșite, / Să-mi readuci puteri**

nebănuite / Când inima-n acorduri vii tresaltă. // Dar marea veșnicia ne promite, / În dansul ei nisipiul care saltă / A dezmiereat speranța cea înaltă, / Pictând culori pe vise răvășite.”

Ar mai fi multe de spus despre poeziile pe care Alexandra Mihalache le scoate în lume, fie în revistele literare sau în volumele tipărite, fie publicându-le pe o binecunoscută rețea de comunicare. Nu pot să închei fără a sublinia sensibilitatea, eleganța, căldura și tonul ușor elegiac al scriiturii sale lirice. Zbuciumul interior al poetei „erupe” adeseori ca un vulcan nestăvilit. Ceea ce o detașează categoric de mulți dintre colegii ei de generație, care bat la porțile afirmării, este faptul că nu se abate deloc de la traiectoria drumului ce o duce spre un orizont tot mai clar și mai senin. Sunt sigur că adevărata poezie nu poate să izvorască decât trecând prin „filtrul” unui suflet curat ca al său.

Paul SÂN-PETRU**Orologiu**

Promis-a vremea la răspântii aspre
Că ne vom revedea curând, curând.
Dar noi priveam ploios la dânsa, ca-nspre
Un om ce-și dă în crâșmă un cuvânt.

...Și ne-a luat un orologiu-n veghe,
Nepământesc, imens, transplanetar,
Cu dinți răriți rotund din leghe-n leghe,
Lucrând plictisitor la minutar.

Greoi, secunda mare se-nfiripă
În așteptarea noastră fără har,
Și nu mai sună ora, nu mai țipă
Din roți dințate rar, atât de rar.

Jucătorii pământului

E timpul să dăm înapoi zarurile
dar să mai adunăm încă o dată
fețele lor dinspre trei,
să tăiem pentru ultima oară
acest amestec norocos de cărți,
să ne grăbim, Stăpânul vrea să-nchidă –
lui nici nu-i pasă, care
cu ce ne-om alege în jocul final.

Dar ce mai puteam câștiga de la voi:
ați jucat pe văzduh și pe apă,
v-ați pierdut lumina și lanurile
nu mai aveați nici unde merge-acasă
și tot ați jucat, pe voi înșivă,
și tot am jucat, pe mine însumi.

Ochi retras

Cum ispitește raza ochiului orb,
Ea trece sfântă-n voie mai departe
Și lucrurile-n preajmă o absorb
Trezind culori care o scot din moarte;

Și ochiul cel retras, la loc închis,
O rază-l umple din închipuire -
Mai irizată, mai ca într-un vis,
Mai izbucnind serbări de nemurire.

Pasărea lui Poe

Cutreier mai în voie ochii tăi
Râvnind iubirea-n două cu poeme,
Îmi spui că noaptea nu mai are loc -
Sau celebrând-o, poate că te-ai teme;
Târzii sunt pentru stele-n zori cocoșii
Iar noi, cu lumea care încotro,
Ne vom preface-n stânci spre cei din urmă
Ademeniți de pasărea lui Poe.

Undă și cuvânt

Cum merge unda gândului melodic
neauzit pe căi cu plinu-n bolți
reverberând ca freamătul prozodic
scăpat sub cer de pomii dezinvolți;

cuvânt al meu, nu-ntârzia la tâmplă -
cerneala în peniță se usucă;
o umbră prinde-n gheare, cum se-ntâmplă,
această clipă-n obicei de ducă...

Zăpada din urmă

Zăpada a intrat în mers de ducă
Doar câte-un cerc albește înapoi,
Merg după ea și, totuși, tu, nălucă
În ochi mi-ai stat prea mult cu ochii goi;

Aveai puterea-n pleoape și-n rotirea
Acelor clipe către-un alt țărâm –
Tu mi-ai umplut cu flori binevenirea
Frumosului absurd ce-l coborâm!

Poezia ca ispășire

Poeții sunt iertați prin poezie
pentru-ndrăzneala de-a iubi în plus;
ei chiar de-ar mai trăi o veșnicie
tot n-ar sfârși ce-ar fi avut de spus!
Nu e deajuns că moartea nu îi iartă, –
puteți voi fi mai rele decât ea?
Măcar mințiți-i cu duioasă artă
când îi serviți c-o ultimă cafea...

Cu ocazia împlinirii onorabilei
vârste de **80 de ani** Colegiul de Re-
dacție al revistei Boem@ urează ve-
nerabilului și prețiosului poet și coleg
Paul Sân-Petru un călduros și sincer
“La mulți ani”.

Îți mulțumim, Paul Sân-Petru,
că ai existat și exiști, noi suntem siguri
că vei exista mereu!

Cornel GALBEN

„Simplitatea este modul meu de exprimare“

(Interviu cu poetul Constantin Oancă)

- Domnule Constantin Oancă sunteți, după cum bine vă definea scriitorul C. D. Zeletin, „un stoic modern, care nu acceptă nici lepădarea de vibrațiile viului, nici emanciparea de rănille prezentului, care-l tulbură fără să-l cuprindă”, un „cugetător ce știe să înlăture magma vorbirii pentru a accede la cuvântul ideal, la conceptul surprinzând prin noutate, la sunetul propriu al noțiunii pe care o exprimă.” Fiind „Înzestrat cu simțul lapidarității, virtute salvatoare astăzi, când avalanșele destrăbălate ale facondei sufocă puritatea și dreptul la trăire”, dumneavoastră rămâneți „un devotat al adevărului cuvântului la noțiune, un artist ce se așează în nobilul șir al atleților în luptă cu improvizatia agresivă și ravagiile verbiajului, în luptă cu indiferența la norma morală, cu macularea limbii și cu lepădarea de evlavie.” Cât timp v-a trebuit să ajungeți la acest nivel de înțelepciune?

- E prea mult spus „înțelepciune”. Poate că aceasta e o rezultată a trăirilor și experienței acumulate în timp. Întotdeauna am scris cu gândul de a simplifica lucrurile, despovărându-le de materialitate. Adevărurile nu sunt multe, multă este căutarea lor. Dacă s-ar ști unde sălășluiește adevărul am pune capăt chinului de-a-l căuta. La urma urmei, ce ochi ne trebuie pentru a vedea că iarba-i verde? Confruntându-te cu „improvizatia agresivă și ravagiile verbiajului” tu, fire sensibilă, născut altfel, automat te detașezi de „lumea comună”, ca măsură de apărare, fără însă a te lăsa afectat câtuși de puțin în „vibrațiile viului”. Magma vorbirii ce erupe din multe guri te obligă la simplificare (atât oral cât și în scris), așa face și corăbierul surprins de furtună, în primul rând aruncă peste bord tot ce e în plus în corabia sa. Simplitatea este o componentă a adevărului. E suficient să ne gândim la picătura de rouă de pe frunză și la cum se reflectă în ea toată lumea din jur. De asemenea a fi devotat adevărului cuvântului la noțiune presupune să ai simțul proprietății cuvintelor, iar acesta vine din multă lectură în primul rând. E ca și când ai fi un croitor de lux pentru îmbrăcămintea gândurilor tale. Apoi să nu uităm că „limba română este o duminică” (Nichita Stănescu). Macularea limbii este ca anularea duminicii, ea nu este impusă neapărat dinafară, în timpul somnului a venit răul și ne-a furat trezirea, așa se rămâne fără „patria de cuvinte”, iar până la pierderea patriei de pământ n-ar mai fi decât un pas. România pare a fi un gigant cu picioare de lut.

- În tot ce ați scris până acum v-ați plasat la intersecția planurilor liricii, credinței și filosofiei... Care dintre cele trei vă este mai apropiat?

- Cele trei planuri (credința, cugetarea și lirica) sunt aproape de nedespărțit. Toate operează cu sentimentul. Credința în primul rând am primit-o în dar, cum se primește inteligența, frumusețea ori talentul. Apoi am dezvoltat-o prin lecturi. Eu am făcut un pas înspre Dumnezeu, iar El a făcut o mie înspre mine. Cugetarea a venit și ea de la sine, căci credință fără cugetare nici nu există. Iar în ce privește lirica/poezia, ce să spun? E suficient să întinzi mâna și vei da de poezie. Întreaga creație (atât omul, cât și natura) este zidită pe poezie. Când ești pătruns de frumusețea omului și a acestei lumi se produc în tine, fără să vrei, mutații valorice/etice de

cea mai înaltă clasă; nu degeaba a spus Dostoievski, prin gura prințului Mășkin, că „frumusețea va salva lumea”.

Poetul Constantin Oancă

- „Poezia prin definiție - spuneți la un moment dat - este o stare, o dimensiune a sufletului, un semn de mirare care se așează la sfârșitul multora dintre întâmplările noastre, motiv pentru care nu numai cei ce scriu poezie sunt poeți, ci și cei care o citesc și o trăiesc.” Dumneavoastră cum ați descoperit-o și cum ați izbutit să v-o apropiați până la a vă contopi cu ea?

- Cum mai spuneam, talentul este o sensibilitate specială care cheamă lucrurile înalte, iar inspirația este un „moment” în care lucrurile înalte se revelează celui talentat. Asta nu e greu de înțeles, important e să știm care sunt lucrurile înalte și de ce sunt ele așa. Că dacă apreciem lucrurile efemere ca fiind înalte, atunci și talentul și inspirația rămân sub semnul întrebării. Dacă poezia este pretutindeni, cum am convenit, atunci ea este atât scrisă, cât și nescrisă. Toți oamenii sunt chemați la ea, cum sunt chemați la credință. Mai toți poeții se plâng că nu sunt citiți. Nu-i nimic, să recurgă la poezia nescrisă, viața noastră este și ea o carte și cine ne vede trăind frumos a citit o carte de mare folos. Și pentru că suntem la poezie vreau să spun două cuvinte despre doi dintre cei mai mari poeți români. Timpul este socotit în literatură ca fiind o temă filozofică de primă categorie, fără să se țină seama că la Eminescu timpul este luat în stăpânire de eternitate, după logica alcătuirii omului: trup și suflet. În „Trecut-au anii...” este subliniată limita temporalității: „Și timpul crește-n urma mea, mă-ntunec.”, ca în „O, rămâi...” timpul să se reflecte în eternitate și invers: „Anii tăi se par ca clipe, / Clipe dulci se par ca veacuri.” Iar în „Scrisoarea I” asistăm la trecerea definitivă a timpului în veșnicie: „Timpul mort și-ntinde trupul și devine veșnicie.” Nichita Stănescu revoluționează poezia română. Pe acest temei și-a depus dosarul candidaturii la premiul Nobel. El a trecut ușor de la poezia prozodică la cea modernă de inspirație metaforică, ajungând apoi la „necuvinte” („cuvinte de deasupra metaforei”, le numește el). Petru a-și susține conceptul (el l-a creat) aduce doar trei exemple de versuri din literatura de dinaintea lui: „Nu credeam să-nvăț a muri vreodată” (Eminescu), „Eu cred că veșnicia s-a născut la sat” (Blaga) și „E timpul, nervii mă dor” (Bacovia). Din creația lui e suficient să amintesc de versul daimonian „Schimbă-te în cuvinte repede cât mai e timp!”. El a și scris un volum de versuri numit „Necuvintele”.

(continuare în pag. 91)

- **N-ai debutat, totuși, cu poezie, ci cu o carte de însemnări aforistice, „Îngerul din singurătate” (2002), urmată pest trei ani de o alta similară, „Clipa cea re- pede”. Care a fost motivația pentru această opțiune?**

- Citind Biblia am fost fascinat de lapidaritatea versetelor din cartea Ecclesiastul, a lui Solomon, dobândind astfel o predispoziție pentru tot ce este simplu și adevărat. Dar poezia-mi dădea și ea ghes, multe aforisme având caracter poetic. Iată câteva: „Singurătatea este un nor mare care se ridică în urma omului iubit.”, „Cea mai mare prăpastie este cea dintre dreapta și stânga lui Dumnezeu.”, „Noaptea Dumnezeu ne privește cu stelele, iar ziua cu ochii copiilor”, „Cine stă pe loc se îndepărtează de cel care merge”, „Bărbatul ideal este acela care face din femeie un înger, iar femeia ideală este aceea care face din bărbat un poet”, „Kitschul este o jivină ce aten-tează la cântecul unei păsări”, „Viața noastră este un flu-viu care curge în lumea aceasta și se varsă în lumea cealaltă”, „Vioara cântă numai dacă este iubită”, „Adevă-rata zidire este aceea cu pietre de forma inimii” (Meșterul Manole).

- **Ca poet ați intrat în lumea literară cu „Elegie pentru o sută de violoncele” (2003), carte la care ați revenit peste un lustru, după ce mai întâi ați revizuit-o și întregit-o cu noi poeme. Asta înseamnă fie că nu ați fost în totalitate mulțumit de prima ediție, fie că vă place să reveniți asupra textelor, dându-le o formă cât mai aproape de perfecțiune. Pentru cei ce nu vă cunosc laboratorul de creație, ar fi interesant să ne dezvăluiți câteva dintre tainele lui...**

- A fost o carte, căci a fost un vis. Criticul literar Constantin Trandafir a scris așa despre ea: „Demult n-am mai citit poezie de dragoste atât de simplă și profundă, de o asemenea delicată intensitate și cu o scriitură așa de expresivă... ca în cartea de față a poetului Constantin Oancă” Când l-am sunat să-i mulțumesc, s-a mirat că nu sunt așa tânăr cum a crezut. Asta ar fi o dovadă că sufletul nostru nu îmbătrânește, ca în basmul „Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte.”

- **Făcând „Pod peste o cădere” (2008), ați trecut de la însemnări și poezie, la proza aforistică și, apoi, la microeseuri. Cum și acestea mustesc de sintagme aforistice, este aforismul arma dumneavoastră predilectă de exprimare?**

- Mai bine zis simplitatea este modul meu de ex-primare. Și aforismele, și eseurile, și cronicile mele sunt tributare poeziei.

- **Ca un fin mânuitor al cuvântului, excelați deopotrivă în cronica literară și cea muzicală, semn că tindeți să deveniți un scriitor complet. De unde pasiunea aceasta pentru Euterpe?**

- Muzica este piatra de încercare cea mai șlefuită a vieții mele. Sunt multe de spus aici, dar din nou invoc simplitatea: atunci când copilul gângurește la sânul ma-mei sale, fără să înțeleagă un cuvânt din dezmiardările ei, sau când noi cei maturi iubim fără să rostim vreun cuvânt, atunci putem vorbi despre existența muzicii. Dau câteva nume care-mi sună ca adevărate versuri: Vivaldi, Handel, Bach, Mozart, Beethoven, Brahms, Schubert, Chopin, Schumann, Verdi, Puccini, Wagner, Bruckner, Rachmaninov, Ceaikovski, Mahler etc. De aproximativ șase ani fac emisiuni muzicale (o dată pe lună, cu două reluări) la televiziunea locală „Express Tv” (Galați).

- **Sunteți, totodată, și un publicist împătimit, activitate soldată inclusiv cu fondarea și edita-rea a două reviste, „Visul Meșterului Manole” și „Zbor”. Mai apar? Și-au respectat programul? Faceți-le cunoscute și cititorilor noștri...**

- Cu părere de rău vă spun că niciuna nu mai trăiește, mai ales din lipsă de bani. „Visul Meșterului Manole” s-a vrut a fi o revenire asupra semnificației simbolice a baladei populare, aceea că „zidul pără-sit și neisprăvit” este trecutul nostru discutabil, că-ruia vrem să-i dăm o înfățișare nouă, iar zidul astfel înălțat trebuie să fie unul din pietre de forma inimii. Cât privește „Zbor”, revistă de cultură școlară, pe care am făcut-o împreună cu elevii și colegii profesori, învățători și educatori, i-am împrumutat structura de la „Visul Meșterului Manole”, reușind să obținem cu ea de două ori premiul întâi pe județ și o dată premiul întâi pe țară la categoria revistelor de cultură școlară. Ea a trăit cinci ani.

- **„Punctele cardinale ale omului - spuneți - sunt pământul, cerul, trecutul și viitorul.” Care este legătura dumneavoastră cu pământul na-tal?**

- Din formularea mea rezultă că centrul uni-versului este aici și acum. Și în continuare răspunsul: locul meu natal este în Paradis. În Corod (acesta este satul meu din județul Galați) am gândit la cele înalte, motiv pentru care l-am numit Paradis.

- **Dar cu cerul?**

- Dacă pământul este adâncimea lui Dumne-zu, cerul nu poate fi altceva decât înălțimea Lui. Cerul începe de pe pământ.

- **Dacă despre trecut am aflat câte ceva, cum vede viitorul scriitorul Constantin Oancă?**

- Viitorul scrisului nostru nu poate fi despărțit de zidirea noastră duhovnicească mai întâi, numai după aceea vom putea trece la transfigurarea realității, la întoarcerea lumii în cuvânt (aceasta este și funcția poetului), de unde ea a purces. Și un răspuns nimicitor sub formă de întrebare: Ce fel de viitor va fi acela, din care va lipsi însuși viitorul?

- **Ce proiecte aveți pentru lunile urmă-toare?**

- Acum am în vedere cel puțin două cărți, una de muzică, în care să-mi exprim gândurile, urmând firul emisiunilor realizate la televiziune pe această temă și însoțită de un DVD cu ilustrații video. A do-ua carte, pe care, probabil, voi intitula-o „Cruciada Copiilor”, va fi una despre salvarea mea din veacul acesta nefericit prin întoarcerea în Cuvânt. Copilul din mine o cere. Salvat în alt veac – un alt mod de înțelegere a realității. Dacă azi urâtul și răul mă prigonesc, în celălalt veac mă voi liniști, când voi constata că „toate sunt bune foarte”, că și cele socotite până nu demult ca fiind rele lucrează înspre binele celor ce iubesc Adevărul.

- **Le vom aștepta cu interes, mulțumindu-vă totodată pentru amabilitatea cu care ați răspuns invitației noastre la dialog!**

- Și eu vă mulțumesc, cu speranța că nu vă voi dezamăgi așteptările!

Dan VEREJANU

File de istorie

Un sfert de veac de la prima sărbătorire a Zilei Unirii

Cât n-ar fi de straniu, constat, că pentru unii semeni de-ai mei cu vârsta de până la treizeci de ani, noțiunea de istorie pur și simplu nu există. Alții sunt și mai fericiți - nu numele vreunei personalități să păstreze în memoria sa de scurtă durată, ei nu cunosc (cel puțin), care e numele șefului statului în care trăiesc. Și mă întreb dacă nu cunosc nume recente, de unde să cunoască tinerii noștri ce s-a întâmplat în Chișinău acum câteva decenii? Mai ales că toate aceste pagini de istorie au fost șterse cu mare grijă. Ci eu cred să suntem mulți care ne amintim cu multă pietate de unele evenimente...

Era martie 1991... La inițiativa Cenaclului „Grai Matern” (care se afla pe linia întâi a renașterii naționale, președinte-fondator fiind poeta Renata Verejanu), în colaborare cu Asociația „Pro Basarabia și Bucovina” a fost organizat la Chișinău un eveniment grandios și, lucru important, anume în Piața Marii Adunări Naționale. Era prima sărbătorire în Republica Moldova (mai precis în URSS) a Zilei Unirii. Una era să ceri *limba română*, pe care mulți o vorbeau, să ceri *tricolor* - oricum după destrămarea Uniunii Sovietice fiecare republică ex-sovietică își căuta un steag. Dar și acestea cu mare greu fuseseră dobândite. Acum, însă, lumea cerea UNIRE!... Aceasta era cu totul altceva. Cine putea să ceară unirea cu România când încă nu fusese proclamată independența Republicii Moldova, încă trăiam în țara care se numea Uniunea Sovietică?! – doar marii patrioți, doar lideri cu mare curaj, neînfricați, proorocii... Doar marii patrioți ai neamului au îndrăznit să ceară UNIREA cu România. Organizatorul și moderatorul evenimentului, poeta Renata Verejanu, la acel eveniment a avut-o alături în permanență, la tribună, în fața monumentului lui Lenin, pe colega sa, poeta Leonida Lari. Cenaclul „Grai Matern” și distinsele doamne își asumau toată responsabilitatea. Printre tufarii celor două parcuri din preajma Pieții Marii Adunări Naționale se plimbau patrioții din partide. Renata Verejanu s-a apropiat de lideri, invitându-i să se alăture, să nu stea ca niște spectatori, de parcă ar urmări cine și ce zice, doar reprezentau partidul care se dădea cel mai pro-român... Dânșii au refuzat, motivând că ei nu se implică în manifestări organizate de alții. Acei „alții” erau reprezentanții Societății Civile, mai concret, primele ei structuri de tip nou pe teritoriul Moldovei, care mai era încă teritoriul sovietic, și mulți dintre „marii patrioți” de aici nici nu voiau să audă atunci de destrămarea cândva a imperiului.

Cenaclul „Grai Matern”, care din 1988 organiza săptămânal evenimente cultural-sociale dedicate personalităților care nu erau agreate de sistem, de putere, cum

ar fi: Aniversarea de 80 de ani ai renumitei cântărețe Maria Cebotari, serate dedicate lui Grigore Vieru, Ion Vatamanu, 70 de ani ai artistului plastic Glebus Sainciuc, 50 de ani ai lui Dumitru Matcovschi, care se afla în gura morții după groaznicul accident organizat de sistem, lansarea unui film interzis al scriitorilor-cinești Vlad Ioviță și Gheorghe Malarciuc, ultimul, entuziasmat, chiar a candidat apoi la funcția de președinte al Republicii Moldova, fără a intuit că nomenclaturii nu-i vor permite și că ei nu iartă așa ceva. Apoi tot Cenaclul „Grai Matern” venise cu ideea de a schimba denumirea străzilor din Chișinău, care semăna mai mult cu un oraș siberian, începând cu sectorul Ciocana al capitalei, unde și activa cenaclul, unde a și fost apoi deschisă prima bibliotecă de carte românească din Chișinău, și tot Cenaclul „Grai Matern” a înaintat primul scriitor (pe dl Mihai Cimpoi, care la acel timp era mai puțin cunoscut), la primele alegeri cu adevărat libere și independente (din 1989), asigurându-i biruința din primul tur într-o luptă electorală foarte crâncenă...

Ziua Unirii la Chișinău

Și iată că Cenaclul „Grai Matern” ieșise în stradă, în Piața sfântă, unde peste câteva luni avea să se desfășoare Marea Adunare Națională care a proclamat independența Moldovei... Era primul pas, următorul trebuia să fie unirea cu Patria, dar... lăcomia golanilor ajunși la putere pe ambele maluri ale Prutului nu a mai permis acest lucru.

Acum stau și mă întreb cum de-i reușise Cenaclului „Grai Matern” să adune atâta lume (nu era un partid, nu era la putere nimeni din membrii săi) - și de unde se luaseră atâția oameni care voiau reîntregirea țării... O delegație atât de impunătoare din dreapta Prutului venea la Chișinău pentru prima dată... Sute de români... Mi-l amintesc pe scriitorul Dan Anghelescu (cunoscut poet și editor român, care apoi a invitat o delegație de oameni de cultură din Republica Moldova în frunte cu poeta Renata Verejanu, organizând la București și în tot județul Buzău întâlniri de neuitat), renumitul jurnalist Mihai Creangă (plasând în România Liberă mai multe materiale și un interviu cu R. Verejanu), regretatul Virgil Tatomir de la TVR, venit cu o echipă întreagă, care a filmat toate evenimentele desfășurate cu acest prilej trei zile încontinuu, filmul său fiind apreciat la sfârșit de an la TVR ca cel mai bun material publicistic (doar că neînfricatul jurnalist a murit în condiții foarte suspecte, fiind găsit mort, singur, acasă. Poeta Renata Verejanu s-a dus să-l petreacă și a plâns ca după un frate), Dan Coste, reporter de la Ziarul „Dreptatea” (care a publicat apoi mai multe articole de la acel

(continuare în pag. 93)

eveniment, câteva poeme și un interviu cu dna Verejanu), un număr impunător de membri de la Pro Basarabia și Bucovina, conduși de jurnalista Iulia Scutaru și fiul lui Pan Halipa - Nicolae Halipa.

După mai multe discursuri (Renata Verejanu, Leonida Lari, Dan Anghelescu, Antoaneta Apostol, Valeriu Matei, Ștefan Safronovici, Iulia Scutaru etc.), au urmat folkiștii și minunata voce a lui Tudor Ungureanu de la Capriana, a răsunat poezie patriotică... Și, eu țin minte, de parcă ar fi și acum aievea, cum Renata Verejanu a decis că e timpul și locul să se danseze Hora Unirii, anume în Piața Marii Adunări Naționale... Și poeta Leonida Lari, surâzând enigmatic, s-a uitat la fiul micuț al Renatei Verejanu, care stătea între aceste neînfricate doamne, întrebându-și colega: *Nu te temi? Hai, anunță, e pentru prima dată, mai ales în Piața Marii Adunări Naționale... Dar mergem și noi să ne prindem în Hora Unirii*, a insistat Renata Verejanu. Și, din fața monumentului lui Lenin, Renata Verejanu și Leonida Lari au prins oamenii de mână și pas cu pas Hora se tot lărgea și cele două poete românce basarabene îndemneau lumea prezentă la marea adunare să se prindă și dâșii în Hora Unirii. Unele persoane intrau singure în horă, cu drag, altele parcă cu frică, nu cumva să-i zărească cineva și să fie eliberați din serviciu, iar alții refuzau să se prindă în Horă, privind prin părți de parcă veneau tancurile de peste Nistru. Or, Horă Unirii din Piața Marii Adunări Naționale, până seara, deja era raportată la Moscova de lingăii regimului totalitar, care acum se dau drept mari patrioți. Și chiar a doua zi, Komsomoliskaia Pravda scria cu mâna unui turnător de la Chișinău, că organizatoarea evenimentului e cea mai reacționară organizație din toate timpurile.

În Piața Marii Adunări Naționale, unde se adunase mai multe mii de cetățeni - mari patrioți ai neamului - cereau unirea cu România. Adevărat că pentru acest curaj nemaipomenit distinsele doamne au avut mult de pățimit, ori au urmat mai multe atentate asupra securității personale și a familiei lor. Leonida Lari a fost nevoită să plece în România. Asupra securității personale și a familiei Renatei Verejanu au urmat mai multe atentate, în 1991, 1992, 1994, iar în 1995 a fost omorât soțul poetei. Deși nu avea nicio posibilitatea financiară, Renata Verejanu și-a dat fiul, încă mic (era în clasa a VI), la un liceu din București, iar el deseori își punea perna pe față să nu-l audă stăpâna la care stătea în gazdă cum plânge în el dorul de mamă. Dar aceasta li s-a părut puțin slugilor sistemului și, din acea zi până în prezent - un sfert de veac - nicio carte a poetei Renata Verejanu nu a fost inclusă în planurile editoriale ale statului.

După mitingul și Hora Unirii din Piața Marii Adunări Naționale s-a mers la un liceu din Durlești, unde s-au prezentat nu doar elevii și profesorii, ci întreaga localitate, iar seara sărbătoarea s-a transferat la Palatul Republicii, cel mai luxos edificiu al Guvernului, unde veniseră și președintele, și ministrul culturii, care au ținut câte un discurs, apreciind efortul organizatorilor evenimentului. Apoi a urmat un spectacol de zile mari, cu muzică și poezie românească. Noi, tinerii de azi, stăm și ne întrebăm cum de a reușit Cenaclul „Grai Matern” să desfășoare o asemenea sărbătoare, să fie permisă de autorități și însuși președintele statului să vină și să țină un discurs... Adevărat, organizatorii grandiosului eveniment nu bănuiau că peste câțiva ani acest președinte va fi autorul celui mai groaznic

genocid, sărăcind poporul într-atât, încât basarabienii nici azi nu-și pot reveni.

Acum, la un sfert de veac de la prima sărbătorire a Zilei Unirii în Piața Marii Adunări Naționale, îmi amintesc cu pietate de oamenii pe care i-am cunoscut la acel eveniment și cu care mă împrietenisem apoi: doamna Iulia Scutaru devenise cea mai bună prietenă de la București a familiei noastre, domnul Mihai Creangă, care se mira deseori cum de cei care în Basarabia nimiceau tot ce era proromânesc primeau la București apartamente.

Nu există altă perspectivă decât Unirea

După plecarea în nemurire a poetei Leonida Lari, poeta Renata Verejanu deseori a susținut: îmi lipsește Leonida Lari. Și-ar fi închipuit oare Leonida atunci, în Piața Marii Adunări Naționale, că peste UN SFERT de VEAC acest popor pățimit va fi furat ziua în amiaza mare chiar de cei pe care ei, alegătorii, i-au ales să guverneze... Să fi avut loc reunirea, și jaful secolului nu ar fi fost posibil...

Cu prilejul Aniversării de UN SFERT de VEAC de la prima sărbătorire în Basarabia a Zilei Unirii, Cenaclul „Grai Matern” (care în tot acest timp a fost la straja valorilor naționale, și care a stat la temelia celor mai importante pentru țară și neam ONG-uri și structuri ale societății civile) în colaborare cu Academia Europeană a Societății Civile organizează un spectacol cultural-literar în Piața Marii Adunări Naționale la care, pentru a fi alături în această zi istorică, invită toți prietenii de pe ambele maluri ale Prutului: poeți, ziariști, interpreți, reporteri, declamatori, profesori, studenți, oameni de afaceri, simpli cetățeni cărora nu le este indiferent care e destinul Republicii Moldova.

Sărbătorim Ziua Unirii, 27 martie 2016, ora 11.00, în Piața Marii Adunări Naționale, Chișinău, Moldova. Informații la floridetei999@yahoo.com

Renata VEREJANU

La mare

Aici nu-s om, - o dulce melodie
Pe care valul o retrace de la mal...

Caut o țară

Caut o țară a copiilor talentați...
Întru în societatea amorfă până la brâu
Înspăimântată când o zi întârziată
Se frânge între un nume nou și
propriul fiu...

Las ușa deschisă și plec din mine deseori
De bunăvoie în inimă să intre
Nenumăratele sărbători
Pe care le-am născut doar eu cu mintea
mea. Să mi le-ntorc din nou
În sufletul cât luna și fraged cât un ou.

Stol de păsări – un șir de bucurii
Le dau zborul zilnic și nu le număr...
Să nu mă prindă o vârstă anume
Cu zorii înfloriți pe un singur umăr.

Caut o țară, și copii talentați
Să prindă de aripi câte o bucurie
Să am motiv aici să mă rețin
O toamnă, o viață, o mie...

Caut o țară cu copii cuminți -
Să am umerii amândoi înfloriți.

Nu sunt ramuri goale

Nu sunt ramuri goale, ci semenii mei -
Cei cu vorba clară și cu suflet trist,
Nu au case proprii, trăiesc pe alei
Într-un nesfârșit dans de rock și twist.
Către dimineață au priviri de brumă
Și o planetă necerșită la părinți,
I-am găsit odată oropsiți de-o glumă:
Prin țigări de-un metru fum turnau din dinți.
Nu sunt ramuri goale, când nici pomi nu vezi,
Și nici găuri multe la un suflet-nai...
Mlaștina se adună, absorbind dovezi
Ne vorbite încă într-al nostru grai.
Adevărul, însă, nu s-a dat atras
Nici de marea unde valul e de miere.
Umăr lângă umăr – merg cu ei în pas.
Am mandat, de om, dar cine mi-l cere...

Decalaj

Lent intru în vocala zilei –
Am vocale pentru toate vârstele –
Zidesc poemul timpului, ermetic
În care gândul se răsfață, se impune
Licitației mileniului în care surăsem:
E clipa nașterii unei virgule enorme
Ca să se poticnească plictisitorul
Pun ideile pe fața de masă
Și musafirii mi se duc sătui
Derutați că am vocale mai multe
decât tot alfabetul...
Mă și înjură, înmulțindu-mi vocalele –
La temelia poemului nu le pui
La temelia poemului găsesc vocale din
Demnitatea înaltului, din visul fiului, senin,
Din ochii copilului născut odată cu acest poem.
E mare decalaj între mine și călăul ce crede
Că de el mă tem...

Cântec pentru o despărțire

Poate ar trebui și lacrimi să existe...
Și dungi de durere, și aripi de tristețe,
Și păsări să zboare cu făgăduieli,
Și culorile mai schimbătoare pe fețe,
Și, poate, străinii uimiți, mulțumiți,
Să ne prindă în sfere multicolore
Ca într-o capcană a propriei satisfacții,
Până istovindu-ne, fără de putere,
Ne vor lăsa în ochi la alții...
Și, poate, încă ceva ar trebui,
Ca un strop de sare... Dar tu stai uimit
Departat de orice peron, de orice plecare
Și îți închipui că mă vezi cum fug,
Apoi nu mai sunt, și vorbe nu-ți aduc,
Și nu-mi arunc privirea înapoi...
Și-atât de simplă este despărțirea...

Dar care-i despărțirea pentru noi?...

La rangul de elită

La rangul de elită i-am ridicat pe mulți
Cu riscul sănătății noastre -
Și iată-i stau în aroganță, muți,
Pe cerul sărăciei se vor aștri...

La rangul de elită i-am ridicat pe toți...
O, care-i azi valoarea, doamne?
Când taie-n om surâsul unor hoți
Și demnitatea țării iar adoarme.

La rangul de elită i-am ridicat, ci ei
Rămas-au cine-au fost și sunt:
Mai puțin oameni și mai mult mișei,
Și eu în calea lor - unicul scut...

La rangul de elită i-am ridicat, ci azi
Din ziua de duminică privesc -
Cum în invidia lor ai putea să arzi
Atât de simplu și firesc...

Marilena VELICU

TĂCEREA MEA, TĂCERE

Cerne luna praf de vise
Peste pleoapele închise
Aducând din țări albastre
Flori de dor pictate pe-astre.

Simfonia unor stele
Îmi pătrunde prin perdele
Și mă-mbată cu arome
De iubiri cândva bonome.

Strâng în pumni cu sânguință
Stele, doruri și credință
Ca-ntr-un cântec de iubire
Mărginit de nemurire.

Noaptea asta magistrală
Coace visul în spirală
Și te cheamă și te-alungă
Dorul meu să te străpungă...

Fără lună fără stele
Versurile-ar fi rebele
Iar tăcerea mea, tăcere,
Și iubirea, mângâiere.

IUBIRE ȘI NOROC

Nu am nici punct nici virgulă când scriu,
Am doar un scop și-un prea imens pariu
Că viața e doar spumă și decor
Fără bilet la teatrul cu umor...

Nu merg în rând cu oamenii normali,
Am pasul meu, cam fad, și ochii pali,
Doar eu și stelele avem un har
Să luminăm obscur, fără habar.

De n-ai fi tu, eu nu aș fi poet
Și pașii noștri n-ar dansa-n duet,
Iar luna asta plină de mister
Nu mi-ar fi fost suportul din eter.

În noaptea asta caldă la extrem
Îmi voi învinge dorul la barem,
Și-am să îți strig cu litere de foc:
Îmi ești, sau nu, iubire și noroc?

N-AI ȘTIUT

Ochiul lunii mă sfidează,
Mă simt strop de apă trează,
Noaptea mă apasă tandră
Ca pe umeri, o buleandră...

Stele mii privesc tăcute
Umbra lumii nevăzute,

Dar o bufniță ochioasă
Se arată curioasă,

Taina nopții vrând s-o rupă
Tot privind cu ochi de lupă
Ba în sufletul ce plânge
Ba spre rănile cu sânge...

Noaptea-i rece, luna plină,
Sentimente se dezbină,
Dorul macină speranța
Gura-și mușcă toleranța...

Dar mi-e dor de noaptea-n care
Îți furam o sărutare,
N-ai știut și nici nu știi...
Că am ochii goi, pustii...

PLÂNGE...

Plânge muza-n poezie
Izolată și pustie,
Plânge codrul singuratic
Ca un gând ușor fanatic...

Plânge iarna-ntr-o batistă
Furioasă și cam tristă,
Plânge sufletul pe-o tavă
Inocentă și concavă...

Plânge melodia care
A fost simbol și-mpăcare,
Plânge cerul peste noapte
Înghițind a mele șoaapte...

Plânge scrisul în cerneală
Mărginit de-albastră boală,
Plânge ploaia indecentă
Sub privirea mea absentă...

Plânge ochiul lunii oarbe
Într-un vis care mă soarbe,
Plânge plânsul meu albastru
Într-un vers voit, sihastru...

FULGI ZBURDALNICI

Noaptea cerne fulgi zburdalnici,
Felinaru-n colț de stradă
Înghețat ca la paradă
Învăjbește-ai nopții paznici

Să adune nu știu unde
Fulgi ușori dar nebunatici
Care zboară cam apatici
Unde gândul nu pătrunde...

Ca-ntr-o simfonie oarbă
Fulgii mă izbesc în frunte
Printre firele cărunte
Și se-adună dulci în barbă...

Eu zâmbesc, așa mi-e firea,
Deși gerul mă cuprinde
Am un foc ce se aprinde
Tot mereu... și e iubirea.

Alexandra MIHALACHE

Maria Ieva, un mărgăritar de dor Sub semnul crucii

În versurile poetei Maria Ieva se revarsă lumini îngerești și doinesc ecurile nemuririi, căci sufletul său vibrează profund când fuzionează cu tainele lumii. Poeta modelează din lutul vremelniceii forme perfecte ale existenței și atinge înălțimile divine prin cântece lăuntrice de o rară sensibilitate. Frământările sale prind contur în poeme pline de farmec, prin care ne captează și ne atrage ca într-o magie în universul său interior.

Fiecare poem poartă cu el un mister, o descătușare, dar și amprenta originalității cu care ne surprinde poeta. Întrebări mistuitoare parcă vor să scrie cu foc o poveste a trăirilor sale. Pe pragul tăcerilor, poeta este prinsă într-un vârtej de gânduri care o macină. "Suntem la fel și totuși ne-am schimbat/ Cu ochii goi, cu mâinile de ceară,/ Ne întrebăm: de ce ne-am întrupat?/ Dacă am știut că viața o să doară?" (*Din constelații*). Cu fiecare vers caută o alinare, un leac pentru suflet, sorbind imaginea pătrunzătoare a lumii în a cărei ochi se citește frigul și a cărei mâini de ceară încearcă să îmbrățișeze vindecarea.

Maria Ieva știe cum să îmbrace cuvintele într-un veșmânt de lumină și să le sculpteze în senin. Poezia sa este mereu o rugă curată, născută din credință și recunoștință pentru Creator. În versul său, albastrul cerului a lăsat limpezimea să grăiască în cel mai pur mod. Iar poeta se cufundă în această frumusețe netulburată, pășind cu încrederea pe care credința i-o zidește pe umeri. "Când țintuiam cuvintele pe cruce,/ Nu întrebam de cerul e rotund,/ Am bănuț că viața-i o răscruce,/ Un loc albastru-n care mă cufund" (*Cuvintele pe cruce*). Ajunsă la răscruce, poeta înțelege că drumul pe care trebuie să îl urmeze cu sfințenie este iubirea adevărată și că de acolo existența poartă numele de viață. Săpând tăcerea în cuvinte, Maria Ieva a înțeles cum își poate vindeca frământările. "Îmi voi săpa tăcerea în cuvinte,/ Pe crucea ce mi-a dat-o Dumnezeu,/ Iar la răscruce voi pași-nainte/ Spre jumătatea sufletului meu." (*Spuza amintirii*).

Natura înrămează imagini simbolice în perfectă simbioză cu natura interioară a poetei. Astfel, vântul își strânge teama în așteptări reci, iar marea se despică în două dezlănțuindu-se într-un zbucium intens. Însă, la hotare rămâne îngerul care, prin ruga sa, încearcă neconștient să aducă liniștea, echilibrul și pacea în ochii necuprinsului. "Când vântul se-nfioară de-atâta așteptare,/ Despică marea-n două pornirea să-și înec/ Și pentru tine-un înger se roagă la hotare/ Ca vameșul să ceară tributul și să plece" (*Lăstari de meri*).

Întorcându-și privirea spre lumina cerească, poeta încearcă să aprindă cea dintâi rază interioară, anume cea

Maria Ieva

Sub semnul crucii

EDITURA ABSOLUT

prin care a cunoscut strălucirea acestei lumi. Cea mai sfântă amintire pe care caută să o reînvie este brațul mamei care o cuprinde cu dragoste profundă întru eternitate. "Și iar întorc privirea spre lumină/ Să văd în mine raza cea dintâi / Și pumnul de țărână cum suspină/ Sub brațul mamei pus la căpătâi". Emoționantă este viziunea sinceră a poetei despre maniera Domnului de a zidi în adâncurile noastre cuvântul. Un cuvânt îmbrăcat în straie de foc și aur, asta fiindcă, pentru poetă, cuvântul are o strălucire aparte și o valoare primordială. "Ai dăltuit în suflete cuvântul / Cu litere de aur și de foc / Și ne-ai făcut din lacrimă mormântul/ Să stăm cu toții, Doamne, la un loc?" (*Și iar*).

Poemul care dă și numele cărții sale *Sub semnul crucii*, zugrăvește dorința vie a poetei ca iubirea să-i fie sfințită cu credință, doinind în ecouri. Palmele iubirii să verse lacrimile nemuririi în numele trăirilor care s-au încheat dar s-au risipit în negurile vremelniceii. "Sub semnul crucii să îmi lași iubirea, / Ca un ecou al vieții ce-a apus / Și palmele să-ți plângă nemurirea / Trăirilor ce s-au născut și nu-s". Strofa finală a poemului este simbolică, fiecare vers redând o stare lăuntrică pecetluită cu emoție, neputință, magie și mister. Imaginea oamenilor de zăpadă scrie cu candoare o amintire intensă. Și, pentru că stelele spulberă misterul și vor împărtăși magia lor, se vor așterne peste tăcerea lumii, învățând-o să vibreze. Iată cât de sugestiv este tabloul lumii care stă "sub semnul crucii": "Ne vom întoarce oameni de zăpadă / Și vom privi neputincioși în noi, / Iar stelele

(continuare în pag. 97)

vor învăța să cadă/ Peste tăcerea lumii de apoi”.

În acest volum, Maria leva închină unul din poemele sale unei poete deosebit de talentate pe care o admiră și o prețuiește din toată inima - poeta Denisa Lepădatu. Poemul *Copil al florilor de nard* este o expresie a purității și frumuseții. Maria leva citește în ochii Denisei răsăritul de soare și simte cum ard luceferi în versurile sale împletind vise magice din firul nemuririi. “Copil al florilor de nard, / Porți zorii zilei în privire / Și-n versul tău luceferi ard / Sculptând alt dor de nemurire”.

Poeta zboară peste timp și se cufundă în seninul unei rugăciuni prin care resimte candoarea iubirii. O iubire pură ca sufletul unui copil, o iubire care a uitat că soarele mai apune, cuibărindu-se în brațele destinului. “Ne cufundăm desculți în rugăciune/ Ca doi copii îndrăgostiți de-un vis,/ Ne-nțelegând că soarele apune/ Peste destinul care ne-a fost scris” (*Peste timp*).

Maria leva poartă la gât *mărgăritarul zărilor albastre*, căci versurile sale o împodobesc cu rafinament și eleganță. Așa cum poemele au izvorât din lacrimi cristaline, așa își cere și iubirea sa dreptul de a învinge. Veșnicia parcă are gustul mamei, cel mai sfânt și mai fin gust și doar acesta poate fi leacul unui suflet îndurerat, iubirea care nu cunoaște timp și spațiu și pe care o poate sorbi neîncetat. “Din lacrimă poemele au curs/ Și gust de mamă veșnicia are,/ Pentru iubire a făcut recurs/ Când a simțit că sufletul ne doare” (*Mărgăritarul zărilor albastre*).

Într-un alt poem, Maria leva meditează la misiunea noastră pe acest pământ și drumul pe care îl parcurgem pentru a ne împlini destinul. Deși tărâmul spre care purcedem poartă o taină, trebuie să lăsăm crinul să înflorească sublim în palma care ne-a solidificat misiunea în această viață. “Plecăm să împlinim destinul,/ Spre un tărâm necunoscut,/ Lăsând să înflorească crinul/ În palma care ne-a crescut” (*Plecăm*).

Îmbrăcând alt strai de lumină, poeta contemplă imagini ale vremelniceii pe rugul tăcerii. Deși suntem efimeri, în noi va arde mereu o scânteie divină. Iată cât de frumos își țese tăcerea sa încă o haină din lumină îngerească: “Se naște o zi ca alta să piară / Și arde în noi scânteia divină, / Cu smirnă, cu rug și lacrimi de ceară, / Își țese tăcerea alt strai de lumină” (*Strai de lumină*).

O altă zi aduce emoții și trăiri puternice în sufletul poetei. Toamna fără iubire a lăsat tristețea să coboare peste copacii desfrunziți și doar fiori de dor prind muguri într-un decor care-și plânge pustietatea. “A mai trecut o toamnă fără tine/ Și au rămas copacii desfrunziți,/ Privind spre primăvara care vine/ Printre fiori de dor înmuguriți”. Absența iubirii înseamnă pentru poetă și absența luminii, precum și vise înghețate care oftează adânc în pieptul său. “Și-a mai trecut o noapte fără tine,/ E-o altă zi în care să te-aștept,/ Mi-a înghețat lumina pe retine/ Și visele mi-au amorțit în piept” (*O altă zi*).

Din nou, poeta surprinde toamna în imagini sugestive. Acest anotimp este adesea prezent în versurile sale căci reprezintă în cel mai tainic mod universul său interior. Maria leva simte cum toamna o cheamă prin cântecul său profund. “Când toamna mă cheamă, desculță mă vrea, / Să-și smulgă din mine veșmântul de nea, / S-ascundă iubirea în fulgi de lumină / Și chipul tăcerii de mână să-l țină.” (*Chemarea toamnei*)

Revarsarea luminii spre tâmpilele sale este pre-

cum o sfințire, iar răsăritul înseamnă renaștere și redefinire. Peste acest botez al luminii, coboară tăcerea sub care zac statuile de piatră care poartă noroiul unor vremi tulburi. “Botezul cu lumină coboară peste noi, / Un răsărit ne naște redefiniți și goi / Lăsând statui de piatră spoite cu noroi / În stupul de tăcere rămas fără de roi” (*O lume deghezată*). Așa grăiește *tăcerea dorului* prin ochii Mariei leva: “S-așezi o palmă peste vise / Și dorul să mi-l culci sub cap, / Când vor rămâne lacrimi stinse / Și clipa va pleca la trap”.

Poeta ar vrea ca dorul să o străbată intens, iar prin absența iubirii să încerce să dezlege enigmele existențiale. Ar vrea să se arunce fără nicio teamă în brațele dorului pentru a cunoaște doinele iubirii între poeme. “Să-mi fie dor ca apei de ulcior, / Să te aud doinind între poeme, / Un trubadur al nopților ce vor / Să ne învețe-a dezlega dileme”. Parcă ar scrie cu foc o ultimă scrisoare în care doar glasul iubirii răzbate printre clipele unui efemer grăbit. “Să-mi fie dor, de dorul tău să mor, / S-aud iubirea scrisă printre rânduri, / Când ucigașii clipelor iar vor / Să ne ascundă după negre gânduri” (*Să-mi fie dor*).

Maria leva oglindește un adevăr trist al realității dure în care pășim. Am devenit mai străini, mai goi, mai reci. Parcă nici timpul nu-l mai îmbrățișăm spre a iubi, iar vorbele au devenit deșertăciune. “N-avem altare pentru rugăciune, / Nici timp să ne iubim nu mai avem,/ Iar vorbele ne sunt deșertăciune/ Între oglinzi în care nu vedem...” (*Între oglinzi*).

Sub genele poetei s-au cuibărit toamne de o rară frumusețe a căror lumină a venit din strălucirea stelelor. Bruma primăverii sale a ars frunzele de rug, dar toamna își are adăpost în ființa sa pentru vecie. “Sunt arse frunzele de rug / Cu bruma primăverii mele / Și printre gene toamne-mi fug / Furând lumina de la stele” (*Bruma primăverii mele*).

O altă dorință arzătoare a poetei este ca Domnul să-i lumineze nopțile, să simtă lumina în întuneric dar și dimineața să îi fie sfințită cu mir și pe obraji ei să-și depene visele. Ar vrea să-i fie cuvântul înălțător și sensibil precum o floare, dar și strălucitor asemenea unui safir. “Mai lasă-mi, Doamne, o noapte cu soare/ Și-o dimineată spălată cu mir,/ Cuvântul să poarte aripi de floare/ Și strălucire de-albastru safir” (*De vorbă cu mine*).

O declarație de iubire nespus de frumoasă curge în versurile unui poem sensibil. Maria leva mărturisește că iubirea îi este o dimineată senină a gândurilor, iar sufletul ei scrie în numele iubirii primul apus care tremură în veșnicie. Parfumul vechimii din stele și cel al rozelor exprimă finețe și eleganță, cei doi rămânând pe o filă precum două cuvinte nerostite, așteptând îngemănarea. “Tu dimineată gândurilor mele,/ Eu, bucuria primului apus/ Parfum de roze și de stele,/ Două cuvinte care nu s-au spus” (*Ne întâlnim*).

Maria leva ne dezvăluie un paradox plin de însemnătate. “Ne naștem pentru visele ce mor”, astfel viața e o luptă spre a ne împlini țelurile care uneori se destramă. Dar mereu purtăm în noi dorul

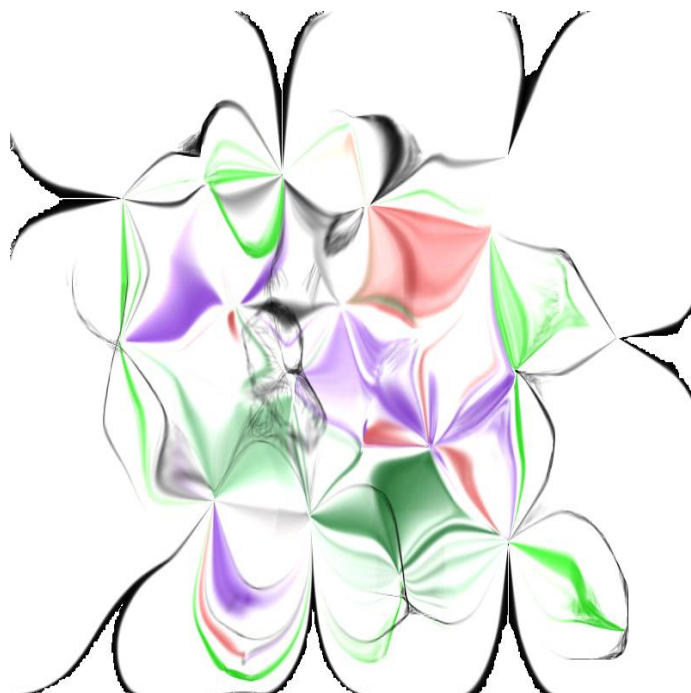
(continuare în pag. 98)

pentru veșnicie. "Cu aripi ude încercăm un zbor/ Ca fluturii închiși în colivie./ Ne naștem pentru visele ce mor/ Purtând același dor de veșnicie" (*Cu aripi ude*).

Păsările s-au născut să zboare, nu să învețe a zbura. Iar în zborul său către iubire, poeta accentuează acest mesaj. Când sărută pământul cu piciorul, înțelege că nu așa decurge împlinirea unui zbor și că totul trebuie să vină de la sine, într-un zbor care sărută cerul. "Când ne-am trezit că aripa ne doare,/ Am sărutat pământul cu piciorul/ Și-am înțeles că nici un rost nu are/ Ca pasărea să își învețe zborul..." (*Mărgăritar de dor*).

În ochii prea negri ai iubirii se citește nemărginirea, iar sub pleoapele poetei deșarte chemări tremură neostenite. Cuvântul parcă ia foc iar tăcerea zărilor se cuibărește între paginile existenței. "Ai ochii prea negri, pământu-i prea verde,/ Îmi tremură-n pleoape deșarte chemări;/ Mă arde cuvântul și clipa mă pierde/ Când strâng între pagini tăcerea din zări" (*Ai ochii prea negri*).

Maria Ieva este poeta iubirii, a toamnei, a luminii și a tăcerii. Fără iubire nu e toamnă și nici fără toamnă nu există iubire pentru poetă. Tăcerea stă pe pragul iubirii mângâiată de lumină în așteptarea toamnei. Lumina își are adăpost în sufletul și ochii săi de unde izvorăște atât de limpede încât ia forma unei rugăciuni. Toamna se refugiază în ființa sa și o învață că anotimpurile nu cunosc nici timp, nici spațiu, numai iubire. Îi mai povestesc că poți scrie cu lumină în toamnă sau te poți așterne în tăcere precum o poveste de iubire, singurul suvenir fiind un mărgăritar de dor.

desen de Elena-Liliana Fluture

Andreea Violeta BOBE

Primăvară discromată

Primăvara și-a pierdut din lungimile de undă, se bucură doar de nuanțe de sidefuri închise-n cutii de plastic, marouri calde risipite-n iarbă. Roșul nu mai e roșu, verdele asemenea, multe marouri amestecate, doar albastrul mai distinge monotonia melancolică. Nu puteam vedea îmbujorarea copiilor veseli, doar un chip palid cu un zâmbet naiv, nu distingeam macii de pe câmpuri, nici culorile semaforului. Nu știam când trebuia să traversez strada, nu știam dacă fructele sunt coapte sau dacă se ascund sub crengi de mine, de copiii cu chipuri galbene, lipsiți de emoții.

Nu știusem ce e roșul în nicio primăvară, sau vară sau în orice alt anotimp. Mărțișoarele de ziua mamei erau doar maro și ocră, lipsite de strălucirea unei iubiri proaspete. Ghioceii mereu mi-au părut ofiliți, striviți de banii comercianților fără sentimente, mult mai orbi decât mine. Verdele a fost o enigmă și mai mare, nu-l puteam regăsi în niciun dicționar explicativ, nu-l puteam înțelege, precum un concept abstract distorsionat de mintea simplă a omului.

Albastru și maro, galben și ocră, ăsta un tablou perfect pictat de alți discromați în lumea imperfectă a lungimilor de undă.

Lucia PĂTRAȘCU

Sărut mâna, bunii mei

Crezi că, dacă te apropii de trei sferturi de veac, nu prea știi ce te-ar mai putea scoate din praful zilelor care trec una după alta, aproape la fel, de parcă ar fi copiate la indigo. Un indigou prăfuit și el!...Că, doar, bătrânețea nu vine cu cetera!...

Ce să te mai mire?...Ce să te mai surprindă?...

Sigur că mai privești uimită cum înfloresc grădinile, cum se îmbracă pomii în veșmântul lor verde, care te cheamă an de an, să te bucore cu darul lor peren!...Sigur că mai ascuți cu aceeași bucurie primul ciripit al păsărilor!...Apoi cu oarecare teamă și tristețe, înneguratul croncănit al ciorilor...Și dacă ești o persoană blazată nici nu le mai consideri așa cum sunt de fapt: o minune mereu trează și mereu vie!...

Ba, se poate să le privești ca pe un lucru firesc!...Care îți se cuvine!...Care trebuie să se întâmple!...Oricum!...Și pentru tine!...Egoism?!...De ce uiți, oare, să mulțumești pentru tot ce este în jurul tău?!...Poate ești și invidioasă!...Că viața lor, a florilor, a pomilor pare scurtă, dar este repetabilă!...A ta, cum o fi?...

M-am pomenit într-o bună zi cu ceva vești cum că m-ar căuta neamurile mele dinspre tată, neamuri, care locuiesc departe, în alte orașe. Cu care, spre rușinea mea (sau a noastră?), nu prea mă știu...Adică m-am văzut rar, foarte rar... Și nu cu toate!...

Așa au fost vremurile, vrerile, nepăsările sau nepuțințele... Pentru că, murind tata pe vremea foametei, când eu și fratele meu eram foarte mici, iar vremurile de după război se arătau așa de aprige, n-a fost cine să ne mai hrănească dragostea și dorul de rădăcini...Și distanța locurilor dintre noi era așa de mare!...Iar noi abia supraviețuiam!... Eram semintele unui neam, aruncate de vânt pe un alt ogor!...

Este adevărat că bunul Dumnezeu, și viața, ne-a ajutat să nu ne ofilim și să nu ne pierdem!...Ba, chiar să rodim după puterea și priceperea noastră...Și să lăstărim mlădițe noi...Iar apoi, mlădițe din mlădițe!...

Deci, iată că, la o vârstă prea coaptă, destinul vine să-mi deschidă o fereastră a timpului și să mă îndemne să privesc prin ea... Și dincolo de ea!...Cu ce mă momește?!... Cu nu știu ce proces, în nu știu ce succesiune, pentru nu știu ce și cât pământ rămas de la bunicii paterni...

Deodată, uit că sunt bătrână, însingurată, uit că zilele mele sunt cam prăfuite și aflu că mai exist, încă!...Prin ce exist?...Oare, prin palma aceea de pământ, care ar fi să fie!?... Poate prin faptul că neamurile mele au știut, totuși, că sunt?...

Sau prin bunicii mei de demult, care, ardeleni așezați, știau ei că trebuie să aibă ceva, un ceva care să rămână

aici, ca să ne facă și nouă punte peste timp!...De la dâșii înspre noi și de la noi înspre dâșii!...Și, ca să mă lege pe mine, peste ani și ani, cu glia străbună, dacă, oarecum, m-oi fi dezlegat de ea!...Cu voie sau fără voie!...Cum mă leagă?...Prin vestea unui pumn de țărână trimis către mine peste ani și ani...Mult timp!...Prea mult timp!...Să-mi amintească, dacă voi fi uitat cumva!...Să-mi amintească acum, mai spre capătul drumului meu, că trebuie să-mi întâlnesc toate amintirile!...Să le caut...Să mă scald în roua lor...Și să mă împărtășesc cu miruirea lor binecuvântată...Fiindcă nu este drept să plec din lumea aceasta fără să știu!...

Căci, de m-ar întreba careva de unde sunt de pământ, nu pot să nu spun că și de acolo!...Din Pianu de Jos!...Căci acolo este și osuarul bunicilor mei dinspre tată!...

Pământ?...Pământ!...

Mult?...Nu prea mult!...

Puțin?...Nu prea puțin!...

Căci, oricât de puțin ar fi, este mult!...

Atât de mult, încât îl cuprind în palmele făcute căuș de dragoste, precum erau odată când îmi legănam în ele mlădițele-prunci!...Și îl ridic la fruntea luminată de amintiri!...Și de povești cu bunici, pe care n-am avut bucuria să le trăiesc, dar le-am citit prin atâtea și atâtea cărți prietene!...

Povești adunând dorite amintiri în pumnul de țărână!...

Împreună, facem plecăciune de respect!...Către bunul Dumnezeu, că vă ține acolo, dragilor, aproape, de-a dreapta Sa Binecuvântată!... Plecăciune către Dumneavoastră, bunii mei, cei care mă priviți de acolo, de sus, cu ochi duioși de bunici, cărora le zâmbește în colțul pleoapei seninul cerului!...

Sărut mâna, Bunică Rafilă!...

Sărut mâna, Bunicule Ioan!...

Bunică de demult și dintotdeauna blândă, mai citești, oare, cărțile acelea multe și dragi, adăpostită la umbra unui frăgar de prin grădinile din cer!...Și tot așa frumoase și lungi rugăciuni sfinite știi spune?...

Bunicule, fecior falnic de Șugag, mai duci *Învărtita* din Pianu cu aceeași pricepere și pe tăpșanul din cer?...Că acolo ai timp!...Nu te mai mână nevoia și nici vrednicia la arat, la semănat, la cules sau la cosit!...Și dacă tot v-ați întâlnit cu tatăl meu Pătru, plecat primul acolo, demult, să vă aștepte pe toți sau cu tetea Onu, și cu mătușa Veta, cu tetea Sabin, și cu toți ceilalți ai noștri, care-i însoțesc, poate, le amintești tuturor *Fecioreasca* de prin Lancrăm sau *Brâul* de la Săsciori!...Jocuri faine!...Că, doar, te pricepi tare!... Și, nici pe ei, nu-i vei lăsa să le uite!...

Bunii mei bunii!...Nu ați luat nimic cu dumneavoastră acolo, nu aveți nimic de aici, de jos, decât gândurile noastre de acum!...Adică totul nostru, pe care vi-l putem trimite!...Gânduri, pe care le învelim în florile dalbe ale recunoștinței și ale amintirilor, care vin prin sunetul alintat, cântat pe clapele unui duios Pian de jos!...Flori, pe care, vi le închinăm cu pioasă plecăciune!...

Desigur că, uneori, priviți la noi și vedeți că noi,

(continuare în pag. 102)

Adrian SECARĂ

Lăudând pe Dumnezeu

[Nicolae Mărunțelu - *Printre stele călător*, Ed. InfoRapArt, Galați]

Așa cum se întâmplă întotdeauna după ce umbli după o stea, să nu uităm că primul volum de poeme al lui Nicolae Mărunțelu despre care am scris se intitula „Alerg după o stea”, realizezi că stelele sunt mult mai multe, frumusețea lor nu poate fi comparată cu a niciuneia singure, dar unicitatea este importantă în sine, ca și experiența oricărei călătorii, fie ea strict de plăcere sau un pelerinaj, așa cum este, de fapt, cel mai nou volum de poezie al autorului mai sus menționat, carte care ne confirmă faptul că autenticitatea poetului îl situează printre cei mai interesanți, dar și prea puțin cunoscuți, poeți religioși din spațiul literar al Dunării de Jos.

Desigur, se va face greu o comparație între un Ignatie Grecu, Săndel Stamate, Paul Sân-Petru, Zorica Lațcu Teodosia, (unii dintre ei apreciindu-i la adevărata valoare creația poetică, precum Ig. Grecu sau Paul Sân-Petru, la care putem adăuga și alte nume sonore, precum Dionisie Duma, Maria Timuc sau Tase Dănăilă) și Nicolae Mărunțelu, ultimul punând accentul, ca și în prima carte, pe un anti-calofilism literar (nu vom vorbi aici despre o paralelă între pictură naivă și așa-numita literatură naivă, pentru că nu este cazul), poetul având convingerea că nu șlefuirea exagerată, de dragul artei pentru artă, poate înduioșa sau îndupleca forțele sacre ale lumii...

Poetul Nicolae Mărunțelu poate fi comparat cu acel poet al lui Ignatie Grecu din poemul „Lăudând pe Dumnezeu”: „Poetul suie la voi / cu harfa pe umăr / o amforă plină cu vin / întru fericită cântare / lăudând pe Dumnezeu / îmbrățișând pe fiecare”.

Cu mare iubire de oameni și de tot ce-i frumos în omenesc vine Nicolae Mărunțelu în fața cititorilor, pe care îi anunță încă de la început, într-un fel de „Ars poetica”: „O carte deschisă este ca o ființă vie, / Este o fereastră către cer, / Un mijloc de a-l regăsi pe Dumnezeu, / este o adevărată și dorită bucurie, / O renaștere a învierii, / A iubirii și a înălțării... // Vă dăruiesc volumul de poezii: / Printre stele călător / Fiind o picătură din izvorul viu, / Nesecat al cârții / Iubit și binecuvântat de Dumnezeu, / În care își găsește: / iubirea, frumusețea și respirația / Din totdeauna numai Dumnezeu / A iubit și binecuvântat poezii...” (p.9).

Practic, deși nu se prea obișnuiește la o carte de poezie, volumul este împărțit în trei capitole: „Poemele iubirii, 1982-2004”, „Din durerea timpului, 2005-2007”, „Creații literare religioase creștine, 2008-2011”...

Spuneam despre Nicolae Mărunțelu că este neominescian, dar se simt ecouri și din alți mari poeți români, precum Octavian Goga, dacă este să ne gândim, de pildă la un poem precum „În România de azi” (p.591): „...E pară și foc, / Mi-e teamă, Doamne, mi-e teamă! / De lacrimile ce se aud prin case, / Case dărâmate, arse / În viața românului e foc și pară, / Pământul se dizlocă cu case, / Izvoarele izvorăsc printre vase... / Rămân din sate, dealuri, văi și povârnișuri!... / Fântânile s-au umplut de mâl și oase”.

Revolta lui socială apare deseori în paginile cărților sale, uneori atacurile fiind îndreptate și asupra clasei politice, împotriva violențelor de orice fel, a nedreptăților, sperându-se că în viitor va fi mai bine, invocându-se Pacea, liniștea sufletească. Prin contrast, se prezintă o imagine apocaliptică: „marile combinate s-au dărâmat, / oțelării și furnale / ce s-au ridicat cu sudoare, / În ani și ani de trudă, peste toți, / zdrobite de crâncene ciocane. / Oțelării, mașini-unelte, dezmembrate, / Încărcate, transportate // În navele cu hoți, / Țara a rămas cu brațele întinse, / Cerșind pomană la mafioți... / Astăzi, țara-i mai săracă, îndoliată! / Cu dureri multe și lacrimi, îndepărtate, / A fost și este mulsă, ca pe o vacă, / De mafioții și bogații țării! / ce printr-o lege strâmbă / a împărțit-o și o împarte!” (p.592).

A se vedea și „Despre unire”, p.473: „Piară dușmanul, să piară / în unire prin zicală, / Din holdele țării bogate, / Hoții fură ca la carte. // unde-i unul din români / la crâșma cu doi nebuni, / puterea le scade, frate, / Dușmanul hulește-n spate”.

Precum se observă, câteodată se renunță la lirism total, pamfletul dur înlocuind substanța delicată a metaforei, mai lipsind un Terminator venind dintr-un viitor fără de zei ca să ne înspăimânte definitiv. Cum altfel să trezești o conștiință?

Credința intervine însă salvator întotdeauna, chiar sub fiorul îndoielii: „Iisuse, presimt / că mă prăpădesc / Nu ar fi demult / de când îmi vinuește... // Doamne, ascultă-mi ruga, / Luminează-mi mintea! / Sfinte, tu, părinte, / la tine dau fuga. // Nu las în urma mea dureri / Să pătimească pentru mine / Decât un suflet bun în primăveri / Să vă gândiți la bine” (p.216). Deși nu voi insista aici asupra liricii erotice a lui

(continuare în pag. 101)

Nicolae Mărunțelu, urmând să revin altă dată, putem da un exemplu, de pildă, din poemul „Frumoasa Cleopatra”: „Am inima în piept pictată / Cu imaginea chipului tău, / a ochilor albaștri precum cerul / Și al părului bălai sculptat / pe altarul sufletului meu. // (...) Împodobește-ți trupul complet / Cu mătăsuri ca piatra, / Să fii o mândră zână. / Tu îmi ești frumoasa mării, / Frumoasa Cleopatra. // Aș fi în stare să ucid / Doar ca să te pot admira în voie, / Să mă desfăt doar în privirea ta / Și apoi să mă aud murind...” (p.217).

Iubirea sa trebuie să reziste unei lumi tot mai încălțate și mai grăbite, așa cum rezultă din oglindirea realității în versuri: „Suntem toți mai grăbiți. / Luna din cerul sfânt / Se uită cu galeșă privire, / privirea-i tristă, nu ca oricând, / Când aveam credință și iubire / Între cer și pământ”(p.428). Necazurile, mai mici sau mai mari, sunt și ele surprinse: „O!... Spune-mi cu ce am greșit / De ce ai plecat așa tăcută? / M-ai trișat cu altul, am văzut / Când vă luați de mână în noaptea nevăzută!” (p.283).

Multe dintre poeme par a fi mici omilii: „La fiecare pas schimbăm ocări pe gură, / Că Dumnezeu din cerul sfânt / nu cred că ne-a iertat / Că facem rău pe lume, Doamne, / aducând multă suferință / Deși mereu ne jurăm credință / Și plângem în durere și-n oftat. / Eu cred că-i nebunie / Când spuneți că în suflet aveți iubire și credință”. Pentru o altă fațetă a personalității scriitorului, putem să enumerăm unele dintre persoanele și personalitățile cărora le-a dedicat poeme: Pavarotti „al Munților Carpați”, Costel Busuioc, Nichita Sănescu. Mihai Eminescu (poemul „Inimă vie”, care începe așa: „De ziua ta, iubite, / Nici gând că am uitat / Imaginea ta vie, / Acum și peste ani...” și care se termină astfel: „Eminescu, îmi ești lumină / Ce luminezi pământul sfânt, / Ești inima mea vie, / Inimă și scut, / leagăn de legend / Am inima pustie, tristă / În sicriul rece de mormânt”), dar și Antigona, poate cea mai importantă muză a sa, Domnului Iisus și Sfintei Treimi, papei Ioan Paul al II-lea ș.a.m.d.

Nicolae Mărunțelu este dovada incontestabilă că nu contează deloc vârsta când este vorba de căutări existențiale, lirice, poezia sa este tânără, poate fără doar și poate încânta cititorul răbdător, care știe să aprecieze critic –creștinește (dacă tot făcea poetul o distincție între tot felul de elemente, printre care unele trebuiau să fie creștinești), adică să vadă și binele și răul, cele care ne fac atât de umani și nu ne fac să visăm precum un Nietzsche la dincolo de bine și de rău, de data aceasta în literatură (...)

Nicolae Mărunțelu este aproapele nostru, al meu, și așa cum observa Petr Mamonov, actorul din filmele „Ostrov” și „Țarul”, într-o serie de texte apărute în „Lumea Credinței” (în traducerea lui Vladimir Bulat): „Dar cum să trăiești, dacă nu crezi în nimic?! Te agiți de colo până colo. Iar când ai credință, oricât de obosit ai fi, tot vei ceda locul tău unei bătrânele în transportul public. Țasta e întregul creștinism. Sari să speli vesela, fără să ți se ceară. E o faptă creștinească? Firește că e. (...) Dragostea nu e floare-verde-pe-câmpii. Este efortul de a-l duce și suporta pe cel de lângă tine.

Iată, vedem un om cu fața în zăpadă. De ce gândim imediat că e un bețiv: poate că l-a lăsat inima?! Și dacă e beat? Ajută-l să se ridice, așază-l pe un parapet, să nu înghețe. Dar nu: fugim în drumul nostru! Fugim de noi! Dar când faci o faptă bună... stai întins, și simți o căldură benefică în suflet. De ce oare îți este bine? Parcă nici n-ai băut. Aha... ai ajutat o bătrânică să-și ducă povara zilei, fie

și doar trei trepte... (...)

Ne-am obișnuit să trăim de-a-ndoaselea. Pe capetele noastre, dacă e să luăm aminte, s-a format un loc plat, pe care se poate ședea confortabil. De aceea, trăim cu capul în jos. Toate cele bineplăcute lui Dumnezeu le respingem. (...) Avem o viziune stricată despre creștinism. Dar lucrurile sunt simple. Cât sânge poți da altuia? Căci scris este: „Ce ai făcut unora dintre cei mici, Mie Mi-ai făcut”. Să poți sta cât mai mult la căpătâiul mamei tale, care și-a pierdut mințile de atâta bătrânețe și boli. Iată unde și cum trebuie să murim în fiecare zi! Precum copiii trimiși în Cecenia. Un cretin aruncă o grenadă, iar un locotenent-colonel, înainte ca aceasta să explodeze, o acoperă cu trupul său. N-a ezitat, s-au ales pulberile de el. Alți opt ortaci rămân în viață. Era comunist, nebotizat, n-a mers niciodată la biserică, la Dumnezeu nu se gândea, dar era un adevărat creștin. În Rai! Ca o rachetă! Căci ce folos e să vii la biserică, să bați mătânii, să pui lumânări multe, dacă inima îți este goală? O faptă creștinească, ceva? N-ai să vezi! Chiar dacă vei bătători toate Athosurile, și ai săruta toate moaștele, tot degeaba e. Privești pe un amărât și te gândești: „Aha, e din cei pe care îi arată la TV, mafioți, escroci...” Dă-i 50 de copeici. Nu vei săraci. Acceptă să greșești. Ce, crezi mai mult cutiei catodice? Adevărata mafie sunt cei care, puțini fiind, vreo 5 să fie, manipulează masele cu televizorul.

Deși e greu, mă străduiesc să trăiesc după lege. Din zece situații, două sunt cu reușită, mulțumitoare. Îmi țin gura, ca să nu scape vreun cuvânt spurcat. Nu vorbesc peste alții, îi ascult. Căci așa ne învață Sfinții Părinți: să stăm unii în fața celorlalți, precum în fața unei vechi icoane. Ce înseamnă să nu judeci? Să nu formulezi sentințe. Dar păreri suntem obligați să avem. Domnul nostru a încercat să-i lămurească pe farisei, iar mânia Lui era mânie dreaptă. Ai dreptate atunci când te înfurii pe tine, că te-ai îmbătat, ca nebunul, aseară. Atunci când urăști păcatul din tine, obișnuința păcătoasă, care te macină, și căreia nu-i găsești leacul. Numai ajungând să o urăști profund, vei gusta din parfumul biruinței. (...)

Toate sunt în mâinile noastre: cum ascultăm, dacă nu ne sunt mănjiți ochii, dacă urechile nu sunt înfundate, sufletul să ne fie descuiat, conștiința curată. Iată lucrurile de care trebuie să ne ocupăm.

Sfinții ne învață: Mântuiește-te! – și e destul pentru o viață. Mod de acțiune? Construiește-te pe tine însuși! Un minuscul punct. Dar acest punctișor va aduce lumină mai multă. Dar dacă e să ne limităm numai la indicații: că asta nu e așa, că pensiile sunt mici, guvernul e de vină, că americanii sunt capul răutăților, că Bin Laden, să-i fie de haram... nu se va schimba nimic. Doar răul se va înmulți, care și așa e destul. Să împuținăm răutatea. Despre asta este umila noastră încercare, prin filmul „Ostrovul”. (...) Precum copiii, nu căutăm să înțelegem, ci să reținem ce se întâmplă

(continuare în pag. 102)

cu omul care a început să creadă, și s-a avântat către Dumnezeu, cum era eroul meu... cât de responsabil și greoi este păcatul. Deoarece uităm mereu că păcatul e lipsa luminii. Nu are substanță. Răul ca atare nu există. Noi îl materializăm, îl facem palpabil. Prin iritățile noastre. Prin lipsa de respect față de celălalt...

Ce este raiul, dar iadul? Părinții ne învață că peste tot e doar un ocean de iubire dumnezeiască. Pe cei greșiți îi pedepsește cu biciul iubirii. Imaginați-vă doar: un ocean al dragostei, unde toată lumea se iubește. În viața acesta nu am învățat să iubim. O țineți una și bună: ce să facem acolo? Iată iadul! Chinuri neîncetate. Și dacă întinericul e lipsa luminii, sufletul cel tenebros, când iese la lumină, se topește. [...]

Nu transmit nimic, doar împărtășesc din experiența proprie. Sunt ca toți ceilalți: slab, neputincios. La fel de oarecare. Dar mi-a apărut o nevoie. Simt urgența Adevărului, ca un nod în gât. Unul dintre numele lui Hristos este Soarele Adevărului. Către acest soare mă și îndrept... (...)

Când Mântuitorul intra în Ierusalim, pe mânzul asinei, i se aruncau flori în cale, crengi de palmier, precum și cuvinte de întâmpinare. Animalul credea că lui i se adresează urările de bun venit. Astfel suntem și noi: mânzii asinei, pe care merge Domnul. Talentele mele sunt nenumărate, dar care e meritul meu? O mână generoasă le-a semănat... Trăiesc cu astea. Fac efortul să nu le dezminț, să nu le trădez. (...) Cică se spune că noi, poeții, putem vesti adevărul și din glodul cel mai de jos. Prostii! Taman celor care li se dă, li se cere. Trebuie să trăim cât mai curat, în curăție supremă. Căci totul e așa fragil, așa lipsit de apărare. Vedeți cum buruienile podidesc răzoarele cu flori...".

Cu alte cuvinte, bine ați venit în „Ostrovul” lui Nicolae Mărunțelu, cel care continuă să se construiască pe sine însuși... Un ostrov printre stele, de unde nimeni nu te alungă... Un asteroid precum în „Micul prinț”, unde poți cu evlavie să sădești cuvinte sau alte flori...

(urmare din pag. 99)

aceștia de aici, am cam uitat să ne bucurăm curat!...Iar ochii sufletului nu ne mai rîd...Poate că am îmbătrânit noi!... Poate au îmbătrânit vremurile și ne-au îmbrobodit și pe noi!...Ne-au împovărat!...

Nu fiți triști!...Am înțeles deja că fiecare generație poartă în spinare sarcina cu vreascuri uscate și pline de spini, iar pe frunte cununa de ramuri verzi!...Sau învers?!...Și generația noastră, la fel!...Dar o veni vremea când o să învățăm din nou să rîdem!...Dacă nu noi, măcar urmașii noștri, deie-le Dumnezeu numai bine!...

Sărut mâna, Bunicule Ioan!...

Sărut mâna, Bunică Rafilă!...

Cu închinăciune, de la nepoata Dumneavoastră Lucica, fiica lui Pătru, fiul pierdut de mult timp și regăsit acolo, sus, în Sfintele Ceruri.

(Din volumul „Evantaiul albastru”, Brăila 2011)

Daniela CRIȘAN

Orașul

Mărunt, cât o fărâma
de gând,
orașul îmi vorbește noaptea,
cu pași de șoaptă.

Colindă vântul prin el
răvășindu-i străzile.

Dealurile ce-l strâng
ca niște valuri fine,
rupte de lucirea apei :
ochi de șarpe.

Colindă oameni prin el,
lăsându-i gândurile.

În noaptea adâncă
pare o lumânare aprinsă,
invitând la tainice
contemplări.

Colindă prezentul prin el,
făurind viitorul.

Au adormit dealurile...

Au adormit dealurile
sub lumina blândă
a asfințitului.
Se zăresc abia deslușit
copacii despuiați
de straie.
Luna sărută pământul
cu razele-i timide.
Dorul meu rătăcește
împovărat de gânduri,
ca un păianjen singuratic
ce-și țese straniu pânza.
Aștept visarea,
misterul somnului
și caldă,
amorțita îmbrățișare
a uitării ...

Drumul meu

Mă înalț către tine, iubire!
Prinde în mâini cheile de mult uitate
și descuie cuvintele îngropate în suflet.
Caută răsăritul luminii din adâncuri,
sparge piatra ce acoperă pământul,
desprinde fluviile mele de tăceri
și transformă-le în valuri,
spune-i pădurii să-mi cante doinți,
lasă munții să îmi păstreze taina,
șoptește păsărilor că aş vrea să zbor,
oprește timpul și lasă-l așa o vreme ...

Nastasia SAVIN

Duminica păpădiei

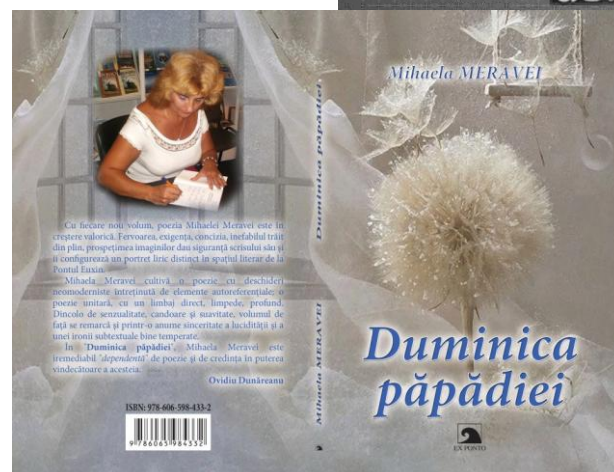
Duminica păpădiei, de Mihaela Maravei, este un volum în care autoarea meditează asupra condiției poetului, a modului acestuia de a interacționa cu ceilalți, dar și asupra trecerii ireversibile a timpului, o meditație lirică despre moarte, într-un timp nehotărât și într-un spațiu pe care memoria eului liric le modifică. Coerența volumului nu reiese dintr-un artificiu, ci din chiar arhitectura cărții. Poemele sunt ordonate în trei secvențe, cu titluri semnificative pentru cuprinsul lor *Porția de viață*, *Unde începe povestea* și *Aproape de al nouălea cer*. Volumul poate fi văzut și drept o interogare a cuvântului înainte de a fi rostit.

Impulsurile ascensionale apar chiar din poemul care deschide volumul *“Doar eu ascultam chemarea mării/ din pântecul mamei prin glasul tatălui;/ precum un puf de păpădie/ am sărutat cuvântul înaintea nașterii.”* (*Duminica păpădiei*).

Un tulburător “nu” produce sondarea sinelui și a universului. Eul liric se ia pe sine și se așează în centrul universului pe care încearcă să-l înțeleagă, să-l descifreze: *“Aceste rânduri sunt șiraguri de pietre/ căzute din ochii icoanei,/ întâlnite undeva în copilărie.// Nu citiți acest poem, el seamănă cu o pasăre oarbă care/ și-a spânzurat credința într-un ram de ulm și acum/ orbecăie printre umbre de oameni/ căutând începutul altui capitol;/ prin urmare, vă rog.../ nu trăiți acest poem, este doar rugăciunea dinaintea nașterii.”* (*Nu citiți acest poem*). Suferința este marcată prin invocarea morții minerale, iar răceala și indiferența determină lamentările eului liric. Astfel, este evocat chipul poetului care nu poate fi fericit, dar nici nu poate aduce fericire celor din jur.

Există în poezia autoarei o serie de semne poetice care includ genealogia sacră a arhetipurilor și reprezintă ilustrări subtile, transfiguratorii ale stărilor poetice. Elementele figurative primesc și o valoare funcțională, simbolică, devenind un gen de semne ale unei realități profunde: *“Nicio amintire nu mai poate șopti virilă/ și nici nu-mi va mai reconstitui lumea în culori mov,/ nimic din mine nu poate să explodeze.// În acest capitol șifonat pe alocuri de graba timpului,/ totul este ceară, din ea respir cu intuiția luminii;/ luând forma stupului am ajuns să mă cunosc/ până în a șaptea coastă,/ aceea din care am fost cioplită pentru ceilalți.”* (*Despre mine, cu mine însămi*). Cuvântul pare temporal și spațial, asemenea lucrurilor, dar sensul său pare a fi atemporal. Textul poetic pare a-și trage sevele expresive din substanța internă a cuvântului. Poeticitatea rezultă din tensiunea dintre metaforă și antimetaforă. Triunghiul *timp-amintire-cunoaștere* este spațiul în care se vede eul liric și se surprinde gândirea poetică în actu.

Autoarea încearcă o cunoaștere prin fuziunea subiect – obiect, prin realizarea unei identități a acestora. În fapt, are loc sacralizarea actului alimentar. Totul este de mâncare, totul se hrănește și devine hrană. Aceasta reprezintă atât o lege a existenței, o mișcare de distrugere, cât și o foame de cunoaștere: *“Te-ai gândit vreodată cum/ își crește Dumnezeu îngerii?/ Din trupul său face firimituri –/ păsările își hrănesc fericirea/ din care se naște muzica./ Sufletul meu este un scaiet/ scăpat din colivă destinului,/ înfometat caută miezul cuvântului/*

pentru Cina cea de Taină./ din atâtea plin de iubire/ a devenit suflet de om/ împărțându-se prin păsări.” (*Dumnezeu împărțese păsări*). Muzica însoțește armonia galactică din acest poem și reliefează geneza lumii poetice originare oglindită în titlu, iar cuvântul-metaforă “pasăre” dizolvă imaginile zborului și pe cele ale aspirației spre edenic.

Prin asocieri ingenioase autoarea reușește să transforme într-o constantă raportul infinit – finit, să închidă infinitul temporal într-o îmbrățișare *“Soarele, când seara îmi dă ultima îmbrățișare”* (*Nu-ți spun să iubești cum iubesc eu*), sau să oglindească finitul pe pânza infinitului *„într-o fără de margini noapte...”* (*Rătăciți în iubire*).

Nevoia de înger și erotica sunt condensate discret, eul poetic are certitudinea că iubirea împlinește, prin frenezia ei, aspirația spre sacru *“Când nu ne vorbim,/ devenim un bulgăre cu care/ se joacă îngerii/ printre genele copiilor/ de-a v-ați ascunselea.// Dumnezeu îl ține aprins/ să lumineze singurătățile lumii.”* (*Bulgăre de lumină*).

Autoarea îl invită pe lector la un joc de decodificare a cuvintelor care-i populează lirica. Cuvântul este învăluit în sugestie, dând naștere la noi semnificații la nivelul receptării. Spre exemplu, în versurile de mai jos, eul liric se identifică cu Creatorul *“Să-ți spun cum sunt oamenii./ -Cum sunt? mă-ntreabă îngerul curios.// Au mâini prelungi ca niște aripi și uitătura tot în jos/ prinsă de ciocul acvilin,/ seamănă cu vulturii, însă nu pot vâna,/ doar mimează.// Au trupul firav ca trestia,/ la orice lună nouă se apleacă de parcă sunt tulpini de crini,/ dar sunt violet ca bobul de pelin./ Au picioare de forma unor rădăcini,/ înfipite în propriile paradoxuri,/ nu pot fi smulși din principii de niciun răsărit al cuvântului,/ prea dependenți de propriul ego.// Se uită îngerul la mine debusolat.../ -Și eu de ce le-am fost trimis?// Mai au ceva pe care de multe ori nu-l simt-/ lumină de veghe în sinele lor/ se aprinde și se stinge precum un far în furtună,/ de care nu sunt conștienți/ decât atunci când tu începi să plâni.”* (*Dumnezeu i-a spus suflet*).

Versurile *Duminica păpădiei* celebrează vitalismul, pasiunea, darul sacru al vieții și recunoștința.

Alexandru COCETOV

Dialog cu Doina Strulea

Doina Strulea a cucerit un public mare în Moldova, România și Italia. Este autoarea volumului de poezii "Vioara din mansardă", traducătoare a zeci de poeme din română în italiană și laureată a mai multor concursuri naționale și internaționale. Este deținătoarea titlului *Omul Anului 2013* (Raionul Criuleni, RM).

"Respir cu aroma acordurilor de vioară și pian care, de fapt, îmi servesc ca sursă de inspirație", acestea sunt cuvintele Doinei Strulea, tână poetă din inima Republicii Moldova. O scriitoare care, la vârsta sa fragedă, a reușit să publice un volum de poeme ("Vioara din mansardă"), să traducă zeci de poezii din limba ei maternă, limba română, în limba italiană. A cucerit publicul cu poemele sale dulci și atrăgătoare, obținând premii și medalii la concursuri naționale și cele internaționale. Ca studentă în Italia, Doina continuă să scrie poeme chiar în limba italiană, pe care le publică în revistele literare și culturale din Italia.

Citindu-i și recitindu-i cartea sa, "Vioara din mansardă", am simțit nevoia că trebuie să fac un dialog cu poeta Doina Strulea, pe care dânsa l-a acceptat "cu mare plăcere".

Alexandru Cocetov: *Ce cărți îți place să citești? Care sunt autorii tăi preferați?*

Doina Strulea: Nu aleg cărțile. Citesc tot ce am la îndemână, cu toate că aventura/fantasticul nu mă tentează. Îmi place foarte mult să citesc, aceasta mă relaxează și totodată îmi hrănește conștiința. Îmi place mult Danielle Steel, Mircea Eliade, Paolo Coelho, Murakami, Aurelian Silvestru.

A.C.: *Care a fost prima persoană ce te-a încurajat să scrii poezii?*

D.S.: Mama. Nu a fost o încurajare directă, a fost un legământ de la distanță, care m-a încurajat să scriu, căci poate așa... o chem mai repede acasă. După care a urmat doamna Zina Izbaș - poeta/jurnalista de la TeleRadio Moldova. Această distinsă doamnă mi-a provocat eul liric și mi-a dat de înțeles că trebuie să scriu.

A.C.: *De când ai îndrăgit poezia?*

D.S.: Ne-am îndrăgit reciproc, a fost dragoste la prima vedere. Acum am 19 ani, ultimii 5 inundați de poezie. Scriu de când suferința s-a transformat în vers, de când am atins limita Gândului și am început să respir odată cu Poezia.

A.C.: *Despre ce anume îți place să scrii mai mult?*

D.S.: Distanța, oamenii, Mama, dragostea, Omul creator și spiritul patriot care mă domină. Abordez aceste teme în creația mea lirică și nu le aleg, fac parte din mine.

A.C.: *Ai încercat să scrii proză, teatru sau eseu? Ce îți este mai aproape?*

D.S.: Recent am avut o tentativă de a scrie proză.

Afirm, cu certitudine că proza mea e o poezie în enunțuri, eul liric nu mă lasă niciun minut și muzicalitatea cuvintelor îmi joacă sub peniță. Am încercat să scriu de toate, mai ales atunci când participam la olimpiade. Mai puțin am contemplat genul dramatic, însă poezia rămâne a fi oda lăuntricului meu. Speranța e în poezie, iar poezia este totul.

Poeta Doina Strulea (Rep. Moldova)

A.C.: *Am observat în cartea ta, "Vioara din mansardă", scrii multe poezii despre viață, strigătul lăuntric (singurătatea), patriotism... sunt teme care îți provoacă durere?*

D.S.: Sunt teme care mă dor, care trezesc o revoltă în mine. Un poet spunea: "Poezia se naște din suferință sau extaz". Poate că trăiesc aceste stări și, până la urmă, poetul reflectă ceea ce simte în poezie.

A.C.: *Sunt poezii despre mamă. De ce anume despre ea?*

D.S.: Mama e un capitol aparte în viața mea. Un capitol din Biblie, fără de care cartea vieții mele nu poate fi editată. A fost o perioadă când nu era alături de mine, plecase la un sanatoriu. Mă simțeam neajutorată, lipsa ei mi-a marcat foarte mult cursul vieții, dacă nu pleca... poate că azi nu mai scriam. Îi datorez poezia, pentru că Ea mi-a chemat spiritul creator și mi-a deconspirat profunzimea Cuvântului.

A.C.: *Ce planuri ai pe viitor? Mai publici vreo carte?*

D.S.: Îmi doresc să creez o orchestră, una din cărți. Pe lângă "Vioara din mansardă" mai vreau multe, multe alte volume de poezii. Abia aștept să dau viață altei cărți, să aduc lumină.

A.C.: *Care ar fi cuvântul tău pentru cititori?*

D.S.: Dragi cititori, trăiți în armonie cu lectura și nu încetați să citiți. Cărțile deschid noi orizonturi, vă duc într-o lume feerică, acolo unde e liniște și pace.

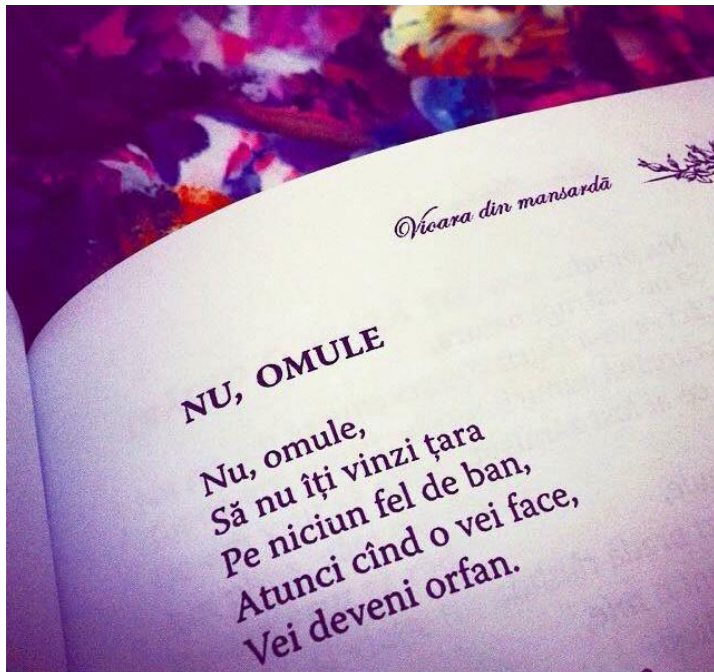
A.C.: *Dar tinerilor debutanți în arta poetică, ce le spuneți?*

D.S.: Dragi condeieri, nu încetați să scrieți.

(continuare în pag. 105)

Făceți-o ori de câte ori vă cere inima. Și chiar de nu vă cere, scrieți oricum. Veți ajunge să îmbrățișați întreaga omenire a cuvântului cu un singur pas - calea spre cugetare. Vă îmbrățișez cu vers! "Sunt Doină de dor, de jale sau de înstrăinare... / o să-mi spui tu care"

A.C.: Doina Strulea, îți mulțumesc! Îți dorim multe bucurii alături de cei dragi, în special de mama ta pe care o iubești așa de mult. Domnul să te ajute să scrii bine în continuare, cu minte limpede, cu maximă dedicare și multă satisfacție. Domnul să te aibă în pază!

P.S. Menționez că poeta Doina Strulea s-a născut pe 06.12.1996, în Republica Moldova. A publicat în mai multe reviste literare și culturale: revista NOI (Moldova), ziarul Literatura și Arta (Moldova), revista MICUL PRINȚ (Moldova), Revista Boem@ (România). A obținut premii și locuri frunțase la diverse concursuri: (aici sunt menționate doar câteva):

-Premiul Internațional "In memoria di Ettore Villa - al miglior giovane autore" (Cel mai bun tânăr autor), 2013 (Italia)

-Diplomă de ONOARE "Omul anului" 2013 (Moldova) înmănată de Președintele raionului Criuleni pentru efortul depus în activitățile culturale și sociale.

-Premiul III la Concursul Literar Internațional "Visul" 2013 (România)

-Premiul III la Concursul Național de creație literară "Ars Nova" 2013 (România)

-Premiul III la Concursul Național de Poezie "Maranata" 2014 (Italia)

-Diplomă "Câștigătoarea Concursului de poezie al Revistei NOI" 2014 (Moldova)

-Câștigătoarea bursei de merit pentru talent "Exploit your talent" din cadrul Universității din Milano, Italia.

Și în sfârșit, debut literar editorial, cu cartea "Vioara din mansardă" – Chișinău 2014, volum de poezii bilingv (română și italiană).

Petre RĂU

Îmi place cu mine

De mă surprind uneori în gând cu vise de mult începute dar niciodată sfârșite, lângă o apă calmă, pe o vale verde cu iarbă proaspătă, cu multă iarbă proaspătă, nu-mi doresc nicio șoaptă să mă trezească din contemplare. Pământul umezit pe care mă simt așezat îmi este frământat și mângâiat iar sub el nu se mai află nimic și nimeni care să-mi tulbure liniștea gândului.

Îmi place să vorbesc cu mine, sunt cel mai bun ascultător al meu. Când stau de vorbă cu mine gândurile aleargă mai ușor și mai limpezi.

Ceva îmi acoperă respirația și pielea și verticalitatea șirei spinării. Pot fi sigur că aud pașii tăi prin iarbă cum se strecoară pe lângă privirile mele, îmi vine să las să lunece gândul meu în brațele tale. Tu știi cel mai bine să-mi mângâi gândul. Pentru că orice mângâiere a ta se întâmplă mereu în creier, pentru că numai mintea mea te poate aduce atât de aproape. Sunt singur, dar tu ești aici în creierul meu și rămâi veșnic, pentru că numai aici știu să te păstrez. Cineva mi-a mutat inima în creier și odată cu ea și pe tine. De aceea îți pot șopti atâtea, de aceea stau de vorbă atât de des cu tine. Pentru că îmi place să stau de vorbă cu mine.

Nu mi-e frică deloc pentru că nu mă simt niciodată singur. Pentru că mereu vorbesc cu mine. Vorbirea asta cu mine îmi este ispititoare, pentru că am putut-o inventa și, mai bine, pentru că am păstrat-o cu sfințenie de atunci de când mi-a fost dată. Cu fața către cele înalte și veșnice sticla cerului nu mai este friguroasă când o privesc prin ochii tăi din creierul meu.

În creierul meu viața și iubirea se întâmplă la fel. Iubirea este nemurirea mea. Nu mă pot rățăci în afara stării de iubire pentru că nu mai sunt o persoană oarecare, te port și pe tine cu mine, în inima mea, adică în creierul meu.

Nu mă privi, uitându-te! Nu mă părăsi, ducându-te! Nu mă uita, amintindu-mă! Fii mereu acolo, că numai așa mă simt împăcat cu veșnicia!

Lângă mine se așază un bătrân fără să mă observe. Nu-i văd decât fața, dar nici el nu mă privește mai mult de o secundă. Așezarea sa lângă mine nu mă tulbură. Îmi vine doar să caut printre ridurile frunții sale pe Dumnezeu cu care aș avea multe de discutat.

(Din volumul **Autograf**, Editura Vinea, București, 2008)

Arsenie AUGUSTIN

Miros de poem

Am înflorit
Într-un colț de tăcere
Uitându-mi neliniștea și ploaia
Din ochi.
M-am deschis ca un mugur
De floare albastră,
Oglindă de cer surâzând
Pe furiș
În taina argintată
A inimii.
Mă trezesc din nou
În noapte de vară
Cu mâini împreunate-n cuvânt
Rostind vorbe cu miros
De poem.

Aș vrea

La marginea mării
Cu valuri cântând palpații divine
Aș vrea să-nvăț în tăcere
S-adun armonii,
S-ascult melodia în care
Răsăritul se oglindește.
În ramuri de codru
Să scriu pagini de cer;
Să ridic piramide cu vârful
Sfredelind gânduri în care
Se-așterne ruga
Curată de seară.

Gând de seară

E ziua aplecândă spre-ntuneric
Și sărutând pământul leneș
Cu bolta alipită de cele două zări;
Se-aprinde noaptea
Turnând din raza mută, adormită
În inima-mi plăpândă
Uitată pe cărări de tot mai sus.
Privesc cu ochii ațintiți prin flama
Lumânării scurse
La chipul unui rob ce trist
Și cu surâs de Domn aievea
Îmi face semn să vin să m-odihnesc
Pe pieptul Lui împreunat cu cerul.
Dar o fi fost real sau gând
Alunecat din piscurile verii calde
Din care cugetu-mi se-adapă
Visând izvoare nesecate de lumini?

Întreaga frumusețe

S-au plecat genunchii ploii
Pe rănile Tale dulci
Iar în străfundul meu răsare
Soarele ce s-a întunecat
Când Tu erai pe cruce.

O, preaiubită noapte
Din miez de zi,
Tu ești fulgerătoare de lumină
Umplând cu adierea ta
Întreaga frumusețe.

Fuga către cer

Cu tremur prelung ațipesc
Vârfurile rugilor în lacrimi
Și-aripi de liniște se-așează
Pe colbul luminii
Aprinse-n drumul
Fugii către cer.
Mireasma cuvintelor devine
Rană dulce uitată-n potirul
Iubirii înmugurite-n fir
De cânt nemărginit.
Întind mâna să iau
Din surâsul icoanei
Florile împărăției crucii
Iar coloanele timpului căzură
Pe pleoapele-mi ostenite
De veghe.

Așteptare

Tu m-ai chemat când florile
Erau pe ram
Dar a trecut atâta primăvară
Că frunzele s-au veștejit
Și-au început să cadă
Pe pământ.
Te rog mă iartă
De multa-Ți așteptare
Că drumul meu e lung și-anevoios
Adesea calc în deznădejde
Și plâng în noapte pipăind
Un verde renăscut din darul
Luminii Tale presărate-n cer.

Darul dimineții

Neconținut Ții palma pregătită
Cu darul dimineții
Și roua zilei o împarți
Pe trandafirul nud ce-așteaptă
Un răsărit mai cald,
O undă de-armonie.
Asemeni lui mă știu
Tot vrând lumina cea mai pură,
Un așternut de veghe
Din petale
Căzute din slava culmilor.
Arată-Ți Tu pecetea
În ceasuri de tăcere și amurg,
Vorbește-mi în mărgăritare
De infinit
Ca trandafirului gingaș
Din palmă.

Lucia PĂTRAȘCU

UMBRE PRELINSE

Mai suflă-n dungă vântul
și frunze se înfoaie,
zburătăcind în aer
ca zdrențe de răvaș,
peste un gard rănit
ramuri târzii se-ndoaie
și noaptea albă curge
dincolo de oraș.

Pe slovele puține
se-nvoburează ceața,
căci neînțelese treceri
anină peste gând.
În pajiști de tăcere
mă prinde dimineața,
tot așternând silabe
pe coasta unui rând.

Și doruri rătăcite,
ca vorbele-n glosare,
își cată rânduirea
în șirul indian,
secera lunii încă
așteaptă la hotare,
urzind pe eșafodul
de lacrimi nou arcan.

Prin melcii de lumină
ce se târăsc sub pleoape
durerea-nrămurează
pe sângele pierdut,
eu caut rădăcina
atâtor clipe șchioape
și iau cămașa slovei
să pot să nu vă uit.

Ca umbrele prelinse
ce nasc o noapte-adâncă,
voi ați plecat departe
prin scrumul otrăvit.
Eu mai aduc ofrandă,
argint de lacrimi, încă,
străluminând morminte
ce-ascund un infinit.

OGARII ÎNTREBĂRIILOR

Coji de amintiri
străjuiesc consecvent
în pragul serilor
către uitările amelițe
de neprevăzut.
Sub povârnișul gândului
mai răsună încă
strigătele cenușii,
ce curg și acum
pe neștiutele uliți
ale bănuielelor.

Cine a amăgit
aripile de fluturi
în amiaza vârstelor?
Cine a aruncat
prin văzduhul tinereții

plasa ucigașă,
pentru a prinde
prigoriile zilelor
și a trimis spre depărtări
ecoul ochilor?
Ogarii întrebărilor latră în van?

Sorina TRESTIAN

De-aș putea

De-aș putea, m-aș face soare
Ca să pot să îți admir
Frumusețea uimitoare
Și-al tău glas de copil.

De-aș putea, m-aș face mare
Ca să pot să îți cuprind
Dragostea nemuritoare
Și prin valuri să te plimb.

De-aș putea, m-aș face vară
Ca să pot să te-ncălzesc
Și în fiecare seară
Să îți spun că te doresc!

De-aș putea, m-aș face zare
Ca să pot să îți cuprind
Dragostea fermecătoare
Și în brațe să te prind.

De-aș putea, m-aș face stea
Ca să pot să te privesc
Toată noaptea pururea
Și să-ți spun că te iubesc.

Elevă, clasa a VII-a, Liceul "Grigore Vieru" or. Briceni,
Rep. Moldova

Ana Maria CHEȘCU

Răsunetul mișcării memorandiste în presa și diplomația belgiană

Lupta românilor pentru libertate, egalitate și unitate s-a bucurat de un puternic ecou și în rândul opiniei publice belgiene, care a manifestat o atitudine de simpatie și solidaritate față de cauza poporului român. Procesul memorandiștilor a atras atenția asupra situației reale a naționalităților oprite din cadrul imperiului dualist, mai ales că în această campanie pre-memorandistă s-au implicat numeroase personalități politice și culturale belgiene.

Presa belgiană a protestat, de asemenea, împotriva nedreptăților la care au fost supuși membri P.N.R. proteste care au contribuit alături de protestele celorlalte țări la conturarea unei imagini cât mai reale și cât mai favorabile în ceea ce privește situația minorității transilvane aflate sub stăpânirea austro-ungară în presa din toată Europa. Din acest punct de vedere, se poate spune că acest proces a fost unul dintre cele mai mediatizate ale perioadei.

După înaintarea Memorandumului cele mai de seamă publicații se vor întrece în realizarea de articole privind desfășurarea procesului. În numărul din 16 martie 1891, în ziarul „Le Precurseur”, profesorul Louis van Keymeulen, dedica un articol transilvănenilor, națiune foarte viguroasă, ce număra 3 milioane de suflete în cadrul Imperiului, națiuni ce nu puteau fi asimilate vreodată. Acesta atrăgea atenția Europei Occidentale că „națiunea română este santinela înaintată a civilizației în Orient și de aceea Europa nu poate fi indiferentă la ceea ce se petrece în acest moment la poalele Carpaților”¹.

Atitudinea oficialităților maghiare a fost criticată de toate publicațiile belgiene, care erau îngrijorate de desfășurarea ulterioară a evenimentelor. „L'Independence Belge” și-a informat cititorii cu obiectivitate și obiectivitate despre situația memorandiștilor, despre lipsa oricărui libertăți: vechile drepturi pe care le aveau românii au fost desființate, bunurile le-au fost confiscate, ziarele suprimate, ziariștii lor trimiși în închisoare, iar învățătorilor și preoților li s-a făcut viața cum nu se poate mai mizeră”². Același ziar se arăta interesat de manifestările de solidaritate organizate în Regatul României, unde își vor da concursul o serie de nume marcante. Condamnarea frunțașilor români și slovaci, Vasile Lucaciu și Hurban Vajanski, a stârnit furia poporului belgian. Ziarul „Le Reforme” saluta unirea românilor, croaților, sârbilor, din Imperiu contra asupririi naționale, luând apărarea celor doi frunțași condamnați de către Curtea de la Budapesta³. Pentru a fi la curent cu desfășurarea procesului, cele mai de seamă

publicații au trimis reprezentanți care să participe la proces „L'Independence Belge”, „La Reforme”, „Le Precurseur”.

Toate aceste publicații și-au exprimat admirația față de manifestările de solidaritate organizate în toată țara în favoarea fraților de peste Carpați. În mod unanim, toate au condamnat măsurile luate de către autoritățile maghiare pe toată durata procesului:

- Interzicerea convorbirilor telefonice.
- Hărțuirea țăranilor veniți din Transilvania, blocați în jurul Clujului.
- Împiedicarea românilor să asiste la proces.
- Intervenția armată de nenumărate ori.

Pronunțarea sentinței a creat un val de manifestații, atât în presa din țară, cât și în cea din străinătate. „L'Independence Belge” considera acest proces „o pată în istoria guvernului ungar, o parodie a sistemului judiciar”⁴. Dezbaterile au fost dirijate de un președinte, care i-a considerat, de la bun început, vinovați pe inculpați și pe câțiva jurați, care, în pasiunea lor, i-au insultat pe cei învinuiți. Totodată, tribunalul a refuzat interceptările în limba română, singura limbă folosită fiind maghiara. În încheiere, autorul articolului concluzionează: „Afacerea de la Cluj a demonstrat definitiv că românii sunt un popor oprit, a cărei cauză este de acum simpatizată în toată Europa civilizată și trebuie să sfârșească prin a triumfa”⁵. Georges Lorand, publicist de mare excepție, a urmărit cu mare interes desfășurarea evenimentelor, fiind ferm convins că echilibrul în această parte a Europei putea fi garantat numai prin garantarea drepturilor fiecărui popor. În plus, această mișcare în opinia sa putea duce la crearea României iredente, la fel ca în cazul Italiei”⁶. În articolul „Le proces de Roumanie”, acesta considera de neconceput ceea ce se întâmpla în Transilvania, unde reprezentanții românilor au fost judecați pentru vina de a fi scris Împăratului, „cerându-i să respecte legile votate de însuși guvernul maghiar, legile rămase doar pe hârtie”⁷. Un alt ziar „L'Ami de l'ordre”, își informa cititorii cu privire la situația memorandiștilor, făcând apel la solidaritatea poporului belgian cu cei acuzați, dând exemplu mitingurile din România. Comentând atitudinea liderilor maghiari, ziarul belgian sublinia că: „poporul român din Transilvania, victimă a tiraniei, exploatat și proletarizat de către oficialitățile maghiare, și-a apărut naționalitatea cu o cre-dință și energie pe care nimic nu le-a putut-o distruge, el fiind un adevărat exemplu pentru toți cei oprimați și amenințați în naționalitatea lor”⁸.

Diplomația belgiană a fost preocupată de evenimentele din Transilvania. Diplomatul belgian de la București, Sertevend, îl va informa pe Westerloo (1856-1908), ministru de externe al Belgiei între anii 1892-1896, despre începerea procesului de la Cluj, arătând că principala revendicare a memorandiștilor era autonomia Transilvaniei. Totodată, acesta relata despre curentul de simpatie din cadrul regatului român, subliniind că acesta era

(continuare în pag. 109)

atât de mare încât „guvernul de la Budapesta n-a îndrăznit nici măcar să reprime agitațiile”⁹. Diplomatul Belgian din capital Imperiului, Berchrave, a rezumat, într-un raport, principalele evenimente ale procesului și ecoul său în Europa, arătând că „în România, cercurile neoficiale par hotărâte să nu dea înapoi în fața nici unui sacrificiu, pentru a impune românilor din Transilvania în fața întregii Europe”¹⁰. La fel ca și în alte țări, și aici tinerimea studentă s-a implicat în activitatea Ligii Culturale. Simion Mehedinți a avut ideea inițierii unei foi jurnal care să circule pe la toate secțiile, pentru ca aceasta să-și consemneze activitatea. Prin această măsură, se asigura contactul nemijlocit cu toate secțiile. Dintre cele mai importante era Anversul, unde se înființase, încă din anul 1896, Senatul studenților români, cu scopul de a susține lupta ardelenilor. De la începutul procesului, studenții ardeleni îl vor asigura pe Urechia că nu vor cruța nimic pentru interesele românilor¹¹. Pentru a face cunoscută problema românilor din Transilvania, secția din Anvers a tipărit o broșură privind activitatea românilor din țara de peste munți, realizată de E. Henrion, membru influent al partidului socialist și bine documentat în această problemă. Broșura, răspândită în celelalte orașe, a avut un real succes în rândul opiniei publice. Profesorul de drept de la Universitatea din Bruxelles, A. Van der Rest, i-a scris președintelui Ligii Culturale, la 27 mai 1894, rugându-l să fie „înscris printre aceia care își ridică vocea în favoarea celor din Transilvania, pe care o politică strâmbă și egoistă îi amenință în drepturile lor cele mai sfinte”¹².

Acestea sunt doar câteva exemple de solidaritate cu cauza memorandistă în presa și diplomația belgiană.

¹ Ștefan Pascu, Gheorghe Marinescu, *Răsunetul internațional al luptei românilor pentru unitate națională*, Sania, Iași, 2009, pp. 108-109.

² *Ibidem*.

³ George Moroianu, *Luptele de emancipare ale românilor din Ardeal în lumina europeană*, București, 1929, Atelierele Grafice „Cultura Națională”, p. 33. „Trebuie să felicităm pe Români, Croați, Slovaci și celelalte victime ale panghiarismului, de a fi înțeles în sfârșit că numai unirea lor va constitui puterea lor”.

⁴ Ștefan Pascu, Gheorghe Marinescu, *op. cit.*, p. 112.

⁵ V.A. Urechia, *Voci latine. De la frați la frați*, Porto-Franco, Galați, 2003, p. 29.

⁶ Ștefan Pascu, Gheorghe Marinescu, *op. cit.*, p. 113.

⁷ *Ibidem*.

⁸ *Ibidem*.

⁹ *Diplomația europeană și mișcarea memorandistă*, Arhivele Statului, București, 1995, pp. 146-147.

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ Ștefan Pascu, Gheorghe Marinescu, *op. cit.*, p. 72.

¹² V.A. Urechia, *op. cit.*, p. 30.

Academia Europeană a Societății Civile
comunică:

FESTIVALUL INTERNAȚIONAL de POEZIE

“RENATA VEREJANU” - ediția a III-a

se va desfășura la Chișinău, Rep. Moldova,
în perioada 1 martie - 1 septembrie 2016

Comunicăm potențialilor participanți:

-Festivalul Internațional de Poezie “Renata Verejanu” a devenit o frumoasă tradiție, iar desfășurarea acestui proiect nu poate fi stopată, indiferent de cine vine sau pleacă de la putere... Acest original proiect literar/cultural din spațiul Limbii Române se va realiza an de an, atâta timp cât îndrăgostiții de frumos vor căuta Poezia.

-Cei care doresc să se înscrie la ediția a III-a a Festivalului au posibilitatea să ne comunice direct, la sediul Academiei ESC din Chișinău, sau la adresa de e-mail: festivalnationalrv@gmail.com

-Primele ediții au dovedit că numele protagonist-ului garantează succesul acestui proiect prin care se promovează talentele neamului românesc și nu numai: poeți, declamatori, traducători, esești, compozitori, interpreți...

-Pentru a participa la cea de-a III-a ediție a Concursului, participanții de dincolo de frontierele Republicii Moldova vor trimite online, astfel:

Secțiunea “Poezie de autor” - până la 5 poezii proprii, CV, 1-3 poze color

Secțiunea “Eseu” - un eseu despre poezia Renatei Verejanu (max. 3 pagini A4 (despre o carte, un grupaj de poezie sau o poezie), CV, 1-3 poze color

Secțiunea “Traduceri” - 1-5 poezii de ale poetei Renatei Verejanu, traduse calitativ din limba română în oricare altă limbă, CV, 1-3 poze color

Secțiunea “Compoziție” - un cântec pe versuri de Renata Verejanu (în orice limbă), CV, 1-3 poze color. La această Secțiune materialele se primesc în perioada 1 martie - 1 iunie 2016

-Secțiunea “Recital” - participanții comunică titlul poeziei din opera poetică a scriitoarei, pe care o vor recita în Concurs (ar fi un plus dacă se alătură și o înregistrare audio/video), CV, 1-3 poze color.

La primele trei secțiuni materialele se primesc în perioada 1 martie - 1 mai 2016. Fiecare concurent poate participa la maximum 3 secțiuni. La Festival pot participa cetățeni indiferent de: țara de origine, naționalitate, religie, stare socială, limită de vârstă.

Serviciul de Presă al Academiei Europene a Societății Civile, autorul și realizatorul proiectului

Nicolae Alexandru POPA

Viața mea și viața lui

Luna iulie... ce amintiri, ce trăiri, ce viață... Soarele mirific învăluia totul și toate cu puterea sa nedeslușită, trimițându-și razele ocrotitoare către noi, precum niște limbi de foc. Arșița își puna intens amprenta pe lanurile de grâu, și în special, după cum mi se părea mie, pe hectarele noastre de grâu. Așa era când eram copil...

Căldură, trudă și străduință, dar nu în ultimul rând, umbră. Acel aspect pe care-l căutam în zilele toride, oferindu-ne o stare de bine, liniște și odihnă. Să nu credeți că mă refer la persoana ce ne urmărește neconținut noaptea pe lună plină, fiind parcă urmărit de propria persoană la fiecare pas, ci la punctul de reper situat în mijlocul lanului de grâu, la stabilitatea solului asigurată de sute de ani, la unicitatea pe care ne-o oferea, la stejarul bătrân.

Acest arbore a luat viață datorită străbunicului meu, ce a avut strălucita idee de a planta un stejar în mijlocul lanului de grâu. Am aflat aceste lucruri de la tatăl meu, ce-mi povestise multe întâmplări pe când eram împreună cu el și cu mama la seceriș în luna iulie.

Era foarte obositor și mi se părea că nu mai terminam, că paiul de grâu devenea din ce în ce mai gros și mult mai greu de tăiat. Soarele era de neclintit de pe cer și alunga din răspuseri norii ce-i așteptam dis de dimineață. Nu puteam să lăsăm grâul așa, în picioare, ci ne străduiam din răspuseri să-l punem pe tot la pământ în câteva zile, pentru ca ploaia și furtunile nedorite să nu ne îngreuneze situația. Pe la amiază ne-am retras sub stejarul bătrân ce ne făcea cu ochiul de dimineață, de la înscăunarea soarelui pe cer. Vântul adia ușor printre frunzele bătrânului stejar, răcorindu-ne și luându-ne parcă toată oboseala și roșeața de pe obraji. La fiecare poposire pe care o făceam sub stejar, tata avea obișnuința de a depăna câteva amintiri pe care le trăia cu străbunicul meu, tot sub acest copac, tot pe acest pământ. Îmi spunea istoria acestui stejar, de unde fusese luat, cum ajunsese la străbunicul meu, cum și cu cine l-a plantat. Timpul zbura și nu puteam privi cum ziua trecea pe lângă noi, așa că ne-am mobilizat și am trecut din nou la treabă. Ore-n șir mă luptam cu spicele de grâu groase și pline de boabe, învăluite într-o foiță ca de aur cu niște țepi în vârf, ce le protejau de dăunători, de vânt, și, desigur, de noi... Seara se apropia și pe drumul spre casă trăgeam linie și vedeam ce-am făcut în acea zi. Zilele treceau și rutina zilnică se repeta... Într-un final, după cinci zile de muncă în continuu, puteam să ne luăm recolta acasă, să o punem în grânar și să ne primim câștigul pe deplin meritat. M-am trezit de dimineață și mi-am ajutat părinții la punerea cailor la căruțe, pornind către câmp cu trei căruțe ce abia așteptau să fie pline ochi de fân proaspăt cosit. Încărcam, duceam și descărcam... Asta făceam în ziua respectiva: cultivam ceea ce am semănat. Pe la amiază ne-am retras, ca de fiecare dată, sub stejarul bătrân pentru a ne odihni și nu în ultimul rând, pentru a asculta o altă istorisire. Inițial, tata îmi spusese despre stejar, de unde l-a luat străbunicul meu și așa mai departe. Acum așteptam cu nerăbdare să înceapă. Spre surprinderea mea, tata îmi spunea o istorisire tot legată de stejarul bătrân, despre cum a crescut. L-am ascultat până la final și apoi l-am întrebat de ce îmi povestește tot de stejar, el răspunzându-mi că voi afla la momentul potrivit. Așadar,

aflasem în ziua aceea cum a crescut acest stejar de a ajuns la o înălțime și grosime inexplicabilă.

Pe la începutul lunii august, tata găsisse cumpărători pentru grâu și a obținut un câștig substanțial. Cu toate acestea, el spunea că se putea și mai bine și că pentru anul viitor are o idee ce ne va ajuta să cultivăm mai mult și să obținem dublu cât am luat atunci. Lunile treceau precum a-i clipi și sosise luna prielnică pentru semănat. Înainte de a se întâmpla acest lucru, spre surprinderea mea, tata luase hotărârea de a tăia stejarul bătrân, pentru a obține mai mult loc pentru semănat și pentru ca coroana stejarului să nu mai acopere lanul de grâu cu umbră. Am fost în acea clipă zguduit ca din temelii de către un cutremur mare și m-am opus numaidecât ideii tatălui meu. Nu m-a ascultat și în câteva ore am privit neputincios cum bietul stejar, ce odinioară ne găzduia la baza trunchiului său gros și sub coroana sa bogată și ocrotitoare, era târât pe drum de către doi cai osteniți de atâta greutate. În acea zi furtunoasă totul luase o întorsătură greșită și toate erau învăluite în negru. Stejarul fusese trântit în mijlocul curții, acoperind-o cu a sa coroana bogată și plină de însemnătate...

Luna iulie sosise și pentru acest an, și, de asemenea, ziua secerișului. Ne-am trezit de dimineață și am pornit cu repeziciune către lanul de grâu sau mai bine spus către cimitir. Așa numeam eu acea zonă, acel pământ: un cimitir în care a murit o ființă, o bunătate, o bunăstare, o istorie. Când am ajuns la locul cu pricina, am rămas efectiv mască. Grâul crescuse atât de mult, încât ne ajungea până la brâu. Tata începuse atunci să sară în sus de bucurie și să se mândrească cu decizia pe care a luat-o, aceea de a tăia stejarul. Când am făcut câțiva pași în interiorul lanului, am avut o surpriză: grâul era sufocat la propriu de iarbă și pir. Nimic nu crescuse în acel an și recolta a fost inexistentă. Atunci i-am spus tatălui meu că a greșit și că străbunicul meu l-a blestemat. A acceptat cu greu adevărul și s-a căit foarte mult pentru greșeala comisă.

Într-un final, știți foarte bine că acest stejar are o istorie neterminată, tata spunându-mi doar de originea arborelui și de modul cum a crescut. Ciclicitatea vieții are o ordine și etapele ei sunt întotdeauna respectate: naștere, trăire și moarte. Ultima părțică din istorie v-o voi spune eu, pentru ca și voi să o spuneți la rândul vostru generațiilor ce vor urma, dar de această dată completă, cu un final: stejarul bătrân a murit din dorința tatălui meu de a se îmbogăți peste noapte, de a avea și mai mult, apelând la atingerea vieții unui biet copac, ce oferea stabilitate și era celula vieții pentru acel pământ, acum înțelegând însemnătatea lui și motivul pentru care auzeam numai povești despre el.

Natura renaște, totul revine la viață și primește o a doua șansă: trecând pe lângă „cimitir”, am zărit cum din acel infern, din acea luptă între viață și moarte, din inima bătrânului stejar ieșea un pui micuț și plâpând, dorind cu ardoare să continue tradiția lăsată de tatăl lui și să găzduiască și el, la rândul său, alți săteni însetați de umbră și mai ales de istorisiri.

Ion GOCIU

DARUL - Proză scurtă, de Lucia PĂTRAȘCU
Editura LUCAS, Brăila, 2014

Cu oareșce sfială - sincer mărturisesc că nu am înclinații în acest domeniu – doresc să inserez câteva impresii despre volumul de proză scurtă „*Darul*”, publicat în anul 2014 de doamna scriitoare **Lucia Pătrașcu**. Cine îl va citi, pe drept cuvânt se va întreba: „de unde până unde acest imbold?...De când și cum s-au cunoscut cei implicați (scriitor-cititor)?” Aceste întrebări și altele despre două persoane care nu s-au văzut niciodată și locuiesc la sute de kilometri depărtare unul de celălalt (Brăila și respectiv Târgu Jiu) pot fi considerate, și chiar sunt, firești. Dar, precizez eu, amândoi suntem utilizatori de internet și, implicit, beneficiari ai avalanșelor de informații răspândite cu dărnicie pe Google.

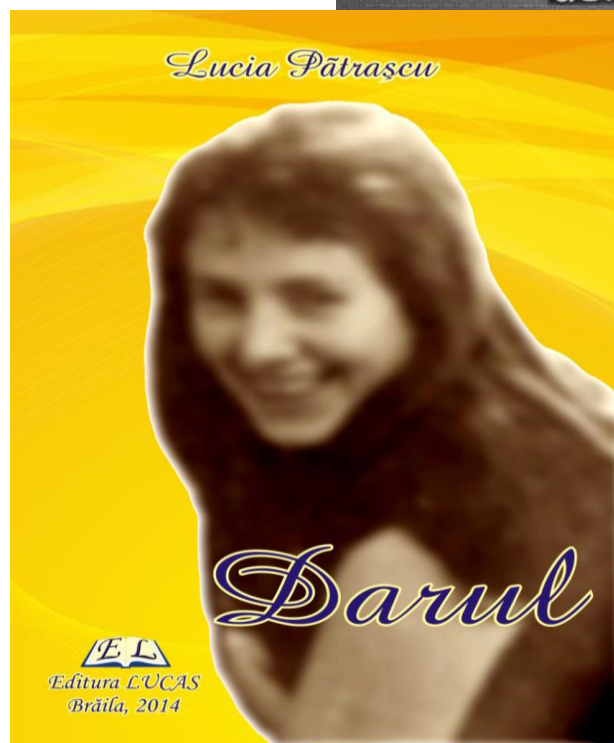
Deci, ne-am întâlnit virtual! ...Opera doamnei Lucia Pătrașcu nu este cuprinsă numai în cele 12 volume tipărite până acum (*Cunună la Nunta de Aur; Cu anotimpurile în viață; Rugă; Fluturi de iubire; Brăila-poveste de dor; Pe plai de baladă, Poeme îmblânzite-Poemas domados*, poezie; *Zoo-alfabet; Roade timpurii pentru voi, copii!; Teatru scurt pentru copii; Zoo-ghicitori-Zoo adivinanzas*, versuri pentru copii și volumul de proză *Evantaiul albastru*, ci și în peste 50 de materiale ce conțin păreri/cronici despre scrierile altor autori, publicate în reviste literare de prestigiu. Doamna Lucia Pătrașcu este o talentată poetă și cred că nu mă înșel. Între cărțile publicate de Domnia Sa, alături de cele patru cărți cu versuri pentru copii, alte șapte sunt volume de poezie. Subsemnatul, am luat la cunoștință de existența lor de pe coperta volumului de proză scurtă „*Darul*” care, cu dărnicie mi-a fost expediat poștal. Totuși, beneficiind de internet am citit câteva poezii trimise cu multă modestie, on line, de distinsa autoare.

Deși amândoi suntem la o vârstă onorabilă, scriitoarea Lucia Pătrașcu și-a publicat primul volum de versuri în anul 2008, iar subsemnatul primul roman în 2010. Pe mine, într-o împrejurare determinată de lansarea celui de al cincilea roman, un domn avid de literatură, mirat de „întârzierea în a scrie”, m-a întrebat: „Unde ai fost până acum, domnule Gociu?”

În ceea ce mă privește, nu-mi permit s-o întreb pe dumneaei, că nu-i frumos, cred eu!

Dar mă întinsei - cum zice olteanul - prea mult cu ceea ce nu interesează pe toată lumea și n-am spus nimic din ce plănuisem, despre talentul și valoarea scrierii doamnei Lucia Pătrașcu.

..., „*Darul*”, acest volum de literatură autentică, înglobează 30 de Titluri de proză scurtă pe care, figurat, le-aș asemui cu roua, niște „bobițe de argint” aruncate de Dumnezeu, în zori de zi, pe florile de busuioc ce parfumează grădina din fața casei unei doamne care locuiește

între oameni gospodari.

Dacă n-ai de lucru și te apuci să citești *Florina*, proza de început, uiți ce mai ai de făcut, pierzi întâlnirea programată sau ți se arde mâncarea pe foc. Înainte de culcare nu-i deloc recomandată! Lecturând-o seara, îți fură somnul. Toate narațiunile din volum sunt „perle”. Te cuceresc și uiți de tine, fiindcă au darul de a te transpune empatic, în acțiune. Aproape la toate începutul se declanșează prin propoziții/fraze scurte. Parcă vor să te avertizeze: „fii atent că urmează ceva, la care nu te aștepti!” ...Dar, după câteva pagini parcurse, ai ajuns la finalul, fapt ce te desmeticește. Îngândurat și curios treci la următoarea. Cu multă măiestrie, din lucruri, atitudini și situații obișnuite, ce par banale la început, dar sunt redată cu multă sinceritate, în care se iau hotărâri spontane, cu nonșalanță, autoarea te introduce și te smulge din acțiune.

„*Florina era hotărâtă. Nimic n-ar fi convins-o pe ea să se răzgândească. Nu va rămâne aici cu nici un chip!*” (Florina, pag. 9). Așa începe, ca să te „prindă” în curiozitate prima povestire intitulată *Florina*. Faci pauză și te întrebi: *cine-i și ce este această femeie/fată care de la început te „agață de mânecă”?* Apoi, cu frumoase și sensibile figuri de stil, prin gura ei, a Florinei, cu note de moralitate, autoarea te poartă, cum știe ea mai bine, până la deznodământ. Fără excepție, toate povestirile te provoacă în fel și chip să nu lași cartea din mână și, cu vocabularul obișnuit folosit, te copleșesc. Sunt întâmplări din viața de zi cu zi, redată cu atâta acuratețe și întotdeauna cu un final pe care nu-l bănuiești, ce te ia prin surprindere.

Oricine ai fi, ca lector te simți și te vezi în mijlocul acțiunii, participi în mod serios la desfășurarea evenimentului. Imaginația îți este excitată și personal ești prezent în fapte. Totul este marcant. Inserată într-un mod foarte cursiv, scrierea te atrage. Când începi orice povestire din această carte,

(continuare în pag. 112)

o parcurgi pe nesimțite și ești nemulțumit că s-a terminat așa de repede. În unele rămâi surprins ca și când, cu adevărat, ai fost martor la cele petrecute, descrise cu mult realism de autoare.

Un subiect mult povestit ce trece ca un fir roșu prin toate narațiunile este *ORDINEA* vieții de la țară (mediul sătesc de odinioară). Cumpătarea, respectul, obiceiurile, credința, etc. sună spre generațiile viitoare ca niște porunci pe care nu trebuie să le încalce. (Busuioc sub pernă).

Cu lux de amănunte este prezentat municipiul Brăila cu împrejurimile, (Era de rând), disciplina pe care o dovedeau copiii – mai ales preșcolarii – respectul ce se acorda persoanelor vârsnice, bunicilor, dar și celor străini de familia lor. Jocurile găsite, (inventate) cu istețime, bravuri pe care le încearcă toți copiii, indiferent de mediul în care locuiesc. Poți să uiți de copilăria ta atunci când le întâlnești în „Darul” doamnei Lucia, (pag. 94-100), o povestire plină de candoare. Citez: **„Ziua se risipea, strecurându-se afară prin ochiurile de geam. Odată cu seara inevitabilă, răcoarea binevenită se așeza peste pământul încins, intrând în camera micuță. Prin genele fetei începura să se joace ochiurile lui Moș Ene.”** (Darul, pag.94)....Cât de frumos începe și această povestire! Dintr-o dată, ca cititor, deschizi și tu fereastra spre copilăria ta. Te vezi cu capul așezat în poala bunicii și, în sfârșitul fusului care aduna firul de fuior răsucit, adormei înaintea terminării basmelor spuse/repetate de atâtea ori cu Feți Frumoși și Ilene Cosânzene. Ca și fetița din povestire și tu, cititorule, acum la vârsta senectuții, aveai îngerul tău păzitor!

Fetița știa de existența lui Dumnezeu și a Sfântului Petru, desigur din ce i se spunea înainte de rugăciunea de seară, pe care, tot timpul o rostea înainte de a se culca, ca să aibă somnul lin și vise frumoase. Câtă sensibilitate izvorăște din sufletul copilei și din preocuparea de a se achita de datorie față de Cel de Sus și a-i aduce lui Dumnezeu și Sfântului Petru cea mai gustoasă pâine.

Autoarea, doamna Lucia Pătrașcu, descrie cu măiestrie preocupările copiilor din mediul sătesc de altădată, în lumea bunicilor, zic eu, pentru a face numai lucruri bune și a fi ascultători (La vopsit; Pe sârmă).

Nu este neglijată nici bucuria vârstnicilor de a se lăsa *plimbați* de inocența prichindeilor în lumea basmelor...

Nu sunt lăsate nebăgate în seamă nici inconveniente produse de realizările tehnicii actuale, trimitere directă la telefoanele mobile care, acum, se găsesc și în posesia copiilor, cu efectele deranjante pe care le produc în mod obișnuit, mai ales când sunt folosite în locuri aglomerate și mijloacele de transport.

Multe lucruri banale, care în vremurile de azi ne scapă din cauza preocupărilor zilnice, sunt punctate cu atâtea acuratețe: soția neînțeleasă de soț, neputința acestuia în a se descurca, necunoscând ordinea și locul lucrurilor din casă, mai ales ale consoartei. (Fusta neagră, pag. 72). Ca și bărbat trebuie să recunosc că doamna Lucia are dreptate.

În încheiere doresc să o felicit pe autoarea acestui volum de proză scurtă pentru valoarea literară și educativă. Și o asigur că, oricui îi pică în mână cartea și o răsfoiește, o citește ca și mine, cu sufletul la gură!

Cristian CHIRIPUCI

Lutul

Am visat că zburam
cu avionul
ți bărci pluteau pe sub
noi și se legănau cu
îndrăgostiți
soarele pentru ei era
o lună
pentru că fata nu avea
voie la plimbare
nocturnă,
se înfiripa dragostea în mine
fără să știu de ce
d-aia sufeream din dragoste
dar sufeream și de alinare prea
rapidă și iubeam prima
venită că toate sunt pentru
mine la fel
ca fata căreia în genunchi
visam
să-i dau un inel.

Lasă-mă cu raza

Lasă-mă cu raza
sigur pe mine
aici curge lapte și miere
și ea bucuroasă
în mine e un bănuț
pe care îl dau fiecăruia
făcător de argint și de aur
cât pot eu să duc
cât poate să cânte un cuc
ei se pare firesc
să cânte prin copaci
care își lamentează
toate crengile
stau pe un scaun privind
îngenuncherea copacului
care mă roagă să-i slăbesc
apăsarea rozului
ce trebuie să devină
într-un verde gustos
Și raza ne dă
voie să bem apă
că ea e sățioasă
în roșu închis.

vântul fulgilor -
ninsoare zglobie,
scenă de nor
oxigenând apa
micul izvor,
fulgi din cuib cumulus
fulgi ca noi înghesuindu-ne
unul în altul
să formăm un strat
sau poate un parteneriat.

A.S.P.R.A.

Cele mai frumoase poezii despre Mamă

(din volumul "Mirajul mamei", Editura InfoRapArt, ediția a III-a, 2015)

Scrisoare

de Lucian BLAGA

Nu ți-as scrie poate nici acum acest rând,
dar cocoși au cântat de trei ori în noapte -
și-a trebuit să strig:

Doamne, Doamne, de cine m-am lepădat?

Sunt mai bătrân decât tine, Mamă,
ci tot așa cum mă știi:
adus puțin din umeri
și plecat peste întrebările lumii.

Nu știu nici azi pentru ce mai trimis în lumină
Numai ca să umblu printre lucruri
și să fac dreptate spunându-le
care-i mai adevărat și care-i mai frumos?
Mâna mi se oprește: e prea puțin.
Glasul se stinge: e prea puțin.
De ce m-ai trimis în lumină, Mamă,
de ce m-ai trimis?

Trupul meu cade la picioarele tale
greu ca o pasăre moartă.

Mama

de Nicolae LABIȘ

N-am mai trecut de mult prin sat și-mi spune
Un om ce de pe-acasă a venit
Cum c-a-nflorit la noi mălinul
Și c-ai albit, mămucă, ai albit.

Alt om mi-a spus c-ai stat la pat bolnavă.
Eu nu știu cum să cred atâtea vești,
Când din scrisori eu văd precum matală
Din zi în zi mereu întinerești.

Scrisoare mamei

de Serghei ESENIN

Tot mai trăiești, bătrână mamă?
Ție, cu supunere, mă-nchin!
Mica-ți casă, seara de aramă,
Lumineze-o pașnic și senin.
Mi se scrie că ești tulburată,
Că ți-e dor de mine ne-ncetat,
Că ades bați drumul, supărată,
În paltonul vechi și demodat.
În albastre seri ți se năzare
Gând pustiu, ce lacrimi dă val,
Că la crăsmă-ntr-o-ncaierare
Mi s-a-nfipt în inimă-un pumnal.
Mamă, nu-i nimic! Delirul fură
Gândul tău, ducându-l spre prăpăd.
Nu-s bețiv chiar în așa măsură
Că pierind, să nu te mai revăd.
Ca-n trecut, mi-i inima duiosă,
Am un vis, un vis pe care-l storc;
Să mă smulg din dorul ce m-apasă
Și la noi acasă să mă-ntorc.

Eu voi reveni, pe când răsfăț
Pomii-n floare, satul meu tăcut;
Dar să nu mă scoli de dimineață,
Cum opt ani în urmă, ai făcut.
Nu trezi deșertăciunea crudă,
Nici regretul că mă risipesc,
Prea devreme, pierdere și trudă,
Mi-a fost dat, trăind, să pătimesc.
Să mă rog, tu nu-mi mai da povești!
Nu-i nevoie! Duse-s câte-au fost.
Numai tu-mi ești reazem la tristețe,
Numai tu dai vieții mele rost.
Fie-ți deci, neliniștea uitată,
Nu-mi mai duce dorul ne-ncetat,
Nu mai bate drumul, supărată,
În paltonul vechi și demodat...

Eu bine știu

de Rudyard KIPLING

traducere în limba română: Luca Cipolla

Dacă aş muri spânzurat pe deal,
mama mea,
eu bine știu cine m-ar iubi totdeauna,
mama mea!

Dacă aş muri aruncat în fundul mării,
mama mea,
eu bine știu cine ar plânge totdeauna,
mama mea!

Și dacă sufletul meu ar fi damnat,
știu cine, rugându-se, atunci m-ar salva,
mama mea!

Cea mai scumpă

de Nichita STĂNESCU

Spune-mi care mamă-anume
Cea mai scumpă e pe lume.
Puii toți au zis de păsări,
Zarzării au zis de zarzări,
Peștișorii de peștoaică,
Ursuleții de ursoaică,
Tigrișorii de tigroaică,
Mânjii toți au zis de iepe,
Firul cepii-a zis de cepe,
Nucii toți au zis de nucă,
Cucii toți au zis de cucă,
Toți pisoii de pisică,
Iară eu de-a mea mămică.
Orice mamă e anume
Cea mai scumpă de pe lume.

Mâinile Mamei*de Rainer Maria RILKE**traducere în limba română: Luca Cipolla*

Tu nu ești mai aproape de Dumnezeu
decât noi; toți suntem îndepărtați.
Dar tu ai minunate
binecuvântate mâinile.
Se nasc clare în tine din mantie,
contur strălucitor:
eu sunt roua, ziua,
dar tu, tu ești planta.

Pentru mama*de Virgil CARIANOPOL*

Tare necăjită ai fost mamă,
Iarna, vara, orice timp trecând,
Cât era de frig sau de căldură
Tot descultă te-am văzut umblând.
N-ai purtat o haină mai ca lumea,
O scurteică veche doar aveai,
Dar și pe aceea totdeauna
Doar la sărbători o îmbrăcai.
Ochii tăi ardeau ca două stele.
Le mai văd luminile și azi.
Boabe mari de lacrimi, ca jarul,
Le striveai cu mâna pe obraz.
Tot așa ai fost de când țin minte,
Pe picioare-ai mers la drum mereu.
Nici în car nu te suiai, de teamă
Boilor să nu le fie greu.
Ce păcat că n-ai trăit, măicuță,
C-ai plecat fără de timp în tu.
Ce pantofi ți-aș fi adus acuma
Și ce haină azi ai fi avut!

Mama*de Victor EFTIMIU*

Cât e de drag cuvântul sacru "mamă"!
Un gândurit când pruncul vrea s-o cheme
E lângă noi, în clipele supreme,
Din leagăn pân' la cea din urmă vamă.
Din veșniciei, ca focul unei steme
Își flutură a dragostei maramă...
Păstrează-i chipu-n aurită ramă
Și de nimic, nicicând nu te mai teme!
Ocroitoare-n oarba vijelie,
Chiar umbra ei se schimbă în făclie
Pe drumul drept menită să te poarte
În fața ei, de-a pururi te prosternă
Simbol, duos al patriei, eternă,
Te leagănă de dincolo de moarte!

Vița-de-vie*de LAMARTINE*

Vița-de-vie casa noastră
O-mbrățișa cu ramuri grele
De boabe ce, către fereastră,
Momeau un cer de păsărele.
Cu-nfrigurata-i mână albă
Mama o coardă ne-apleca:
Copiii se-nfruptau în grabă
Din viguroasa miere-a sa.

Azi păsări nu-s, mama e moartă;
Vița-de-vie-i doar un ciot;
Văl de păianjeni ușa poartă;
Eu plâng și mă gândesc la tot.

Mama*de Ana BLANDIANA*

Mamă, întâiul meu mormânt,
Bezna fierbinte,
Cu-atâta nerăbdare prostească părăsită,
În timp ce fiecare bulgăr
Al țărânei sale
Se-mpotriva plecării fără rost.
Îmi vei ierta vreodată învierea,
Grăbita înviere ce mă rupea de tine
Pentru că, din lumină în lumină,
Să mă apropie de-o altă moarte?
E tot mai frig,
Străinătatea mă pătrunde,
Pe cum mă urc se șterge drumul înapoi.
E-atâta depărtare pân' la tine,
Că s-ar putea-nălța biserici
Să mijlocească rugile-ntre noi.

Mâinile mamei*de Grigore VIERU*

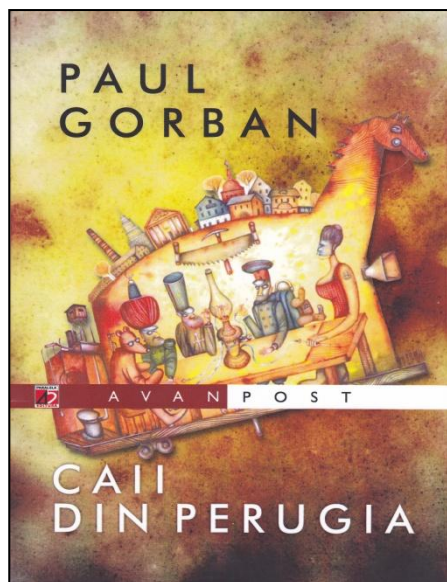
Când m-am născut, pe frunte eu
Aveam coroană-mpărătească:
A mamei mână părintească,
A mamei mână părintească.
Duios, o, mâna ei întâi
Cu mâna dragei mele fete
S-au întâlnit la mine-n plete,
S-au întâlnit la mine-n plete.
Copii am. Dar și-acuma când
Vin zorii noaptea s-o destrame,
Găsesc pe frunte mâna mamei,
Găsesc pe frunte mâna mamei.
O, mâna ei, o, mâna ei,
O, mâna ei, ca ramul veșted,
A-mbătrânit la mine-n creștet,
A-mbătrânit la mine-n creștet.

Tânără veșnic*de Attilio BERTOLUCCI**traducere în limba română: Luca Cipolla*

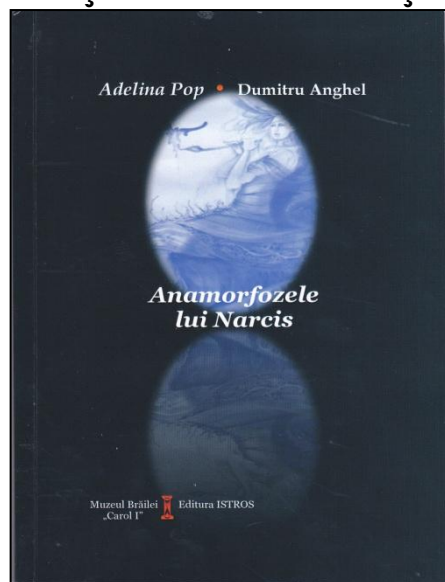
Ești tu, invocată în fiecare seară, pictată peste nori
Care înroșesc câmpia noastră
și cine se mișcă în ea însăși,
Copiii reci ca frunze și femeile umede pe traseu
Către oraș în lumina unei averse care încetează,
Ești tu, mamă tânără veșnic în virtutea morții
care te-a strâns, trandafirul pe punctul de ofilire,
Tu, originea fiecărei nevroze și anxietăți
care mă torturează,
Și din toate acestea îți mulțumesc pentru vârsta
trecută, prezentă și viitoare.

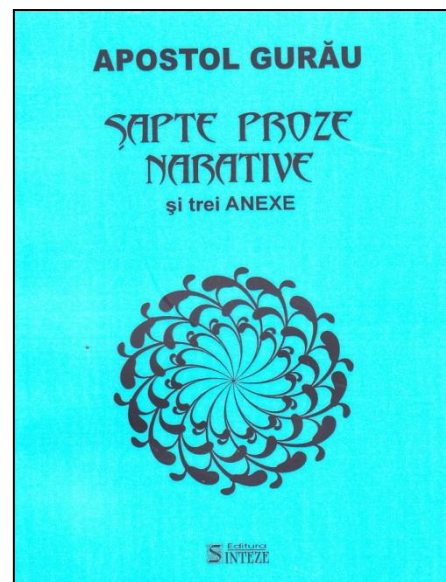
CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE

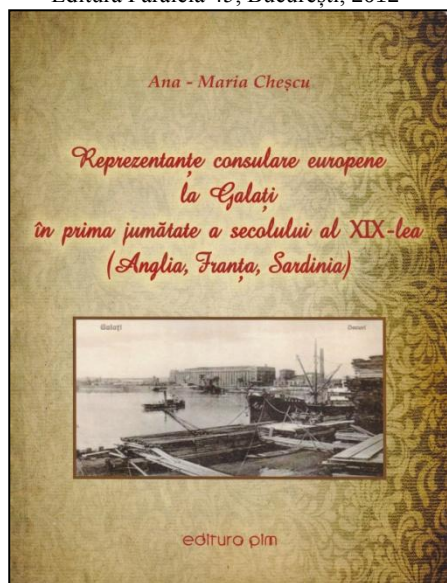
Paul Gorban – Caii din Perugia
Editura Paralela 45, București, 2012

Adelina Pop, Dumitru Anghel – Anamorfozele
lui Narcis, Editura Istros, Brăila, 2015

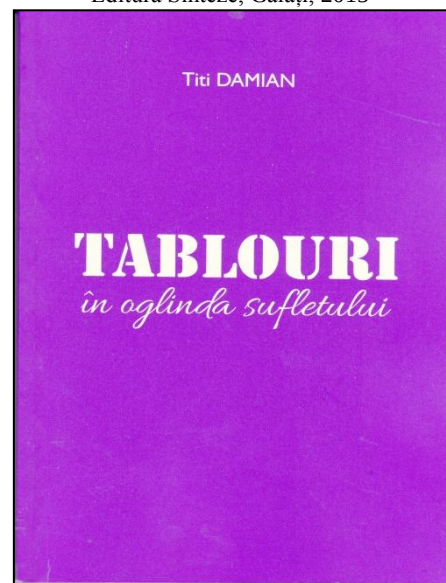
Apostol Gurău - Șapte proze narative
Editura Sinteze, Galați, 2015

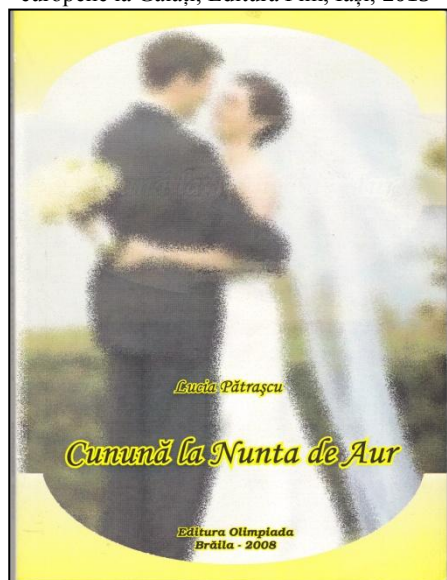
Ana Maria Cheșcu – Reprezentanțe consulare
europene la Galați, Editura Pim, Iași, 2015

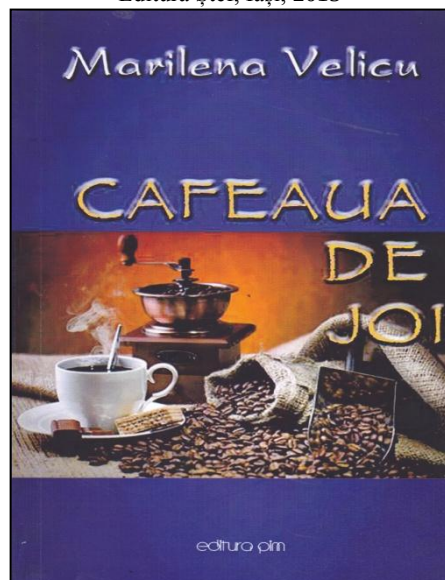
Mirela Savin – Câte capete, atâtea păreri
Editura Ștef, Iași, 2015

Titi Damian – Tablouri în oglinda sufletului
Editura EditGraph, Buzău, 2015

Lucia Pătrașcu – Cunună la Nunta de Aur
Editura Olimpiada, Brăila, 2008

Marilena Velicu – Cafeaua de joi
Editura Pim, Iași, 2014

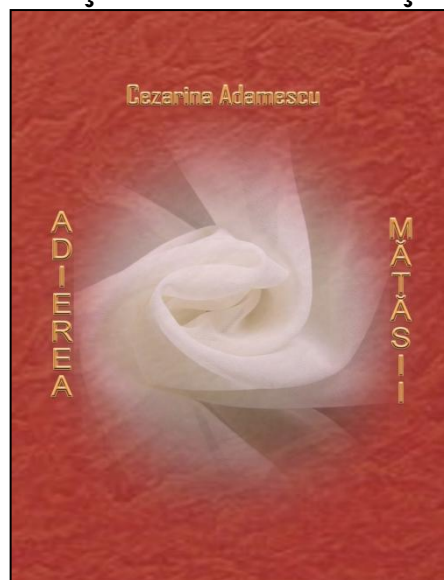

Nastasia Savin – Mixaje
Editura Ștef, Iași, 2015

CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE

Cezarina Adamescu – Azimi sufletești
Editura InfoRapArt, Galați, 2016

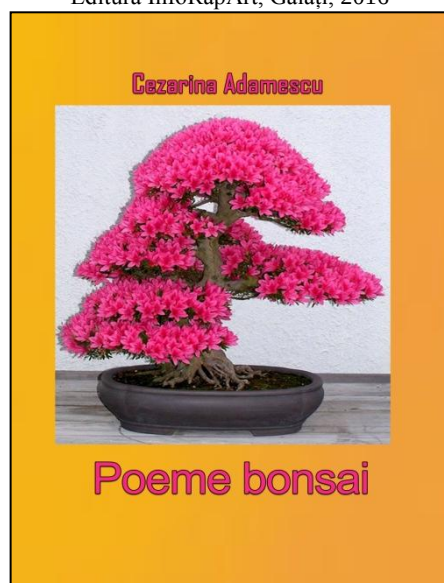
Cezarina Adamescu – Adierea mătășii,
Editura InfoRapArt, Galați, 2016

Gina Constantin Marinescu – Timpul care-mi aparține,
Editura InfoRapArt, Galați, 2016

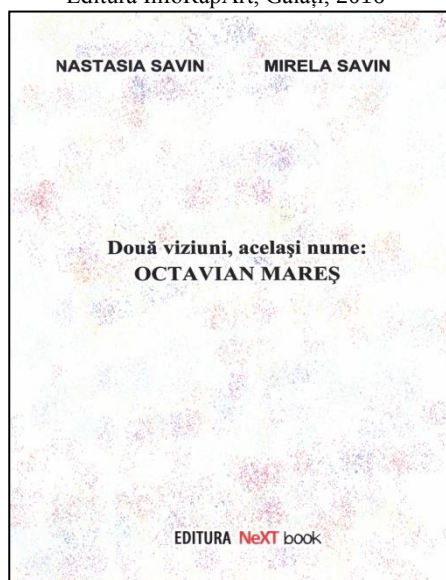
Cezarina Adamescu – Copilărie dunăreană
Editura InfoRapArt, Galați, 2016

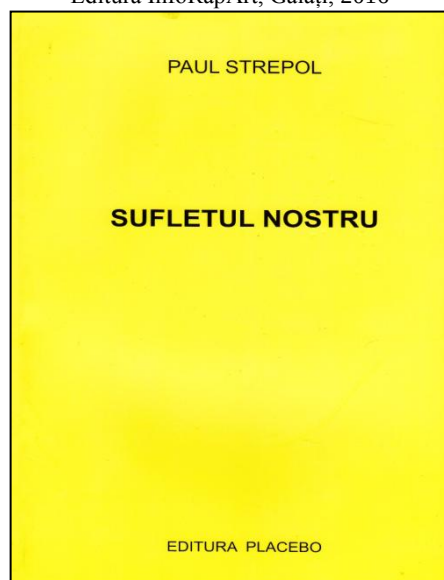
Cezarina Adamescu – Poeme bonsai
Editura InfoRapArt, Galați, 2016

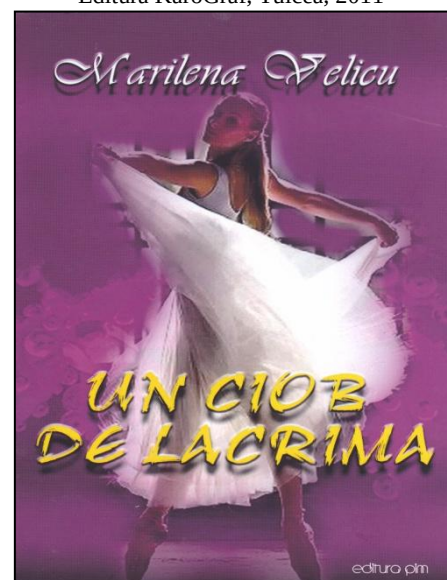
Tănase Carașca – Reflecții
Editura KaroGraf, Tulcea, 2011

Nastasia Savin, Mirela Savin – Octavian Mares,
Editura Next Book, 2015

Paul Strepol – Sufletul nostru
Editura Placebo, 2015

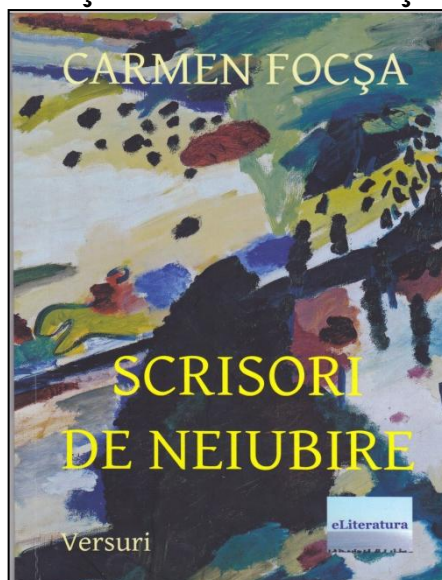

Marilena Velicu – Un ciob de lacrimă
Editura Pim, Iași, 2015

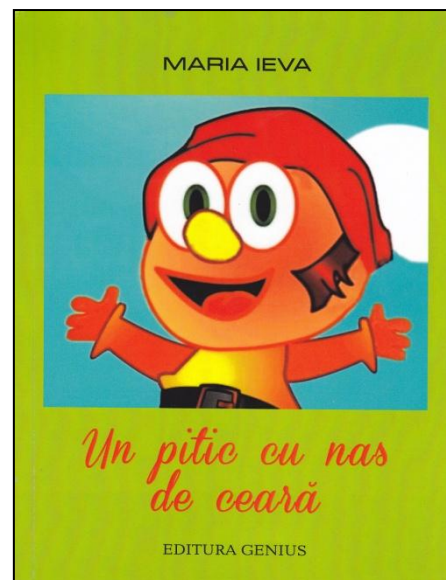
CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE

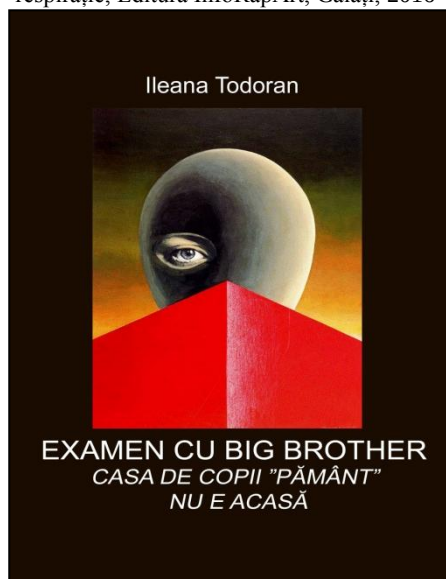
Ileana Todoran – Cui Protest? PROteste de respirație, Editura InfoRapArt, Galați, 2016

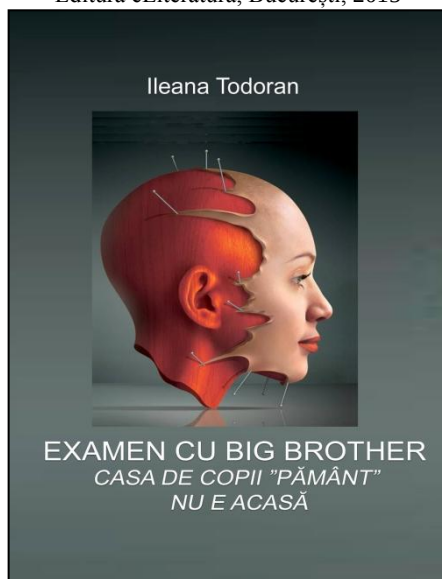
Carmen Focșa – Scrisori de ne iubire Editura eLiteratura, București, 2015

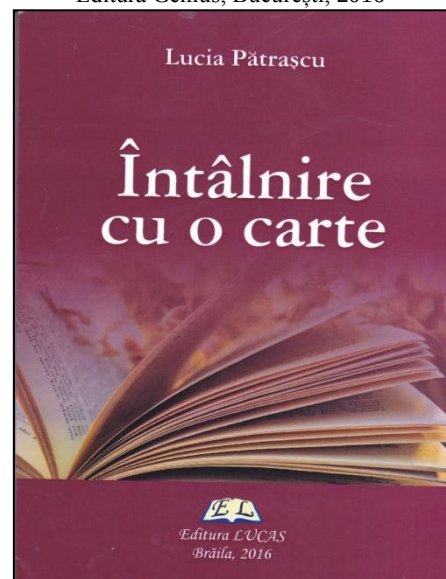
Maria Ieva – Un pitic cu nas de ceară Editura Genius, București, 2016

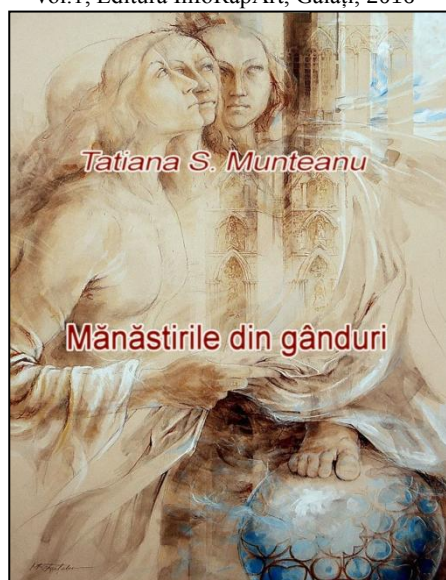
Ileana Todoran - Examen cu Big Brother, vol.1, Editura InfoRapArt, Galați, 2016

Ileana Todoran - Examen cu Big Brother, vol.2, Editura InfoRapArt, Galați, 2016

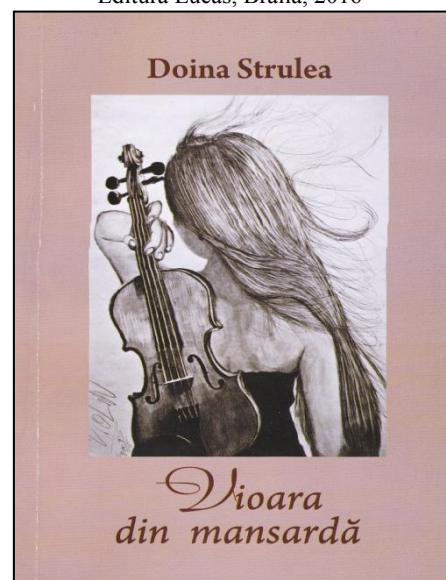
Lucia Pătrașcu – Întâlnire cu o carte Editura Lucas, Brăila, 2016

Tatiana S. Munteanu - Mănăstirile din gânduri Editura InfoRapArt, Galați, 2016

Denisa Lepădatu – Povești în pijamale cu fluturi Editura InfoRapArt, Galați, 2015

Doina Strulea – Vioara din mansardă Editura Pontos, Chișinău, 2014

BOEMA

apler

ISSN 2066-0154

Galati 800331, Str. Regimentul 11 Siret, Nr.17, Bl. C20, Ap.42, parter

Telefon: 0726 337376, 0740 596225, 0336 800313

Email: boema@inforapart.ro, inforapart@yahoo.com

Web site: www.boema.inforapart.ro